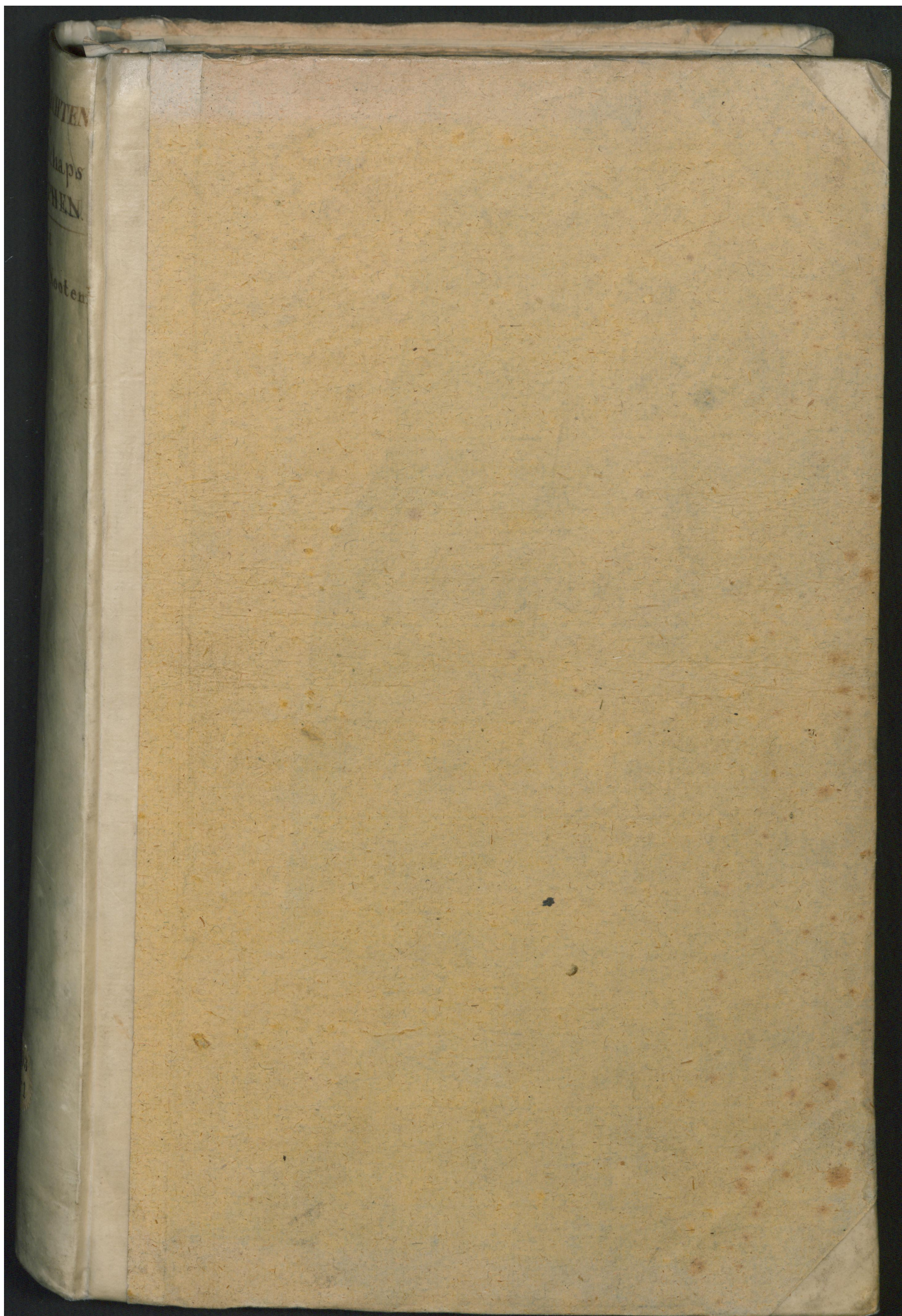
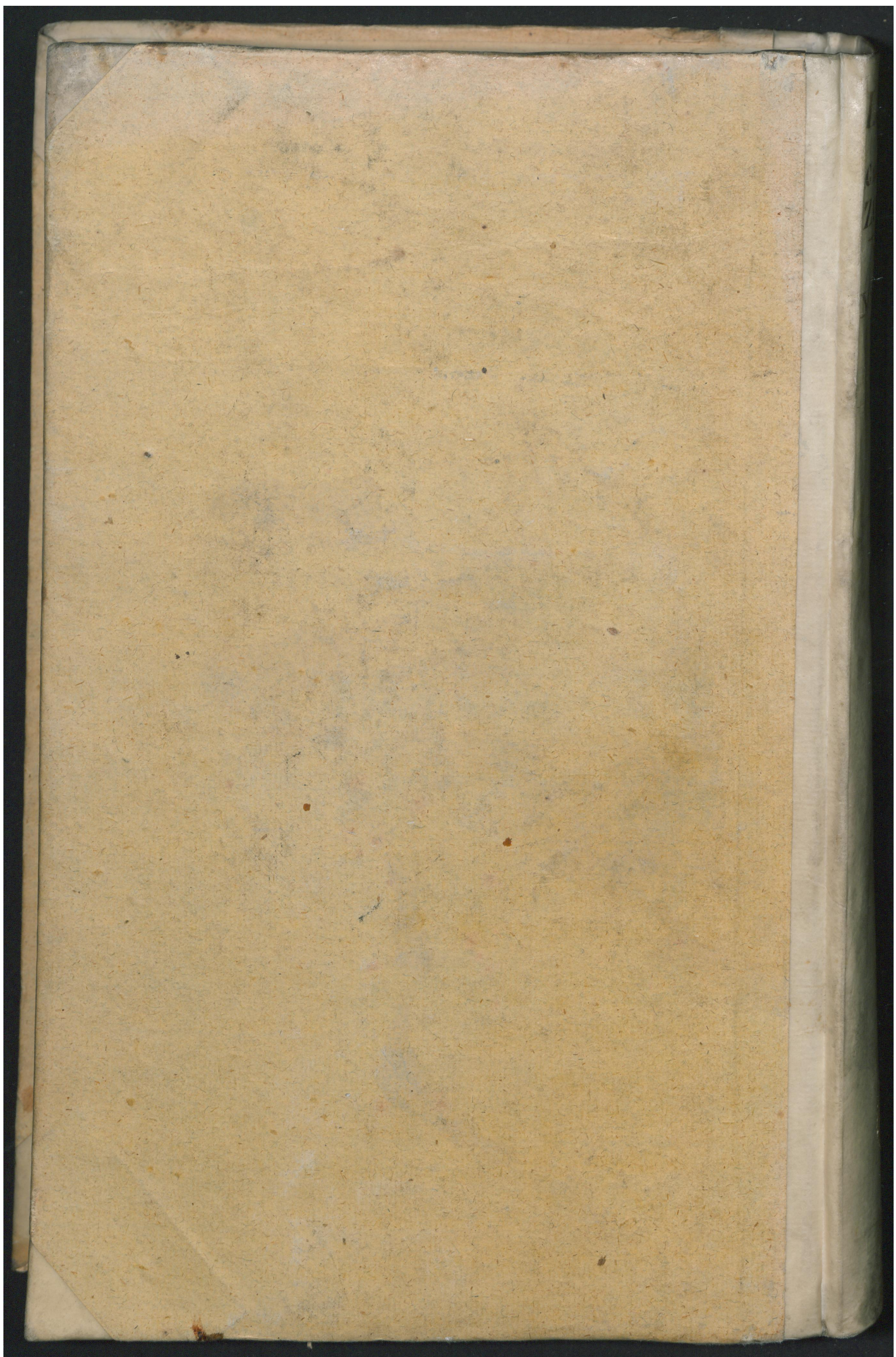
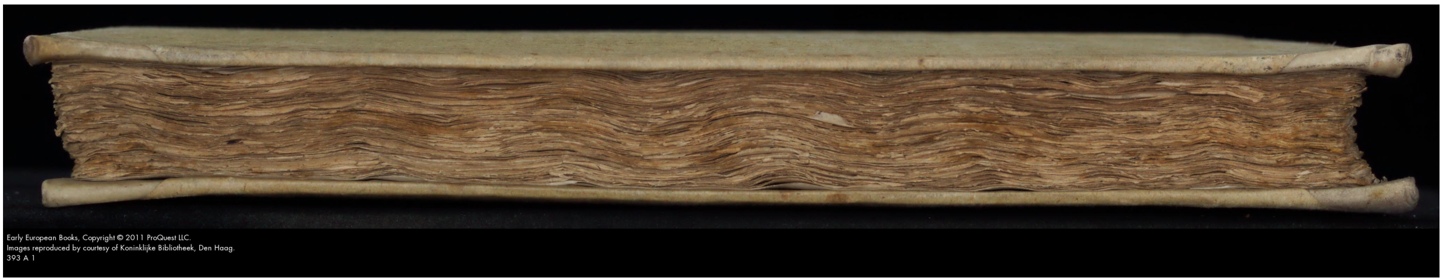

LANDRECHTEN
Des
Graafschaps
ZUTPHEN.
Met
M.S.S. Nooten.
393
A-1

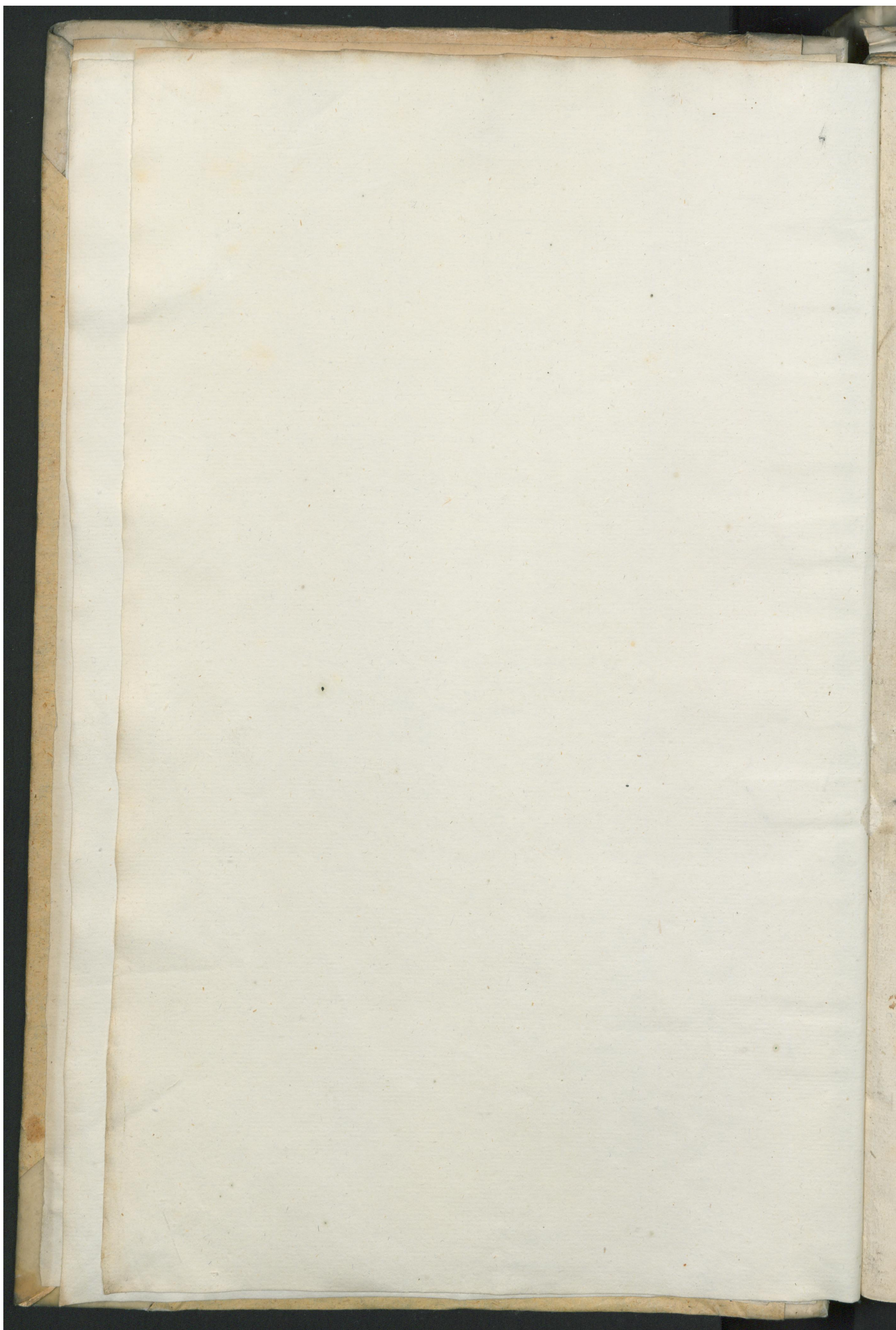

71

fol 152.

Jus suum cuiq tribue.

Jus suum cuique Tribue

Proemium

In decisionibus causarum spectanda primum cujusq loci
statuta, statuta enim vim legis habent ac derogant juri com-
muni Groen: proem: instit: Cons: constit: part: 3 cap: 23. defin: 2.
n: 2. et statuta in iis ubi vigent locis juris communis authoritatem
habent idem const: part: 2 const: 14 def 23. n 1 et 2 p allegat: de
statutis infr:

2 Ubi statuti dispositio deficit spectanda cujusq loci ~~statuta~~ consuetudo
et observantia per l. 32. 33. 35. 36. 37. 38 ff de legib: et l. 1. C. quae
sit longa consuetudo et in proem: hujus statuti verbo gebruiken
gewoonten Christin: in proem: ad jus Mechlin: n: 39 vid: tit: 21
art: 7 n: 19 in fin: et 23. Chass: pag: 1764. verbo qui ne fuissent
n: 2 in addit:

Quaest. Quaeritur an consuetudo quae non ratione sed errore introducta
servanda sit affirm: l. 39 ff. de leg: deinde an consuetudinis ea vis
ut desuetudine legem abroget aut statutum asseritur p l. 32
in §§. ne. ff de legib. ut et in §. ii instit: de jure N. G. et C.

Obj: Objicitur utrumq autem negatur per l. Cod: 2. quae sit longa con-
suetudo

Solut: 1. Godofr: in not: hoc ita solvit ut dicat specialem consuetudinem
generalem legem non tollere sed quidem specialem ut in l. 13 ff.
comm: praed: ut et generalem consuetudine generalem legem.

Sol: 2 Wesenb: respondit l. 32 intelligi debere de regimine populario
quod ex textu apparet ubi quod ea interest verbis voluntatem
an rebus ipsis et factis, cum certum sub Principibus legem
condendi potestatem penes solum fuisse Principem ut et in-
terpretandi vid: l. ult. §§ 1 Cod: de leg: quare cum hoc populus hoc
expresse non potuit multo minus tacite d. l. ult. § 1. § 2. loquitur
de regimine sub Principe ut ex inscriptione manifestum ita quoq
concipiat Vinn: ad § 11 Instit: tit 2 lib. 1. n. 3. ejus enim e legem
tollere cujus e concedere l. 3. § 5. ff de sepulc: violat. sol. 4 alii
ita, quod quidem consuetudo legem non vincat si cum authoritate
parem habeat potestatem et legem imitetur §. 9 instit: de jur: N. G. C.
l. 3. l. 4. C. sit tamen tollere possit d. § pen: instit: de J. N. G. C. pote
sit etiam respondere d. l. 2. dicitur consuetudinem <u>legem non vincere</u>
accipiendum si legislator expresse in lege dicat quod nolit, hanc suam
dispositionem ulla in posterum consuetudine in contrarium infirmari
ei vid: et Groenw: ad C. 12. et Bronkhorst cent: 1. assert: 11.

Quod ad alteram Quaestionem an rationem vincat consuetudo resp:
quod non consuetudines enim nisi sint rationabiles non valent vid:
Gail: lib. 1 obser: 19. n: 4. et lib: 2. observat: 31. n. 11 et 12. et obser: 34.
n: 2. p text: in cap: 2 §§. fin. et in l. mala autem consuetudo dist: 11.
Novell: 134. cap: 1. vers. nullo vero liceat ubi dicitur malas consuetudi-
nes neq ex longo tempore neq ex longa consuetudine confirmari.

Quod ad alteram quaestionem an rationem vincat consuetudo
R. quod non consuetudi
Unde consuetudo aut statutum non valet ut navigia aut bona nau-
fragio in littus compulsa ac scopulis aut fluctibus collisa confiscantur
vid: Gail: 1 obser: 101. n. 2. Generaliter autem non valet consuetudo contra
jus divinum vel naturale Gail. obser: 32 n. 14. Panorm: c. fin: n. 23.
de consuet: et quoties ex peccato introductum Gail. 3 obs: 112. n. 3.
Quo autem contra finem juris civilis hoc est bonum publicum tantum
esset judicis arbitrio ut plurimum relinquitur utrum consuetudo sit
ratione fundata et servanda an vero improba. Gail: 2 obser 31 n. 13.
dicitur autem consuetudines laudabiles quo statuentes vel observantes
existiment illas et bonas suisq moribus convenientes licet aliquam ini-
quitatem contineant Gail. 1 obser: 36. n. 15. fac: l. prospexit ff. qui et a
quibus manumissi lib: non fiunt: ca:
Quomodo igitur conciliandi l. 32 ff de leg: R. quod non ratione non ita
accipiendum sed quod errore et ex malo intellectu praeter mentem latoris
ac rationem consuetudinis invaluit et hoc non trahatur ad consequentiam.
Requisita autem consuetudinis ad hoc ut vim legis habeat vid. Gail. lib.
2 obse: 31 ubi praeterquam quod rationabilis esse debeat requirit actuum
frequentiam ac legitimum tempus quod de jure canonico, si consuetudo
sit praeter jus ponit decennium si sit contra jus, 40 annorum, de jure
civili indifferenter 10 annorum spatium a tempore primi actus com-
putandum ad actuum frequentiam, aut duos modo actus judiciales com-
lapso decennii sufficere, modo tales fiant ut verosimiliter in notitiam populi
venerint alias tot requiruntur ut ex iis tacitus populi consensus possit colli-
gi Mins: obs: 41. Sneidew: §. 9 Inst. n. 5. lib. 1. tit 2. Wesenb. p l
d: n. 9.
Nec tantum judiciales sed extrajudiciales actus sufficiunt, dummodo
tales sint, ut ex iis de tacito populi consensu constare possit vid. d. obser.
res judicata ad
diametro juri non contraria de necessitate non requiritur
Vinn: ad §. 9. instit. lib. 1. tit: 2.
Qui super consuetudine intentionem fundat eam probare necesse
habet quia consuetudo facti est, facta autem non praesumuntur Gail.
2 obser: 31 quomodo illa probetur vid: n. 15.
Notoria autem consuetudo non habet opus probatione d. obser: 31. allegari
tamen debet, quamquam enim ab onere probandi non tamen ab onere
proponendi notorium relevat Gail. d. obser: contrarium tenet. Chassan: ad
Consuet: Burgund: in proem: verb: consterende. n. 23.
Requiritur etiam ad consuetudinem actuum frequentia qui debent
esse conformes, ex actibus autem variis et difformibus non inducitur con-
suetudo, quia et unicus actus varius et difformis seu potius contrarius
ante completam ~~consuetudinem~~ praescriptionem impedit perfectionem
vid: Reimbr: lib: 2. d. 2 cap. 7 n. 16 17.
Consuetudo enim non consulum sive Magistratus civilis testimonio
sufficienter probatur
Nec Principi creditur de consuetudine attestanti Nestor: part. 2. d.
n. 130 et 131 de probat: consuetud: Maraut: cons: 115.
Non sufficit ostendere statutum per multos annos non fuisse obser.

vatum ad probationem scilicet abrogationis dicto Nesi: fac
n. 129 habet contrarium 14 [illegible]
sed tollitur lex per non usum quando non usum
Schrift. cent: B. cap: 11. n. 70 et 73. n. 4. x
Sic et leges usu non receptae non obligant sed pro non latis habentur
Menoch: cons 454. n. 32. Jason. in l. 33 ff. de leg:
x Sed hoc non probatur unius doctoris testimonio sed communi vel
plurium Coler: part: B. cap: 11 n. 70 et 73. n. 4.
Observantia enim declarat, ampliat et restringit ac moderatur
omnem dispositionem Rust: pat: 1 dec: 10. n: 31. add: Alex: cons:
172. n: 5.
Quaeritur: an statuta et consuetudines vicinorum locorum obli-
gent ac in decisionibus causarum attendenda, videatur respond:
quod non, statutum enim civitatis non extendit vires suas extra ter-
ritorium et jurisdictionem statuentis Carpz: cons: part. B. constit:
14 defin: 53. n. 7. et part. B. constit. 20 definit: 19 n. 6. ac ita judi-
catum Aº 1672 vid: tit: Landtr: 4. B. 1. cbig notata ad reibum
Stheemsen vide quoque het advysboeck fol. 130 consuetudines enim
sunt locales et non extenduntur de loco ad locum.
Quatenus a statuta locorum vicinorum interpretationi deserviunt
vid. Joan: Goed: 1 cons: Marpurg: 1 26 n. 157. cum seqq. Caspar. anth.
thesaur: qui e forens 49 et 59 pen. tat: Card: Tusc: in verb: statuta
Groenw: de leg: l. 32 ff. de leg: et prooem: Instit: quatenus constat
quid Maioribus aut Provinciae consuetudine introductum, nec casus
ex jure scripto decidi potest tum ad vicinorum locorum consuetudines
et observantias recurri add: Grot: introd: lib. 2 part: 45. n: 11. Christin:
vol: 2 decis: 201. n: 13. Gor: adv: tract: 4. d. 1. n. 2. Tusc: tom: 2 concl: 121
lit C. idem tenet Chassan: ad. cons: Burg: tit: concl: et appr: int advers.
statutum vers: interpres.
Ubi enim nostra statuta dubia ac minus clara vicinorum locorum statuta
ad interpretationem attendenda Groenw: Instit: Proem: consuetudo enim
unius loci ex jure consuetudinario loci contigui aut vicini recte expli-
catur Marius ad jus Lubicens: quaest. prelim: 10 n. 31 cbig Chassan.

B Res judicatae non levem habent authoritatem et vim fere legis ob-
tinent l. 38 ff de leg: et seqq. ad: 34 eod: ubi quod consuetudo firmatur
si aliquando ita judicatum
De praestantia sententiarum et responsionibus juris consultorum vid:
Lubter: in decis: epistol: dedicat: vid: tamen Vinn: ad 38. instit: lib. 1.
tit: 2 n: 6. quamquam enim ut ait nobilis rerum judicatarum sit
authoritas vim tamen legis non habet nec jus induit, quod inter
alios ejusdem generis controversia mota sequi oporteret per leg. Cod.
res inter alios acta aut judicata aliis non nocet Christin: vol: 2.
decis. 54 n: 5 seqq. et quam authoritatem ac vim res judicatae ha-
beant ac quatenus attendendae vel non vid: Laud: in praef. ad decis:
Frisi. obstat l. 13 Cod: de sentent: et interlocut. ubi dicitur non
exempl: sed legibus judicandum et judices semper veritatem et
legum ac justitiae ~~et~~ vestigia sequi oportere nullis attentis prae-

judicatus ad l. 12 ff de Offic: praesid: ubi non spectandum quid Romae fa-
ctum quam quid fieri debuit l. 1 C. de veter: jur: enucl: §. ult. Instit:
de Satisd: Nov: 105 cap: 2.

Less: Ubi jus clarum et certum magis quid judicari oportuit quam quid judica-
tum spectatur nisi ita frequentatum, ut in quandam, consuetudinem abie-
rit. vid. supra in verbo Consuetudo, ubi autem non liquido constat non facil
receditur ab eo quod ante similiter judicatum per leg. 37 et 38 ff. de leg:

4 In statutum autem omissum l. si Extran: ff de condict: ob caus: remanet
sub conditione juris communis Berlich: decis: 103 n. 13.
Reinckingk lib. 2 dec: 2 cap: 10 n. 24. l. Sancimus C. de test: quod tamen
civitatum nonne quare stare prohibet, et nontantum quae expresse in jure ci-
vili servantur sed ex paritate et identitate rationis ad similia proceditur quod
in statutis contrarium.

5. Gloss: ad Doct: opiniones praesertim si communes sint in judicando etiam atten-
di oportent Sneidew: ad Inst. lib. 4 tit: 5. n. 16. Et quanquam opinione necessitant
ad decisiones cohaerent nisi quatenus recta ratione moveantur gloss: in ordin: in l. 1 C.
de leg: Sneidew: ad Inst: in proem: §. 6. et ad tit. 6. lib. 4. n. 10. pag: 1101. tamen usu
invaluit ac praxi, si vindicarunt communes opiniones tantum authoritatem
ut perinde vere ac textus juris attendantur ac judex ab iis recedere non liceat
nisi litem velit facere suam, ut ait Reinckingk lib. 2. d: 2. cap: 11 n: 425 in stan-
tium ut Ant. Fab. in praefat: Cod: verum in Palaud: judicat: constitutum
saepe ab iis se non modo contra sententiam sed et conscientiam in judicando sen-
tentiam ferre coactum quare et Gail: lib. 1 obs: 153 n. 5. ait recedendo a communi
opinione esse plus sapere, quam oportet. Communis et publica opinio multa su-
stinet quae alias de jure non valerent Recht: n: 2. dec. 96 n. 90. quanquam
autem magni momenti sit non tamen in tantum valet ut in manifesto
errore jus faceret Vin: §. 9 Inst. lib. 1 tit. 2. n. 7 in fin.
Hoc tamen ita distinguit Reinckingk d. Cap. 11 n. 60. ut procedat si casus expresse
non sit decisus in jure vel valde sit ambiguus neq communis de crasso et mani-
festo errore convinci possit, et judiciorum usibus quodammodo sit frequentatum
add: Sneidew. ad Inst. lib. 1. tit: 5. n. 16.
Quod si textus juris vel ratio evidens contrarium urgeat judex a communi rece-
dere potest et debet, ac saepe in Camera Imperiali contra communem judicari
testatur Mynsinger. et alii apud Reinckingk d. lo:
Quanquam autem communes opiniones paucorum sententiis praevaleant cum
praesumantur plus posse videre quid justum quid aequum, vel contra quam pauci
vel unus Gail. lib. 1. obs. 153 n. 5. non tamen hoc perpetuum adeo ut judex omittens
communem et singulari opinioni adhaerens alicujus aut alterius doctoris
litem suam faciat Recht: part: 1. decis. 69. n. 32. Rust: part: 2. dec: 96 n. 90 91
et 93.
saepe enim unius aut paucorum allegatum validiores rationes opinio
sequenda Sneidew: Inst: in ind. verb. opinio
Non enim tam juris aut quod dicant sed quod dicatur ponderandum l. secundum
Distinctionem 19 Reinckingk de reg: secul. lib. 2. cl: 2. n: 40. alias in suffragiis
tum enim plurima vota sequenda, consilia enim ponderantur, suffragia nume-
rantur vid. eleganter Reinckingk lib. 1 cl. 15. cap: 11. n. 59 sic Justinianus
in l. 1. §. neq in multis C. de veter: jure enucl: jubet unius veriorem
sententiam conquirentibus plurimorum ~~sententiis~~ opinionibus praeferendam
et hoc summus Legislator praecipit cum dicit Deus plurimorum sententias

Reformatie der
LANDTRECHTEN, GEBRUYCKEN vnd GEWOONTHEYDEN der Graefschap Zutphen.

Salus populi, suprema lex esto.

Tot ARNHEM,

By Jacob van Biesen, Ordinaris Drucker van den Ed. Hove van Gelderlandt. 1655.

Rhingh
Beslich: 2
de Afflict:
neidn: Inst.
cit accessi
issdam docti
atione nihil
i veneratio
atem mini
chingh d.
nis Bald. cons
non tantum
in: et ubi
a interpreta.
iniones atten
tem tamen cum
judicatarum
nem abierint
te sed ut con.
Groenw: de

ein: p: 905 lat 2.
t nullum ex
ad Instit: lib: 4

n certum, pu
n in specie re
iunt, maxime

ilatiter 1o.
2o. quia
ubi rata opinio ... aequitate ac pro ...
Plurimum autem ... quia magis aequitate ... inquit
sequenda ea magis, quia magis ... proximius est veritati, inquit
destinguit, qui enim bene destinguit ... ex praedio . C. fam: ercisc.
Salicet: in l. filia cujus pater consl. 3. v si ... communis opinio ex pluralita
3o. Alia quae consuetudine approbata 4o. ... de his omnib: Reinchink
te sed ex gravitate Doctorum aestimanda ... Quaest 277. et
D. C. 11 n. 5 b.
Opinio Doctorum an excuset ab expensis vid: Gud: Pap:
Sneidw Instit: lib: 4 tit: 5. n. 16. remissive.
An qui pro se habet consilium doctorum Doctorum approbatorum proba-
bilem litigandi causam habere intelligatur, ac licet succumbat tamen
in expensas litis non condemnandus sit vid Trentl 1. part: 1 thes. 7 litt.
qui hoc affirmat.

fudi
ctum
De sort
Lest: Ubi j
tum
Et .
leced
4 In stat
sed con
Reinc
mstat
vili se
in stat
5. Gloss:
di opo
ad den
de leg:
in val
ut pe
ussi l
tum
saepe
senti
opinu
stine
ante
errore
Hoc to
non f
festo
add: S
Quod
Dere f Mynsing. et alii apud [illegible] sententiis praevaleant [illegible]
testatz
Quamquam autem communes opiniones paucorum sententiis praevaleant vel contra quam pauci
praesumatur plus posse videre quid justum quid equum vel contra quam pauci
vel unus Gail. lib. 1. obs. 153 n. 5. non tamen hoc perpetuum adeo ut judex omittens
communem et singulari opinioni adhaerens alicujus aut alterius doctoris
litem suam facit Rucht: part. 1. decis. 69. n. 32. Rust: part. 2. dec: 96 n. 90 91
et 93.
saepe enim unius aut paucorum allegatum validiores rationes opinio
sequenda Sneidw: Just: in ind: verb: opinio
Non enim tam quis aut quod dicant sed quod dicatur ponderandum l. secundum
distinctionem 19 Reichingh de reg: secul: lib. 2. cl. 2. n. 49. aliis in suffragiis
tum enim plurima vota sequenda; consilia enim ponderantur, suffragia nume
rantur vid. eleganter Reiching lib. 1. cl. 15. cap. 11. n. 59 sic Justinianus
in l. 1. §. neq in multis l. C. de veter: jure enucle: jubet unius veriorem
sententiam congruentibus plurimorum ~~sententiis~~ opinionibus praeferendam
et hoc summus Legislator praecipit ~~cum~~ dicit Deus plurimorum sententiis

non acquiescas, ut a vero devies Exod: 23. vid: Reinchingh cap. 11. cloz. l. 2. n. 41. c. 54. 2

Sic et glossae authoritas omnes alias superat authoritates Berlich: dec: 137. n. 15. Reinchingh d. lib: 2. tit: 2. c. 11. n. 12.

Non tamen contra communem valet opinionem Mattheus de Afflict: dec. 304. n. 3. Reinch: d. l. Trentl: disp: 1. thes. 7. lit. d.

Sic glossa Accursii magna est et omnes alias antecedit Sneidw: Inst. pag. 1 lit. a. vid. tamen Zas. 1 singul. respons. cap. 7. ubi dicit Accursii glossemata nihil plus ponderis habere quam alterius cujusdam docti viri doctrinas quibus utrisque sine textu aut evidenti ratione nihil creditur qui etsi enim accursius vir doctus fuit ac omni veneratio dignus, tamen errare potuit ac juri condendi authoritatem mini me habuit quid et de caeteris tenendum vid: Reinchingh d. c. 11 n. 17.

Quanquam ubi textum habemus, glossae non indigemus Bald, cons 143 c. 1. legibus et rationibus certandum et non tantum authoritatibus et placitis doctorum pag: 1041 c. 1 Fachin: et ubi legis verba clara et perspicua calumniosa est omnis alia interpretatio Zas. cons 4. quare Reinchingh vult doctorum opiniones attendendas, tantum casu enim jure quaestio non decisa, putem tamen cum doctorum opiniones ita sint receptae ac multis rerum judicatarum authoritatibus firmatae ut in quandam quasi consuetudinem abierint enim contra textum clarum valere non sua authoritate sed ut consuetudo fac: l. 33 ff de leg: Schurff cent. 3. cons. 37 n. 4 Groenw: de leg. abrog: vid. eleganter Trentl: disput. 1 p. 1. thes. 11. lit. C

Opinio magis communis in judicando praevalere solet Fachin: p: 905 lat. 2.

Quoties glossa aut doctores plures opiniones referant, et ultimam expresse probant posteriorem tenere intelliguntur Sneidw: ad Instit: lib: 4 tit. 4. n. 25. Berl: decis: 147 n. 6.

Si plures sibi contrariae sint opiniones, neque eligenda certum, ipsi tenere referre, si ab aliis doctoribus hae opiniones doctorum in specie referuntur ac secundum alteram decidunt ac calculum adjiciunt, maxime ubi rationes contrarias ex jure refellunt eam posteriorem

Plurimorum autem opinionum veritate apparente regulariter 1o. sequenda ea magis, quae magis aequitate ac juri convenit 2o. quae distinguit, qui enim bene distinguit proximus est veritati, inquit Salicet. in l. filia cujus paterconl. 3. v si expresso. C. fam: ercisc. 3o. illa quae consuetudine approbata 4o. communis opinio ex pluralitate sed ex gravitate doctorum aestimanda de his omnib: Reinchingh d. c. 11 n. 56.

Opinio doctorum an excuset ab expensis vid: Gud: Pap: Quaest 277. et Sneidw Instit: lib: 4 tit: 5. n. 16. remissive.

An qui pro se habet consilium doctorum doctorum approbatorum probabilem litigandi causam habere intelligatur, ac licet succumbat tamen in expensas litis non condemnandus sit vid Trentl 1. part. 1 thes. 7 lit. qui hoc affirmat.

Si Casus de novo emergat qui nec statutario nec communi jure decisus aut expresse aut extensionem aut interpretationem DD. nec apparet quid consuetudine servetur quomodo ea res antea decisa, aut si non possit tum ad statuentes vel Principem itur ut explicent quem velint ee modum sui beneficii vel legis sed secus est si simplex aliquod dubium emergat quod ex jure interpretari potest vid: Peck: de Reg: jud: regu: 16. Bald. in l. cum de novo C. de leg. Felin: C. cum venissent de judic. . . . — —

Vid: ad Wesen
be. pag. 11

Constat post Gothorum Vandalorum et Longobardorum irruptiones novam omnino Reip. formam in Italia constitutam et sublato exarchatu ducibus, Comitibus Baronibus, Vasallisq ordinatis novam plane faciem imperium Rom. quod in occidente tunc erat induisse, eamq rationem diutissime mansisse adeo ut in vicinas provincias transeundo Europea regna omnia pene suo ambitu compleceretur. Hinc illa dignitatum et functionum principalium tam varia nomina et ipsius jurisdictionis innovata ratio, quam si qs attendit et jura civilia antiqua hisce temporibus et magistratibus sine delectu accommodet, cum necesse est summis erroribus implicari. Non c. fuit olim judicandi potestas in alicujus privati commercio, non fuit etiam haereditaria non pro beneficio accipiebatur sed ut munus publicum precario habebatur.
Cui ergo jurisdictionis veterum reliquias antiquas nostro regimi aptabimus et tanquam cothurno legibus romanis utemur. Proinde bene ista semper sunt distinguenda ne intacta historia tua in errorem, qui plurimos veteres decepit, seducamur.
Principum in hac re prima ratio habenda videtur utpote a quibus primam originem dignitates et beneficia trahunt et hunc fontem ois publica ~~potestatis~~ potestatis al jurisdictionis habendum a quo illa fluat et refluat prout flumina ad mare ajunt Steig: q. 2. n. 4 et seqq.

Titulus Primus

Jus Civile permittebat Notariis Judicum acta perscribere ut tradit Paul
in l. 1. C. de sportulis et hodie actuarii singulis tribunalibus pficiuntur actis
describendis Confer: Hubert: lib: 1. c. 5. in fin:
Jure Caesareo qui in caa ceperat ei executor eam debebat ad finem
usq exequi neq per alium expediri sine justa causa poterat sed id
jam diu exolevit, ut refert Paul: Cast: in d. l. 1. confer: Hub: d. cap: 5.
Item secundum jus illud judex executorem vel apparitorem debet
verum in hac provincia id varie servatur alibi Princeps sibi pro-
vinciae jus voluit proprium hoc esse, alibi Praesidi Provinciae competit.

Den Landtdrost ende Scholten Principis aut Ordinum
authoritate, die Stadtholders, eorum vice jus administrant.

Apparitores ac Viatores sui tantum Judicis, non et aliorum
praecepta citra specialem authorisationem (uti vocant) intra ter-
ritorium exequuntur, aliud in Galliis obtinere testatur Hub: lib: 1.
Inst. c. 8. in fin:

Baer en Lathum moet volgen t Landeregt van Zutphen volgens t extract van de 21. april 1609 uyt t reces des Landdages in Zutphen gehouden vid: van Loon g. g. pl. B. part: 2. pag. 118 als mede t appel van Baer en Lathum koomt aen de graefschap Zutphen idem part: 2. pag: 310. maer in de dykregten volgen se de vier boven ampten idem p. 2. pag: 309. gelyck ook Westervoort eadem pag:

In aller gestalt. haec confirmatio trahitur ad praeterita Christ: t: 21. art. 7. n. 3. Chassan: ad consuet: B. p. 1761.

Evan oldts rigts antiquae consuetudines relatae sunt in hoc statuto, o judicabitur de iis ac de jure municipali, aut de jure consuetudinario hujus provinciae communi, et concernit etiam praeterita, quod et pertinet ad septia [illegible] (: wel hiertoe ex quibus casus omissi decidi debent.
[illegible] sunt plurima absurda in his reformationib: Sand: de feud: tr: 1. tit: 3. c: 1. §. 19. n. 11. 12. p. 110.
uti Inst: tit: 17. §. 10. p. 48.

Waterregt. insula in flumine publico nata, seu mediam ejus partem teneat seu alterutri riparum proximior sit, non ad privatos agrorum vicinorum possessores, sum ad principem, ejusve ut hunc ejus successores Gelriae ordines pertinet, modo eadem agro continenti non sit annexa sed aquis ita circumflua, ut cimba circumnavigari queat, quod in consuetudinem abiit ex constitutione Impt. adolphi Nassovii, ad petitionem Reynaldi, ejus nominis primi Comitis Gelriae. Hoc est stria [illegible] de [illegible]: tt: 4. §. 23.

De curmeda. vid: litteras Gerhardi III. Gelriæ comitis VI. datas anno 1227. apud Johann. Isac. Pontan. Histor. Gelr: l. 6. p. 130.

Hofhorigen und Koermoedigen. qd apud Zutphan: retinetur imago servitutis fatendum e. Hofhorige st homines glebæ adscripti. Koermoedige st ii, qui nati st ex hoibg propriis prædia servilia possidentibg, qui ~~tn~~ ipsi jam eadem deseruerunt sic dicti a curmeda, quam his defunctis Dni percipiunt vel ex rebg animatis, q levendige curmede, vel et vestimentis aliisqz rebg inanimatis q simpliciter curmede appellant.

St et adhuc Wassinike luiden unde dicti incertum e, an a germanico vassen i. obligare sive vincere qsi hoies Dnis suis obligati, et tum o p primam litteram W. spt V. efferendum vel a voce Belgica was q. pro annuo canone ceram persolvere cogant. qr jg et conditioem latig describit Gor: ad Stt: tt: 3. p. 1. c. 13 addit ibi et imaginem quandam manumissionis exemplo elegantissimo. Grot: in tract: suo de jure Bell. et pac: hanc servitutem imperfectam dicit. l. 2. c. 5. §. 30.

Andere regten. als ~~tyntregten~~ markregten etc. q speciatim comprehensa in tract ~~atu~~ Ao 1478. cum Episc. Monast: ab ordinibg hujg [illegible] inito. quem vd:

Wy Ridderschap vnd

Steden des Furstendombs Gelre vnnd Graefschaps Zutphen / representierende die Staten des Landts: Doen te weten / Alsoo Ridderschap vnd Steden der Graefschap Zutphen / ons te kennen ghegeven / hoe dat sy met rijpen rade / oer olde vnd lest in den Jaere van vijfthien hondert vier vnd t'negentich gereformeerde Landtrechten in sommige pointen hadden ghedressiert / dienende soo tot verminderungh vnd verkortunghe van Processen / als oock tot verlichtunge vande sware Gerichts-kosten: Versoeckende dat wy die selve door Ghedeputierden souden willen doen visitieren vnd conformiren / in aller gestalt als die selve hier vorens gevisitiert ende gheconformiert waren worden. Luydende 't selve Landtrecht van woorde tot woorde als hier na beschreven volcht.

...e distinguiren
...Maart: 1595
...ittiert worden
...ittiert den

Alsoo voormaels eenighe Articulen des Zutphenschen Landtrechten vnd gewoonheyden concipyert / vnd in geschrifte gestalt / vnd by Bannerheeren / Ridderschap vnd Steden ghesandten der Graeffschap Zutphen / aen die Hertoginne van Parma vnd Plaisance / als Generale Regentinne / om by die selve in stadt Kon. Maj. in Hispanien / als Hertoge van Gelre vnd Grave van Zutphen / voor een gemeyn Landtrecht geapprobeert te werden: vnd dan ter cause voeler immiddels erresener veranderinghen vnd inconvenienten / die selve te resumeren / vnd der alingher Landtschap op eenen Landtdaghe te Arnhem Anno vijfthienhondert drie vnd tnegentich in Decembri versamblet / die hier navolgende puncten vnd articulen voer te draghen / om by die selve (als representierende die Landtfurstelicke hooghe Overigheyt) ghevisiteert / vnd voer een Landtrecht bestediget te werden.

E. Eerstelijck sullen alle des Furstendoms Gelre vnd Graeffschaps Zutphen van oles hebbende vnd wes her-toe verkregen Privilegien / Statuten / Vryheyden / Recht vnd Gerechtichеyden / gebruycken / gewoonheyden / Leen- Landt- Stadt- Dijck- Water- Tyns- vnd Landtrechten / Rechten over

Baer en Lathum moet volgen t Landeregt van Zutphen volgens t extract van de 21. april 1609 uyt t reces des Landdages in Zutphen gehouden vid: van Loon g. g. pl. B. part: 2. pag. 118 als mede t appel van Baer en Lathum koomt aen de Graefschap Zutphen edem part: 2. pag. 310. maer in de dykregten volgen se de vier boven ampten edem p. 2. pag: 309. gelyck ook Westervoort edem pag:

In alles gestalt. haec confirmatio ~~trahitur~~ in ad praeterita Christ: t: 21. art. 4. n. 3. Chassan: ad consuet: B. p. 1761.

Tit: vid! stat: urb: Zutph. tit: 32. art: 18.

over Hoffboerighen / vnd Koermoedighen / voorts alle andere Rechten / die van older tot older / vnd wes anher in die Graeffschap voornoemt observiert sinnen / in allen oeren standt vnd krachten verblyven / vnd door tegenwoordighe nye Reformatie niet af getagen / vermindert / noch derogiert / dan oeres inholts onverbrekelick onderholden / vnd ghehanthavet werden: Wtgesondert 't gene in desen Reformation specificiert / vnd met uytdruckelicken woorden verandert / vermeerdert vnd verbetert is.

Welcke Reformation in allen oeren puncten vnd Articulen / tot stifftunghe / vreedes vnd eendrachts / onpartydige administratie van Justitie / vnd henneeminghe voeler questien vnd gheschillen / in ghestaldt vnd na gheschichener Publicatie by allen deser Graefschaps Officieren mainteniert / vnd van eenen yederen die sy aengaen mach / vollenkomentlick na ghelevet sal werden.

Voerbeholden die van de Graefschap / in dunckeren vnd twyvelachtighen puncten d'interpretatie vnd verklaringhe / woe oock die macht / in toekommenden tijden met toedoen des Heeren / of der ghemeyner Landtschap / dese Reformation ereyschender noodt vnd ghelegentheydt nae / te vermeerderen of veranderen / T'welcke den selven t'allen tijden alsoo te doen vrystaen vnd toegelaten sal zyn vnd blyven.

Van de Officiers.

Titulus I.

I.

Alle Officiers (die in oeren bevolen Ampten / ofte ommers in die Graefschap residieren / vnd vermoeghe des Zutphenschen Landtdages Reces Anno vijftien hondert vier vnd t'negentich in Martio op gerichtet / Lantsaten zyn moeten) sullen in eygener persone of doer oere respective Stadtholders / residerende vnd Lantsaten zynde als boven / gichten vnd richten eenen yederen Landt-recht wedervaren / die Gherichts-daghen sonder kentelicke noot vnd erhefflicke redenen / niet opholden: Dan nae voorgaende verkundiginghe / oeren gewoontlicken loop nemen vnd ghewinnen laten / te weten / van veerthien daghen tot veerthien daghen: Wtghesondert dat die Landt-droste ten minsten viermael int Jaer sitten sal / in Heeren breucken vnd saken die mundelick gheplaydoiert werden / vnd anderen / vnd in saken die by gheschrifte

L van oldts ... / iis ac de jure ... / communi, et ... / ex quibus casu... / . sunt plurima ... / ... Inst: tit: 17. ... / Waterregt ... / seu alterutri ... / norum possess... / Gelria Ordines ... / sed aquis ita ci... / tudinem ... / naldi, ...

~~[illegible]~~.

De curmeda. vid: litteras Gerhardi III. Gelriae comitis VI. datas anno 1227. apud Johann: Isac: Pontan. Histor. Gelr: l. 6. p. 130.

Hofhorigen und Roermoedigen. qd apud Zutphan: retinetur imago servitutis fatendum e. Hofhorige st homines glebae adscripti. Roermoedige st ii, qui nati st ex hoib9 propriis praedia servilia possidentib9, qui ~~tn~~ ipsi jam eadem deseruerunt sic dicti a curmeda, quam his defunctis Dni percipiunt vel ex reb9 animatis, q levendige curmede, vel et vestimentis aliisq3 reb9 inanimatis q simplicit curmede appellant.
St et adhuc Wasstinike luiden unde dicti incertum e, an a germanico Wassen i. obligare sive vincere qsi hoies Dnis suis obligati, et tum o p primam litteram W. st V. efferendum vel a voce Belgica was q. pro annuo canone ceram pen, sitare cogant. qs js et conditioem latiq describit Gor: ad St. tit: 3. p. 1. c. 13 addit ibi et imaginem quandam manumissionis exemplo elegantissimo. Grot: in tract: suo de jure Bell. et pac: hanc servitutem imperfectam dicit. l. 2. c. 5. § 30.
Andere regten. als ~~tyntregten~~ markregten etc q speciatim comprehensa in ~~tractatu~~ Ao 1478. cum Episc. Monast: ab ordinib9 huj9 ducatus inito. quem vd:

Tit: 1.

Vide Soris ad consuet: Velu: tit: 1 art: 1. e. ll:

Landtsaten sijn &c: siet mijne Landtdaeghs recessen die distinguiren art: 20 et 30 de Ao 1609. in decemb: et ibu. in Janu: et in Mart: 1595 dat vreemde Edelluiden trouwende althier sullen geadmittiert worden indien de Geldersche in haer provintien worden geadmittiert den 30 Martii 1593. fol: 32 pts:

§§ 2 Ob id quod assessores cum judice praegravo non sint juris-
periti, et ideo consilium advocatorum assumere necesse habent.
Mynsinger: Rem: Kemper jur: remed. 11 n. 24 Schurff centur: 1. cons. 29
n. 10 et 11. Gor: adv: trac: 3. p. 2. cap. 13 n. 21 quod vel nihil attinet.

§§ 3 Dat de Officier in voorvallende saeke
vervattende door het woort kennisse cognoscendi, extraor-
dinairealiter judiciale de welcke zijn voluntariae jurisdictionis
et quia non exprimunt aliquem indaginem vel ut ~~sedeat~~ sedeant
judex pro tribunali, sed quia omni tempore recte fiunt.
Carpz: part: 3. const: 3. defin: 13. Grivell decis: 32 n. 17.

§§ 5. onpartydicheyt te betrachten
propterea quod aequalitas fundamentum habere in jure
naturali debeat l. 4. Cod: comm: divid:
Quod aequalitas maxime in judiciis sit servanda l. 26. Cod.
de procurat:
Et quidem inter partes cum actor et reus non debeant
dijudicari ad imparia l. 41 ff. de reg. jur:
Et judicantes nulli litigantium oportent esse additos uti
pluribus demonstrat Gor: adv: tra: 3. p. 2. c 15 p tot.
Cum nihil aequius sit quam ut omnes lites sine suspicione pro-
cedant. l. 16. C. de judic:
Itaque quod actori conceditur etiam reo concessum censetur idq ob
naturam correlativorum et ne judicium claudicet.
Gail. 1. obs. 91 n. 17.
Cap. in judiciis 13. de R. J. in 6to. geenaenneminge van
persoonen alles onpartydich.

§. 4. De his vide artic: Gor: ad cons: Holl: tit: 1. art: ult. pag: 10.

Ad: tit: 2.

Vide Goris ad consu: Velav tit: 11 p. tol: p. 61.

In Velavia hac parata executione exiguntz all. tit: 11. art. 6.

ita hodie etiam in comitatu Zutphaniæ vide jus ibid Goris p: 101.

Velav: alleg: tit: 11. §§. 5. ibid Goris n. 179. et §§. 6. p. 101.

Judicia super liste debitis celeritatem requirunt, ideoq in hisce reconventio non admittitz Menoch de adipiscendis poss: remed: 4. n. 649.

Regulariter instrumenta ac credita non hent paratam executionem. in l. in testamentis n. 19. ff de R. J. nisi in casibus speciatim exceptis.

Quærunt DD: an qs ex testamento pro consequendo legato paratam habeat executionem negat Alexand. in l. si cum dote §. ex tempore ff solut. matrim: et in l. ait Prætor §. si judex num: ff de jud: et Decius in l. ult: num. 6. C. de Edict: Divi Adriani toll: affirmant Angelus in §. ... in uno lib. 3. Aleiatus in l. pecuniæ verbum ... actionis ... controversia statutis nostris sublata. ... hent execu-

Tit: 1.

gheschrifte dienen/ sullen parthyen nae ingekommene Aenspraecke/ Antwoordt off Exceptie/ die termijnen van inlaghe/ voor synen Stadtholder/ vnd den Landtschrijver met twee Coernoeten/ Schepen zijnde/ moghen gheholden werden. Waer van de Landtschrijver goet Signaet holden/ vnd 't Proces vol gheschreven/ op den eersten der naestvolgenden vier ordinaris Gerichts-dagen inbrenghen sal/ om ten Ordel bestadet te werden. Vnd sal die verkundiginghe der Gerichten gheschien den eersten Sondach na die Vacantien/ die men holden sal op Paesschen/ Pinxteren/ acht daghen voor vnd acht daghen daer na/ van den twelften Julij, totten seventhienden Septembris inclus: Item van den twintichsten Decembris totten veerthienden Januarij. illæ feriæ et observantz in Curia Gelricæ.

2.

Die selve Officiers sullen op ordinarische Gherichts-daghen by klimmender Sonnen/ die bancke spannen met twee Cornoeten uyt die Magistraet/ daer men 't Gherichte is holdende/ midts admittierende die Gesanten der Bannerheeren/ Ridderschap vnd der Hooftstadt/ als voeren verhaelt/ op oer eyghen kosten het Gherichte bekleeden/ soo wel by dalender als klimmender Sonnen/ onder dacks/ of onder den blauwen Hemel het Gherichte besitten/ vnd soo in eenen daghe die saecken niet te eyndigen/ den Gherichts-dach des anderen volgenden daechs/ tot gherieff der Parthyen/ continuiren. consu: jus Velav: tit: 1. §§. 6. 7. &c: ibid Goris p. 10.

off met twee andere geerfdens.

3.

T'welck allet met ghefraechden Ordel bedonghen/ vnd daer op gheweesen vnd erkant sal worden: Beholtelick dat den Officier vry sal staen buyten d'ordinarische Gherichts-daghen/ in voorvallende saecken van kentenissen of andere extraordinarise Acten/ na older ghewoonten 't Gherichte te bekleeden/ met andere qualificierde persoonen/ of schoon die selve niet en waren uyt den Magistraet.

4.

Tot bevorderinghe der Parthyen/ sullen d'Officiers hun daer nae stellen/ dat sy twee goede Voorspraken aen allen Bancken hebben moghen/ daer van sy den eenen dienende in saecken des Heeren breucken/ verpleghen sullen.

5.

D'Officiers sullen soo wel by sittenden Gerichte/ als buyten den Gherichte/ sich aller onpartylickheyt bevlytighen/ vnd niet vermercken laten eensydich/ off den eenen meer als den anderen gunstich te zyn: Mits dannoch dat sy soo voel hun moghelick parthyen tot eenicheyt bereden.

... statuto in-
...: Menoch
... instrumenti
... liquidationem
... p. 2. 4. 7. n. 29.
... adipisc: poss:
... tributa sit
... pularem successo-
... res d. ad Trebell
... uis: 129.
... exceptio legis
... autore non
... s C. de const.
... s 2. C. de pact.
... non potest
... i judiciorum,
... ur: delibone

[illegible]

Van Peyndunghe und Pandt-keerunghe.

Titulus II.

In Velavia haec parata executione exequntur all. tit. 11. art. 6. ibid. Goris [illegible] ita hodie in comitatu Zutphaniae.

1.

MEn sal moghen peynden / voor Heeren gulden / Renten / Schattinghen vnd penninghen / vnd off daer Pandtkeerunghe op gheschege / sal Verweerer by sittenden Gherichte betalinghe bewiesen / vnd tot gene wedersprake noch onschult ghelaten werden: Te verstaen dat hy noch door eentlicke verklaringhe / noch eenighe oppositie / om daer mede in Proces te kommen / die betalinghe opholden sal moghen: Blyvende den Verweerder voorbeholden met nye actie / by forme van condictie, op de onduchticheyt der schult syn Rechte te vervolgen.

Vide jus Velav: all: tit. 11. § 5. ibid. Goris [illegible]

2.

Desgelijcken sal men moghen peynden voor Heeren breucken / die gherichtelick bekant / of metten Rechte gesleten vnd ghewonnen zyn: Vnd off daer op Pandtkierunghe gheschege / sal die Verweerder by sittende Gherichte betalinghe bewysen / vnd ghene wedersprake noch onschuldt ghenieten.

3.

Men sal oock peynden moghen voor schult off Rente / die Gerichtelicken in Segelen vnd Brieven bekandt vnd gegaen zyn / als recht is / voor binnen jaersche pacht die in of buyten Cedulen gemaket: Voor schulden die in Gericht-boecken gerichtelick bekandt zyn na inholdt vnd vermogen der Brieven / Pacht-cedulen / Pachtingen vnd Gerichtlicke kennissen: Vnd off daer Pandtkeerunghe op gheschege / sal Verweerder voor die binnen Jaersche Rente oft schuldt / woe insghelijcken die binnen Jaersche pacht by sittenden Gherichte betalinghe doen of bewiesen / vnd tot ghener onschuldt ghelaten werden / noch gene wedersprack ghenieten / dan men sal daer voor Pandtsterckinghe doen.

Conf. jus Velav: all. tit. 10 § 1. ibid. Goris. [illegible]

4.

Wordt yemandt ghepeyndet voor verjaerde Rente / Pachte vnd gherichtlicke bekandte schult / voor verdient lohn / Item voor Magenaes / vnd verteerde kosten / binnen of buyten Jaers verdient of verteert / voor al t' welck

Confer all. tit. 11. § 4 [illegible]

Ad. tit. 2. Vide Goris ad cons: Velav tit. 11 p. tol. p. 61. 6.

In Velavia haec parata executione exiguntur all. tit. 11. art. 6.
ibi Goris p: 101. ita hodie etiam in comitatu Zutphaniae vide Jus
Velav: allega: tit. 11. §§ 5. ibi Goris n. 170. et §§ 6. p. 101.
Judicia super liste debitis celeritatem requirunt, ideo in his
reconventio non admittitur Menoch de adipiscendis poss: remed: 4.
n. 640.

Regulariter instrumenta ac credita non habent paratam executionem in l. intestamentis n. 9. ff de R. J. nisi
in casibus specialiter exceptis

Quaerunt DD: an qs ex testamento pro consequendo legato
paratam habeat executionem negat Alexand. in l. si cum dote
§. Extempore ff solut. matrim: et in l. ait Praetor §. si judex
num: ff de jud: et Decius in l. ult. num: 13. C. de Edict: Divi
Adriani toll. affirmant Angelus in §. verbum Actionis
cons: 109. in quo lib. 3. Aleiatus in l. pecuniae verbum actionis
n. 10. de V. S. Verum haec controversia statutis nostris sublata
est, cum ea legati inter ea quia paratam habent executionem non sit enumerata.

Quando instrumentum habet executionem paratam statuto intelligitur quando caret vitio, nec potest testibus adprivari: Menoch
de adipisc: poss: remed: 4. n. 708.

Statutum omnem exceptionem contra executionem instrumenti
rejiciens non tamen tollit hanc quae adenervandam liquidationem
tendit Bald: in l. 2. C. de execut: jud: n. 2 P. Heig: p. 2. q. 7. n. 29.

Liquidum debet esse hujusmodi instrumentum Menoch adipisc: poss:
remed: 3. n. 190. confert. Publ: lib. 1. Inst: c. 4. in annot:

Si statuto parata executio instrumento ... tributa sit
non intelligitur eam rem habere contra tertium aut singularem successorem Bald: in l. 3. C. comm: de legat: Alexand: in l. 1. §. si Senes D. ad Trebell.
Decius cons: 160. n. 5. Ruinus cons: 209. n. 21. lib: 1. Carolus decis: 125.

Contra instrumentum ... potest opponi exceptio legis
hac Edictali C. de secund: Nupt: Bald: ibid: n. 14.

Contra hujusmodi instrumenta idem audietur qui sibi ab actore non
fuisse observatum in promptu ostendit Bd. si ex praediis C. de const.
Alexand: cons: 95 et 118. vol: 1. Aleiatus in l. cum proponens 2. C. de pact.

Imbert: p. 34.

Quod contractus habeat paratam executionem, ista non potest
fieri per partium qui non potest renunciari ordini judiciorum,
Bald: cons: 262. incip: licet statutum n. 2. vol: 3. Thesaur: decisione
26. n. 6.

6

Statutum prohibens omnem exceptionem praeterquam solutionis non excludit

1. Exceptionem cujusq alterius liberationis Albericus in l. solutionis ff de solut:

2. Exceptionem usurarii contractus ac simulationis Caraccius decis: 183. ubi distinguitur ac declaratur Vid: Molle lib: 2. semest cap: 19.

3. Exceptionem . . . rescripti vel quinquennalis Molle sem: 4. cap: 6.

4. Exceptionem praescriptionis Moller: semest: 2 c. 115.

5. Exceptionem quod is contra quem agitur absq tutoris vel curatoris authoritate efficaciter obligari non potuerit Moller: semest 3 cap. 115.

6. Exceptionem solutionis, quo alia probatione deficiente, conscientiae creditoris committatur, quod reprobat Moller: semest. 3. c 36. ubi negat creditorem ante solutionem vel executionem ad jurandum posse cogi

7. Exceptionem erroneae promissionis vid: Thesaur: decis: 26. n. 15.

8. Exceptionem tu. non es nominatus in instrumento neq probas cessionem tibi factam Everhard: cons: 214

9. Item quod debiti confessio absq verae numerationis mentione facta sit vide Sub. pag. 31. in fin.

10. Litis pendentis exceptionem vid. Hubert: pag: 34.

XI Quod instrumentum incompetentis judicis ~~fide~~ ~~Hub. pag. 34~~ con~~stet~~ illud n. neq hypothecae neq executionis jus habet Hubert: l. c. 7. in addit:

12. Item quaestionum fuit off peyndinge plaets heeft op een ~~goed~~ dat die peyndende partlije ~~sijt~~ syn eijgen te syn?

13. Exceptio cedendarum actionum P. Heig: 7. l. q. 34. n. 7.

14 Exceptio quia quis offert probare per confessionem partis adversae Vivius lib. 1 decis. 175.

15 Exceptio quavis alia ex ipso in promptu offerta probatio Vivius dicta decis: 175. n. 11.

Oblatio fideiussoris non impedit mobilia pignorari vid: Hubert
pag: 35.

Quamvis instrumenta paratam habeant executionem,
tamen eadem dilatio debitoribus conceditur, quam miserationis
causa lex iisdem post sententiam tribuit vide Thesaur: decis:
26. 12. fin.

Practicam repetendi indebitum solutum ex precepto iudicis,
quando per statutum tollitur omnis exceptio, vid: apud Bt: in l. 1.
ff. Et parvi refert num. 9. D. quod vi aut clam Vivium lib. 1.
decis: 175.

Non obstat huiusmodi instrumentis, quod die feriato fuerint
expedita Viv: decis: 35.
Item quod extra territorium confecta fuerit Hub. p. 34.

Tit: 2.

t'welck men sal peynden moghen / vnd daer op Pandtkierunghe geschege / sal Verwerer daer op by sittenden Gerichte betalinghe doen of bewijsen / of daer voer ter onschult staen: Te weten synen Eedt daer voor presteren / vnd geene wedersprack ghenieten: Ten ware dat die Rente vnd Pacht meer dan een Jaer achterstedich waren / tegens welcke eene Jaer ghene wedersprake toeghelaten / dan wel op vorderen achterstandt / waer op 't Gerichte Partyen vergunnen sal in Proces te treden / vnd 't selve by gheschrifte ordentlick te vollen fuhren.

5.

Voor schuldt op Renten in Hylicxbrieven / Maechgescheyden / vnd Moetsoeninghen ghemaket / die van den dedinghs-luyden vnd Hylicx-vrunden beyderzijdts ten meerendeele beseghelt of onder handteyckent zyn / sal men moghen peynden / vnd of daer Pandtkeerunghe op gheschege / sal Verweerder betalinghe doen of bewijsen / vnd ghene weder spraecke ghenieten tegen een binnen Jaers / vnd een Jaer achterstandts / dan wel op vordere achterstedicheyt / woe voerens gesagt is.

cons: all: tit: 11. §. 3. chig Gois. 5. p. 169.

6.

Soo yemandt een gherichtelick Verwin met opbaedinghe / besaet of ander Proceduren van Rechte verkreghe / dat ghegaen waer als recht is / daer voor sal men peynden moghen / vnd daer teghen gene Pandtkeeringe ghestaden / vnd of yemants daer en boven Pandtkeeringhe dede / die sal daer aen gebreuckt hebben thien Goltgulden / vnd evenwel sal dat verwin na Landtrecht executiert werden.

vide infr: tit: 5. art: 10. h. pr: vid: tit: 13. art: 1. Reform: Vclav: chig Gois:

7.

Soo yemants ghepeynt hadden aen ghereedt goedt / die sal die Panden slijten na den Landtrechte binnen veertien daghen / na dat die peyndunghe vnd die weete van die selve den ghepeyndeten gheschiedt is: Sal oock die gepeyndet is / binnen die veerthien daghen het Pandt beschudden moegen / gheschege het niet / sal die Richter aenheeringhe doen / Waer na die gene die gepeyndet heeft / dat gereede pandt veyle sal hebben / aen den Paal daer dat ghewoontelicken is / tot twee Sonnen opganck / vnd eener Sonnen nederganck / vnd aldaer verkoopen of hy kan / kan hy des dan niet verkoopen / sal hy dat brenghen ten naesten merckte daer hy dat verkoopen kan / welcke verkoopinghe evenwel gherichtelick / of in bywesen des van den Gerichte daer toe gheauthorisierden ghesworen Dienaers gheschien sal: Van het verkofte Pandt sal hy af nemen syne somme / vnd den Gerichtelicken schaden / loopt daer over sal hy geven het super plus, den ghenen / den het Pandt afghepandet waer: Ghebreke daer aen / mach hy voort aen

B. 195 sal die Richter met twee Gerichtsl: nae voorgaende ordel vant: gericht.

7.

9

instrumenti
libi confectum
to . . . . . al-
troversi: c. 301.
dunt Dd: ut . .
quod promit-
nquam debitum
is executionem
fit qui factum
toris interest
c. 96.
ob id mereatr
ubi controvert.
Thesaur: decis:
r dari execu-
emed: 4. n. 104.
ae non viti-
ratione prius
um servari
os citat Thesaur:
Debitori per [illegible] Alexandr . . .
Deinit Castrensis Alexandr . . .
decis. 26. n. 12. quod si pars non citetur, sed praesentato instrumen-
to judici et datis fidejussoribus executio realis concedatur.
Haeredi & contra haeredem hujusmodi executio conceditur vid: Nic:
Gassend: §. haereditas q. 12. n. 4. et 5. post Alexand. in l. postulante
D. ad Trebell Imbert: pag: 32.

tit: 2. van Peyndingh. Tit: 2.

aen soecken vnd halen van des ghepeyndeten andere ghereede of ongheereede goederen.

8.

Alle Pandtkeerunghe / wie oock ontsatte aen gereede goederen / sal men geholden zyn te verburghen / waer tegens oock den Aenlegger sal cautie stellen voor die onkosten / vnd aff te wachten het ghewiesde.

conf: all: tit: 13. art: 4. Reform. Velav: ibij Goris

9.

Om te schutten grooten schaden vnd onkost / sal men levendighe harde vnd etende Panden laten verblyven / op die stede alwaer die selve in tijdt der peyndunghe bevonden / tot uytganck vnd verloop der veertien dagen / van die beschuddinge / by soo datmen evenwel een pandt van Rechte gheven / vnd immiddels die voornoemde Panden niet verbrenghen sal. Hier van uytghesondert Heeren Penningen / waer voor men peynden / vnd die Panden sonder vertreck / vnd eenich vervolch verkoopen mach.

10.

Daer aen Erftal ghepeyndet were / dat sal men drie veerthien daghen opbaeden / vnd t'elcker reyse daer van die wete doen / als gewoontelick is: vnd ist saecke dat yemandt Pandtkeerunge daer op doen wolde / dat sal hy doen binnen veerthien daghen na ontfanck vande eerste weete.

11.

Vnd sal na gheschiene Pandtkierunghe gene wyder opbadinghe / ofte andere Proceduere ghepleghet werden / eer vnd bevorens tusschen peyndinghe vnd Pandtkieringhe erkandt zy / wat recht is / om als dan voort met Inleydinghe vnd Ruyminge na Landtrecht te procedieren / vnd daer gene Pandtkieringhe gheschiedt / sal men die Opbaedinghen ghebruycken / vnd tot het Verwin voort gaen als van olts ghebruyckelick / midts dat van die Opbaedinghen te senden / alleentlick eene weete in welcke ten respecte van yedere Opbaedinghe die Termynen na behoer ghestelt vnd verlanght sal werden.

12.

Vnd men sal mogen peynden / voor een binnen vnd 't naeste voorgaende buyten Jaers Renten / aent gereede goedt / dat op die onderpanden gevonden wort / als nemptlick levendige Have / Zaedt dat gemeyet / Holt dat ghehouwen is / vnd anders niet / onaengesien of het den Pachter of Eygenaer toekompt / wanneer sulckes expressélick in Seghel vnd Brieven ghestipuliert is: den voorderen achterstant sal die Renthesser moghen vorderen personali actione, daer die Debiteur of syn goedt te bekomen is / off oock met peyndungh actione reali, op den Erffgrondt / tot syn ghelieven /

vnd

9

Statutum loci super parata executione actionis aut instrumenti an habeat locum, si forenses in eo loco instrumentum alibi confectum produceret vide Amat: Decis: 130 n. 8. et 9.

Si procurator coram praetore contrahit cum instrumento .... acquirit domino actionem sine cessione Vasq. lib: 6. controvers: c. 301. n. 9.

Quod de instrumentis confessionatis seu .... tradunt Dd: cit .... paratam executionem idetiam dicitur de eo quod promittitur in literis (ut vocant) sigillalibus id non e[st] tanquam debitum assecutum per sententiam vide.

Si ex lege municipali instrumenta contra debitoris executionem habeant, quod adversus eum debitorem statuendum sit qui factum promisit nec illud praestat utrum pro eo, quod creditoris interest executioni sit locus controvert: apud Fachin. lib: 8. c. 96.

Qr: si instrumento juramentum accesserit, an ob id mereatur executionem paratam vid: Tessaur: Decis: 26. n. 7. ubi controvert. et distingu:

Depositum jure coi meretur executionem paratam Tessaur: Decis: 26. n. 5. ubi controvert:

Si qs coram Notario confessus fuerit debitum huic dari executionem paratam tradit Menoch: de adipisc: poss: remed: 4. n. 104. quod consuetudo nra non admittit.

Hujusmodi Instrumenta per omissionem ... non vitiantur Moller: Semest: 2. c. 29. n. 9.

Realis executio nris moribus non fit nisi denunciatione prius debitori per Praetorem facta, aliud per totam Italiam servari docuit Castrensis, Alexander .... et alii quos citat Thesaur: Decis: 26. n. 12. quod sc. pars non citetur, sed praesentato instrumento judici et datis fidejussoribus executio realis concedatur.

Haeredi & contra haeredem hujusmodi executio conceditur Vid: Nicl: Gasrend: §. hoereditas q. 12. n. 4. et 5. post Alexand. in l. postulante D. ad Trebell. Imbert. pag: 32.

An cessionarius recte aggredi possit instrumenti executio- 9
nem vid: Hub. pag. 32.
Absens quoq cujus nomine fidex in instrumento concepit
stipulationem, id executioni recte mandat Hubert: pag: 32.
Uxor an mandet executioni Viri instrumentum pro ea parte
q sibi ex eo competit Hubert: §§ 34.

Ad: §. 1. om die proprieteyt / Opten Erfgront om den Eygendomb met
Rechtspreecken, est dominium vindicare quamvis actor non dominium
quod habet, sed rem ratione dominii vindicet Paul. Castr: in l. 1. n. 6. C.
ubi in rem act: exerc:

Tit: 2et: 3.

vnd worde verstaen/ daer grooter verloop dan twee Jarën is / alle betalinge op den achterstandt ghedaen te zijn.

13.

Die Pachter sal voor betalinghe als voornoemt vnd daer her erledenen schade mogen genieten jus retentionis, aen des Landt-heeren vruchten vnd pachten/ vnd soo hy sich ten eenemael daer aen niet en konde verhalen/ sal hy in die pachtinghe blijven continuiren z tot dat hy voldaen sy/ onaengesien die Pacht-jaren expiriert weren.

14.

Sonder dat voor personele actien / peynbaer ghemaket zijnde / aen 't ghereede goedt des Pachters sal mogen werden gepeyndet.

Van in vnd uytleydinghe, van Erf-huys Recht vnd Erf-uyttinghe.

Titulus III.

vide Goris ad jus Gelav. tit: 07. §. 1. p. 101.

1.

Of yemandt op Erffgrondt om die proprieteyt oder eygendomb of oock om die possessie vel quasi t'erlangen of recupereren/ met rechte spreken wolde/ die sal sulcks met Inleydinge/ vnd niet met besaete of badinghe vorderen.

2.

Daer d'Officiers eenen notorie in die possessie vonden / den selven sullen sy daer inne holden / vnd soo Parthyen daer over strijdich weren/ vnd beyderzijdts die possessie geallegiert / sal na erkenteniße des Gherichts in die possessie maintiniert worden / die am schijnlichsten daer inne te wesen bevonden wordt / vnd men sal om in die possessie ghesterckt te werden/ 't officium judicis mogen aenroepen / sonder in of uytleydinghe / of soo men will/ aent Hoff om manutenentie supplicieren.

3.

Binnen Jaersche versterven/ soo wel ex testamento als ab intestato, vnd al aengheerft goedt / sal men met den Erffhuys-rechte vorderen/ soo vnd als na Erffhuys rechte behooret / vnd gheschege die vorderinghe/ met Inleydinghe niet binnen Jaer vnd dach (zijnde een Jaer ses weken vnd drie daghen) sal men des Erfhuys recht versteken zijn / soo veern die Erfghename Inheyms is/ welcke tijdt den Wtlendischen tot discretie des Ghericht[s]

undordat. §. 1. tit. 39. Ref. Vel. Gor: Ad. tit. 3. p. 1. c. 9. n. 39. 40 p. 101.

tit: 8. van in en uitleydinge. Tit: 8.

Gherichts verlenget sal moghen werden / Voorbehalden dan noch den Eyscher syne actie / ter plaetsen daer die goeder ghelegen zyn/ vnd sunst na natuer der selver te moghen vorderen.

4.

Die een Erff-huys aentalen wil / off vermeynt mede Erfghename te zyn / sal 't selve voor al verburgen des Erffhuyses lasten na behoor te draghen/ als nemptlick voor een redelick Testament/ des Erfhuyses schulden/ vnd dat geen ander vnd naerder Erfghenaem zy/ vnd die sulcke verburginghe niet en dede / sal daer in niet ontfanckelick zyn.

5.

Die langstlevende van beyden Eheluyden sal na ghescheurden bedde/ Erfwtter zyn / by ghebreck desselven / soo veer den Kinderen vnd Erfghenamen veele waren / sal altijt d'oltste Soon of Mans persoone Erf-wtter zyn/ vnd by ontstentenisse desselven d'oldeste Dochter of Vrouws-persone Erf-wttersche wesen / welcke Erf-wtter off Erf-wttersche / tot laste des gheheelen Erfhuyses / in den Erfhuyse sal mogen sitten tot ses weken toe/ vnd na de redelickheyt vnd ter goeder wyse van desselven kost vnd viveres leven / vnd binnen die voorsz. tijdt van alle vnd yedere des verstorven naghelatene goederen / van wat natueren of waer die oock zijn mochten/ met alle Brieven vnd Segelen/ Obligatien / voort andere schijn vnd beschent/ schulden vnd weder-schulden / soo vnd als die gewesen op dach vnd stondt dat die verstorven levendich vnd doot was/ een inventarium maken/ vnd 't selve op ghesinnen der Erfghenamen wtgeven/ vnd met eede bestedigen: Welcke tijdt van ses weken geen plaets sal hebben / soo vnd wanneer men vermoedede / die Weduwe Erfwttersche bevrucht te zijn / of dat die Erfwtter of Erfwttersche in allen Goederen ghetuchtiget / of sunst in Hylicks vurwarden anders ghecaveert weer / vnd sal immiddels of tot die tijdt der komstigher Erfwttinghe/ wes den Erfhuyse aenkleeft/ met rechte invorderen/ woe insghelijcken andere teghens hem oere actien op den Erfhuyse in solidum vnd niet voor syne quote alleene sullen instellen mogen.

6.

Met den eedt waer mede het Inventaris bestediget wordt / sal d'Erfwtter of Erfwttersche sich niet rijcken mogen / dan soo sy vermeynden tot eenighen van den inventarisierden Goederen gherechtiget te wesen / sullen sulckes met gheboerlicken Rechte wtdragen/ vnd soo voor oprichtinghe des Inventaris, die voornoemde Erfwtter of Erfwttersche verstorven / sullen zyne of oere erfghenamen/ na oer beste wetenschap geholden wesen/ 't selve over te geven/ vnd te bestedigen als recht is.

Des

Tit: 3. §. 67. Nae de rechten loci domicilii, die possessie defereert / Longe rectius Transisulani in sua reformatione: Welverstaende dat alle en een ijder goederen in den Sterfhuise gehorende niett nae stadts ofte plaetsen recht ofte gewoonheyt, daer het sterfhuis gevallen is, dan nae naetuer en eygenschap eenes yederen goedes en nae het recht der plaetsen daer die goederen gelegen sijn, geordelt en berichtet sullen worden.

Dat petitorium / errant est enim hoc judicium summarium ac possessorium. Velus: Landtr: tit: 33. §. 101. est itaque hoc loco contradictio in adjecto.

Daer averst. Jonge student / concordat: l. 23. §. 1. ff. ad municip. lib: 5

7.

Des verstorvenen Broeder / Suster / vnd vordere bloedts-verwanten/ Erfwtter of Erfwtterische zijnde / sullen soo wel als oere met-erfgenamen het Erffhuys aentalende/ 't selve verburgen : waer van die lest-levendighe der Eheluyden/off desselven oldtste Soon oft Dochter / Erf-wtter of erfwtterische zijnde / ontheven sal wesen.

8.

Vnd sal van nu voort niet die vall / woe te bevoerens / dan locus domicilij het Erf-huys maken / in maten dat na die Rechten / locus domicilij die Possessie deferiert / vnd sunsten gheholden sal werden / alst in conformite van dien behooren sal / eenen yederen voorbeholden syn recht in petitorio, ter plaetsen daer die Goederen ghelegen/ vnd sullen alle verstorvene reede/ onreede/ ruirende vnd onruirende Goederen/ waer die gheleghen sinnen / binnen of buyten des Furstendoms Gelre vnd Graeffschaps Zutphen Steden/ tot wat recht die oock staen / daer in die Luyden verstorven / soo vnd als sy die hadden opten dach doe sy levendich vnd doot waren/ in obgemelten loco domicilij berichtet worden na behoor. Daer averst jonghe Studenten/ Koopluyden/ Krijchsluyden/ vnd andere/ niet hebbende certum domicilij locum, verstorven/ sal die vall/ woe van olts ghebruyckelick / het Erfhuys maken : Twaer dan die selve al noch tijdt oers afstervens Vader ofte Moeder nagelaten/ in welcken val op der selver woonplaetse te sien.

9.

Klegher sal vry staen / vnd pro arbitrio dat petitorium vnd possessorium cumulieren, of 't eene sonder dat ander instellen mogen : doch alsoo/ dat daer-en tusschen onbenomen zy een Leenvolger of anderen successeur/ in Hoeffhoorighen/ Koermoedighen/ Vryhaeves goederen / of singulier titul hebbende/ syn recht voor den Competenten Richter te vervorderen/ soo veer als van voorgenoemder natuir vnd qualiteyt voorts kan blijcken/ vnd die uyt eenen particulier titul van giften of anderen Contracten vorderen wil/ sal met Erfhuys-recht niet mogen spreken.

10.

Na ghedaner Inleydinghe sullen Parthyen moghen 't Proces vollensuiren / vnd alle andere termynen halden ter plaetsen daer d'Officier off syn Stadtholder met den Landtschrijver woonen/ bis tot den Ordel toe/ in aller ghestalt woe in den eersten Artijckel Tit. van de Officiers/ verhaelet / midts dat sulcks by Parthyen met een voorordel/ om te moghen gheschien/ bedonghen zy.

11.

Teghens den / die een goedt met bysonderen titul / by 't leven des overleden besittende / off Jaer vnd dach in rowelick ghebruyck gheweest is / sal 't Erfhuys-recht / noch oock interdictum retinendæ possessionis gheen plaets hebben / dan moghen d'Aenlegghers met particulier Inleydinghe off andere forme van Rechten procedieren.

12.

Sonder aensien van Vacantien off Heylighe daghen / salmen in Erfhuys saken in den Sterf-huyse procedieren van veerthien dagen tot veerthien daghen / het ware dan anders voorviele / off met consent beyder Parthyen bedonghen of believet. Edoch soo veer op een Fest die termijn sal dienen / sal het Gherichte ex officio, den selven prolongieren tot den naestvolghenden daghe / gheen Fest of Vacantie tot Godes eer ingestelt zijnde / als daer van voorhen ghestatuiert. Vnd worden alhier voor Feestdaghen verstaen Paeschen / Pinxteren / Christdach / alle Sondaghen / Nye Jaersdach / Hemelvaert / vnd andere by hoogher Overigheydt aenghestaldte Vast- vnd Bede daghen.

13.

Ghelijck als d'Aenlegghher voor de Gherichts kosten schuldich is te cavieren / sal oock daer teghens die Verweerer off Erf-uytter caution stellen / vnd die selve Cautie sullen oock van beyden zyden ghepręstiert worden in allen anderen saecken van in vnd uytleydinghe.

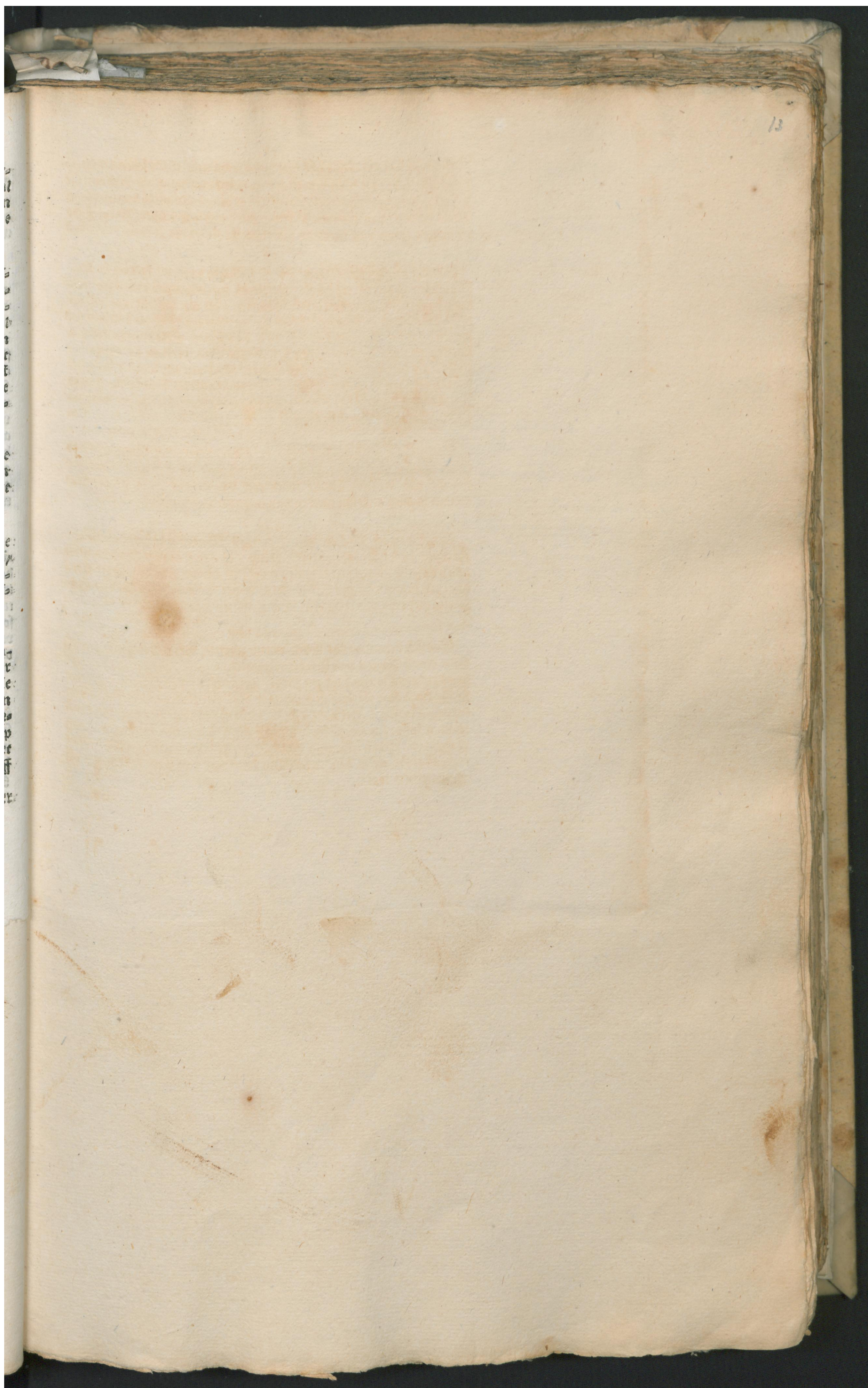
14.

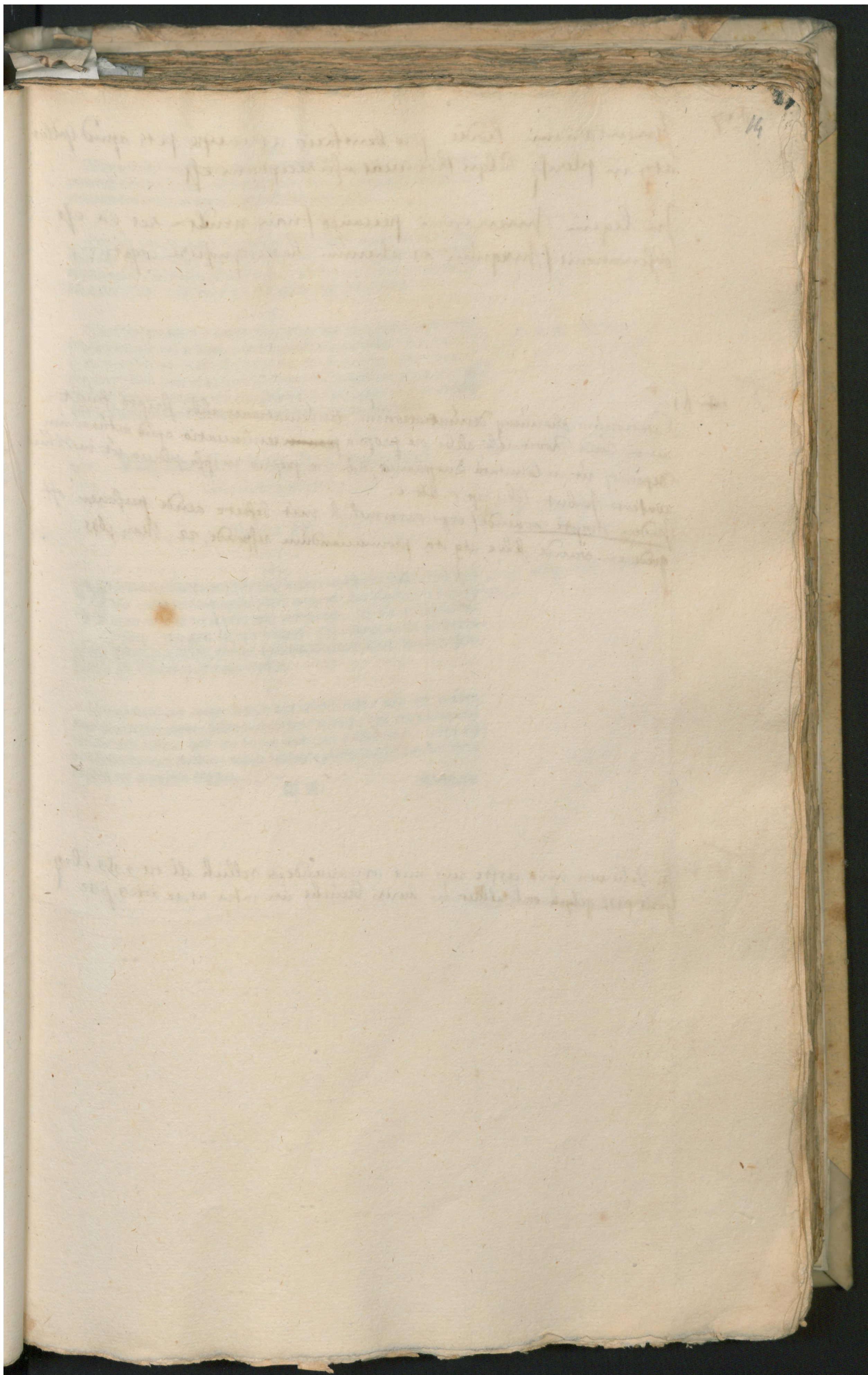
Een Soon off Dochter van Vader off Moeder met die wooninghe Jaer vnd dach sich afghesondert hebbende / woe oock andere Erfgenamen / sullen in het Erfhuys niet kommen moghen / om daer in verpleget te werden / ten zy met wille des Erf-uytters / of dat sy na verburginge des Erfhuyses met ordel vnd recht daer inne ghewesen waren.

15.

Soo sich bevonde / dat in den overgegevenen vnd bestedigten Inventario eenich Parceel van Goederen uytgelaten weer / sal die Erf-uytter synes rechtes / soo hy daer aen hadde / versteecken / den Heer in arbitrale straffe / vnd daer toe noch in die weerde desselven goedes den Erfgenamen vervallen wesen : Het weer dan hy soodane rechtmetighe oorsaken voorwenden konde / waerom hy der versweghen Parceelen geen wetenschap ghehadt / die by den Ghterichte voor relevant aenghenomen werden : Niet teghenstaende off in den Inventario contrarie van dien bedonghen off gheprotestiert ware.

Wanneer

§7. Inventarium hodie pro beneficio, a Principe peti apud Galli
atq in plerisq Belgii Provinciis usu receptum est.

In legem Inventarii peccando / nam multa res, ea est
observationis / Integrum aes alienum hæres agnoscere cogitur.

T.14 §1.
Citationum aliarumq denuntiationum renunciationes alibi scripto fiunt.
ut in Curia Provinciali, alibi ore proprio ~~pronun~~ renunciatio apud actuarium
deponitq ut in Comitatu Zutphaniæ, alibi ore proprio in ipso judicio ut in Velu
confert Hubert: lib:1.cap:5.litt.c.
Juden Ampte wonende / ergo ontermelick mit besette aende personen off
goederen vande selve, atq ita pronunciandum respondi, 22, Maij 1605.

Tit. 2. In Veluwen inde eerste reijs niet comparerende is vellick all: tit:9.§3. ibiq
Goris p.132 gelijck ooch alhier in heeren brencke ut infra tit:11.art:3.p.32.

16.

Wanneer oock questie voorviel/ of eenighe Goederen tot den Erf-huyse gehoorich weren ofte niet / salmen die selve evenwel inventariseren / sonder prejudicie des genen die daer toe gherechticht zijn mochte.

17.

Soo den Erfghenamen bedencklick 't Erffhuys aen te veerden / vnd alsoo oere Goederen met des overledenen lasten vnd schulden te besmetten ofte menghen / sal hun toeghelaten zijn / het Beneficie van Inventaris/ om onder 't selve 't Erfhuys te verburghen/ vnd aen te talen.

18.

Soo d'Erfgenamen of andere in gemeynschap van Goederen sittende/ sich in lottinghe vnd deylinge niet vergelijcken konden / sal 't Hof versocht zijnde/ den Officier / daer 't Erf-huys vnd meestendeel der guider gelegen/ bevelen / 't Erf-goedt of andere Goederen / na ghenomene informatie / in deelen te leggen/ vnd voor den onwilligen vnd afwesenden 't Lot te trecken/ vnd den willighen vnd anwesenden daer van Brieven verleenen.

Conft: t. 32 Reform. Velav: p. 65.

Van baedinghen, besaeten vnd Gherichts-weten.

Titulus IV.

Jus Velav: t. 9. p. 127. — . 10. ... Goris

1.

Alle andere schulden vnd saken / die niet peynbaer en sinnen/ vnd men met rechte vorderen wil / salmen aenheven met baedinghe / besaete/ of na vereysch der saecken met inleydinghe / soo dat na Landtrecht behoort / vnd men sal met badinghe Procedieren op die persoonen in den Ampte woonende/ vnd die uytheymschen met besate / aen oere Persoonen oft Goederen in recht trecken.

conf: alleg. tit. 9 ... Velav:

2.

Die ghedaechden opten termijn niet erschijnende / vnd ten tweeden mael ghedaeghet zijnde / sullen niet ghehoort worden / dan met voorgaende refusie van kosten / vnd ten derden mael niet erschijnende / sullen als vellich verwonnen werden / welcke badinghe gheschieden sal van veerthien daghen tot veerthien daghen.

3.

Wanneer yemandt eenighe Rechtforderinghe met Besaet aenhevet/ sal maer eenmael besaete behoeven te doen / soo wel op Erff-talighe als ghereede Goederen / vnd daer van die Gherichtelicke weete schicken / om binnen veerthien daghen na ontfanck off aenhooren der selver / sich der besa ete t'ontledigen : Vnd dat soo veer die gene daer aen die wete ghesonden binnen Landes is / vnd gheen beter recht weet in te brenghen : Dan buyten den Furstendom Gelre vnd Graeffschap Zutphen / sal die tijdt verlenget vnd gesat werden op ses weken / ofte alsoo dat den ghecitierden moghelick zy binnen sulcken tijde voor die banck te komen / tot erkentenis des Gherichts. Vnd dese wete sal eenen yederen voorhoofts gheschien/ ten ware dat sich yemandts vervreembde vnd niet vinden wol laten / den mach die wete aen syne woonstadt gheschieden / vnd van alles sal die Ghe-richts-bade syne gichte te boecke stellen laten / vnd teghens vreembde ar-restierde Persoonen sal alleenlick met Gast-gherichte van drie daghen tot drie daghen procediert worden. Waer toe d'Aenlegghet op kosten van ongheliijck die selve verschieten sal / datmen oock alsoo holden sal/ wanneer twee vreembden d'eene den anderen arrestiert hebben.

Cons: art: 2. tit: 10 Ref:

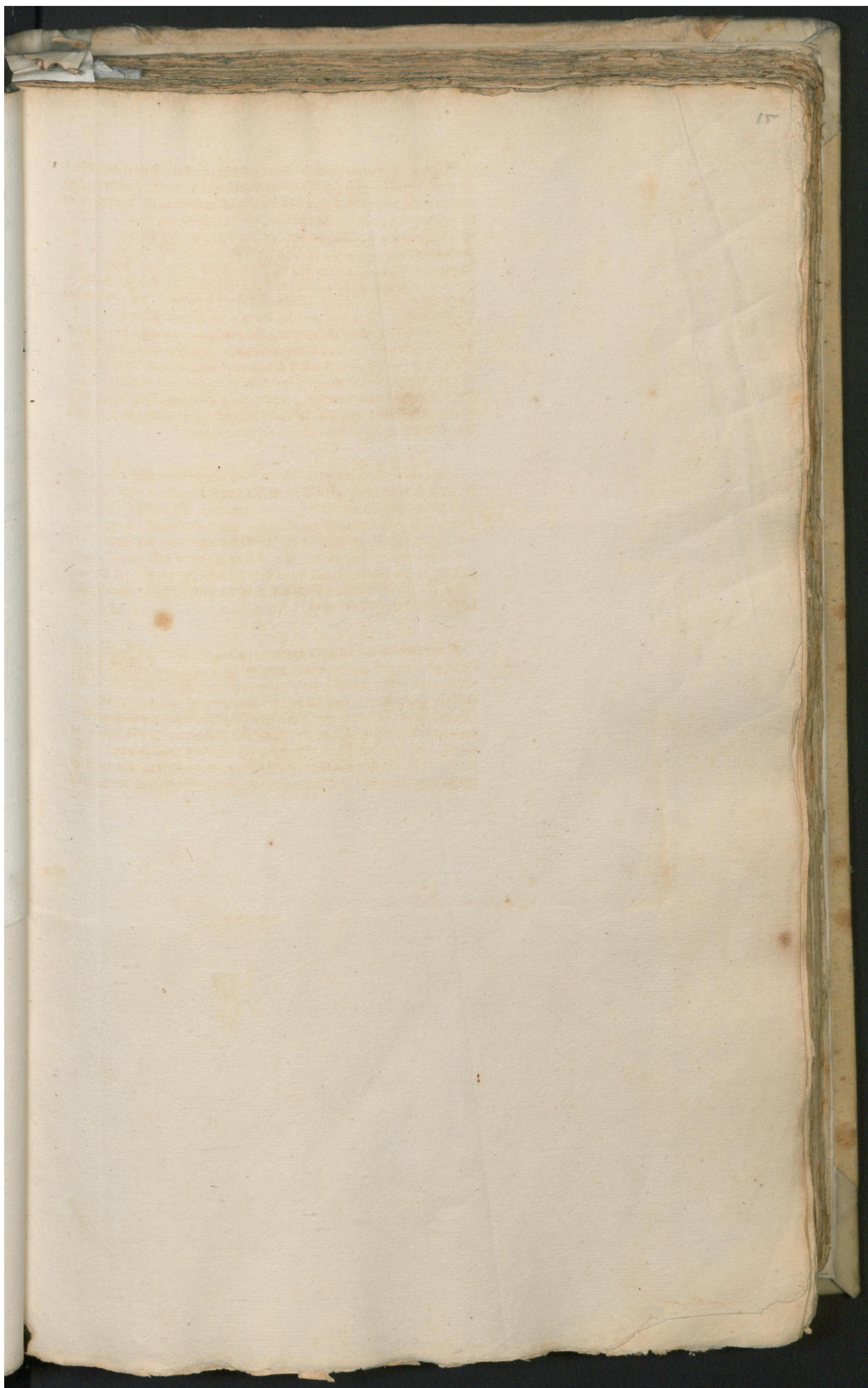
4.

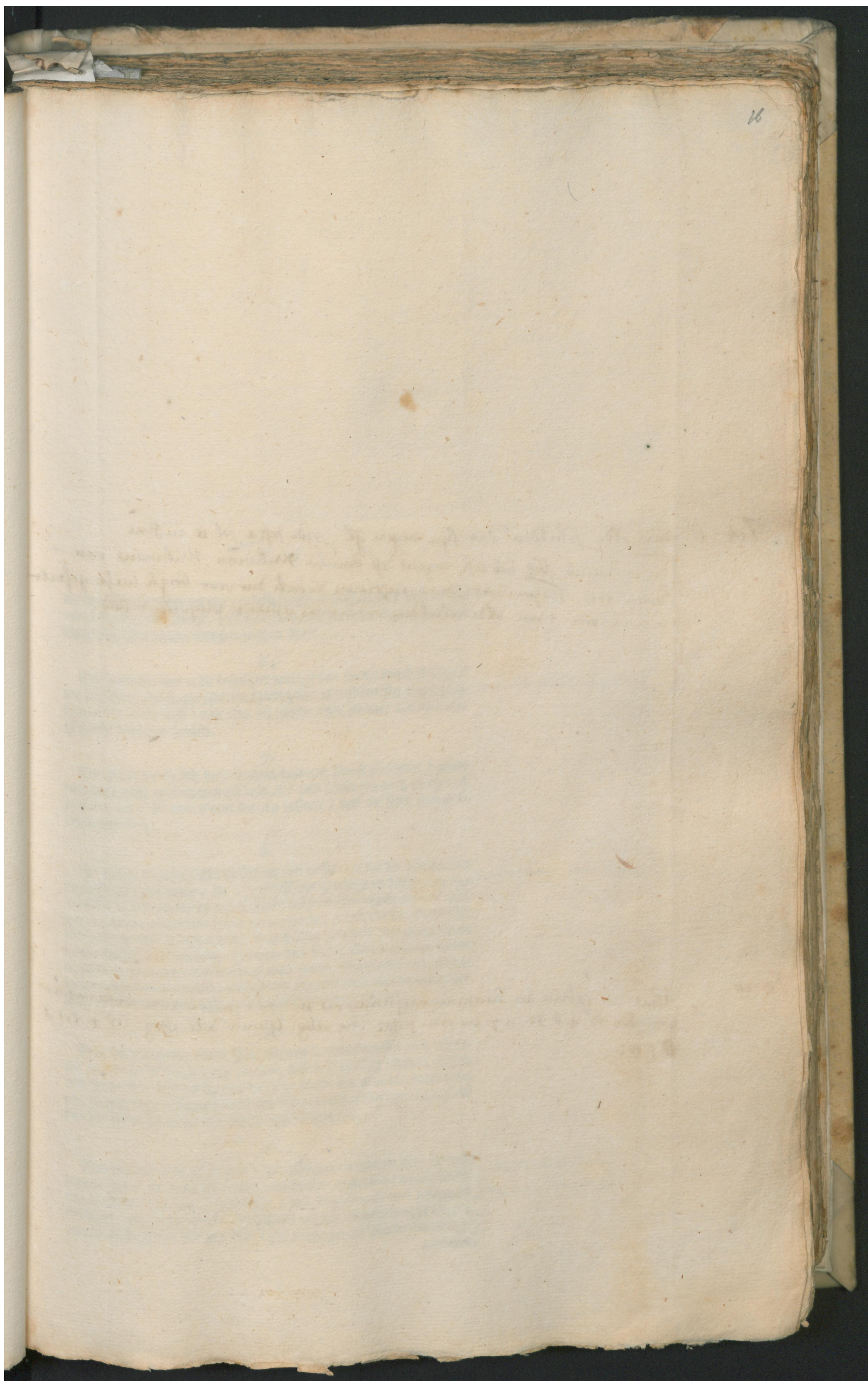
Teghens die ghene die niet te vinden/ vnd genen Verwalter oerer Goe-deren in loco ghelaten/ of in Vyants Steden sich erholden / sal die weete ghedaen werden/ ter plaetse syner lester residentie off wooninge / vnd daer benevens met af-luydungh der Klocken / vnd 't aenslaen der Copyen van die wete aen die Stadt-poorten oft Kercken-deuren van des Ampts uyt-tersten grensen/ tot drie malen/ off oock eens alleenlick vnd peremptorie, stellende in die peremptoriael weete den termijn prolongiert tot soo veel tijdts/ als yedere bysondere Citatie vnd weete voor d'eerste / tweede vnd derde reyse vereyschende was.

5.

Soo yemants met besaete / ontsaete, baedinghe/ Peyndinghe/ Pandt-kierunghe / in vnd uytleydunghe aen den Gherichte voor eenighe dinck-bancken sich geven wurde / die selve sal daer ten rechte staen / tot dat die saecke uytgherichtet zy/ voor soo vele der voornoemder bancken toebehoort/ Welverstaende dat niet te min d'aengevangene Proceduire om oorsaecken verlaten / vnd midts voorgaende refusie van kosten nye Aenspraecke ghe-maeckt / vnd voor den selven Gherichte ten tweeden mael weder daer op procediert sal moghen werden. Doch sal men der instantien alleene eens moghen renuncieren / vnd sal oock die ghearrestiert moghen aenholden/

dat

Tit. 6. Vier olde schilden! dat syn negen gl.: vide supra fol: 55 in fine.
Den 13 decemb: 1663 heb ick wegens dese breucke Wichman Wichmans van Duiven tot Westervoort doen arrestieren, die ock daer voor borgh heeft gestelt en noch voor twee olde schilden omdat hij iemant geinjurieert had.

Tit: 10. Alias in Gelria hoc beneficium restitutionis in integrum non observatur. Goris Adv. tr: 4. §. 32. n. 7. in fin. p. 392. by alleg: Groenw. de LL. abrog: lib. 4. tit. 1 p. 102.

Tit: 4.

dat den Klegher daer na een eeuwich swijghen inghebonden werde / soo wel in saecken van Arrest / als daer men met anderen inganghen van Rechte die Proceduire aenghevanghen heeft.

6.

Soo ytmandt met recht besatighet wurde / vnd sonder burch-stellinghe uyt die besaete ontginghe / sal den Heere gebreuckt hebben vier olde Schilden voor die eerste reyse / vnd voor die tweede reyse sal daer aen openbaer ghewaldt bedreven hebben. een oldt schilt: 2 gl. 5 st.

7.

Die ghene soo by sich heeft 't ghene daer aen Arrest gheschiedt / zijnde tot syne kennisse ghekommen als recht is / vnd sulcks hm wech brochte off versteken liet / sal voor d'actie moeten instaen / vnd die selve hebben te verantwoorden.

8.

In gheval die besaetichde die besaete niet verburgen wolde / ofte ommeweghe sochte t'ontloopen / sal d'Interessierde Parthye op kosten van ongheliijck den besatichden by den Officier moghen doen bewaren / ter tijdt vnd soo langhe obghemelte besate verburget zy: welcke verburginghe met eenen ghenoechsaem alhier in die Graefschap geerfden vnd ghegoederten borghe gheschien sal moghen. Het were dan hy by Eede verklaren wolde na allen moghelicken aengewandten vlijdt geenen burge / woe voornoemt / te kunnen bekomen / vnd sal alsdan met hypothecatie der voornoemder syner in de Graeffschap liggende immobel Goederen bestaen. verborginge van besate.

9.

Soo een vreembder eenen Inghesetenen in rechte trecken vnd besprecken wolde / sal verbonden zijn cautie te stellen voor allen schaden / kosten vnd Interesse / vnd dat hy voor die selve saecke ofte actie den voornoemden Ingesetenen nergens anders met Wtheymschen Gerichte aentasten / dan het ghewijsde aldaer afwachten vnd voldoen wil.

10.

Soo yemandts in off buyten syner Minder-jaricheydt sich bevonde bediept te zijn / sal om in syn recht gherestituiert te worden / mogen vorderen in actione reali met Inleydinghe / vnd in personali met besaete off badinghe / midts dat het selve gheschiede eer die Minderjarighe neghen vnd twintich Jaren oldt zy / vnd 't ghene binnen die Minder-jarich eydt gheleden Restitutio in integrum minoris.

Tit. 6. Vier

Den

Duiven

en no

gheleden is / sal binnen d'eerste vier Jaren na die beswaernisse ghericheet moeten worden / uyt oorsake na rechte daer toe ghenoech zijnde / vnd sal soodane beneficium oock in processu in die Antwoordt of Replicq vnd termynen imploriert moghen worden.

Forme van Procedieren voor de Gherichts-bancken.

Jus Velav: tit. 10. big Goris 2

Titulus V.

1,

OF yemandt dinghde op die doode handt / die sal men ghenieten eens twelf weken ende niet langer / vnd sal die Dilatoir Exceptie op die doode handt plaets hebben / soo wel in reali als personali actione, uytgesondert daer ghepandet wordt voor binnen Jaersche Renthen vnd Pacht / Magenaes / vnd alle andere binnen Jaersche Peynbare schulden.

2.

Niemandt sal dinghen op syne wahr / hy hadde dan eene bestendighe wahr / aen welcken hy synen schade wuste te verhalen / vnd die soodane wahr heeft / die sal tot inbrenginghder selver ghenieten den tijdt van ses weken eens / of korter tijdt / indien hy wil / welcke tijdt hy alsdan voort by het bedingh van de wahr benoemen sal : Brocht hy alsdan sulcke wahr niet in / of beweese dat hy sulcke bestendighe wahr hadde / sal den Heeren verbreuckt hebben vier Heeren ponden / vnd daer toe in de onkosten der tijdt ergangen / vervallen wesen.

Tit. 10.

Alias

Goris A

p. 10

3.

Item of yemandts op syne bestendighe wahr ghedinget hadde / vnd die wahr int Gherichte intrade / die selve sal staen in plaets syner principalen / met tijde vnd stondt te ghenieten / t'antwoorden vnd excipijren / vnd sunst alles te moghen voorwenden ghelijck die principael hadde moghen doen / of hy op gene wahr ghedinget hadde ghehadt.

4.

Die Volmachtighers sullen ter eerster harer Comparitie / hare Volmachten ten Signaet brenghen.

Op

Tit: 5. Vid: Goris ad. cons: Gelav: tit: ııs. art: 4. n. 2. pag: 309.
Juramentum calumniæ alias in Gelria non observatur Sand: de feud: tr. 3. cap. 4.
nu: 13. p. 249
Etiam observatur Noviomagi, uti in ejus statutis.

5.

Op versoeck des Aenlegghers sal Verweerder gheholden zijn op elcken artickel der Aenspraecken/ middel Eedts/ ghelooft war/ ofte met wahr te respondieren / midts dat d'Aenlegghher d'Articulen syner Aenspraecke medio juramento dandorum hebbe gheposiert.

6.

Die Aenlegger vnd Verweerer sullen van nu voortaen/ oere bedingen/ als Aenspraecke/ Antwoordt / Replicq vnd Duplicq / schriftlicken oft muntlicken tot oeren koer doen moghen/ vnd dat allet van eenen Ghe-richts-dach totten anderen.

7.

Die Aenlegger (indient hem gheliest) wordt toeghelaten syn bewijs by de Aensprake ofte Replicque te moghen in-leggen/ vnd die selve daer mede bewehren/ vnd wanneer die Aenlegghher syn bewijs alsoo by de Aensprake ofte Replicque in-brenghet/ sal die Verweerer tijdt hebben van ses weken syn Antwoordt ofte Duplicque met oere respective straffen in te gaen.

8.

Waer op d'Aenlegghher voort na die voornoemde ses weken of ten naesten Ghērichte daer na / syne Replicq met die straffe op des Verweerders inkomene bewijs / by d'Antwoordt sal inbrenghen: Doch alsoo / dat die salvatie vnd straffe met noodighen Documenten bekleedet sullen moghen worden / d'welcke oock den Verweerder in syne Duplicque sal toegelaten zyn / waer na 't Proces met Triplicq vnd Quadruplicq naeckt vnd bloot sal ghesloten zyn vnd blyven/ alles van ses weken tot ses weken.

9.

Hoe gelijck vals die Verweerer over ses weken/ of ten naesten Gerichte syne Duplicq naeckt vnd bloot / met oock syne salvatie vnd Contrastraff sal inbrenghen / vnd daer met sal het Proces ghesloten zyn.

10.

Synde dan noch Parthyen hier mede onbenomen oer bewijs in oere Replicq of Duplicq noch in te brenghen / op welcken bewijs vnd Deduction desselven / Parthyen hinc inde straffe vnd Salvatie toe-ghelaten sal wesen.

11.

Lachte averst d'Aenlegghher syn bewijs by de Aenspraecke niet in / sal die Verweerer gheholden zijn ten naesten Gerichte/ dat is ten eersten veertien dagen / Antwoort te geven / vnd soo voortaen van den eenen Gerichtsdach

tot den anderen / soo langhe gheen bewijs ingekommen woe voor verhaelt/ met Replicq vnd Duplicq procediert worden. Waer met het Proces ghesloten vnd ten Ordel bedinghet sal wesen / vnd indien dat by den Gherichte of Consulent Parthyen bewijs worde opghelacht / sulckes sullen sy hebben in te legghen/ vnd ghenieten met straffe vnd salvatie / waer toe Parthyen met kennis des Gerichts drie noodighe varsten sullen mogen genieten.

12.

Wolde oock die Verweerder voorwenden Exceptiones Recusatorias, off Declinatorias, sal hy moeten doen in primo termino, maer Dilatorias sal hy moghen proponieren secundo termino, alle te ghelijck by versteck der selver/ 't zy dan dat hy by eede beholden wolde/ dat hem soodane Exceptien weren na die voornoemde tijden aen/ of te weten ghekomen.

proponieren van exceptien

13.

Vielen daer eenighe voor-ordelen / die selve sullen ghewesen werden by den Gherichte met advijs van Rechts-gheleerden / vnd men sal daer tegens gheen wedersprake off beroepinghe ghenieten / het weer dan die selve vim definitivæ hebben tot erkentenis/ woe na ghesecht wordt.

14.

Niemandt sal voorder tijdt als veerthien dagen om synen Voorsprake in te brenghen/ of sich daer mede te beraden / ghenieten moghen.

15.

Oock sal een yeder sich met of sonder Voorspraecke selfs moghen behelpen vnd vertalen.

16.

Soo veer het bewijs by de Aensprake / woe voornoemt/ niet in ghelacht worde/ wanneer dan yemant al noch tot den by brengen ghewesen worde/ die sal oock eens ses weken daer toe hebben/ met straffe/ contra-straffe ofte salvatie / daer tegens te ghenieten: Te verstaen / dat na inghelachte bewijs / woe voornoemt / die straffe oock binnen die eerste ses weken/ vnd die Contra-straff of salvatie (die men oock voortaen daer tegens genieten sal) binnen d'andere ses weken in allen ghevalle ten naesten Gherichte inghelacht worde.

17.

Vnd Parthyen sullen ten beyden zijden aller Acten aff-schrift ghenieten.

18.

Van badinghe off besaete / daer op Verwin of Sententie erlanght is/ sal men gaen tot peyndunghe / vnd van peyndunghe na drie opbadingen tot

Tit: 12. vid: art: 130 Arnh: Stadtr: tit: 13. art: 10. Ref: Velav:

Tit. 6. §1. Tuyghweerdige persoonen / twee in t'getal conf: alleg: tit: 20. art: 1. vel: pir.

§. 3. Und der Aenspraeche &c. | Contrarium statuitur in Jure Velav. tit: 20. art: 4. ibij Goris gl. 2. pag: 395. Ubi forma examinandorum testium a lege municipali praescripta non servatur examen est nullum Bald. consl. 63. p. 5. qa deficiente forma deficit et ~~effectus~~ actus nam actus formalis semper ~~est~~ individuus.

§. 4

Tit: 5

tot die Jmmissie/ vnd na d'Jmmissie sal men drie Ruymingen doen/ aller van veerthien daghen tot veerthien daghen/ Welverstaende dat van drie Ruyminghen/ vnd drie opbadinghen eene weete sal gaen/ daer in d'eerste twede vnd derde termijnen sullen worden ghesadt.

19.

Alle Advocaten vnd Procuratoren voor der Graeffschaps Ghericht-bancken dienende/ sullen sich ontholden aller injurien/ soo wel in schriftlicke als muntlicke bedinghen/ by pene van twee olde Schilden/ die welcke by die Procuratoren in muntlicke injurien by sittenden/ vnd in schriftlicke injurien ten naesten Ghérichte betaelt/ vnd daer beneffens door die selve ghecassiert vnd ghereparierꝛt sullen worden.

20.

Soo yemandt klaechde van eenen anderen gediffameert te zyn/ 'tzy met injurien of eenighe actien/ die selve sal synen wederdeel moghen beroepen voor den Richter daer onder die diffamierde ghesêten/ soo die actie is personalis, soo sy aver is realis, daer het goedt ghelegen/ of daer het selve na natuir ghehoort/ om den selven een eeuwich stilswyghen na twee voorgaende weeten/ op te doen leggen/ mits dat voor al den Gherichte van die diffamatie ghenoechsaem zy ghebleecken. lib: 7. tit: 14.

vide Goris Advers: tract: 4. §§. 29. pag. 307 et DD: ad l. 5. diffamari C. de ingen: manum.

Van kondtschappen te voeren.

Titulus VI. Jus Velav: tit: 20. ibij Goris p. 329.

1.

Of yemant bewysen wolde met levendighe konden vnd getuygen/ sullen die selve tuychweerdighe persoonen wesen.

2.

Wanneer yemandt het zy Klegher of Verweerder/ kondtschappen wil laten beleyden/ die sal syne positiael off bewijs-articulen over gheven/ vnd daer met afwijcken/ vnd dan sal men elck getuyghe apart wel scherpelick voorhalden vnd erinneren/ van den rechten ghebruyck des Eedts/ vnd straffe des meyneedts/ vnd daer na den Eedt afnemen/ als in bygaende formule te sien/ vnd niet bestaen moghen/ segghende, ick wil dat beholden by den Eedt/ dien ick den Heere ghedaen hebbe/ vnd na ghedanen Eedt/ eenen yederen alleene examineren vnd afvragen d'oorsake van wetenschap/ vnd

vnd die selve inde kundtschap uytdrucken / in maten / dat die ghetuygenis rechtveerdich vnd waerachtich toegae / vnd niemandts den anderen informiere wat hy segghen sal.

3.

Off yemandt om kundtschap der waerheyt voor ghebodet wordt / die sal ter eerster badinghe voorkomen / vnd der Aenspraeck af-schrift ghenieten moghen / na ghelegenheyt der persoonen vnd saken / tot erkentenis des Gherichts.

Vide Goris Advers: tr. 4. §. 22. pag. 377.

4.

Die van den Gherichte vnd allen Amptluyden worden belast / tot ghenen tuychvuiringhe te verstaen / die Producent hebbe syne teghenparthye die positional articulen eerst toeghesandt / vnd hem citieren laten / om die ghetuyghen te sien producieren vnd sweeren / vnd contraria interrogatoria daer tegens in te voeren / op dat die waerheydt sonder arghelist ten vollen openbaer worde / 't zy dan dat die ghetuyghen kranck oft reysich / oft sunst een ander periculum in mora were / in welcken cas / salmen sonder die wederparthye daer van adverteert zijnde / die ghetuyghen moghen verhooren / vnd dit soo wel te holden inde productie van tuyghen ad perpetuam rei memoriam ; d'welcke sal moghen per edictum gheschieden / in val ghene adverse parthye voorhanden / als die in hangenden Proces gevoert worden / blyvende die voor hen gheroerte tuychnissen in voller weerden / vnd die ghetuygen soo buyten die Graefschap off in Steden der selver gheseten / salmen niet der kondtschap beroepen of voorstellen moghen / dan met Requisitoriael Brieven van den Gherichte / daer men sy wil ghebruycken / vnd die interesseerde daer van verwetighet zijnde / als voor gheruirt / mits dat het voor verhaelde gheen plaets sal hebben in Heeren breucken.

hoc ē speciale quid

concordat art. 50 novarum ordin: Cancellariæ.

Tit. 6. §. 1.

5.

By 't Examen off Verhoor sullen noch Producent noch weder-deel komen / dan wanneer het voornoemde Examen gheschiedt vnd voleyndet is / soo moghen sy hun apenen / vnd voorlesen laten wat daer ghetuyghet is.

6.

Soo een Klegher syne ghevoerde kondtschappen binnen drie Jaren niet en ghebruyckten / sullen sy hem gheen bewijs verstrecken / als oock niet en sullen doen die productien teghens dese Ordonnantie beleydet. Maer die sich besorghet bespraecken te werden / vnd tuycheniſſe ad perpetuam rei memoriam voeren laet / die selve Productien sullen hem

§ 3. Und der Aenspraecke &c. | Contrarium statuitz in jure Velav tit: 20. art: 4. ibiq Goris gl. 2. pag: 395.

Ubi forma examinandorum testium a lege municipali praescripta non servatz, examen est nullum Bald. concl: 63. p. 5. qa deficiente forma deficit et ~~effectus~~ actus nam actus formalis semper ~~est~~ individuus.

§. 4

23

Tit. 6.

hem alle tijdt onverjaeret vnd in weerden blyven: Wolde oock een uytheymsch Gherichte dese ordnungh oock niet volghen / 't selve sal den Parthyen niet schadelick zijn.

7.

Vnd den ghetuygen die alsoo buyten om ghetuychenisse der waerheyt te gheven ghecitiert werden / salmen voor oere teeringe geven acht stuyver of meer / na qualiteyt der persoonen of verheyt des weges / tot discretie des Gherichts.

8.

Ghetuygen sullen eerst vnd voor all des meyneedts ermnert werden / vnd daer op doen den gheboerlicken Eedt / eer vnd bevorens men die selve toelaten sal / allet in forme wie volget.

9.

Straffe des meyneedts

Dat die ghene soo onrecht vnd meyneedich sweeret / die Almachticheyt Godts lastert / vnd sich selvest daer door beroovet aller ghenaden Godts / op sich ladende alle die straffe vnd vloecke / die Godt den verdoemden vnd vervloeckten heeft op ghelacht / daer toe dat hem Godt in allen synen nooden nimmermeer te hulpe komen / maer met Lijf vnd Siele eeuwichlijck vervloeckt zy / nummermeer deel hebben kan aen die ghenadentrijcke beloftenissen / die Godt den Christenen ghedaen heeft: Daeromme die ghetuyghen sich wel sullen bedencken / alle bedriechlickheyt besyden stellen / vnd die loutere waerheydt / als haer die selve bewost / Godt ter eeren vnd die gherechticheyt te stuir / openbaren vnd segghen / vnd sich daer aen niet bewegen laten door giften oft gaven / vrundtschap ofte Maechschap / ofte yetwes anders / sonder die waerheyt vnd haer eygen Sielen saligheyt betrachten vnd voor ooghen setten.

10.

Na gheschiene avisatie als boven / sal ghetuyghen voorgestavet worden desen Eedt.

11.

Den eedt.

Ick N. love vnd sweere tot Godt Almachtich / dat ick op die articulen vnd vraechstucken inder gantschen saecken tusschen N. vnd N. voor beyden Parthyen gener te lieve noch te leede / die rechte waerheyt soo veel my daer van bewust is / vnd ick ghevraghet werde wil segghen / vnd dat niet onderlaten om eenighe giften off gaven / hate ofte nijdt / vrundtschap ofte Maechschap / vreese noch anders / wie Menschen sinnen bedencken mochte / alles ghetrouwelijck / als my Godt helpe / etc.

Van bestadinghe der ordelen, vnd woe sich die Ordel-dragers sullen hebben te richten.

Titulus VII.

1.

DJe Richteren eenighe bancken besittende / moghen die Ordelen bestaden aen alle die gene die sy aen der bancken vinden / sy hebben dan het hooft ter bancken gekeert ofte niet / doch alsoo datmen die Ordelen bestaden sal aen die gene daer die Richter vermoedet die bequaemste / redelickste vnd ervarenste te zijn.

2.

Soo sich menichmael beghift daer Ordelen te bestellen sinnen / dat die Richter soo genen verstendigen / of bequamen Ordelwijser aen die bancke vindet / sal hy op den val het Ordel aen sich mogen beholden / wes ten naesten Gherichts-daghe / of soo langhe hy eenen bequamen Man bekomen hadde. Edoch dat sulcken Ordel binnen die naestvolgende drie Gerichtsdagen bestadet sal werden: vnd mach dat dan bestaden aen den bequaemsten / die hy alsoo aen die bancke vindet of af-sien mach.

3.

Vnd soo men aen die bancke genen bequamen vinden noch afsien konde gheduyrende die voornoemde drie Gherichts-daghen / sal den Richter vry staen met ghevolghe des Gherichts vnd believen der parthyen / eenen anderen qualificierden opter straten ofte elders daer mede te bewerpen / oock met believen der parthyen met eenen Gherichts-dienaer d'Acten versloten oversenden / vnd daer op by Rechts-gheleerden advisieren vnd erkennen laten / vnd daer uyt in name des Gherichtes die Sententie formieren / in welcken val die Bode sal hebben 's daechs voor syne kosten vnd vacatien vijff vnd twintich stuyvers.

4.

Die selve daer het Ordel aen bestadet wordt / sal gheholden zijn / dat Proces vnd wysinghe aen sich te nemen / by een poene van vijftich Goldtgulden den Gherichte tot behoeff des Heeren vervallen te wesen: Waer van die Richter den Heeren reeckeninghe doen sal als van anderen breucken / Ten ware dat hy redelicke onschult hadde sich des t'ontledigen / tot erkentenis des Gherichts.

Vnd

§. 6. Inden Furstendomb Gelre en Graefsch: Zutphen/. daernae is A° 1660 oft 1661. bij t eew
van t Zutphensche Qr: gearresteert dat het alleen in de Graefsch: Zutphen
souden moeten geschieden.

Tit: 7.

25

Relav: Art:

5.

Vnd daer alsoo een Ordel aen bestadet wordt / die selve sal ghevryet zijn van alle Ordelen die men binnen Jaers aen hem bestaden mochte.

6.

Vnd op dat die Ordelen na Landt-rechte vnd ghewoonte deser Graefschap Zutphen gheweesen / oock niemants tot beroepinghe ter klaringhe ghenoodicht / ofte tot onkosten ghedronghen worde / sullen die Ordelwysers sich beleeren binnen Landes vnd by onpartydighen : Te verstaen dat die beleeringhe gheschien sal in den Furstendom Gelre vnd Graeffschap Zutphen.

7.

Ten ware sy niemandts binnen Landts bekommen konden / die sulcks aennemen wolde / in sulcken ghevalle moghen sy sich beleeren / waer het hun ten besten ghelegen is / vnd het nutste bedochte. Edoch dat die wijsinghe den Zutphenschen Landtrechte ghemees zy/soo veer het selve Landtrecht notoir of in Actis beweesen weer / vnd gheschiet van Rechts-gheleerden / welcke eygener handt die Ordelen sullen onderteyckenen / vnd d'Acten met oer Pitschaft sluyten : d'Onderteyckeninghe sal Parthyen verholen blyven in uytlesen der Sententien vnd geven van Copy/ doch op requisitie van die selve sal gene swaricheydt ghemaeckt worden die namen der Consulenten t'openbaren.

8.

Wes d'Ordel-wijser nootwendich om die beleeringhe uytgheeft/vnd by synen Eedt beholdt / dat sal die Aenlegghher hem voor die wysinghe ghehol-den zyn weder te geven vnd te betalen/waer in de voornoemde Ordelwijser syne verteeringhe vnd vacation-geldt (als des daghes boven syne kosten thien stuyvers) mede sal moghen rekenen : Vnd soo die Ordel-dragher swaricheydt maeckten die penningen te verschieten / sal d'Aenlegghher die selve erlegghen / vnd dat Proces hem Ordeldrager by den Gherichte verslaten vnd beseghelt ten handen stellen laten : Vnd soo die kosten by Sententie ghecompensiert worden/ of die beklaechde daer van absolviert/ sullen des niet te min desen des Ordels vnd des Ordeldragers kosten ten halven deele den Klegher werden gherestitueert.

9.

Beyden Parthyen sal vry staen / voor overleveringhe des Processes/ 't selve te visitieren/ of daer oock min of meer byghevoecht als gherichtelick overgheghheven vnd bedonghen is worden / vnd sal die Gherichtschrijver vande over-geleverde stucken inventaris maken / vnd tot voorkomminghe

van

van alle frauden in verwahr holden/vnd een dubbelt by den acten voegen/ oock niet alleen yeder bladt / dan mede yedere artijckel quotisiren / vnd tot meerdere verseckertheyt 't selve Inventaris Parthyen teyckenen laten.

10.

Die Ordel-wijser sal als baldt die bestadinghe gheschiet is/ syn drie ghenechten teffens vnd ten eenemael nemen / alsoo dat parthyen tot allen veerthien daghen het Ordel niet behoeven t'erwecken: Soo veer hy averst binnen die ses weken wijsen wolde (dat hy doen mach) sal 't selve den Parthyen gherichtelick verwittiget werden / Beheltlick daer en t'eyndens den Ordel-wijser syn nootvarst/ woe sulcks van olts ghewoontlick is.

Van beter Recht, velligheyden vnd verwinnen door contumacie, voorts purge vnd executie der selver.

Titulus VIII.

Jus Velav: tit: 19. Dig Goris

1.

Of yemandt in syn afwesen tot een beter Rechte ghewesen worde/ des sal hy na den Landtrechte ghenieten veerthien daghen ofte ten naesten Gherichte / vnd niemandt sal men ghehenghen of wijsen eenich beter Recht te ghenieten / die aen den Gherichte teghenwoordich is / verstaende beter Recht te wesen / Lijfs-noodt / Waters-noodt/ vnd Heeren ghebodt.

2.

Men sal beter Recht ghenieten in allen termijnen / die na Landtrechte vervenckelick sinnen/ als ontsaet/Pandtkeerunghe/ uytleydinge/ vnd allen anderen acten die Parthyen prejudiciabel zijn konnen.

3.

Soo het oock ghebeurden/ dat in hangenden Rechte/ na dat den Kriechrechtes bevestighet ofte aensprake ghegaen / eenich termijn stonde waer te nemen / het ware van Replicq vnd Duplicq / bewijs of straffschrift in te legghen/ of dergelijck voor te nemen/ vnd dan eenighe vande parthyen niet op syn behoorlicke tijt compareerde / soo die gebreeckhafte eer vnd bevorens hy tot sulcken termijn ghestadet worde / den Comparanten alle onkosten die

~~Titt. 253.~~
Tit. 251. Verstaende ~~beter recht te wesen~~ &c: 1. cons: jus Velav: Art:
9. art: 5. ibq. Gor:

Tit. 11. § 3. Die op den termijn verloopen / si quis ad diem constitutum ante litem contestatam non comparuerit . . . patet, cau sufferet jacturam, post litem contestatam ab actu istius termini excludet, hoc tu casu liti restituit atq reditum concessum circumducit depensis Auctori atq adversario multis legitimis ordinariisq nec non omnibus litis expensis. quod quidem mihi videt durius.

§. 5. Jacobsten / An minor adversus contumaciam restitutus solvat expensas? vide Tess: decis. 9.

Alle fructus / facta redemptione cui cedant fructus pendentes vide Tess: decis. 56.

Tit: 17.17

die op den termijn verloopen / refunderen / vnd den Gherichte vervallen zyn in twee olde Schilden / halff voor die erschynende parthye/ vnd half voor den Heeren: Sulcks versoeckende vnd doende / sal releviert / vnd 't selve niet doende / sal van den termijn versteken zyn / vnd 't Proces in anderen ghelijckewel synen voortganck ghewinnen.

4.

Vnd soo die wederparthy niet en quame vnd sulcks vermaenden/ off erweckte / die en sal derhalven oock niet absolviert noch condemniert werden / dan alleene versteken wesen van alsulcke noodturft off vordel/ als hy denmael daer op hadde moghen voorwenden / vnd sal daerom der saecken niet vellich zyn / dan voort gheprocediert werden tot den eynde toe / als voorsz.

5.

Worde yemant syn Erfgront ofte Renten met Contumacie af gewonnen/ 't zy met inleydinghe/ peyndinghe/ besate of badinghe / die sal 't selve binnen drie Jaer/ soo veer hy binnen Lande is / vnd binnen ses Jaren soo hy buyten Landes is/ weder aen sich mogen werven/ of daer toe sulcke tijdt ghenieten / als het Gherichte na ghestalt der saecken met goede discretie daer toe den selven vergunnen sal/ vnd alsoo syne Contumacie purgeren/ met betalinghe der onkosten/ soo wel van verteeringhe als die Gherichtelick daerom ghedaen vnd ghescheidt zijn/ tot erkentnis des Gherichts: Vnd daer toe sal dese verwonnen Parthye verlooren hebben/ vnd die verwinner beholden alle fructus ofte opkomsten / die verschenen / ofte voor hen vervallen zijn: Sal oock die winner soo langhe in het ghewonnen goet gestelt/ vnd van den Gerichte geholden worden / hen ten tijdt hy aldus voldaen is/ Vnd die verwonnen Parthye sal na die voornoemden purgation / als op syne vrye voeten ghestelt zijnde / schuldich wesen den Verwinner te rechte te staen / om het Proces vervolget te werden ten naesten Gherichts-dage/ beginnende daer het by die Contumacie staende was ghebleven.

6.

Die dan sulcke purgation eenmael genooten heeft / die en sal der in die selve saecke niet andermael ghenieten.

7.

Wanneer die purgation gheen plaets en grijpt / sal evenwel die Verwinner / hebbende syne aensprake hooger vnd grooter gemaeckt / dan syne schult vnd schade beliepe / niet meer winnen dan syne rechte uytlijcke ware schult/ vnd allen schaden als hy met rechte bewysen konde/ vnd soo daer in misverstandt off questie errese/ sal sulcks staen tot erkentenis vnd determinatie des Gherichts.

Tit. 11. § 3.

Die op den termijn verlopen / siquis ad diem constitutum ante litem contestatam non comparuerit - - . patet, cau[sa] sufferet jacturam, post litem contestatam ab actu istius termini excludit, hoc tn casu liti restituit atq relitum concessum circumducit dependis Rectori atq adversario multis legitimis ordinariisq nec non omnibus litis expensis. quod quidem mihi videt durius.

§. 5. Jacosten / An minor adversus contumaciam restitutus solvat expensas? vide

Tess: D[...]

Alle [...]

Jeni[...] 5[...]

8.

Vnd hier in sullen Fiscus, Minderjarige/ voorts alle die jenige/ tegens welcke prescriptie gheen plaets en grijpt / uytghesondert wesen / alsoo dat die Minderjarighe / woe oock die anders hier inne niet sullen versuymen/ dan moghen die selve tot oeren mundigen Jaren gekommen zijnde / sich purgeren als voorsz is.

9.

Voor buyten Landts sullen gheachtet worden die ghene / soo buyten den Furstendom Gelre vnd Graeffschap Zutphen woonachtich / off doch uytlendich gheweest zijn / over thien mijlen van de plaetse / daer dat verwin ghegaen is.

10.

Wanneer yemandt voor schuldt / injurie off andere personele actie met Contumacie verwonnen worde/ sal hy binnen veertien daghen sich mogen purgieren / met betalinghe der onkosten / soo wel van verteeringhe / als die gherichtelick gheschiedt / vnd daer toe ghebreuckt hebben vijff vnd twintich Dalers tot dartich stuyvers 't stuck/ half tot behoef des Heeren/ vnd half tot behoef der winnender Parthyen : Dan soo die actie minder is dan drie hondert Carolus guldens / wordt die breucke moderiert op thien Carolus guldens : Vnd sal die verwonnen persoone / den Verwinner vnd Acteur ten naesten Gherichts-daghe ten rechte staen / int ghene hy die verwonnen persoone beschuldighen mach / aenvanghende daer het te bevorens voor die Contumacie verbleven / doch by den uytlandighen hier te ghenieten ses weken / vnd sullen voor uytlandighen te achten zijn woe voorsz.

11.

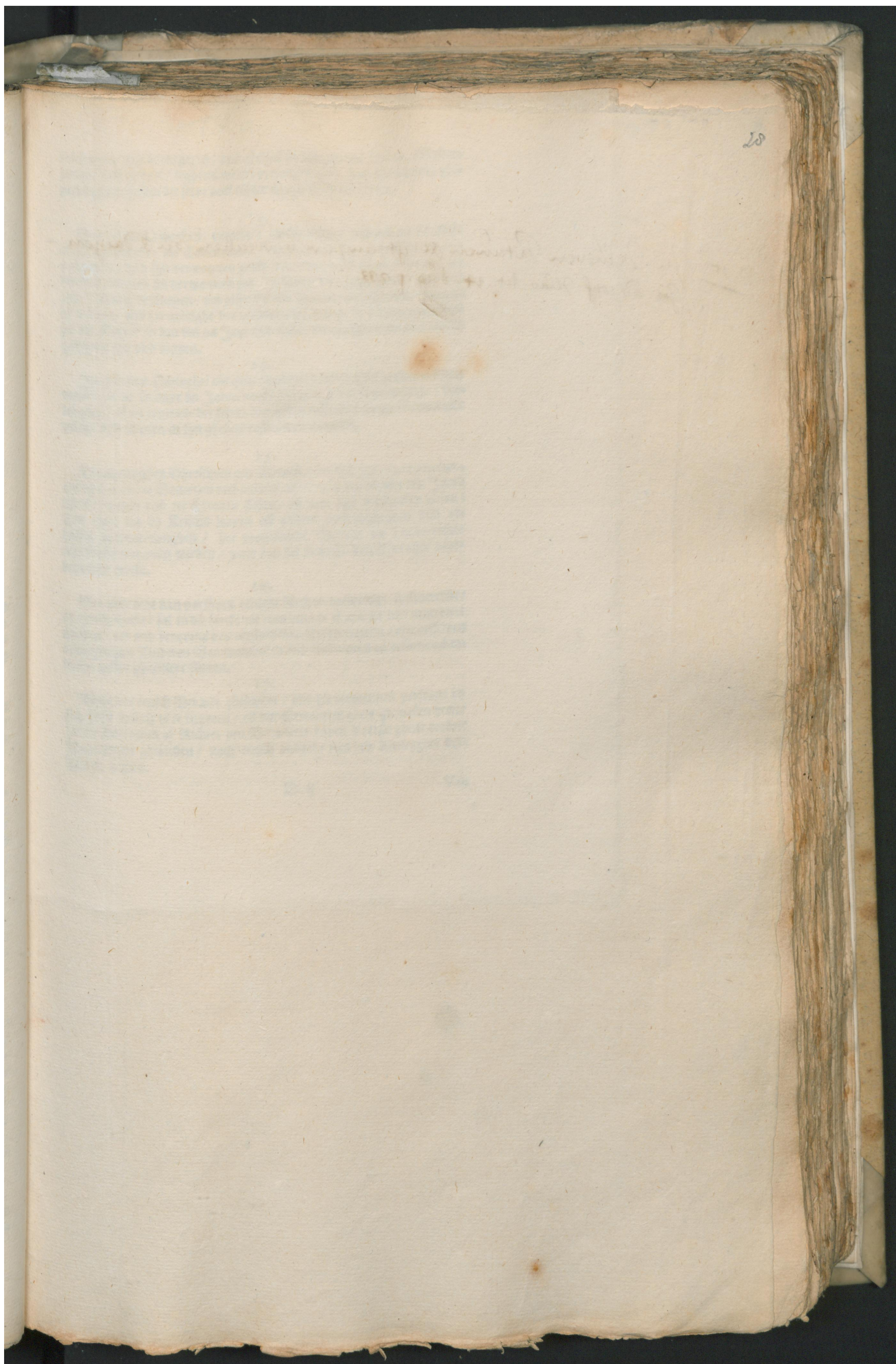
Worde oock yemandt syn Erftalighe goederen / Ordel vnd Sententie/ of door gaende verwin afgewonnen / voor Jaer Renten / uytganck/ schade ofte schulde / die sal 't selve / soo hy binnen Landts is / binnen drie Jaren/ vnd buyten Landts zijnde / binnen ses Jaren na het verwin / syn goedt weder vryen vnd lossen mogen/ met die penninghen daer het voor verwonnen is/ soo veer die selve voor Gherichtelicke schult erkant waren/ vnd met betalinghe der onkosten/ soo wel van verteeringhe als Gherichtelick daer op ergangen / tot erkentenis vnd moderatie des Gherichts / des sal die Verwinner daer toe beholden die fructus vnd opkomsten / als hy daer van ontfanghen hadde / vnd verschenen waren.

12.

vid. supr. ad tit. 11.

Die Verwinner sal binnen de voorsz tijdt sulck verwonnen goedt in syn substantia

S. S. Coc: Reformat: Velav: tit. 15. art: 3. by Goris p 259.

§. 15 In Veluwen Betuwen &c: ist een jaer. 6. weechen en 3. daegen –
Gor: ad consf: Velav: Act: 14. §. 20. p. 233.

Tit: 18

substantia niet verargeren / vnd ghelijck in vorigen val Fiscus, Minderjarighe vnd andere / teghens welcke prescriptie geen loop ghewinnet / gheprivilegiert / sullen die selve oock alhier uytghesondert blyven.

13.

Soo yemandt weghen armoedt / uytlandigheyt vnd andere kentlicke onghelegenheydt / die Contumacie t'eyndens die ses off drie Jaren niet purgieren / vnd syn verwonnen goedt niet vryen noch inlossen konde / sal die Richter / van die verwonnen parthye daer toe versocht zijnde / schuldich zyn / 't selve te verkoopen / om alsoo met die Koop-penninghen het verwin af te doen / vnd het overighe der verwonnen parthye te restitueren / vnd sal die Kooper in den val na Jaer vnd dach van gheschienen koop daer in geeygnet zyn vnd blyven.

14.

In tijdt van Oorloghe / als gene Justitie in den Lande geadministriert wordt / sal die Richter die Jaren vande purge vnd inlose voornoemt / verlenghen / of na expiratie der selver den geintereßierden tot die voornoemde purge vnd inlosen in syn gheheel restitueren moghen.

15.

Die in eenighen Gherichten een Verwin / soo wel per contumaciam, als by definitive Sententie vnd anders erhielde / sal dat binnen drie Jaren tijdts te wercke vnd ter Executie stellen / off daer van versteecken wesen: Ten ware dat by Krijchs-loopen off andere onveylligheyden vnd erhaffte verhinderunghen / het voornoemde Verwin na Landt-rechte niet konde executiert werden / waer van die kennisse den Gherichte voorbeholden worde.

16.

Soo veer eene van parthyen eenighe Rechts-vorderinge sustinerende / af-lyvich worde / sal in die saecke tot contumacie of anders niet procediert worden / eer vnd bevorens des verstorvenen Erfghenamen / ofte desselven onmundigen Kinderen Voormombaren vnd Curatoren ad resumendum litem weder ghecitiert sinnen.

17.

Wanneer eenich Verwin gheschiedt / vnd die verwonnen persoone by sich selfs willich is te ruymen / off dat ghewonnen goedt gheweken heeft / sal die Amptman of Richter den Verweerer boven d'eerste ghene vordere Ruyminghe ghebieden / noch eenich onraedt van den Aenlegghher derhalven nemen.

Van Executie der gheweesen Sententien.

Titulus IX.

Jus Velav tit 13. et 14 Org Goris.

1.

D'Officiers sullen gheholden wesen alle Ordelen vnd Sententien by den Have in saken tot desselven kentenisse staende / of by den Ghérichte gheweesen/ tot behoeff van Parthyen/ na Landtrecht t'executeren / in possessoriis summarie met inheeringhe off insettinghe / vnd in petitorio met Ruyminghe / Te verstaen / dat die voornoemde Executie gheschien sal van den Officiers / waer onder die goeder gheleghen / die men executeren sal.

2.

Daer sal gheen Ordel boven Ordel gaen/ of geen Sententie retractiert moghen worden / dan door middel van Appellatie / off in causa nullitatis & excessus in executione, als hier na volghet.

3.

Vnd soo om Parthyen geensins te beswaren / goet ghevonden/ met redenen d'Executie op te holden / vnd die eerste vnd die tweede Ruyminghe uytdoen/ sal die Ruyminghe uytghedaen / vnd daer teghens oppositie gheschiet zijnde/ de Richter voor welcke 't Proces geventiliert vnd 't principael Vonnis gheweesen is / kennisse nemen of soodane oppositie qualick oft welghedaen zy/ vnd sal de saecke daer aen werden gheremittiert.

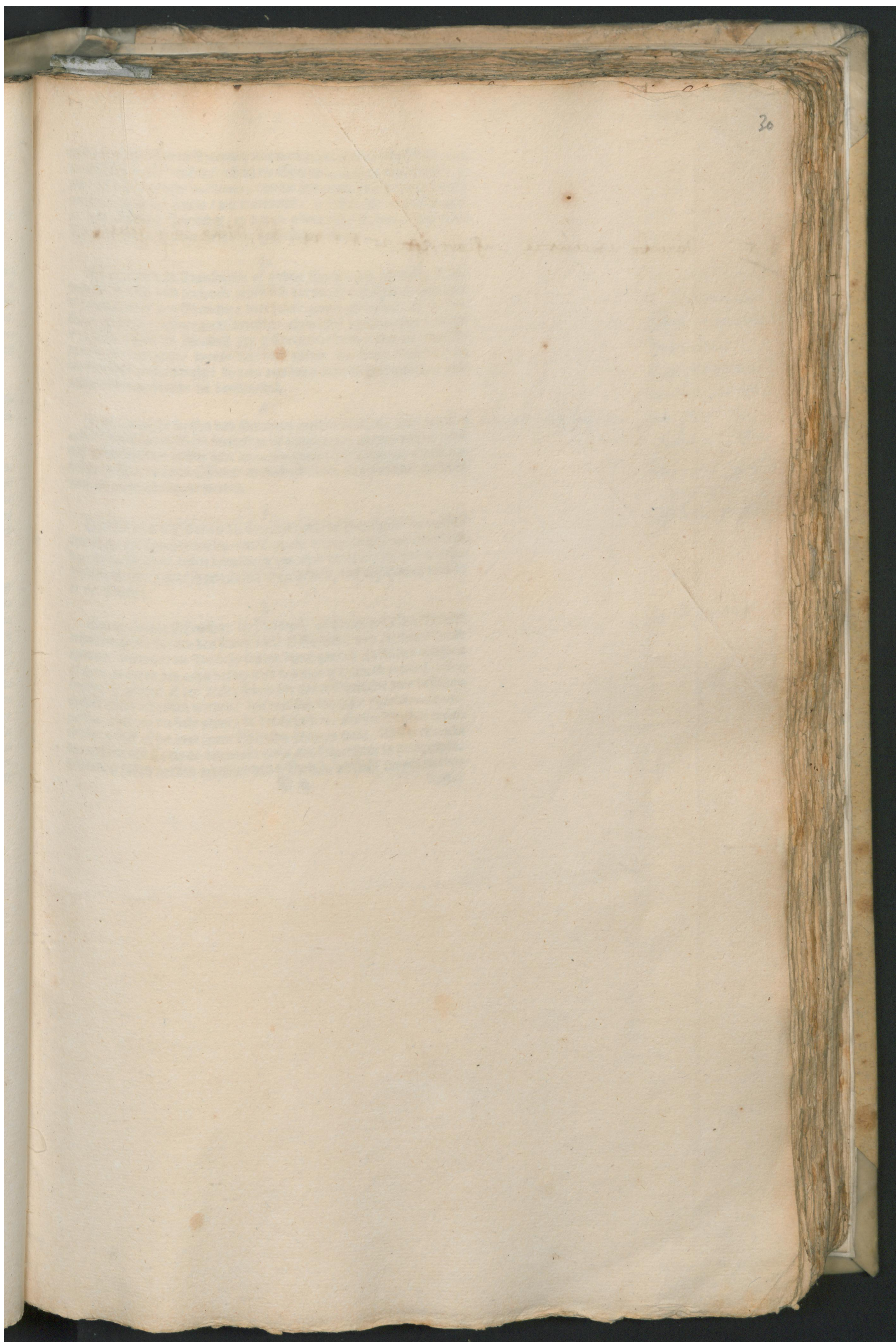
4.

Die sich beklaghen wol / dat hy met d'Executie boven recht off teghens den inholdt der Sententien beswaert wordt / sal sich op den naesten Ghérichts-dach moghen beroepen / vnd syn articulen nullitatis & excessus in executione met den bewijs-stucken moghen voorgeven / vnd sal daer tegens die wederdeel syne noordruft na met ghedeylde Copye op den volgenden Ghérichts-dach inbrenghen / waer op sonder vordere Proceduere/ 't Ordel bestadet / vnd met raede van Rechts-verstandigen erkant sal worden/ of d'Executie/ Pandtsterckinghe vnd Ruyminghe wel of qualick ghedaen zy : Vnd sal in sulcken vall d'opposant in ghebreeck bevonden / den Heeren verbeurt hebben voor d'eerste reyse thien olde Schilden / vnd die tweede reyse/ veertich olde Schilden / waer na niemandt ghehoort sal werden/ by pene van olts daer op ghestaen/ te weten van Lijf of goet ; Salmen

pene van die gene die sich qualich tegens d'executie gestelt heeft.

oock

Tit: 9. §1. adhunc titulum concordat art: 305 Novarum ordin: Camell:

§. 5. Parate executie conf: art: 25. Art. 14. Ref: Velav: ibid Goris.

Tit 9.

oock geene defensien of Exceptien voorwenden moghen/ die de Sententien verminderen off krencken / off by die Sententie schijnen afgheslaghen te zijn/ oock niet eenighe nullitates, dan die seer groff/ evident/ vnd sonder aensien vnd vorder bewijs / wie voornoemt / te tasten vnd te vinden zyn/ tot erkentenis des Gherichts / op dat de plano recht ghedaen / vnd in der Executie boven gheboer niemandt opgheholden werde.

5.

Als parthyen in Transactien of andere Contracten der lester Ruyminghe in reale vnd personele actien sich der pantsterckinghe of daetlicker Execution voor den Gherichte / daer sulcke goeder gheleghen / off die persoone gheseten / off oer goedt arrestiert gheweest / onderworpen / sullen d'Officiers daer op schuldich zijn d'Executie te doen / vnd die verwillekoeringhe te volghen / doende daer van alleene eene weete / vnd daer na die datelicke aenheeringhe / by pene van den parthyen ghestipuliert / vnd andere daer op staende na Landtrechte.

6.

Indien eenighe saecken van Parthyen compromittiert / vnd van den arbitris compromissariis beteyckent of aengenomen weren/ vnd die selve sich verweygerden vorder daer in te procedieren off uytsprake te gheven/ sullen die selve van den Officier/ op versoeck vande eene parthye/ met pene daer toe gheconstringiert werden. compromissarien

7.

Ghelijck oock d'Officiers die contravenierende Parthyen / tot vollenvoeringhe der Compromissien/ vnd Executie der uytsprake/ voorts peenen daer in versproken/ sullen bedwingen/ om die triumphierende vnd willighe Parthyen / tot 't gene sy gerechticht te verhelpen / vnd des Heeren breucke te verwahren.

8.

Soo in eenighe Gherichten by Sententie off Contumacie een Verwin erholden worde/ dat aen den selven oorde of Gherichte niet executiert konde worden/ midts dat die Verlieser sonder burch ghestelt te hebben vertaghen of geen goederen des oorts hadde/ daer aen men d'Executie te werck stellen konde / in gheheel of ten deele / soo sal het ander Gherichte daer desselven goeder onder bevonden werden / den voorsten Gerichte (per literas compassus, daer toe versocht zijnde) de handt holden / vnd het Verwin executieren/ gelijck of het voor synen Gherichte ghegaen ware. Wel verstaende dat neffens den Compas-brieve alle acten des Gherichts/ in presentie der wederdeel sullen werden vertoont/ vnd d'Executie ontsecht mogen werden: indien.

indien men daer in eenige openbaer vnd grave nulliteyten bevonde: Welverstaende dat hier mede niet gemeynt worden verwinnen in andere Gherichten of bancken op Contumacie erholden.

9.

Als by definitive Vonnis uytgesproken is eene goede Besaete / Peyndungh of Inleydungh ghedaen te zyn / vnd der kosten niet gedacht wordt / of dat die niet compensiert werden / sal men verstaen dat die onderliggende daer inne ghecondemniert is.

§. 5. Parent van de costen.

Van Appellatie vnd beroepinghe ter klaringhe.

Titulus X. Jus Velav. tit: 23.

1.

Alsoo bis anher in die Graeffschap Zutphen niet gheoorlovet ghewesen van ergangene Sententien / of schoon die selve by den Ordeldragers vellich tot grooten nadeel der beswaerder Parthyen / tegen recht ghewesen / te beroepen vnd appelliere / vnd dan die noot vnd Justitie ervordert / daer in te versien vnd remedieren / wordt al nu die Appellation off beroepinghe van gheweesene Sententien toeghelaten volghender ghestalt.

2.

Of yemandt sich in eenighe wijsinghe vermoedede beswaert te zijn / die sal daer van binnen die tijdt van thien daghen na uytsprake der Sententien / sich moghen beroepen ter klaringhe / aen vnd tot het Quartier der Graefschap Zutphen / welcke Appellatie voor den Richter ('t Gerichte met Gherichts-luyden behoorlick bekleedet zijnde) ghedaen vnd aenghenomen sal worden.

3.

Waer toe een Ers: Raedt van Zutphen (als die Hooft-stadt deser Graefschap zijnde) eens des Jaers na nootdruft vnd veelheyt der saecken welghemelten Quartier verschrijven sal.

4.

Vnd sal dese Reformation in allen oeren puncten in die geheele Graefschap / Banneryen vnd Heerlickheyden / soo wel als in den Ampten aenghenomen

31 2

§ 9 Idem observatur in Velaviâ et Arnhemii sed in Curia Gelriae —
Compensatio expensarum, q[uan]do de iis sententia non loquitur.

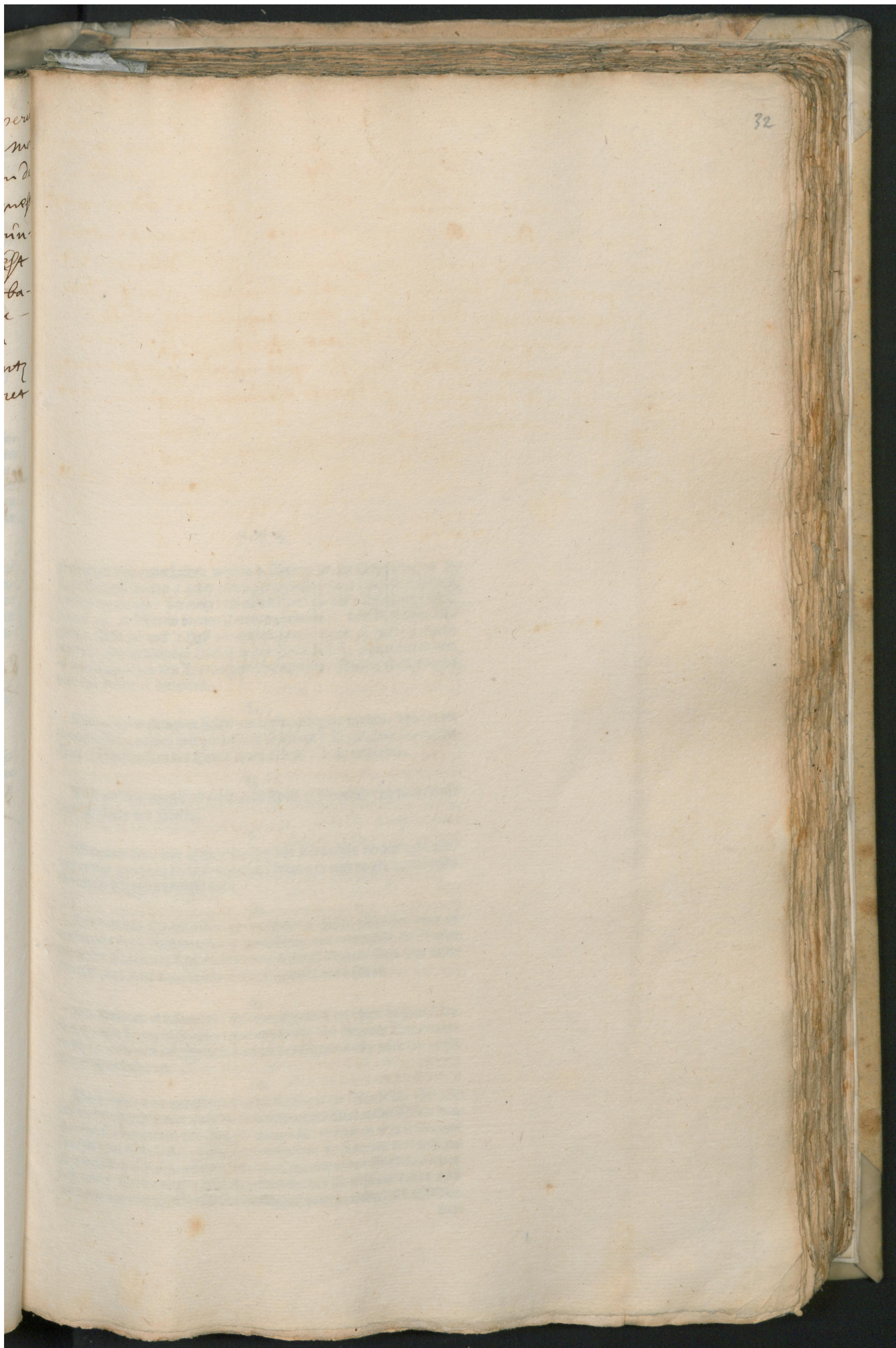
Tit: X. Circa provocationes non eadem lege utimur per universam provin-
ciam. A plerisq[ue] urbibus nulla datur provocatio. Neomagensium sententiæ
Aquisgravi reformantur. In comitatu Zutphaniensi nova lege inductum
est [. aliter enim fuit ante annum 1594.] ut ab inferioribus
præfecturarum tribunalibus ad juridicos conventus superiores provocare
liceat. In singulis præterea territoriis provocatio est sed minime ad eos-
dem conventus pro reformandis sententiis habentur Zutphanii pro Te-
X. illa sequuntur trarchia Zutphaniensi, at pro Tetrarchia Arenacensi ad Sylvam +

§. 1. In de Graeffschap Berghe is een besonder claeringe oft Appellatcons Ge-
richt twelch alle twee oft drie jaren tot s'Herenbergh wort gehou-
den uti contigit in Atq: 1660 et A° 1661 et A° 1664. idq[ue] jam absoleta sunt
en commen alle saecken nu te Hooff.

§. 3. Hodie contigit semel triennio vel quadriennio vel citius si partes
petant. idq[ue] fuit olim.

§. 4.

X ducatum Engelandersholt sub die. In Tetrarchia Geldriae superiori
ac Neomagensi singulae pene Praefecturae seorsum in hanc rem ex more
ac lege suos habent conventus. Alibi adsunt Principis atque urbium de-
legati, quos alii non admittunt. Alibi omnes qui ex ordine equestri
55. in Praefecturis praedia possident etiam extranei ad suffragia admittun-
tur, alibi indigenae tantum, alibi solummodo ipsorum delegati. Est
ubi provocatur ad Praetorem atque Urbium Scabinos ut in suburba-
nis Praefecturis apud Neomagenses. Alibi frequentiores in hanc
rem habentur conventus, alibi rariores, atque adeo vix bini intra
hominum memoria. Haec omnia si a capite ad calcem constituuntur
eademque judicandi formula si apud omnes observaretur, summum foret
reipublicae commodum.

32

33

tit: x

ghenomen vnd onderholden worden: Vnd sullen die Bannerheeren in Appellations saecken / yeder eenen ghecommittierden Landtsate binnen Landts woonende / vermoge vnd na verklaringhe des Landtdages Reces Anno 39. in Martio binnen Zutphen ghenomen / daer by senden moghen: Vnd sal oock 't Hoff verwittiget zynde / eenen of twee uyt haren middele / van weghen des Heeren op des selven kosten / committieren vnd af-veerdighen / om den Appellations Gerichte te presidieren / om te vragen vnd ten besten te dirigeren.

5.

Die vota vnd stemmen sullen per capita colligiert werden / vnd soo die stemmen sich quamen met ghelijckheyt te stooten / sal ter zijden alwaer die Heer of Gheschickten des Hoves byval deden / 't recht verblyven.

6.

Dese verschryvinghe sal geschien in Aprili of Novembri na noodtdruft vnd ghestaldt der saecken.

7.

Wanneer drie / vier of meer saecken van soodanighe beroepinghe zijn / vnd eenige parthyen die selve begeeren / salmen in eene vande voornoemde maenden d'uytschryvinghe doen.

8.

Die van den Quartier daer toe verschreven / sullen gheholden zyn / in conformite der beschrijvinghe te comparieren / vnd na bevinde der saecken entweder Quartierlick off by deputatie d'aenghekomene Processen resumieren / vnd daer in erkennen of wel of qualick gheweesen zy.

9.

Die beroeper of beswaerde / sal voor uytganck der thien daghen / eer hem eenighe beroepinghe worde ghehenget / viif vnd twintich Dalers gheреede betalen / vnd inlegghen in handen des Richters / by wien het eerste Ordel gheweesen is.

10.

Daer teghens die wederdeele den die wijsinghe toe erkandt is / ghelijcke viff vnd twintich Daler (om die selve neffens het Proces / der Stadt van Zutphen te behanden) den Richter leveren sal / vnd die in onrecht bevonden / sal syne inghelachte penninghen ontbeeren / die selve aen te leggen na goet duncken der aenwesenden van den Quartier of der Ghedeputierden desselven: Dien averst 't recht toe erkant worde / sal neffens 't selve oock restitutie der voornoemder syner penninghen van syn wederpart erholden

met:

met stercke Executie des Richters op den verliesenden te doen : Ten ware dat by den Appellations Richter die kosten ghecompensiert/of anders daer in versien worde.

11.

Vnd soo yemande Partyisch off saeck-wolder weer/ off sunst uyt rechtmatighe oorsaken van den parthyen deshalven recusiert worde/ sullen die Parthysche of saeck-wolderen aftreden / vnd sal van den anderen evenwel ter klaringhe gheprocediert werden.

12.

Gene beroepinghe sal ghestadet werden / dan in saken die twee hondert Dalers of daer boven bedragen/om daer mede Executie der Sententien te suspendieren : Welverstaende soo veer in mindere als oock possessore vnd Erfhuys saken appelliert wordt / dat evenwel d'Executie voortganck ghewinnen / vnd die beroepinghe plaets sal hebben : In welcken val die appellierde gheholden sal zyn burghe te stellen/ by verlies in saken van appel/ onvermindert te restitnieren / 't ghene hy door Executie der Sententien prioris instantiæ erholden heeft.

13.

In ghelijcken salmen van Jaerlicksche Renten vnd Pachten/ verdient loon / vnd Magenaes / Heeren guldens / Renthen / Schattinghe vnd Penninghen / oock voor Heeren breucken die ghерichtelick bekant zyn / off met den rechte gesleten vnd verwonnen / voorts in allen saken vnd puncten die gheen wedersprake lijden / ghene beroepinghe ter klaringhe ghenieten : Maer van achterstedighe Renthen vnd Pachten / excedierende die somme van twee hondert Dalers/ als voornoemt/ salmen appellieren mogen.

14.

Van Erfftal twee hondert Dalers off daer over weerdt zijnde / vnd andere actien van ghelijcker weerden/ sal men altijdt in maten voornoemt ter klaringhe beroepen moghen. Hangende alsulcke beroepinghe / sal niet nyes attentiert / noch die vorighe Sententie ter Executie ghebracht werden/ anders als boven verhaelt.

15.

Oock sullen die beroepinghen alleen te verstaen zijn vnd gestadet werden van Eyndt-oordelen / Ten ware die interlocutoria vim definitivæ aen sich hadde / in den val sal men van alsulcke by oordelen sich moghen beroepen. Off aver d' interlocutoria vim definitivæ hebbe ofte niet / daer van sullen die Richters der beroepinghen saecken erkentenisse draghen : Vnd soo sich bevonde dat die Sententie interlocutoir geen vim definitivæ

en hadde/

N. 105. Vid: Gail. 1 observ. 131. n. 2. Mynsing. 4. observ. 46. Carpz: ad Const. Elect. Saxo. p. 1. const. 20. Defin: 27. soo een sententie in judicio appellationis geconfirmeert is, soo moet de saecke ad competentem Judicem nempe a quo geremitteert worden, uti art. hu. 105. et ibi alleg: DD.

N. 19.

en hadde / dan interlocutoria weer / soo sal qualick beroepen zijn / vnd die verliesende Parthy d'onkosten draghen als voornoemt : Vnd sal na dat aver d'interlocutoir gheweesen is / die sake entweder remittiert werden / tot den Richter der eerster instantien / off by den Appellations Richter verblyven moghen / om oock definitive daer in te erkennen.

16.

Item als beroepen wort / sal die Richter voor welcken sulcks geschiet / het gantsche Proces metten Ordelen / wie oock die Deduction-schrift des Appellants / binnen die naeste twee Maenden / na gheschiene beroepinghe / toegheseghelt / vnd met die voornoemde vijftich Dalers den Raedt van Zutphen toeschicken / by ontstentenis van dien / sal d'Appellant voor desert vnd verlaten gheholden werden / ten ware dat die twee Maenden waren verloopen door versuym der Officieren / waer van d'Appellant te behoorlijcke tijdt sich sal moghen betuyghen by die Hooft-stadt Zutphen / vnd evenwel syne articulos gravaminum inbrenghen.

17.

In beroepinghe off Appellation saecken / sal die Sententie ghescheppet vnd gheweesen worden uyt des vorighen acten / sonder dat den Appellant gheoorloofft sal zyn yetwes daer by te voegen / meer dan eene bloote deductie van beswaernissen / waerom d'Appellatie gheschiedt / die met acten / woe vooren / binnen den tijdt van twee Maenden na de beroepinghe / den Magistraet der Stadt Zutphen te behandigen. Hadden averst Parthyen ten beyden zyden nieuwe bewijs te voeren vnd in te brenghen / sullen 't selve by oere respective Deductie voeghen moghen / vnd sal den gheappellierden van alles Copye ghevolghet / vnd van drie Maenden tot drie Maenden voor den Raedt der Stadt Zutphen / met Straffe / Contrastraffe vnd Salvatie voortghevaren werden / vnd in cas geen nieu bewijs hinc inde voortghebracht worde / sal na dat van die Deductie gravaminum die gheappellierde dubbelt of Copye erholden binnen den tijdt van drie maenden daer op syne noordruft aen de voornoemde Magistraet moghen ingheven / sonder vordere termynen te ghenieten.

18.

Vnd wes alsdan gheweesen worde / wel off qualijcken gheweesen ware gheweest / sal gheweesen blyven / sonder eenighe vordere appellatie off Querele in eenigerhande manieren daer tegens voor te nemen / dan sal voorts die Sententie van den Ordinario ter ghebeurlicker Executie ghestelt werden.

19.

Voor al sullen doch Criminale saecken in dese beroepinghe uytghesondert / vnd tot des Heeren kentenisse remittiert blyven / als van olts ghewoontelick.

20.

Die Ghedeputierden tot der Appellations saecken buyten die Stadt Zutphen residierende / sullen voor oere besoigne 's daechs profitieren twee Dalers / vnd die inheymsche eenen Daler / Woe oock die Secretaris der voornoemder Stadt over dese Klaringhe vacierende / eenen Daler / daer teghen sal hy d'aengekomene Processen in verwahr holden / vnd die verschryvinghe doen / sonder eenich geldt daer van te nemen.

21.

Soo het ghebeurde dat die saecken vnd Processen soo ghewichtich vnd groot vallen / dat men met dese onkosten niet omme konde kommen / soo sullen dese penninghen der vijftich Dalers voornoemt vermeerdert werden / tot erkentenisse als voornoemt.

Van Ghewaldt-klachten, Doodtslaghen, ghewaldt, vnd andere breucken.

Vid. tit. 2. §. 3. Reform. Velav. ibij scripta mea et Goris p. 11. et 33.

Titulus XI.

I.

D'Amptluyden vnd alle andere Persoonen vnd Dienaers des Gerichts / sullen een vlytich opsien draghen / dat alle grove vnd enorme Delicten ontdeckt vnd ter straffe gebracht werden / vnd daer inne sonder conniventie procedieren / oock niet verdraghen of remittieren laten / vnd soo daer tegens gheschieden / sullen daer van hebben te verantwoorden: Vnd werden voor grove Delicten gheacht / Blasphemie op den name Gods / Tooverye / Moortbrant / Blodtschande in op / afstijgender vnd zijdt-linien / Ehebreuck / Moorderye / Doodtslach met laegen legghen vnd opsaete / vnd dergheliicken misdaden / de welcke ordinaria via na ordnunghe der Rechten vervolget sullen worden. In anderen Criminal saecken / die oock Capitael sinnen / sullen d'Officiers volghende oere Commisse / tot gener abolitie of remissie procedieren / ten sy dat selve van 't Hoff remissibel erkant / vnd na behooren gheordiniert sy:

Vnd

§. 19. In Criminalibus non licet appellare uti hic ita Gail. 1 obs. 1. n. 20. 35
Nec a sententia confirmatoria in judicio appellat: S. Heerenbergha
A° 1580 in Aug: inter Comitissam et Schultetum Seddamensem
Conf: LL. Rurem: p. 5. tit. 6. §. 3. n. 6. Landr: Transis: p. 1. tit. 19.
§. 13. Core ad ff. augm: disp: 27. t. 10. p. 622. mea scripta ad tit: 28.
§. 3. Reform: Vel: ibiq Gor: pag: 401.
Groenweg: de ll. abrog: lib: 7. Cod: t: 65. l. 2. p 659.

Tit. 11. §. 1.

Ordinaria via. | An igitur super reliquis delictis processus erit summarius
vel inquisitorius?
Nae ordeningh der rechten | non itaq secundum mores patrios
Und in alderen delicten als van: | haecine prioribus leviora!

sal d'officier sich holden als:| Notabile hoc si non absurdum est primo casu sal den Officier die misdaeden ordinaria via und nae ordeningh der rechten vervolgen, tertio casu sal den Officier sich holden als van. Olts gewoonlichen, und recht is. Sed si primo tm casu ordinaria via ac secundum leges ac tertio casu moribus tantum ac consuetudini locus erit, quid fiet de delictis secundi ac quarti generis. Abolitioni, ajunt secundo casu locus erit. An igitur hoc sola ac non etiam illa quae sunt quarti generis, ac nonnulla etiam, quae sub primo et quarto genere recensentur, remitti aliquando poterunt? Et quorsum hoc secundo casu abolitionis tantum quae extraordinaria est, ac non et processus ac poenae ordinariae mentio facta est.

Item constituitur processus super quarti generis delictis adhiberi debeat deerlli quoque specialis formula praescribi debuit.

ad §. 3. In andere saecken moet men anders noch tweemael geciteert worden supr: tit: 4 art: 2 p. 11.

Tit: 11.

Vnd in anderen Delicten / als van Roovery / Straetschendery / Brantstichtinghe / Vrouwen-kracht vnd dergelijcken / sal d'Officier sich holden als van olts ghewoonlick vnd recht is : Item in ghewalt-breucken / vnd Civile off arbitrale / als na ghestatuiert wordt.

2.

De Officieren sullen toesien dat sy niemandt lichtelicken beschuldighen sonder indicien / presumptien off informatien / als na rechte behoort / vnd soo by den selven te vele ghedaen / sullen Parthyen aen 't Hoff of 't Landtgherichte klagen / die daer inne na gheboer sullen hebben te versien.

3.

Soo yemandt voor Heeren breucke aen de Bancke ghebadet worde / die sal ter eerster badinghe erschynen / of hy worde vellich ghewonnen.

4.

Soo oock die klachte aen den Gerichte gedaen / vnd by den Verweerder ontkent were / sal d'Officier ten naesten Gerichte sich met bewijs gevattet maken / vnd geene andere dilatie om te bewijsen nemen moghen dan eene / vnd daer na sal het Gerichte synen bestendigen voortganck gewinnen / doch dat die Beschuldichde na ingekomene Repliq oock eenen varst tot bewijs boven den ordinarischen termijn sullen moghen ghenieten.

5.

Vnd sullen die Hooft-Officiers in breucken saecken om tijdt te hebben oer bewijs in te brenghen / viermael 's Jaers ten minsten moeten richten / om immiddels sich met behoorlick bewijs te verdedighen.

6.

Daer gheweldelicke saken gheschieden openbaer / mach die Heer of syn Amptman die daders sonder vervolch des Rechtes aenvanghen / vnd die selve rechten vnd straffen ter bancken vnd steden daer sich dat geboert.

7.

Der Graefschaps soo wel hooghe als leeghe Officiers / sullen alle openbare misdadigers vnd delinquanten / in oere respective Ampten / met hulpe vnd assistentie der Huysluyden / aentasten vnd verseekeren / vnd soo die voornoemde Officiers vnd Huysluyden sulcks te doen in gebreeck bleven / sullen d'Officiers met privatie oerer Officien / neffens arbitrale correctie / vnd die Huysluyden arbitralick ghestraft worden.

8.

Daer wille of ghewaldt gheschiet vnd gheen Kleger en weer / off dat die

sal d'officier sich holden als:| Notabile hoc si non absurdum est primo casu sal den Officier die misdaeden ordinaria via und nae orderingh der rechten vervolgen, tertio casu sal den Officier sich holden als van. Alts gewoonlichen, und recht is. Sed si primo tan casu ordinariæ via ac secundum leges ac tertio casu moribus tantum ac consuetudini locus erit, quid fiet de delictis secundi ac quarti generis. Abolitioni, ajunt secundo casu locus erit. An igitur hæc sola ac non etiam illa quæ sunt quarti generis, ac nonnulla etiam, quæ sub primo et quarto genere recensentur, remitti aliquando poterunt. Et quorsum hoc secundo casu abolitionis tantum, quæ extraordinaria est, ac non et processus ac pœnæ ordinariæ mentio facta est.

Item constituit processus super quarti generis delictis adhiberi debeat de illi quoque specialis formula praescribi debuit.

ad §. 8. In ande... Supr. tit...

Klegher ghestillet buyten wille des Heeren / soo sal die Heer selfs een Klegher wesen voor syne breucken/ die daer uyt vervallen.

9.

Niemandt sal voor ghewalt-breucken executiert werden/ ten ware dat die ghewaldt met onpartydighen bekondtschapt / vnd dat die daedt voor gewaldt buyten den Offtcier/ vant Gherichte of Rechts-geleerden erkant were / of datter verwin per contumaciam op volchde.

10.

Vnd sal oock die verwonnen parthye des Heeren gemoedt begeerende/ in compositie kommen ten overstaen van eenighe Coernoeten vnd den Landtschryver.

11.

Die Ampteman sal geene Gewaldt-klachten aennemen/dan gerichtelick met twee Coernoeten/ vnd dat die Klachte van den Kleger ghenoechsaem verburget worde.

12.

Als die Ghewaldt-klachte alsoo gheschiet vnd verburget is / soo sal die Beklaechde die klachte oock moghen verburgen / in welcken val hy tegens ghenochsame verburginghe / der haftinghe sal werden ontlediget.

13.

Off yemandt voor eenighe breucken beschuldighet off aenghesproken worde/ vnd beweesen konde worden dat het verhael aen den anderen ware/ soo sal na den verhael gherichtet worden / alsoo dat die aenvangher sal gelden dubbelde breucke/ vnd die ander daer van vry wesen.

14.

Soo veer by ongheval eener verdroncken / off sunst doodt ghevonden worde/ by sich hebbende eenich geldt ofte goet / sal die Heer met 't selve sich niet rijcken / dan den rechten Erfghenamen weder toe komen laten / soo daer eenighe na quamen/ vnd sulcks behoorlick bewysen konden / woe insgelijcken soodane goet als by Schipbreuck verloren/vnd namaels te Lande gebracht/ den Eyghenaer off synen Erven / na byghebrachten bewyse/ onvermindert ghevolcht sal werden.

15.

Beholtlicken dan noch den Amptluyden/dat sy soodane verdroncken of sunst doot gevonden Luyden eerstelick gerichtelick sullen besichtigen laten: Vnd der selve by sich hebbende/ woe oock het mits Schipbreuck verlooren goedt aenveerden / waer van sy voor restitutie den Erfghenamen te doen als boven/ oer Gherichts-gherechtigheyt sullen hebben te ghenieten.

Off

123. Concord: tit. 8. art. 7. Reform: Velav. ibid Gor: p. 55. ut et sententia Curiae Gelriae de A° 1659. 13. Decemb: inter Berent ten Naever en Frederick Moderman ita et Deputatorum A° 1660 9. Novemb

ma vice multa

ad Consf: velav:

Tit: 55.

16.

Off het ghebeurde dat een Dieff ofte Roover / na dat hy gheapprehendiert / noch eenich ghestolen off gherooovet goet by sich of op ander plaetsen hadde / sal men 't selve sonder eenighe verminderinghe synen rechten Heeren / die dat aentalen mochte / vnd bewysen konde / volgen laten.

17.

Sal oock eenen yederen vry staen / syn ontvremden vnd ontnomen goedt / waer hy sulcks aentreffen mochte / na dat hy daer van syn bewijs ghedaen / uyt beveel des Richters weder aen sich te nemen / niet tegenstaende of het op eenen vryen Marckt vnd ten meermalen verkoft waer. Men sal alleen syn Lijff of goedt konnen verbruicken / vnd niet beyde te ghelijcke: Woe men oock niet verbeuren sal konnen syner Huysvrouwen noch Kinderen goedt.

18.

Die met voorsate / luypende van achteren of voren / yemandt van den leven totten doodt brachte / sal sonder genade / als eenen Moordenaer ghestraft werden / vnd soo hy metten lyve ontqueme / sal d'Officier voorts vnd aen stondt die goederen in annotatie nemen / vnd sollicitieren om ordonnantie van toeslach / vnd om vorder oock daer in geordonniert te werden / te weten wie 't goedt hooren sal / vnd evenwel den selven na schryven vnd vervolghen / in wat Heeren Lande hy oock ghewecken / vnd als een Moordenaer aenklaghen vnd straffen laten.

19.

Vnd soo die voornoemde handt ofte misdadigher ertrappet vnd executiert worde / woe voornoemt / sal d'Officier schuldich wesen syn handt te lichten / vnd die Goederen den naesten bloede vnd Erfghenamen weder volghen te laten.

20.

Wie yemandt vechtender handt / uyt hevighen gemoede / sonder opsate soo verwondede / dat hy daer aen storve / vnd met den Lijve ontquame / die sal uyt die Graeffschap wijcken / vnd blyven den tijdt van vijff Jaren / na dat den nederslach by hem gedaen sal zijn / sonder daer van eenighe remissie te moghen versoecken.

21.

Vnd soo hy na die voornoemden tijdt binnen Jaers gheene remissie versochte / sal binnen die als noch drie volgenden Jaren uyt den Landen blyven / vnd gheene remissie ghenieten moghen.

22.

Soo veer eener door schijnbaerlick ongheluck / off om syn Lijff noodtwendich t'ontweeren / yemandt ombrachte / die sal die Graeffschap ruymen vnd verlaten moeten Jaer vnd dach / off sal sich moghen instellen in handen van de Justitie / om sich daer van te purgieren vnd verdedighen na behoor.

23.

Gheen Doodtslagher sal van den Heer moghen scheyden / hy zy eerst van den Vrunden des ontlijfden gesoenet: Vnd sullen die soen-penningen tusschen die voornoemde Vrunden (zijnde Erfgenamen des verstorvenen) vnd syne Weduwe of lestlevende vande Eheluyden / soo die dootgeslagene ghehylickt ghewesen / halff vnd halff ghedeylt werden.

24.

Soo averst na verloop van Jaren boven ghenoemt / die Vrunden des alsoo neder ghelachten tot eene redelicke soene niet wolden verstaen / sal des niet teghenstaende / die Heer die versochte remissie vergunnen vnd toelaten moghen.

25.

Die in Concubinatu of andere ontucht / oock sonder Kerckenganck / off teghens des Landts ordnungh blyven sitten / sullen met breucken tot beteringhe ghebracht / vnd tegens die selve gheprocediert werden volgende die Resolutie vande Landtschap op de leste Vergaderinghe tot Nymeghen ghenomen / vnd die Placcaten daer op ghevolcht vnd uytghegaen / in date den vijf vnd twintichsten Aprilis desselven Jaers. fo: 7

26.

Aengaende die Echt-saecken vnd wat daer aen kleeft / sal blyven tot kennisse van Canzler vnd Raden / als van olts ghebruyckelick.

vide art: 34 novarum ordin: Cancellar:

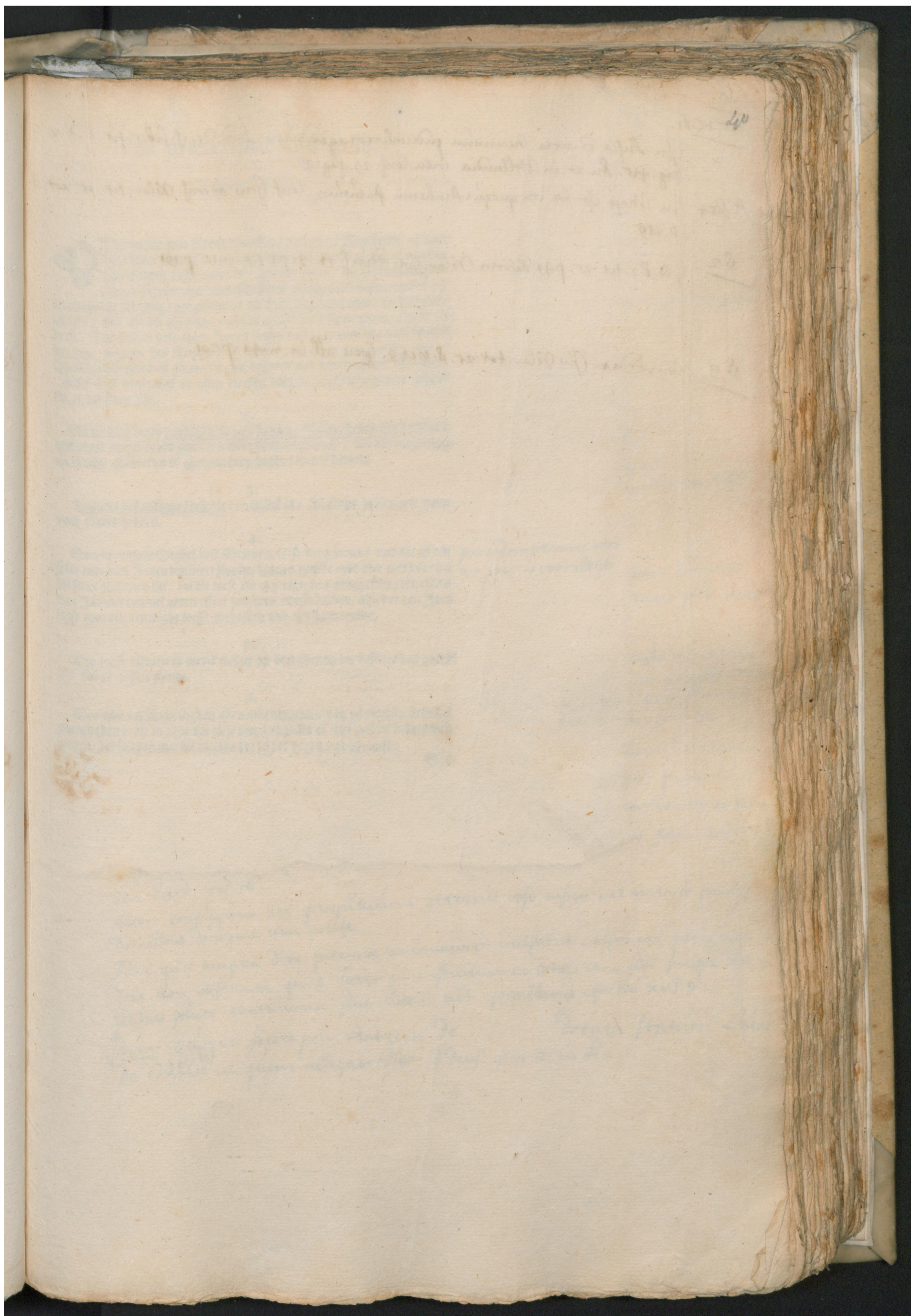
27.

In allen oevel-daden / expresse misbruycken / off sonden teghens die Eerbaerheyt / tegens die ghemeyne ruste / teghens dese Ordonnantie vnd den welstandt strydende / sal men voort varen met arbitrale off andere peenen / na Ordonnantie der Rechten.

Van

§23. Concord: tit: 3. art: 7. Reform: Velav: ibiq Gor: p. 55. ut et sententia Curiæ Gelriæ
de Aº 1659. 13. decemb: inter Berent ten Voever en Frederik Moderman ita et
e disputatium Aº 1660 9. Novemb

§25. Connubinatus ex decreto Ordinum Gelriæ Aº 1621. punitur prima vice mulcta
Aureorum Rhenensium 25 et si continuetur proscriptione, ita Goris ad Cons: velav:
tit: 4. art: 3. in gl: n. 4. pag: 74.

Tit 12 §1.

In Frisia de iure biennium judicialiter agendum Sand: decis: lib: 5. tit. 6. d. 2. pag: 445. Sic et in Hollandia Coren cons: 29. pag: 99.

A° 1654 In Majo est hoc ita quoque Arnhemii statutum Conf. Goris ad cons: Velav: tit. 15. art. 8 p. 259.

§ 2. Jcd: § 2. tit: 25. p. 49. Reform: Velav: Gor. Advers: tr: 3. p. 1. c. 9. n. 12. p. 191.

§. 3 Concordat Jus Velav. tit: 25. § 8 et 9. Goris all. loc: n 41. p. 201.

Van præscriptie vnd losse.

Titulus XII.

1.

Of yemandt met Reeckenboecken / verleghen Registeren / of voor onbekande schuldt die niet gherichtelick bekant / of met ghegevene handtschrift bestedighet is / spreken wolde / die sal binnen thien Jaren spreken om handtschriften / gerichtelicke bekentenissen off betalinghe te krijghen / uytgesondert die Heer van den Lande / die Minderjarighe / vnd alle die ghenighe teghens welcke prescriptie gheen plaets en heeft. Vnd sullen dese thien Jaren cours vnd loop nemen / van de tijde dat men weghen des Krijchs / of sunst / daer voor met Landtrechte te spreken / onverhindert ghewesen / tot discretie vnd kentenisse des Gerichts / 't welck oock generalick in allen saecken daer die prescriptie plaets grijpt / sal te verstaen zijn.

2.

Na verloop eenes dardendeels van hondert Jaren / sullen alle personele vnd reale actien doodt zijn / ten were yemants bewese / dat die verjarung na Rechte ghebroken of gheenen loop hadde konnen hebben.

3.

Teghens bestendighe loese die bewijslick is / sal ghene prescriptie gaen noch plaets hebben.

4.

Soo in eenighe Seghel vnd Brieven loese vergunnet / vnd die op een seker tijdt van Jaren limitiert stonde / binnen welcke tijdt vnd niet daer na die selve gheschien sal / sal die loese na expiratie des aenghestimpten tijdts van Jaren / evenwel oeren effect sortieren vnd erhalden / also dat een Jaer loese voor een eeuwighe loesse gheholden vnd verstaen worde.

jus redemptionis voor een jaer is vooraltyt

5.

Die loesse salmen te werck stellen op den ghenen die besitter des gotts is / dat te lossen stonde.

6.

Soo olde verschryvinghen ghevonden worden / van pandt ofte belachte penninghen / die in tijdt der loese niet gangbaer of niet wel te bekommen waren / die salmen met die weerde der selver vryen vnd af-loesen.

Soo

hic Loerd: cons: 56.

Alter conjugum in praejudicium alterius ipso inscio vel invito pactis dotalibus derogare non potest.

Filia quae accepta dote paterna renunciavit successioni disponere potest de dote non obstante quod Pater in instrumento dotali eam sibi suisque heredibus soluto matrimonio sine liberis reddi stipulatus est Vu. decis. 9.

Idem quoque sorore per fratrem de dotata statuit Lucas de Valla — quem allegat Vu: d. decis: 9. n. 2 in fin:

7.

Soo veer die grondt-heer öff Eyghenaer in die Pandtbrieven sich verstrickt vnd verbonden / voor uytganck van seeckere Jaren niet te moghen lossen / sal den tijdt niet tegenstaende die loese tot believen des voornoemden Eyghenaers / Jaerlick op den aengestelden loesdach gheschien mogen.

8.

Off yemant in Segelen vnd Brieven van constitutie / loesbarer Jaerrenten sich verobligiert hadde / die losse der Renten niet eer met erlegginghe der hooftsommen te doen / tot believinghe vnd anvorderinghe des uythebbers of Renteniers / sal evenwel daer toe ongheholden blyven / vnd met betalinghe der Renten volstaen / vnd die loesse doen wanneer het hem ghelieven sal. concordat art: 7. cap: 25 Reform: Velav:

9.

Soo yemandt gheene bestendighe huyr hebbende / vermaent worde van den Richter of Onderscholte 't gebruyck des goets te verlaten / vnd 't selve niet ruymen wolde / sal verbeurt hebben vijf olde Schilden voor d'eerste / vnd thien olde Schilden voor die tweede reyse: Vnd soo hy in rechte sich opponierende vnd die possessie invertierende / in onrechte bevonden worde / sal in hoogher straffe ghevallen / vnd den Landtheeren toegelaten zijn over sulcken ghebruycker aen 't Hoff of den Officier te klaghen / die daer inne summatie vnd de plano sullen hebben t'erkennen.

Van huer infra tit: 14. §5.

Van Testamenten, vnd Testament-maeckinghen.

Titulus XIII.

Velav: Art: 30 p. 62.

1.

SOo in desen Landen bis anhero onghebruyckelick geweest / dat yemants den anderen eenige Erftalige goederen of Rente in Testament geven of maken mochte: Sullen nu voortaen die gene / die geene Erfgenamen in op of affstygender Linien hebben / in Testament / Codicillen / ofte in gestalt eener giften van doots weghen / van oere aenge-erfde vnd patrimonial als oock aengewonnen goederen (te verstaen soo wel van Erftalige als gereede goederen) tot der helfte mogen disponieren / vnd sal sulcks bundich vnd standhaftich gheholden worden / of schoon die goederen in Hylickx vurwaerden anders of desen contrarie affectiert of verbonden

x hoc est nimis late et periculose extensum.

Ad. §. 7 Contrarium observatz in aliis locis Gelriæ uti ll. Ruremund. part. 3. tit. 3. §. 1. art. 3. Gor: advers: tract: 4. § 17. nu. 3. et annot. ibid. pag: 371.

§. 8 Of den Officier: / ergo pœnam ac mulctam taxabit Prætor novo ac pernicioso exemplo.

Tit. 13. §. 1. sullen nu voortaen: / confer: Sand: de feud: tr. 1. tit: 2. c. 3. n. 101. p. 46.
Tot die helfte / quoad patrimonalia concordat consuetudo Neapolitana teste Afflict: decis: 347. in pr:

Nusquam prohibentz parentes penitere, si quia pactione liberos futuros vel cognatos destinaverint hæredes sapit n. versatilis testi naturam sola morte firmandam vid: Forn: de feudis c. 6. n. 10. 11. 13.

Of schoon die goederen in Aylichtwo: / num igitz coniuges testamentaria dispositione derogare poterunt stipulationibus parentum aliorumve a quibus bona in matrimonii subsidium certa lege fuerint collata? quod vix affirmare eum quamvis statuti verba generaliter sonent. vid: Leonin: cons: 32.

Hoc certum parentes in tabulis nuptialibus legitimam liberorum gravare non posse, et quicquid generaliter fuerit stipulatum de bonis paternis ac maternis post obitum alterius coniugum huc vel illuc devolvendis, eo non obstante coniuges usq ad legitimam alienare vel aliter disponere posse, confert hic Everd: cons: 56.

Alter coniugum in præiudicium alterius ipso inscio vel invito pactis dotalibus derogare non potest.

Filia quæ accepta dote paterna renunciavit successioni disponere potest de dote non obstante quod Pater in instrumento dotali eam sibi suisque hæredibus soluto matrimonio sine liberis reddi stipulatus est Vu. decis: 9.

Idem quoque sorore per fratrem de . . . dotata statuit Lucas de Valla — quem allegat Vu: d. decis: 9. n. 2. in fin:

Carolus M. testamenti factionem Saxonibus denegavit perinde ut a Frisonibus secundum auctorem vitæ Ludovici Pii inter annales Francorum a Pithoio editos pag: 362. & Spangenb.: Chronic: Saxon: c. 74. et apud P. Hegen: p. 1. q. 23. n. 12. gentes novimus non fuisse legimus ut leges memoria cessarent Bodin: de Republ: lib: 5. c. 2. prope. Hoc ius testamenti faciendi benignitate Ludovici Pii Saxonibus a Frisonibus restitutum / Pithoeo d. to Spangenb: d. l. c. 91 / in nostris partibus nihilominus incognitum permansit.

Institutio testamentaria lege Zutphanica non valet ultra demissem bonorum, sic consuetudine Arvanorum non valet ultra quadrantem teste Mascar. tit: 19. de societate n. 5. Item alibi apud Flandros ita moribus coangustata est legandi potestas, ut minus quam bessem hæreditatis hæres capiat. legandi illa potestas quæ iure Ro ad dodrantem stat, hac lege ad semissem angustata est

§. 4 Gifte moge genieten, und mede &c: / ut sit inter hæredes quædam æqualit[as]
hæc autem consuetudo in variis Geldriæ partibus obtinet ut & in Gallia con-
suetudenaria, vid: Val. tract: 3. n. 6. Curtius litas. 11. lib: 2. c. ult: in fin:
Atq hoc casu nec onus uni præter cæteros imponi potest, cum oneris et lucri
par sit ratio, l. secundum. de reg. jur: not: Curt. d. c. ult: in fine.

48

Tit: 13:

verbonden waren : Alsoo doch dat alsulcke makinghe by leven des Testateurs vnd maeckers/ wederroepen vnd verandert moghe werden/ vnd dat dese restierunghe vnd makinghe gherichtlicken gheschiede voor den Richter daer onder die Testateur vnd maecker gheseeten : Niet tegenstaende off schoon die voornoemde Erftalighe goederen / daer van disponiert wordet/ onder anderen Ampten vande Graefschap of Landen daer die Testamentmakinghe plaets heeft/gheleghen. Sal oock die Testateur blyvende by dese voornoemde Ordonnantie / syn Testament off Codicillen den Gherichte versloten mogen overgheven / vnd daer by alsoo verwahret blyven / of met een Transfix bevestighet zijnde / den Testateur restituiren / om na synen doode gheopent te werden / vnd sal dan binnen drie Maenden na eropeninghe des Testaments / den Gherichte / daer onder die ander immobel goederen ghelegen/gheholden zijn relatie vnd insinuatie te doen/ die als dan syne Gherichts-kosten ontfanghen sal van den ghenen / die sich der voornoemder makinghe erfrouwen / waer van by den Landt- ofte Gherichtschryver acte ghemaeckt sal werden.

2.

Dat oock in die constitutie van Tucht buyten Hylicx vurwarden alsoo gheholden sal werden : Te verstaen dat die Tuchtmakinghe oock gherichtelick gheschien sal voor den Richter/waer onder die maker geseten/ of schoon die goederen/daer op die Tucht ghesat/ onder verscheyden Gerichten sortieren. Voerbeholden dan noch dat in dispositien van Lehen/ het consent der Lehenheeren of desselven ratificatie uytgebracht sal werden.

3.

Soo veer oock voor twee Schepenen / of den Gherichte van de Hooftstadt vnd kleyne steden der Graefschap Zutphen/ by den Inghesetenen der selver Graeffschap / of Burgeren vnd Inwoonderen der voornoemder Hooftstadt vnd kleyne Steden / vnd Erftalighen guideren opten platten Lande meer gedachter Graefschap/ of oock voor den Officier opten platten Lande/van Goederen inden Steden der selver Graefschap gelegen/ eenige Testamentische dispositie in maten voornoemt / of makinghe van Tucht vnd gifte gheschege / sal bundich vnd vnverbreeckelick gheholden werden/ Edoch sullen die Schepenen of het Gherichte voornoemt daer van relatie vnd insinuatie doen : Voerbeholden oock den Amptluyden oere gherechtigheydt : Welcke relatie vnd insinuatie / voorts betalinge van Gerichtskosten ghesch iet/ gheschien sal in aller maten woe boven vermelt.

4.

Nadien oock ghemeyntlick ghesacht/ vnd van sommighen in ghebruyck genomen wordt/ dat niemandt solde Testament vnd gifte mogen genieten/

 vnd

vnd mede Erfghenamen wesen / sal sulckes nu voortaen opgheheft/ vnd te niete ghemaecket zijn/ alsoo dat men wel Testament vnd gifte sal mogen opboeren/ vnd evenwel mede Erfghename wesen.

5.

Vnd sal oock toeghelaten zijn / dat Vader vnd Moeder / ofte eene van hun / soo het bedde ghescheurt ware / van syne of oeren Goederen / eenighe van oeren Kinderen uyt beweechlicken reden vnd oorsaken/ voor den Ghe-richte wes voor uyt maken vnd gheven/ soo wel van Lehen (by voorgaende Octroy des Lehnheeren) als van vrye goederen: Ghelijck sy oock macht sullen hebben die Kinderen/ uyt oorsaecken in die beschrevenen Rechten geexpressiert/ t'exheridieren of te vergeten.

Van Lijf-tucht, Tucht-makinghe, Tucht-recht vnd betalinge van Erffhuys schulden.

Titulus XIV. Jus Velav: tit. 21.

1.

Of yemandt in den alinghen eygentlicken vnd deylbaren Goederen ghetuchtiget were / daer op in den sterfdach schulden sinnen / soo sal by den Erfgenamen des aflijvigen vnd by den Getuchtichden soo veel goets afghenomen werden / daer men die schulden mede betalen mach/ alsoo dat die Erfgenamen den eygendom des goets/ vnd die getuchtichde die Tucht tot soo vele toe als die schulden beloopen/ missen sullen/ vnd dat voor eersten van den gereedtsten goederen/ soo veer sich die soo hooge strecken/ vnd indien die schulden grooter zijn / sal men voort die Erftalige goederen daer toe aentasten / of die Erfgenamen mogen die voor die rechte weerde tot soo vele toe na sich nemen/ vnd die schulden betalen.

2.

Dan is die ghetuchtichde niet hoogher ghetuchtiget / dan tot die helfte toe/ of daer onder / soo sullen die Erfgenamen die schulden betalen sonder ontgeltenisse des Getuchtichden / ten ware die schulden grooter waren als die selve helfte/ of soo veel die Erfgenamen vande hereditent te verwachten hadden / in welcken val het ghebreck aen die Tucht sal moeten afgaen.

3.

Is averst die ghetuchtichde boven die helfte / doch niet in allen goederen ghetuchtiget / soo sal die schuldt na advenant des goets daer die Tucht aff ghemaeckt is/ aen den voornoemden goede afgheraghen werden.

Off

§. 4 Gifte m… hoc autem… hereden… Atq hoc… par sit…

§ 5 Van Dat kurtbaer is / confer: Velav: reformat tit: 20. § 01.

Tit: 15. §1. Concordat jus Civile l. 32. § 1. et § 23. l. 33. ff. de donat: inter virum et uxorem LL. municipales Zutph. Art: 24. § 1. Haec Gree ad jus: disp: 5. thesi 14. p. 109 et Disp. Ann: 5. pag. 71.

Controversiae pleraeq ex pactis dotalibus ortae plurimum ~~habet~~ difficultatis Vide Vall: tract: 2. in pr.
Conjux superstes cui dimidia bonorum debetur ex statuto vel consuetudine an eam detrahat ante legata sibi relicta, vel donationem sibi factam ita ut portionem illam ea non diminuant? an vero post? vid: Mod: Pist: part: 1. q. 13.
Maria consentiente Titio suo marito in subsidium matrimonii pactis dotalibus semissem bonorum suorum mobilium et immobilium post mortem suam Semproniae suae cognatae promisit et addixit reservata tn sibi suoq marito tam conjunctim quam separatim hujus donationis revocatione quaesitum fuit num Titius post uxoris obitum revocare possit? R. non posse vide eundem casum ap. hic. Everard: cons: 201.
Prohibetur hoc tit: certis casibus donatio inter conjuges, an a. in casibus hic prohibitis admittatur donatio reciproca, item donatio remuneratoria neq quamvis admitti statuat hic Everh: cons: 119. pag: 332. in fin. et pr seq.

Tit: 14

4.

Off yemandt in eenighen goederen ghetuchtiget worde/ sal hy die selve in goeden gheracke/ dacke vnd vruchten holden / oock der maten regieren/ dat die in geenen deele verarghert worden.

5.

Sal oock vande Goederen syner Tuchten gheen holt houwen/ dan dat knoitbaer is / Ten ware dat hy des tot reparatie des goedes bedurfte / in welcken val hy sulcks sal mogen doen / na nootdruft vnd ghelegenheyt der saken / met voorweeten vnd believen der Erfghenamen / of met kennis des Officiers / in val die Erfghenamen tot die noodighe reparatie niet wolden verstaen : Soo averst yemants buyten nootdurftigen timmer / vnd voorweten vnd believen der Erfghenamen eenich soodanich holt houwen / die sal syne Tucht daer mede verbraecken vnd verbeurt hebben.

6.

Voor al 't welck die usufructuarius of die ghetuchtichde van den Erfghenamen daer toe gherichtelick ghevordert zijnde / cavieren vnd burghe stellen sal / dat in sulcken val die Ghetuchtichde gheholden is te doen / by versteck vnd verbeurte syner Tuchten.

Van gifte vnd Tucht tusschen Man ende Vrouwe, in vnd buyten Hylicx-vurwaerden ghemaeckt.

Titulus XV.

1.

MAn vnd Wijff sullen malkanderen / of die eene den anderen moghen begiftigen woe na volget : Doch der ghestalt / dat die gifte gene werckinghe vnd effect hebben sal / dan na af-lyvigheyt des gifters: Vnd dat te verstaen alleen vanden genen/die gene rechte Erfgenamen vnd bloede in afstygender linie achter ghelaten / dan daer die achter blijven/ sal dese gifte gheen plaets hebben : Vnd dat alsoo wel stadt te grijpen by den genen die sonder Hylicxvurwarden by den anderen ghekomen/ als die met Hylicxvurwarden vergadert zijn : Ten ware dat in de Hylicxvurwarden anders dan boven verhaelt/ uytdruckelick caviert.

 Alsoo

latio imposita de divisione fieri, ea stipulatio illegitur et de dammis Everard: cons: 197.

5. Sextus omitti debet, ejus enim decisio colligitur ex 5.

Jura de aequalitate dotis et donationibus [illegible] nuptias loquentia, jamdiu in desuetudinem abiisse dicit glossa in auct: aequalitas C. de pact: convent. et chi. [illegible]: quod in his provinciis manifestius est, quam ut testimonio indigeat.

Valida sunt pacta dotalia ex solis subscriptionibus ac sigillis contrahentium et testium neq inmodicae donationes in eis factae insinuatione indigent.

85 Dan Dat

2.

Alsoo die sonder Hylickxvurwaerden vergadert zijn / sullen malkanderen / of die eene den anderen moghen begiftighen in vnd tot die helfte des goedes van den Gifter aenghewonnen / nemptlick 't vierdendeel des gheheelen tusschen Man vnd Vrouw aengewonnen goedes / dan niet hooger: Vnd sullen malkanderen / of die eene den anderen in allen aenghewonnen Goederen tuchtigen / of in een deel der selver.

3.

Dan waer in desen val giftinghe ghescheit / daer sullen sy ghene Tucht mogen maken / desghelijcken waer sulcke Tucht ghescheit / daer sal die gifte gheen plaets hebben.

4.

Waer averst die Eheluyden met Hylickx vurwarden aen den anderen gekomen zijn, die sullen sich mogen tuchtigen na vermogen der Hylickx vurwaerden / vnd sullen evenwel malkanderen (tot vnd boven die gifte die men in Hylickx brieven / woe gewoontelick / ghedaen mochte hebben / woe oock die morgengave) mogen begiftigen / tot die helfte des aengewonnen goets als voornoemt / doch mach in desen val Tucht vnd gifte beyde bestaen.

5.

Het is te weten / dat voor aenghewonnen goedt alleene ghereeckent sal werden / 't gene dat overblijft / wanneer afgetagen is dat van Patrimonial vnd aengeerfde goederen aengebracht / dan wes met kunst / vlijdt / arbeydt / Koopmanschap vnd andere ghelucken erhalden / ghewonnen vnd gespaert is / dat sal alleene voor aengewonnen goedt gereeckent worden.

6.

Wes averst aen eenigher zijden in staender Ehe aensterft / dat sal voor gheen aenghewonnen goedt te reeckenen wesen.

7.

Vnd dat niet alleene in desen puncten van gift vnd Tucht te verstaen / dan oock in allen anderen saken daer van aengewonnen goedt mentioniert vnd ghedisponiert wordt.

8.

Of oock Eheluyden weren die eenighe ghereede goederen hadden / vnd sich malkanderen daer van gheven wolden / die in staender Ehe niet aenghewonnen weren / sullen malkanderen / of die eene den anderen / daer van gifte doen moghen totten halven deele toe des ghereeden goedts / dat den gifter toevallen solde: Te verstaen totten vierdendeel des alinghen oeres beyder ghereeden goets toe / vnd niet hoogher / dan wel daer onder.

Dese

Tit: 15. §1. Concordat

Ll. muni

et Dess:

Contra

cultat

Conjux

cam De

portion

q. B.

Maria consentiente Titio suo marito in subsidium matrimonii pactis dotalibus semissem bonorum suorum mobilium et immobilium post mortem suam Semproniae suae cognatae promisit et addixit reservata tn sibi suoq marito tam conjunctim quam separatim hujus donationis revocatione quaesitum fuit num Titius post uxoris obitum revocare possit? R. non posse vide eundem casum ap. hic. Everard: cons: 201.

Prohibetur hoc tit: certis casibus donatio inter conjuges, an a. in casibus hic prohibitis admittatur donatio reciproca, item donatio remuneratoria neq quamvis admitti statuat hic Everh: cons: 119. pag: 332. in fin. et pr seq.

Inter caeteras donationes propter nuptias una est donatio quae quotidie in usu est, et per quam vir contracturus matrimonium donat uxori futurae aliquid sub conditione si contingat ipsam praemoriente marito supervivere, et haec donatio in diversis locis diversa habet nomina nam in Flandria vocatur douaria in Subaudia vocatur dotarium in Francia vocatur alias douarium, alias supervita ut in decis: Delph 245. 524. 565. vocatur etiam dotalitium ut in c. plerumque de donat: vir et uxor ubi gloss: dicit illud vocari dotalitium, quod per pactum ex donatione mariti lucratur uxor si soluto matrimonio supervivat sed quocumque nomine appelletur semper donatio propter nuptias est, ut tenet d. decis: 565. 145

De donatione matutina, morgengaeve, vide quae notat Cujatius de feud. pag: 141. et seqq et pag. 224.

Si solvatur matrimonium morte uxoris vel divortio invalidam esse morganaticam se consuluisse et in irritum fuisse refert Molinaeus ad tit. C. de donat: ant: nupt: in fin.

Quaesitum fuit an mulieri post obitum mariti deberetur donatio facta dotalibus pactis item d'morgengaeve, si dotem promissam in vita mariti non praestiterit. vid. Coler: decis: 63. in pr.

Item fuit quaesitum an lucra haec nuptialia deberentur si vidua post mortem mariti intra annum luctus ad secundas nuptias convolaverit? vid: Coler: decis: 64. Pasquin lib: 13. Epist: 2.

Quaesitum fuit an bona nostra longissimo tempore per alios injuste occupata ac detenta, et per nos recuperata, censeantur patrimonialia an acquisita? vid. Nic: Everard: cons: 131. in fin:

§5. Aengeerfde | bona successione haereditaria alteri conjugum delata, non possunt dici bona acquisita sive conquesta, quod et probat Everard cons: 135. si pactis dotalibus bonorum communioni fuerit renunciatum ac stipulatio imposita de divisione fieri, ea stipulatio illegitur et de damnis Everard: cons: 197.

§5. Sextus omitti debet, ejus enim decisio colligitur ex §5.

Iura de aequalitate dotis et donationibus propter nuptias loquentia, pridem in desuetudinem abiisse dicit glossa in auct: aequalitas C. de pact: convent. et Chi Salii: quod in his provinciis manifestius est, quam ut testimonio indigeat.

Valida sunt pacta dotalia ex solis subscriptionibus ac sigillis contrahentium et testium neque immodicae donationes in eis factae insinuatione indigent.

Quaesitum fuit an successio pactis dotalibus alteri coniugium ab extraneo promissa deberetur? post mortem promittentis deberi respondi.
Item quaesitum fuit an extraneus ex huiusmodi conventione antenuptiali parentes vel liberos ab universa promittentis successione excludat
R. conventionem hanc si parentes, vel liberi promittenti supervixerint ipso iure nullam esse, vel ad minimum pro tantis legitimam deberi.

Tit: 16. Omnium bonorum communio et obtinet apud Mechlinenses test. Nic: Everard cons: 93. atq alliis locis Everard: 55. 97. 206. in Zelandia Nic: Everhard. cons: 135. apud Brugenses teste Curt. Eikas ad vivid Colleg: lib: 1. c. 1. in pr. alio oro vide

An bona restitutioni subjecta veniant in communionem bonorum vid Nicol: Everhard: cons: 197. 206.

Tabulis nuptialibus fuit conventum quod matrimonio soluto hæreditates cujusq integre ad illum, vel ad illam debeant pervenire ~~ex~~ cujus latere provenerunt cæteris bonis creditis ~~ac~~ debitis hinc inde communicandis ac dividendis alter a. conjugum ante contracta sponsalia titulo emptoris certa prædia a parentibus acquisivit, quæsitum fuit, an matrimonio soluto pretium prædictæ emptionis, needum solutum in cumbat, num utriq an v. ei tantum cui cedunt empta prædia vid Nic. Everhard: cons: 55.

Si quoad communionem bonorum alia fuerit consuetudo loci ubi alter conjugum decedit, alia autem in eo ubi bona sita sunt quæsitum fuit, si nihil in hanc rem tabulis ante nuptialibus fuerit conventum, cujus loci consuetudo spectanda sit in bonorum divisione, Everhard: cons: 206 censet spectari debere consuetudinem loci ubi bona sita sunt.

De collatione

Fundi clientelares qui defuncto parente / ut apud nos usu jam olim in mores receptum est / maximo natu e liberis cedit, nonnunquam totas, plerumq pro duobus trientibus, etsi per speciem quandam hæreditatis obtingit, extra hæreditatem tn. municipalem habere, nec eam augere ac proinde ad collationes vocari non solet.

Illud autem contigit, Pater cum videret mediocria se defuncto ad ~~majorem~~ natum e filiis jure clientelari ventura bona, ma mino rem fundum aliquem clientelarem titulo donationis contulit Quæsitum fuit an fundus ille ejusve pretium reliquis fratribus conferri deberet ? non deest, cui fateor me ... cons: Eikas ad feud: 2. c. 40.

Propinqui si quid a defuncto donationis causa habeant ad munus collationis non vocantur vid: Eikas ad tran 3. c. 14.

9.

Dese voornoemde begiftinghen vnd Tuchtinghen sullen niet bestaen noch bundich wesen / ten zy dat sy gerichtelicken geschien voor den Richter waer onder die gifter vnd Tuchtmaker ghesetén / of schoon die goederen onder verscheyden Officiers Jurisdictien / als boven ghemelt / gheleghen waren / vnd dat soo die begiftinghe vnd Tucht sich hooger streckten / dan tot die summa van vijftich Golt-gulden eens.

10.

Van vijftich Goltgulden vnd daer onder / sal mogen werden disponiert voor den Kerckendienaer vnd twee gheloofweerdighe getuyghen / of onder des Testateurs eyghen handt by hem selven gheschreven off onderteyckent: Averst in ghevaerlicken vnd schoulicken steckten sal die gifte van ghereeden goederen bestaen totten halven deele des gifters / dan van geene Erftalighe goederen off Renthen / welck oock voor den Kerckendienaer vnd vier ghetuyghen gheschien sal moghen.

11.

Dat mede in anderen Testamentischen dispositien die eene den anderen of van anderen als Eheluyden gemaecket / alsoo geholden sal werden.

12.

Alle giften in Hylicx vurwarden of anders / soo d'Olders in opgaender Linien ghedaen / of noch doen mochten aen oeren Kinderen of Kints kinderen / die selve oeren donatoribus succedierende / sullen weder ingebracht werden / vnd in collatie kommen / ten zy by den acten sulcker gifte anders were gheeaviert.

Van ghemeynschap der goederen vnd schulden tusschen Man vnd Vrouwe.

Titulus XVI.

I.

Alle vrye Allodiale beyderzijdes aenghebrachte / aengeerfde vnd aengewonnen goederen vnd ghemaeckte schulden / sullen tusschen Man vnd Wijff ghelijckelick halff vnd halff wesen: Niet tegenstaende of van eener zijde weynich ofte niet aengekomen waer.

Tit: 16.

2.

In maten dat woe die Goederen ghemeyn/ alsoo die schulden oock ghelijckelick te dragen / vnd te betalen sullen wesen : Dat oock voor der Mans vorighe vnd gheduirender Echtschap ghemaeckte schulden / der Vrouwen aenghebrachte vnd aengheerfde goederen bespraken vnd executiert mogen werden : 't Welck oock alsoo in der Vrouwen vorighe of wehrender Ehe ghemaeckte schulden / vnd des Mans aengebrachte vnd aengeerfde goederen te beholden is.

3.

Sal averst die voornoemde communie vnd 't ghene daer van is dependierende/ ghene plaets hebben in Heerlicke vnd Lehen goederen : Woe oock niet/ soo in Hylicx vurwarden anders verdraghen vnd caviert were.

4.

Dan soo by staender Echtschap een Lehngoedt aenghekoft were / vnd ghene Kinderen na ghelaten / sal men na af-lijvigheydt des Mans ofte Vrouwen / der selver Vrouwen of oeren Erfgenamen / aen geldt / Erffenisse / of anderen Goederen / daer van soo vele toe komen laten / als het aenghekofte Lehn ghekost heeft. Het Lehn averst sal by den Man ofte synen Erven verblyven. Sand: de feud: pag: 104. n. 7.

Van versterffenissen , successie vnd vererVinghe.

Titulus XVII. Jus Velav: tit. 31 p. 64.

1.

WAnneer yemants affsterVet / sullen tot syne nagelatene goederen (die uytgesondert / waer van in conformite deser Reformierder Landtrechten by Testament off andersins ghedisponiert) succedieren die descendenten / off in affstygender Linien/ vnd gebreck der selver / sullen die van de opgaende Linie die naesten zijn : Vnd indien deren oock ghene voor handen waren / soo sullen die collaterales ofte zijdt Erfghenamen tot die successie gheroepen werden. Doch sullen altijdt die naesten in den bloede / oock wesen die naesten in den goede / in allet voorbeholden die Keyserlicke Constitutie / van Kints kinderen in plaets oerer Olderen te succedieren/ die in oeren vollenkomenen effecte sal blyven.

Soo

Fundi clientelares qui defuncto parente (ut apud nos jam olim in mores receptum est) maximo natu e liberis cedit, nonnunquam totas, plerumque pro duobus trientibus, etsi per speciem quandam haereditatis obtingit, extra haereditatem tn. municipalem habere, nec eam augere ac proinde ad collationes vocari non solet.

Illud autem contigit. Pater cum videret mediocria se defuncto ad ~~majorem~~ natum e filiis jure clientelari ventura bona, minorem eum fundum aliquem clientelarem titulo donationis contulit. Quaesitum fuit an fundus ille ejusve pretium reliquis fratribus conferri deberet? non deest, cui fateor me [illegible] cons: [illegible] ad feud: 2. c. 40.

Propinqui si quid a defuncto donationis causa habeant ad munus collationis non vocantur vid: [illegible] ad tran 3. c. 14.

Usu receptum est plerisq Gelriae locis, ut quisq et legatum et
haereditatem capiat. sed illa agnitio, necesse hanc omitti; aut haereditate
admissa legatum repudiari. confer Eckas ad tran. B.C.1.

Ab Imperatore Ottone 1. decisum est in reformatione legum Saxoni-
carum, ubi deinde nepotes in locum ~~nepotum~~ parentum succedentes —
aequaliter cum patruis haereditatem avitam potest cernere, id quod cum
pravis quorundam judiciis legg. similis obliteratum esset, Imperator ~~M~~-
Maximilianus 1. A° 1500 Carolus 5. A° 1521. in Comitiis Augustanis et
Wormatiensibus demio stabilierunt.

§2. Vid. Goris Adversar: tr: 1. cap: 4. n. 2. p. 43. Grot: introd: p. 2. c. 11. §§. 12. n. 17.
Chassan rub: 4. §§. 20. vr. 2. Christen: de matr: Decis: 4. q. 32. p. 500.

§3 Vide ad hos 2. art: Goris Advers: tr: 1. cap: 3. n. 4. 11. ell: pag. 33. Sand: ad cons. feud.
Gelr: tr: 2. tit: 2. c. 2. n. 7. pag: 314.

Tit. 17.

§ 3 Concord: LL. Ruræm: p. 3. tit: 7. §§. 4. art: 3. LL: Transisul: p. 2. tit: 6. §§. 7. uti Minsing: 3. observ: 14. Haec et sententia ē comprobata a Carolo V. in Comitiis Spirensibus A° 1539. eamq sequitur judicando Senatus Sabaudiae d. Grev. ad Just. pag: 2394 et dissp: Anniv: 14. pag: 234.

§. 5 Concordat LL Ruræm. p. 3. tit: 7. §§. 5. art: 5. Grev. dissp: Anniv: 14. pag: 227. vid. ad Ref: Vela t: 31 art: pen: p. 64.

§7 sonder middel / i. immediate, stag in feud a 5. qua non nisi jure haereditis capiuntur, succedet non haeres.

Niet Capaes / minimum sanguinis jure, ex nova namq concessione atq alius casis non sunt incapaces.

Vide Albustrat. h. art. 7. in Goris Advers. tr. 3. p. 1. cap. 11. n. 22 p. 175. Et tit. h. seqq. art. 1. Sand. de feud. tr. 1. tit. 3. c. 1. §1. n. 7. p. 81. et pag. 81.

§19 Hoc est singulare uti Goris Adversar. tr. 4. §§. 11. p. 306. Sand. de feud. p. 114.

Tit. 6.

2.

Soo in op- ofte af-stygender Linien meer personen in ghelijcken grade bevonden worden / sullen die selve in capita succedieren: Wanneer sy averst in verscheyden graden sinnen / sullen die naeste in den bloede voorghesat werden: Behaltelick dan noch dat kints kinderen met oeren Oems vnd Moeyen tot die successie komende / in plaets oerer Olderen staen vnd ghenieren 't gene oer Vader of Moeder (als sy noch in den leven geweest) ghehadt sullen hebben/ kraft der voornoemder Constitutie/ vnd dit te verstaen in vryen vnd deylbaren Goederen.

3.

Die Maegen vande Sijdtlinien sullen met die opstygende Maechschap niet mede toeghelaten werden / sonder ghelijck als een Broeder met des verstorvenen Vader niet mach succedieren / alsoo sal oock een Oom met den olden Vader / off Moeye met die olde Moeder niet vererver werden. Broeders vnd Susters kinderen sullen met oere Oems vnd Moeyen tot oere Oems vnd Moeyen versterff in stirpes succedieren / vnd daer van des verstorvenen Oems vnd Moeyen uytsluyten / onaengesien sy metten anderen in ghelijcken grade staen / na vermoeghe der opghemelter Constitutie. Welcke Broeder vnd Suster kinderen / soo sie sonder oere Oemen vnd Moeyen succedieren / woe oock alle andere zijde Erfghenamen onder sich in capita erven sullen.

4.

Heele vnd halve Broeders vnd Susteren sullen ghelijcke na tot die nagelatene goederen wesen berechticht / alle onderscheyt tusschen een heel vnd halff bedde opgheheven: In ghelijcken sullen halve Broeders vnd Susters kinderen met des verstorvenen volle Broeders vnd Susteren/ in plaets oerer Olderen in stirpes succedieren: Soo veer averst die selve alleene sonder Oomen vnd Moeyen weren/ sal men die Erff-deylinghe in capita doen/ aller ghestalt als van heele Broeder vnd Susteren/ vnd der selver Kinderen verstaen vnd ghehouden wordt.

5.

Natuerlicke onechte Kinderen sullen tot oer Moeders vnd der selver Moeders verwandten goederen moghen succedieren/ die ghene averst die overghewonnen/ vnd ex damnato coitu procreert sinnen/ sullen alleene met alimentatie moghen versien worden.

6.

In Erf-talen sal men van nu voortaen / die gradus off ghebeurt linien reeckenen

...1. §2. n. 9. p. 221.

...uda minora

...p. 2 tit. 25. §9

...p. n. 11. p. 110. et

...xplicert wort

§ 3 Concord: L. Rurem: p. 3. tit: 7. §. 4. art: 3. L: Transisul: p. 2. tit: 6. §. 7. uti Mun... Carolo V. in Comitiis ...
sing: 3. obl...
bus A°, ...
2394 ...

§ 5 Concor...
vid. ...

reeckenen na den Wereltlicken gheschrevenen / vnd niet na settinghe der Geestelicker Rechten.

7.

Soo dickwils in misverstandt ghetoghen wordt / van de Gheestelicke Cloosterluyden / als dat die gene Erffenisse of Renthen loesbaer of onloesbaer / als oock Lehnen / in die Clooster erven sullen / waer uyt oorsake ghenomen wordt / dat sy alleene der vervallener goederen Tuchterssen wesen sullen: Sullen nu voortaen die Geestelicke Cloosterluyden (den welcken alsoodanen Erfgoet off Renthen loesbaer off onloesbaer aensterft) daer in succedieren / vnd daer van disponieren mogen onder oer bloets verwanten / soo vnd alst den Wereltlicken hier voor toeghelaten is / vnd na oeren affsterven die weder ab intestato uyt te erven / op die ghene / die als dan in die tijdt der af-lijvigheyt der Geestelicker personen / dat naeste bloedt vnd erven zijn: Wtgesondert Heerlicke vnd Lehngoederen / die sonder middel sullen vallen vnd blyven op die Wereltlicke / deren die Geestelicke Cloosterluyden niet capaces off vehich zijn sullen.

8.

Wanneer van yemandts een Lehngoedt nagelaten worde / dat hy by koopinghe aen sich verworven / sal 't selve in linea descendenti onder den Kinderen voor die eerste reyse deylbaer wesen / Te verstaen dan noch dat tot koer des Lehnvolghers sal staen entweder het goedt in deylinghe te laten komen / of die koop-penningen / waer voor het inghekoft is / sonder daer van eenich vordel te ghenieten. Beholtlick dat men het voornoemde goedt niet splitteren sal / dan met consent des Lehnheeren.

9.

Gheene affdeylinghe off afgheschendt der Zutphenschen Lehnen des dardendeels / daer by dat Lehen ghescheyden / ghesplittert / off beschadiget mochte worden / sal gheschien buyten consent des Lehnheeren / vnd sal het vorighe dardendeel actione reali, met behoorlicke Lehn-rechte ghevordert worden.

10.

Soo yemandt voor verorsatinghe off afgheschent des dardendeels van een Zutphens Lehn / met eyghentlick Allodiael goedt te doen / met rechte wol spreken / sal sulcks tot verminderinghen van kosten met gheboerlick Landt vnd Stadtrecht moghen doen.

11.

Die Lehnvolgher sal het Lehen verheffen / vnd daer van het Hergewaet betalen / soo vnd als in des Furstendoms vnd Graeffschaps Lehnkamer ghebruyckelick /

§. 7. sonder middel s.i. immediate, stag in feuda 5. quia non nisi jure
haereditario capiuntur, succedet non haeres.
Niet Capaces | minimum sanguinis jure, ex nova namque concessione
atque aliis casibus non sunt incapaces.
Vide Illustrat. h. art: 7. in Goris Advers: tr: 3. p. 1. cap. 5. n. 22. p. 175.
Et tit: h. seqq. art: 1. Sand. de feud: tr: 1. tit: 3. c. 1. §. 1. n. 7. p. 51. et pag. 31.

§. 8. Hoc est singulare uti Goris Adversar: tr: 4. §. 25. p. 306. Sand: de
feud: p. 154.

§. 9. Sand: de feud: tr: 1. tit: 3. c. 1. §. 19. n. 5. p. 117. et tr: 3. t: 1. c. 1. §. 2. n. 9. p. 221.
ubi notatur error h. §. 9.
Moribus nostris et vicinarum provinciarum et feuda minora
primogenitis conceduntur hoc: tit: art: 9. LL. Transisul: p. 2. tit. 25. §. 9
Grev: ad Inst: disp. 9. th: ult. p. 234

§. 10. Vide errorem h. §. 10. apud Sand: de feud: tr: 1. t: 3. c. 1. §. 19. n. 11. p. 115. et
tr: 3. t: 1. c. 1. §. 2. n. 9. p. 221.
Vid. Consil: in lib: D. cons: 317. pag: 19. alwaer dese artic: geexpliceert wort.

§11 Off schoon | haec quo spectant et quomodo intelligenda.
Den 20 Decemb. 1661. heeft t Hoff bij appoinct op t reqt van Coen
Evert van munster lti et saepe antea ooch alsoo verstaen dese §§.

Tit. 10 De transportu vid: tract: Sand: de Effestucat: per tot: Gor: Advers: t. 3. p. 2
c. 5. tot: p: 297. et cap: 4. p. 204.
Jus Velav. t: 24. p. 40.

§. 1. Ooch | vid: Gor: Adv: t. 3. p. 1. c. 10. n. 14. & 15. p. 176. art: 7 tit: praeced:
h. Ref: Zut:

§. 4. Conf: Landtdaghs reces de Ao. 1623. in Majo. art 90. vid: Gor: adv: all. art: 1.

§5

Tit: 17. 161.

gebruyckelick / off schoon by den onder Lehnheeren min ofte meer daer voor ontfanghen plach te werden: Vnd sal hem vry staen / die afdeylinghe des dardendeels te doen met inruyminghe des dardendeels van het Lehngoedt by voorgaende consent des Lehnheeren / off die verorsatinghe te doen met anderen vryen Allodialen goederen off ghereedt geldt / of oock met constitutie van Renthe vijff ten hondert / allet tot koer des Lehnvolghers.

Van koopen, verkoopen, opdrachten, transporten, vestenissen, vnd wes den aenkleven mach.

Titulus XVIII.

1.

GEene Gheestelicke Cloosterluyden sullen eenigherhande Erffenisse / Thient / Thienschen off onloesbaer Renten / off Erffpachten aen sich werven moghen / met gifte / koop / of woe men sulcks noemen mach: Oock sullen geene Amptluyden / Richteren / Schepenen of Erfpacht-heeren daer over staen of tuyghen / by verbeurte oerer Officien.

2.

Beholtlick off hun eenighe goederen off Renthe bewijslick aff vnd vry gheloest werden / sullen sy wederom aen loesbare Renthe mogen leggen.

3.

Sal oock den Conventen vnd Cloosteren gheoorlovet zyn voor oer achterstedighe Renten uyt Erfstalighe onderpanden ghevestet / te moghen peynden / vnd die selve na Landtrechte te verwinnen / Met conditie vnd uytdruckelicken voorbeholt / dat sie die voornoemde Erfstalighe verwonnen Goederen binnen Jaers / na uytganck der Jaren / tot redemptie des verwins / boven vergunnet vnd toeghelaten / weder afstaen noch verkoopen sullen / by pene van tien golt-gulden / vnd dat evenwel binnen het volgende Jaer die verkoopinghe ghedaen sal werden: Het weer dan uytstellinghe van den Richter waer onder het verwonnen goedt ghelegen / erholden / om selve te verkoopen / als baldt buyten schade moghelick sal zyn.

4.

Woe in ghelijcken der Collegien / Cloosteren / Conventen vnd anderen Geestelicken niet geoorlooft sal zijn / der Collegien / Conventen / Cloosteren

G vnd

...clarcio pure tit:
...solus enim con-
... fuit ex tem-
...t: 24. § 1. Goris
...§ 2. c. 5. n. 6. p. 2039.
...iter et quidem
...e minutis est
...d barones obtinet
...e alii absq nova
... posit graviter
...sen Linden en
...um coram
... n. 20. et seqq.
...ae oriunt contro-
... 2. n. 1 et seqq.
...ndem habeat
...quit.
... futurorum me-
...vel officii pstiti
... ... Fact. ... d. 42. 2. n. 5.

vel mercedis valet donatio ... Fact. ...
Donatio mortis causa moribus nris prohibet aut saltem permittit usq
ad certum modum confer: Vall. d. 42. 2. n. 5.
Quaerit itaq cum quis in extremis constitutus dixit se donare bona
sua aut certum fundum Titio retento sibi usufructu, atq adjicit se
hoc facere irrevocabiliter atq inter vivos: an haec referri debeat mortis
causa donatio atq in fraudem legis facta, vid: Valla d. 42. 2. n. 10. fin.
Agi non potest ex pacto vel promissione causa donationis facta,
si sit mere lucrativa Valla d. 42. 2. n. 10.

vnd anderen Geestelicke goederen / verkoopen/ verpanden/ off andersins te veralieneren/ buyten Octroy des Heeren of des Hoves in Gelderlant.

5.

Koop die deuchdelick gheschiet is/ breeckt huer of pacht / Beholtlick den Pachter syne actie aen den Verpachter voor syne betaelde voerpacht/ rantsoen vnd anderen schade/ soo hy teghens den selven pretendieren mochte/ tot erkentenisse vnd moderatie des Gherichts.

6.

Niemants sal syn Erfgront of Renthe wehrloos werden/ noch oock die selve beswaren of verpanden / dan voor den Officier daer die goeder onder ghelegen zijn : Wtgesondert Graven vnd Bannerheeren des Landts / die 't selve onder oer eygen Seghel bestendelick sullen moghen doen. Renthen averst uyt onderpande gheconstituiert / sullen daer van die Brieven by Transfix door den principael ghesteecken / moghen cediert worden voor Schepen off andere Hooft-Officieren/ onder der selver Seghel.

7.

Oock sal niemandts synes goets aldus wehrloos werden / ten zy dat hy volgens die possessie vnd besit zy geweecken/ vnd binnen Jaer vnd dach int besit desselven goets niet weder gekommen weer.

8.

Edoch wahrschap entweder specialick op een seecker Erve vnd goedt/ of generalick op alle mobel vnd immobel Goederen voor Landt off Stadtgherichten deser Graeffschap / in brieven van Transporten vnd vestenissen van Jaer-rente ghestalt/ sal bundich gheholden werden/ of schoon die goederen waer op die selve wahrschap ghesat / onder anderen Gherichten binnen die voornoemde Graeffschap gheleghen.

9.

Alle opgerichte Hylicx vurwarden/ Maechgescheyden vnd Moitsoenen van den Dedinghs-luyden ten beyden zijden ten meerendeel verzeghelt off onderhandteyckent / sullen soo bondich wesen / ghelijck of die gherichtelick bekandt weren : Den Testamenten vnd anderen dispositien/ daer van boven ghemeldet/ oere kraft hier mede onbenomen.

10.

Die Amptluyden vnd Richteren sullen alle gherichtlicke opdrachten/ versegelingen vnd kentenissen/ die voor hun vnd oeren Gerichten geschien/ in oere gerichtelicke signaten tot oeren gheheelen effecte / door oeren Ghericht-schrijver laten beschrijven vnd teyckenen / alsoo dat een yeder van de Parthyen syne toevlucht daer toe hebben moghe.

Sullen

art: 1. tit: 26. van huer pur: Velav: p. 52.

§. 5 Koop die deughdet geschiet is | supplendum ex Velavio jure tit:
26. §. 1. und daer behoort: transport opgevolght is, solus enim con-
tractus emptionis non obstat colono uti judicatum fuit ex tem-
pore in Geldriae senatu 11. Maij 652.

§. 6. Vid: Gor: adv: tr: 4. §. 10. n. 2. pag: 372. et Ref: Vel: tit: 24. §. 1. Goris
Advers: tr: 3. p. 2. c. 5. tot: p. 2057.
Hoc de comitibus est singulare uti Gor: Advers: tr: 3. §. 2. c. 5. n. 6. p. 2057.

Oppignoratio bonorum immobilium non nisi solenniter et quidem
potissimum coram magistratu loci et qui jurisdictione munitus est
fieri potest et aliter facta non valet, et quod apud Saxones obtinet
P. Heig: p. 1. q. 5.

An pignus ita solenniter alicui constitutum, a creditore alii absq nova
judiciali insinuatione rursus pignori dari aut cedi possit graviter
fuit concertatum aen den Gerichte tot Woorst tussen Linden en
Renes vid P. Heig: d. q. 5.

An donatio caa mortis consuetudine Saxonica alibi quam coram
judice loci debeat insinuari vid: P. Heig: p. 2. q. 12. n. 20. et seqq.

De donationib:

Consuetudine nostra e donationibus plurimae ed difficillimae oriunt controversiae Vall. tr: 2. inpr.

Donationes consue: nostra requirunt traditionem Vall: tr: 2. n. 1 & seqq.

An constitutum precarium et retentio ususfructus eundem habeat effectum vid. Vall. d. tr: 2. n. 4. et seqq ubi eleganter distinguit.

An valeat donatio omnium bonorum praesentium et futurorum moribus nostris Val. d. tr: 2. n. 4. in fin. et seq.

In favorem matrimonii, item ob caam remunerationis, vel officii praestiti vel mercedis valet donatio contra traditionem facta Val. d. tr: 2. n. 5.

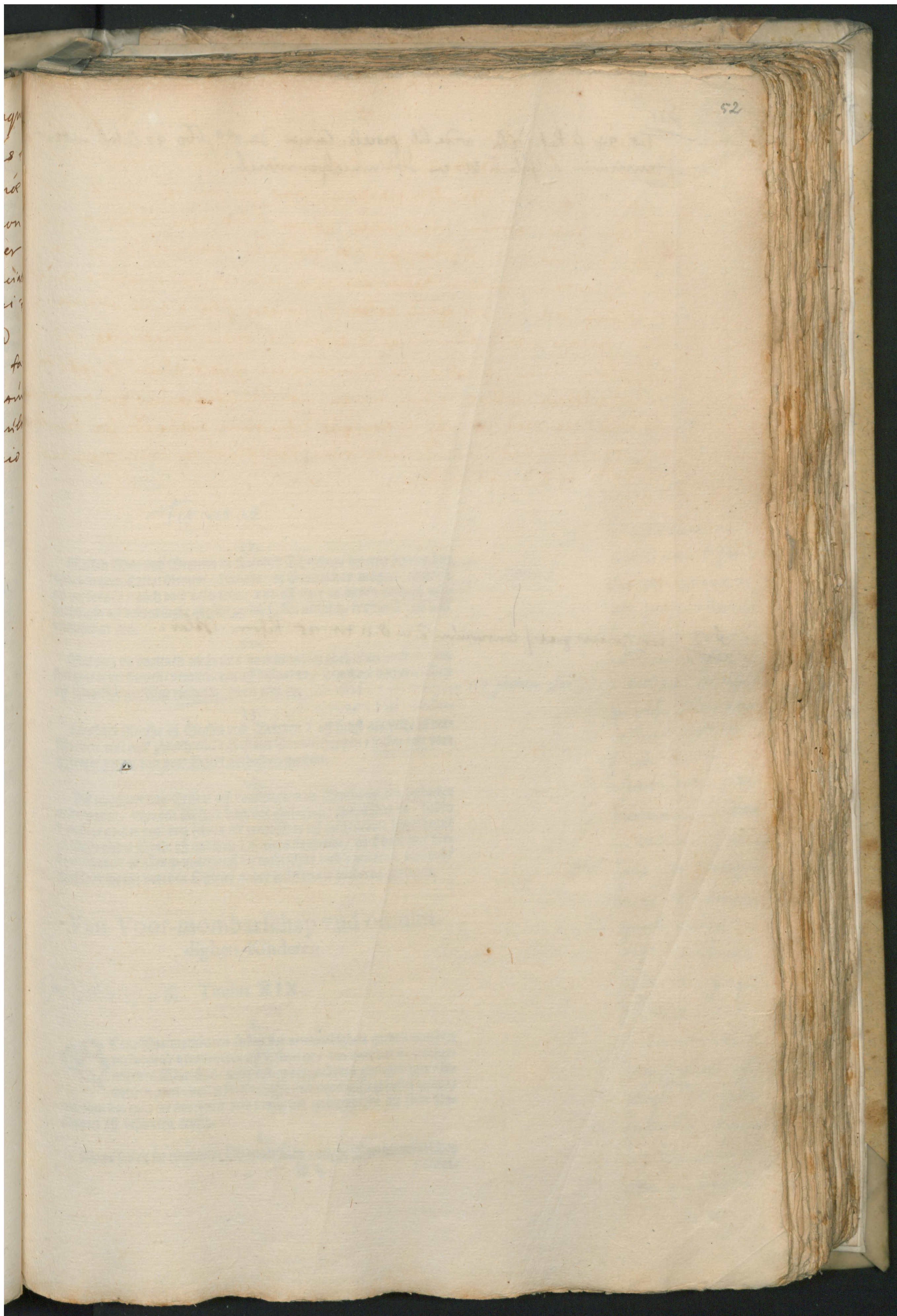
Donatio mortis caa moribus nris prohibetur aut saltem permittitur usq ad certum modum confer: Vall. d. tr: 2. n. 5.

Quaerit itaq cum quis in extremis constitutus dicit se donare bona sua aut certum fundum Titio retento sibi ususfructu, atq adjicit se hoc facere irrevocabiliter atq inter vivos? an haec censeri debeat mortis caa donatio atq in fraudem legis facta, vid: Valla d. tr: 2. n. 15. fin.

Agi non potest ex pacto vel promissione caa donationis facta, si sit mere lucrativa Valla d. tr: 2. n: 20.

Non aliena videtur a moribus nostris constitutio illa Caroli Magni f. 501. hisce verbis.

De cartis donationis faciendis statuimus, si quis Longobardus statim humanae fragilitatis percogitans pro salute animae suae de rebus suis cartam donationis quam libet facere voluerit, non sicut hactenus fieri solebat, jus sibi vendendi commutandi, et per aliam cartam eandem rem alienandi reservet, sed absolute faciat unusquisque de rebus suis quid velit et noverit sibi a nostra authoritate penitus interdictum, duas de eadem re facere donationes, sed postquam unam de rebus suis ordinationem fecerit, aliam de ipsis faciendi nullam habeat, eidem tamen ut usumfructum per tantum precaria, res traditas usque in tempus definitum possidendi sit facultas ubi legendum puto, ut usumfructum percipiat, tantum precario res tr: u. in t. d. p. s. facultas.

§11
Tit: 24. §. Ref: Vela: vide lib: process: Curiæ de Ao 1660 27 Octob: inter
Henricum a Gulich &c: en Schimmelpenninck

§13 voor gereet goet.| contrarium ē in §. 11. tit: 25. Reform: Velav:

tit: XVIII . 19.

11.

Sullen Man vnd Vrouwē in staender Echtschap/ die eene buyten den anderen geen Erftal Grondt / Renthe / of Pandtschap moghen affstaen off verkoopen / noch oock beswaren / vnd off daer en boven eenighe verkoopinghe off beswaringhe gheschege/ die sullen nichtich/ krafteloos vnd van onweerden zyn.

12.

Sal van nu voortaen niemants voer mundich gheholden werden / om syn goet te verkoopen / veralieneren off beswaren / Ten were dan een Man off Vrouws persoone twintich Jaren oldt zy. *in Vel: een vrouw 18 jaeren oudt. tit: 25. Ref: Velau:*

13.

Loesbare Renthe in Seghel vnd Brieven / off sunst als recht is verschreven / woe oock gherichtelicke ghestalte Pandtschappen / sullen niet voor ghereedt goedt/ dan voor Erftal gheholden worden.

14.

Als transport van Erfftal off constitutie van Renthe op een bysonder onderpandt / voor den Richter daer dat gheleghen / ghepassiert is / sullen d'andere goeder voor den selven ter wahrschap off tot generale hypotheque ghestelt / onder Stadt off anderen Officiers ligghende / oock daer met verbonden zyn / in aller manieren off die wahrschap vnd 't generale verbande gheschiet waren voor den Officier onder welcken die goederen ghelegen.

Van Voor-mombarschap vnd onmundighen Kinderen.

Jus Vel: t: 27 p. 60. Titulus XIX.

1.

GEene Voormombaren sullen der onmundighen goeden moghen verkoopen / veralieneren off beswaren / ten were dat by erkentenisse des Gherichtes / waer onder die goederen ghelegen zyn / bevonden wordt datter sulcke ehafte vnd nootdruftige saken weren / waerom dat men tot nootdruft vnd profyt der onmundighe die selve verkoopen off beswaren muste.

2.

Voort soo en sal niemandt sich onderstaen eenighe Voormombarschap t'onder-

worden —
vruil van t pandt
ise en vernie—
den proprietaris
süier en on—
worden byde —
e extat De usur.
p. vso Themate
fallent 25. et
. ubi dicit
estatuiert per
tionem habere
in totum per—
titus est, perceprio
n is te vervon
gepolicurde —
eeft genfiert—
nede een yeget.
elding van
. maer ooch
. gelopen —
rlogh de selve
tabilos, hine
. usurarum
. te nuten

§11 Tit: 27. S Ref: Vela: vide lib: process: Curiae de Ao 1660 27 Octob: inter Henricum a Gulich &c: en Schimmelpenninck

t'onderwinden / hy hebbe die selve eersten tot erkentenis des Gherichts behoorlicken verburghet / vnd daer na een Inventaris ghemaeckt / vnd den Gherichte ghelevert / daer met die Kinderen mundich gheworden zijnde/ moghen weten waer voor sy hebben te spreken.

3.

§13 voor ger

Tot die Voor-mombarschap / sullen toeghelaten werden die naeste off bequaemste/ die daer toe van den bloede zyn/ die oock / soo veer sy onwillich/ van den Richter daer toe gheholden/vnd by ghebreck der selver/ andere des Ampts onder-ghehoorighe daer toe ghequalificiert vnd gestelt sullen werden. Vnd die alsoo tot Mombaren ghestelt / off die Mombarschap aennemen / sullen die selve in maten woe boven / verburghen vnd bedienen moeten / by pene van vijftich Golt-gulden / of soo vele als die Richter na ghelegenheyt der saecken in redelickheyt vnd met goede discretie sal bevinden te behooren.

4.

Die langstlevende van de Eheluyden / is vnd blijft der kinderen Mombar / soo wel Vader als Moeder / welverstaende dat die Moeder sich verandersatende / sal gheholden zyn andere Mombers gerichtelick den kinderen te doen stellen: Vnd soo sy in desen ghebreckelick were/ sal tot den eyghendom/ soo daer eene van den kinderen quam te sterven / niet succedieren/ die Tucht dan noch oer blyvende onbenomen / soo veer sy daer toe berechtiget/ vnd soo daer verandersatinghe ghescheghe / sal den Kinderen voor al gherichtelicke vnd goede kentenisse van des afgestorvenen goedt ten overstaen vnd begenoegen van den Mombaren of naeste verwandten ghedaen werden/ allet by pene van thien Golt-gulden.

Van loesbare Renthen.

Titulus XX.

Ius Vela: tit: 25. p. 48.

1.

NIemandts sal hoogher of swaerder Jaer-rent geven of betalen dan van sestien penningen eenen/ te verstaen soo wel van Renten die al ghereets verschreven/ als die noch kompstlick ghevestighet mochten werden.

2.

Insghelijcken wie Rogghen Rente belacht heeft / of al noch beleggen werden / sullen oock ter Jaerlicker Renthen hebben van sesthien penninghen

Tit:20. mogen geen renthen geconstituëert worden —
Naer gemeijne rechten sijn de lasten van t' periculi van t pandt
sonder mede onderworpen &c bij t'ongebruijck bederffenisse en vernie—
daerop die gestelt sijn, en dat den renthier, als den proprietaris
tinge vant pandt, soo wel moet lijden voor usurier en on—
en dat alsulcke anders renthen gehouden worden geworden bijde
deugelick want boven dien dat alsoo is gedecideert de usur:
d'oude D[octo]ren uit Panormit: et sequuntur in c. in civitate extat Themate
et per Joan de Ligran l.b.d. per Aviim cons. 131. incep. viso fallent. 25. et
col. 3. Chasson in catalogo glor: mundi p. 12. consid: 99. ubi dicit
col. 3. ... Burg: rubric: 6. in pr. n. 66. gestatueert per
cons. 63. n. 6. et ad consuetud: soo is ooch t selve expresselijck
stane sententiam comm. &c. constitutionem habere
Latrang. conss: 44 quam perpetui juris vel in totum per—
volvit per quam constit: quod re vel in parte constitutus est, perceptio
empta vel infructuosa reddita, super qua reditus twelck niet en is te verwon
reditus pro parte vel in totum cessat bij wel gepoliceerde —
deren, uit desen datmen ooch van allen tijden heeft geusseert—
republijcken als onder anderen van de stadt Romen daermede een yegel:
datmen nae civile en inlandtsche oorlogen quitscheldinge van
voorbedorven, niet alleenlich heeft gedaen maer ooch
verlopen renthen gedurende den oorloch vervallen gelopen —
Interest van penningen op personele obligatien de selve
als die debiteurs over die beschaedicheijt vanden oorlogh hinc
niet en hebben connen betaelen. Hinc novæ tabulæ, hinc
abolitiones nominum veterum, hinc denique omnium usurarum
ad unciam reductio. De reden daervan is claer, te weten

omdatmen onredelt heeft bevonden te belasten met eenich verloop off interest die geene die (al hadden sy gewilt) niet en costen betaelen overmits het ongebruick van haer goet, en dat een gemeyne desolatie gelijck behoort te draeyen te worden, en niet alleen by den debiteur, die t selve niet heeft connen betaelen, en die andersints niet alleen het gebruick en t profyt van syne goederen maer die proprieteyt en eygendom derselver soude commen te verliesen, indien hy boven het verlies van de vruchten als noch eenich interest soude moeten betaelen.

In venditione redituum contractus a mutuo celebratus diversus. Imo in eadem conveniunt substantialia necessaria ad contractum emptionis et venditionis, ut sit pretium mutuus consensus ementis et vendentis, item merx si jus sublevandi annuum reditum quod inter bona immobilia computatur Beinsfeld: in c. in civitate q. 12. pag: 293. post Covarruvias: lib. 3. resol: c. 7. n. 2.

De emptione redituum e rebus civitatis vide P. Heig: p. 1. q. 34.

Tit 21.

§1. LL. van Vel: tit: 37. art: 1. p. 79. seyt op een peen van 40 pont dat is 40 ~~Rxdlrs~~.

§2. Jus Liminum Marghrecht post jus divinum antiquissimum in proximum Duitz Nachbile cap. 1. in pr. vid. Petr. Streg: p. 1. q. 2. n. 50. et seqq.

T22 Jus Velav. tit: 36. p. 77.

55

Tit: 20. 21. 22.

ghen eenen / vnd sal die voornoemde moderatie vnd reductie alleenlick plaets hebben in Roggen-rente die op eene loese staet / niet teghenstaende of in die Renthbrieven anders begrepen vnd caviert were / die men in den puncte derogiert wil hebben mits desen.

Van ghemeynen Stegen of Straten af te graven.

Titulus XXI.

Jus Velav: Art: 37. p 70.

1.

NIemandt sal sich onderstaen van ghemeyne Heyden of Velden/ Steghen of Straten / yetwes af te graven om aen synen grondt of Landt te legghen / hy hebbe dan daer van eenen deuchdelicken titul by consent der alinghen Erfghenamen daer toe vergadert zijnde/ als van olts ghebruyckelick / by pene van twintich olde Schilden/ [Dat is 45 gl:] half aen den Heeren vnd half aen den Erfghenamen te verbreucken / vnd dat d'aengraver op syne kosten sulcks sal wederom inslichten vnd lijcken.

2.

Geene Marcken-Richters sullen buyten consent der gheineyner Erfghenamen daer toe gheboerlick beroepen zijnde / der Marcken rechten verminderen/ of met eenighe nieuwe servituten beswaren.

3.

In ghemeynen Steghen of Straten sal men niet plagghen moghen/ oock niet tegens yemants hofte ofte Landt / dan men sal daer van moeten blyven vier Roeden/ hier in eenes yederen bouw of Marcken recht onverminderd. Vnd sullen die Marcken-Richters vnd Erfghenamen in desen tot ghemeyne welvaert naerders ordonnieren moghen.

Van Schuttinghe.

Titulus XXII.

1.

SOo yemandt schade in syn ghewas of gras van synen Nabuiren Beesten gedaen worden/ die selve sal die beeste daer in gevonden/ mogen schutten door den Schaeter / off selver in een openbaer

Tit. 21.

Schutschot / vnd daer sulckes niet en were / in een openbaer Herberghe mogen brengen/ die aldaer verwaert sullen worden op kosten van ongelijck/ met redelicker attinghe: Vnd sal immiddels die beschadichde den schaden met drie of vier naeste Nabuiren doen beleyden vnd weerdieren / vnd den gheweerdierten vnd beweesen schade / aen die beeste uytpanden / als men verwonnen ghereede panden na Landtrechte bevoecht is te doen: Vnd soo die Eyghenaer die gheschutte Beeste sonder wille off benoeghen des beschadichten weder tot sich neme / sal daer aen den Heeren wille vnd ghewaldt ghedaen hebben / vnd ghelijcke wel den schaden moeten beteren/ waer toe d'Officier handtsterckinghe doen sal.

2.

Soo die Eyghenaer sonder vernoegingh vnd ghedaner weerdierungh als voornoemt den schade verburghen wol / sal sulckes niet met een pandt van Rechts (woe tot noch toe ghedaen) dan entweder met goede burgen off submissie der voornoemder Haeve vnd beesten tot reale Executie / voor twee Nabuiren te doen/ moghen gheschien / waer op hem die beesten sullen werden gherestitueert/vnd die schade van den nabuiren als voorsz estimiert zijnde/ sal men die Beeste daer voor moghen executieren / vnd aen den pale slijtten: In geval hy ten tweeden mael van den Schutter vermaent zijnde/ den beschadichten niet en vernoechde/ sal hy aen die burgen sich tot syn/ des beschadichden keur/ moghen verhalen.

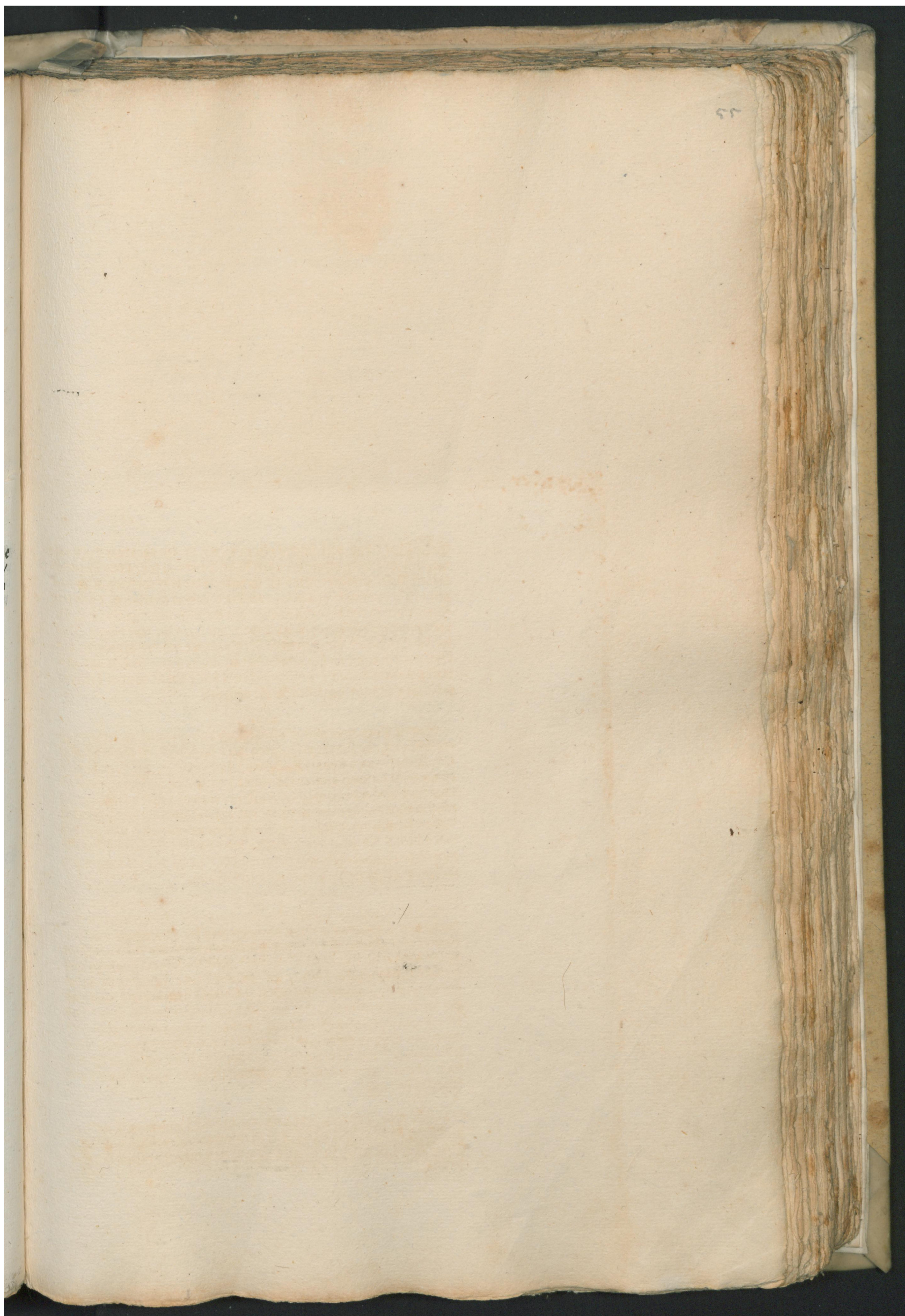
3.

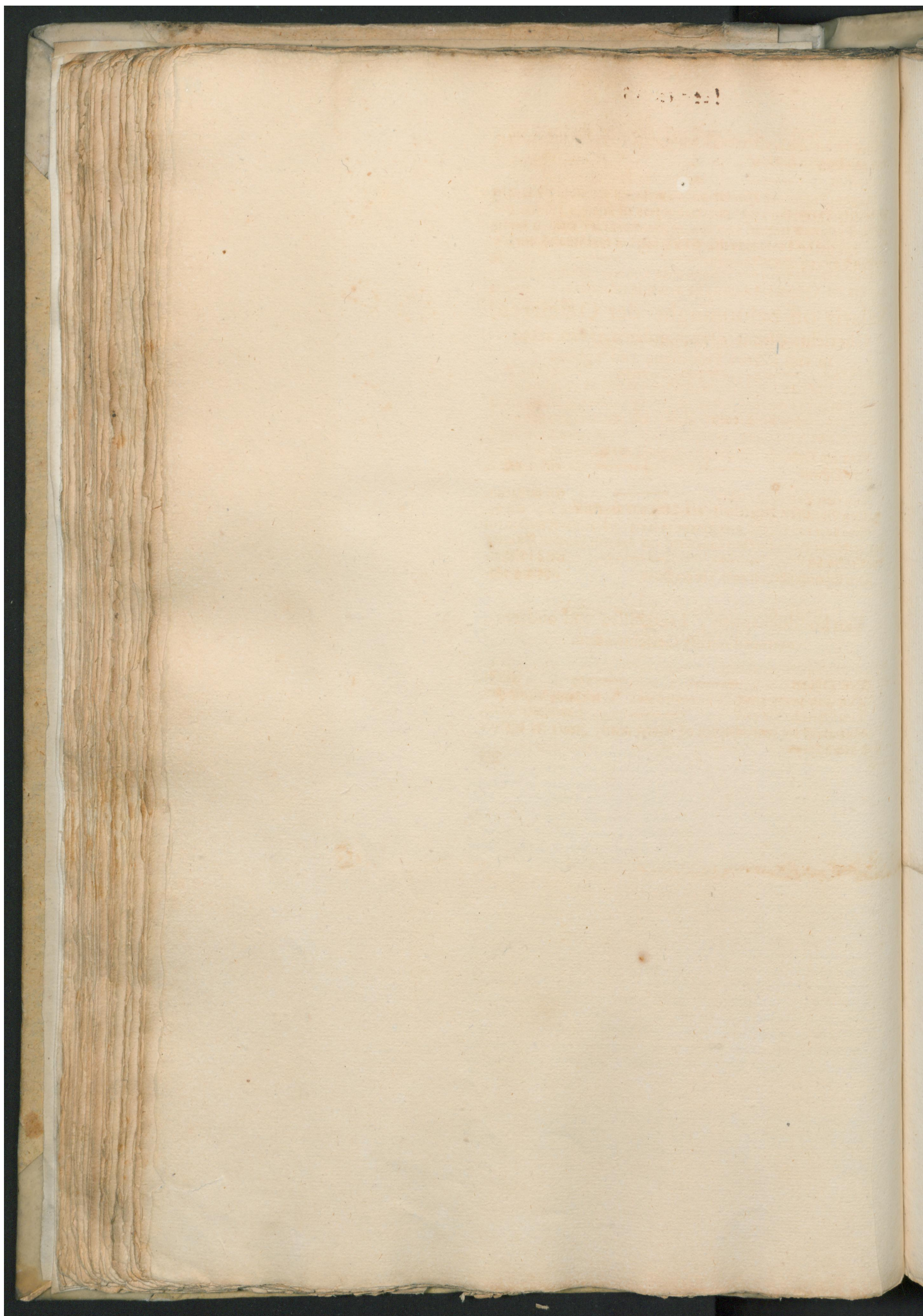
Soo die Eyghenaer der Beesten onbekant waer / sal men voor die veylinghe vnd verkoopinghe / aen den paele van die schuttinghe vnd ghedaente der beesten int Kerspel daer in die schade gheschiedt / met noch het naeste Kerspel daer aen gheleghen / drie Kercken-spraecken laten doen/ om die Beesten te lossen / vnd synen schade wehren / vnd dan by 't uytblijven des Eyghenaers / met die verkoopinghe voortvaren / vnd van den koop-penninck den schaden vnd kosten der beesten doen betalen / vnd die reste ten profyte des Eyghenaers (die daer noch na kommen mochte) onder den Officier deponieren / vnd sal boven voldoeninghe van redelicke attinghe / voor die bewaringhe van grave beesten / tusschen dach vnd nacht / betaelt werden van elcker beest twee stuyver / van Schapen vnd Vercken half geldt.

4.

Voor den schaden soo heymelicken ghedaen / of als die beesten opt Lant niet worden bevonden/ sal men moghen na Landtrechte spreken/ vnd sullen d'Officiers daer op kort vnd onvertagen recht doen.

Vnd

Tit: 22 23.

57

5.

Vnd die door quade afvruchtighe den schade selver veroorsaeckt/sal daer voor niet moghen spreken.

6.

Gansen/Enden/vnd Hoender worden vredeloos gheholden: vnd men sal die selve ghevonden zynde in yemants gras off besaeyde Landen (na dat die Eyghenaer eenmael daer van ghewaerschouut is) moghen doodtslaen/ vnd uyt het Landt werpen/ off tot behoef des Eyghenaers aen den naesten Tuyn off Boom hanghen.

Salaris off belooninghe der Officieren, Gherichts-dienaers vnd anderen, van acten in vnd buyten Processen, vnd 't ghene daer van is dependierende.

Titulus XXIII.

Van een Opdracht/Vestenisse/Pandtschap/ &c.

Den Officier	een qt. wijns.
Den twee Cornoeten/yeder	een mengelen.

Den Ghericht-schrijver voor 't copieren vnd registrieren een qt.

Soo daer van Seghel vnd Brieve in forma gedepeschiert worden ten versoecke van Parthyen/den Landtdrost vnd anderen hooghen Officiers voor 't Seghel — een olt Schilt.

Den Gherichtschrijver voor 't in grossieren halff gheldt.

Van kondtschappen, kentenissen vnd andere extraordinarisse Gerichts-acten.

Den Officier	een qt.
Den Coernoeten yeder	een menghelen wijns.
Den Ghericht-schryver	j. mengelen wijns.

Soo averst die kondtschappen off andere acten/ groot/ tot discretie vnd redelickheyt.

Als

Als Parthyen versoecken Certificatien / den Officier voor 't Seghel ——— ——— ——— een qt.

Den Gheright-schryver ——— ——— een mengelen.

Van Certificatien / voor yeder bladt ——— iij. stuyver.

Off na grootheyt der Certificatien / tot redelickheyt.

Den Gherichtschrijver voor verdubbelinge der Aensprake off positional articulen / voor yeder bladt ——— ——— ij. stuyver.

Den Dienaer voor die badinghe der ghetuyghen / als van andere badinghen ——— ——— ——— iiij. stuyver.

Den ghetuyghen voor oere versuyminghe vnd teeringhe viij. stuyver / of meer / na qualiteyt der persoonen off veerheyt des weghs / tot discretie des Gherichts.

Van in vnd uytleydinghe.

Den Officier ——— ——— ——— j. olt Schilt.

Te verstaen j. olt Schilt van Inleydinghē / vnd j. olt Schilt van uytleydinghe / of schoon die selve versocht worden van drie / vier of meer Consorten van eene Linie ofte Maechschap : Soo averst andere geene Consorten woe voornoemt / soodane Inleydinghe ghesinnen / van yeder der selver nye gherechtigheyt.

Den Gheright-schryver half soo veel.

Van onrechte Peyndinghe vnd Pandtkeeringhe.

Den Officier twee Olde Schilden / enckel te betalen by die schuldighe parthye.

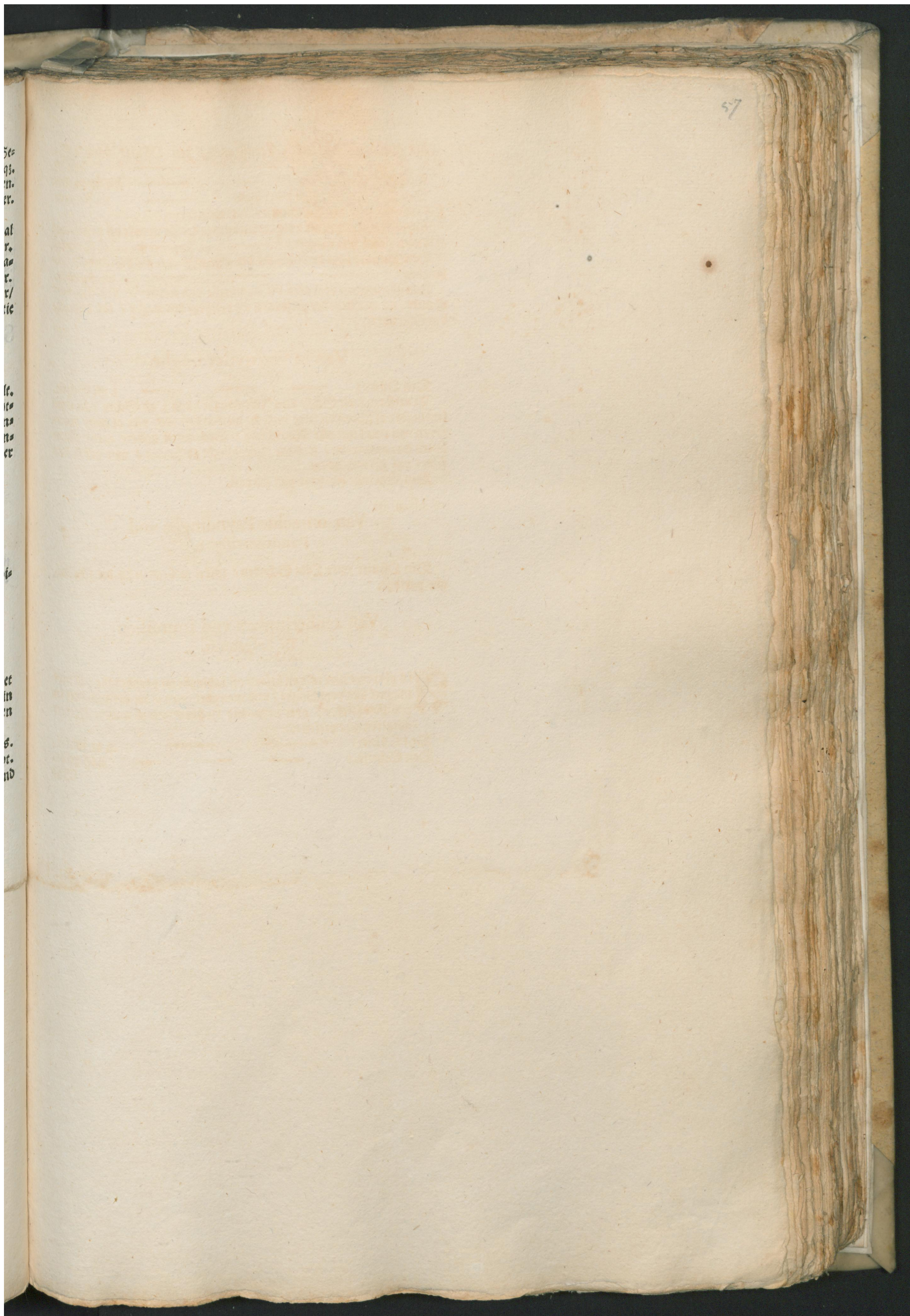
Van aenheringhen vnd immissien in Erfgrondt.

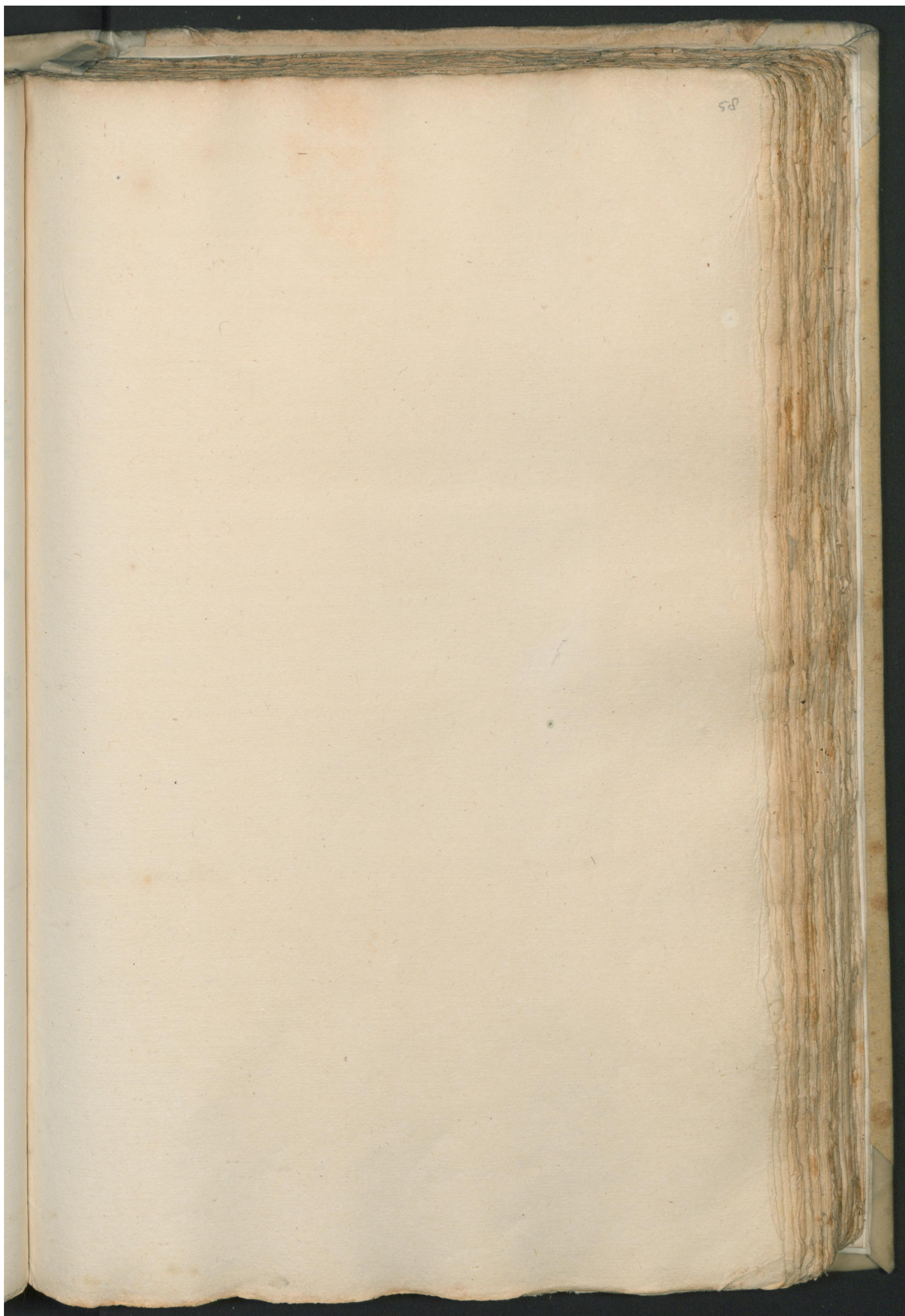
Als gheprocediert is van besaete off badinghe tot peyndinghe / of met inganck van peyndinghe / vnd men ghekomen is tot verwin / off in possessoir saecken / over Lehn- vnd Hoffhoerigen of andere Heeren goederen gheweesen is.

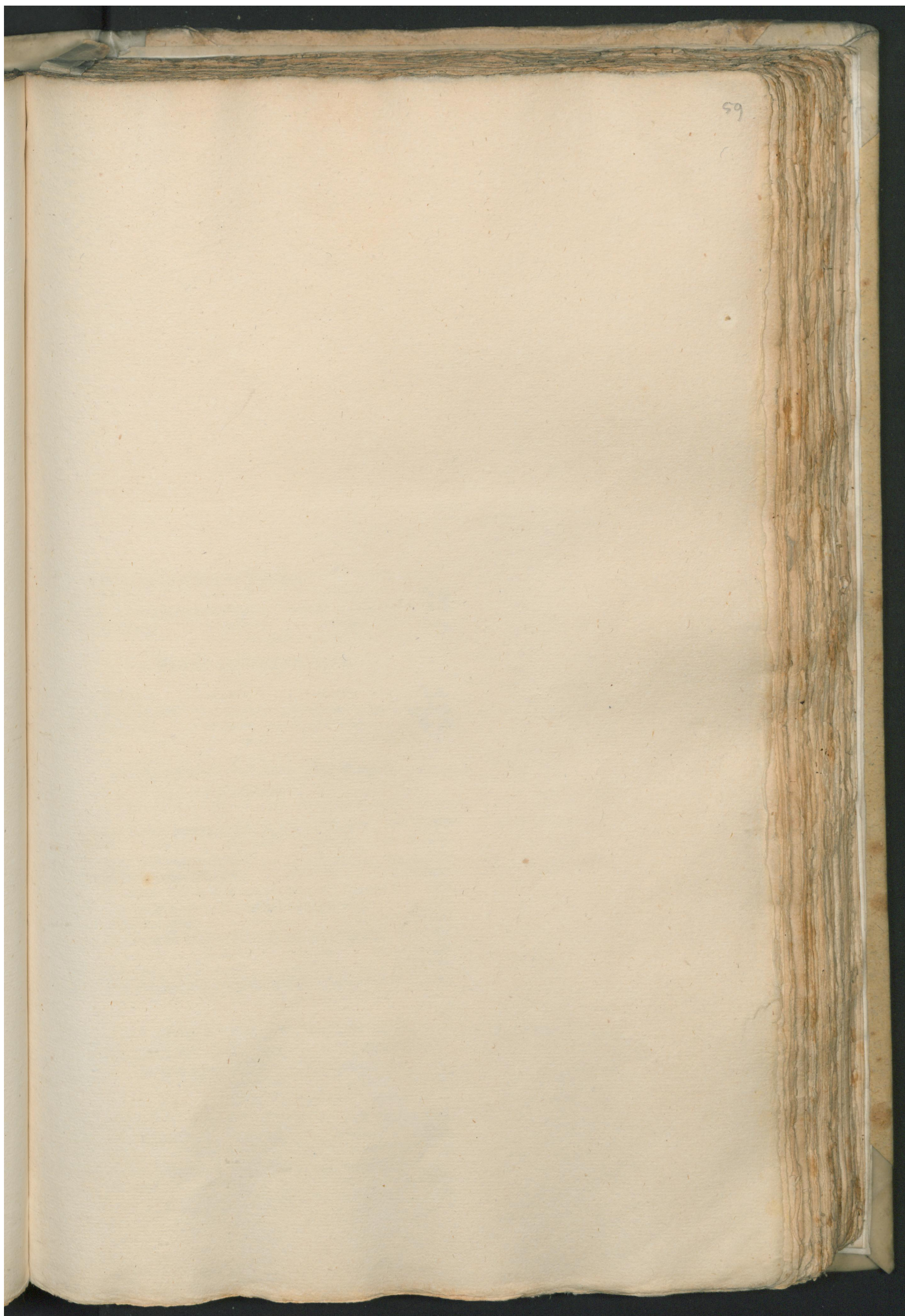
Den Officier ——— ——— ij. qt. wijns.

Den Schrijver ——— ——— ——— half geldt.

Vnd

59

61

Vnd noch daer boven weghen des Gherichts.

Den Officier —— —— ij. qz.

Den Cornoeten onder hun beyden —— —— j. qz.

Den Schrijver —— —— j. qz.

Van de eerste ruyminghe.

Den Officier —— —— iiij. qz.

Den Cornoeten elck —— —— een menghelen.

Den Schrijver —— —— ij. qz.

Van de tweede vnd darde Ruyminghe als boven.

Den Baeden van buyten Landts die wete te draghen / voor Silver vnd Goldt —— —— —— xv. stuyver.

Van yeder myle buyten Landts —— viij. stuyver.

Binnen Landts van yeder myle —— vj. stuyver.

Soo die Baden stille musten liggen: waer van sy mits oeren Eedt den tijdt sullen moeten verklaren / tusschen dach vnd nacht xij. stuy.

Van des Baden gichte —— j. menghelen wijns.

Van een Verwins-brieff te schrijven vnd te verseghelen / den Officier —— —— —— een olt Schilt.

Den Schrijver —— —— j. olt Schilt.

Den selven van eene gichte te boecke te stellen —— j. menghelen.

Van in vnd uytleydinghe, in vnd uyt verstorven Erffhuysen, te verstaen woe boven in gemeyne in vnd uytleydinghe ordonniert, Te weten,

Den Officier —— —— ij. qz. wijns.

Den Landtschrijver —— —— j. qz.

Den Officier —— —— —— xxiiij. qz.

Vnd soo die Inleydinghe door den Stadtholder ghęschege / —— —— —— half gelt.

Vnd na gedane Inleydinge voor den Schrijver 's daechs j. Daelder.

Die termijnen die gheholden werden als by den Titul verhaelt / voor yeder termijn den Officier als volget.

Den selven noch eens ——— ——— ij. gl. wijns.

Voor alles te schryven vnd te boeck te brenghen.

Als dat Erffhuys recht van veerthien daghen tot veerthien daghen ghehalden wordt.

Den Officier ——— ——— ——— ij. gl.

Van yeder Parthye vnd yeder Gherichts-dach / een yeder Cornacie ——— ——— ——— j. menghelen.

Den Schrijver van yeder schriftuere ——— j. mengelen.

Wtghesondert Sententien van welcke uyt te lesen vnd registreren den selven competiert ——— ——— ——— j. gl.

Den Stadtholder van Landtdrosten / kompt van alle gherichtelicke acten/ beseghelt off onbeseghelt / wanneer hy die persoone desselven is representierende ——— ——— ——— ij. gl.

Des competiert den Landtdrosten geen Gherícht geldt.

Die Schryver sal ghenieten van de breuckhaftighe voor yeder Signatuer ——— ——— ——— viij. stuyver.

Van Criminael breucken.

Van remissie brieven / indien het delict by den Hove remissibel erkandt wordt / vnd den Officier competiert die selve uyt te gheven / ij. Olde Schilden.

Den Officier na older ghewoonten.

Den Schryver / Procurateur / Officiers dienaer / van hooghe ghewaldt breucken yeder een olde Schilt.

Van kleyne ghewaldt breucken die onder xx. Daelder half geldt.

De ghesworen Gherichts-bade ——— ——— half geldt.

Van yeder Civile breucke / in plaets van twee Goldt-gulden/ ——— ——— ——— ij. olde Schilden.

Woe in die Lijste van Civile breucken ghesat.

Van acten in desen niet specificiert / te nemen met goede discretie vnd nae redelickheyt.

Den

63

Den Olden Schildt sal men betalen met drie Heeren ponden/ te weten ——— ——— ——— xlv. stuyver.

Die quarte Wijns met ——— ——— vj. stuyver.

Eenen voorsprake van een Aensprake muntlick of schriftlick ghedaen/ in ghestalt by een Advocaet ——— ——— xv. stuyver.

Van yeder termyn ——— ——— v. stuyver.

Ingheſtalt by een Advocaet ——— ——— v. stuyver.

Van 't bloote ghesinnen ——— een menghelen wijns.

Doch van 't bloote ghesinnen off overlegghen eenigher schriftlicker nootdruft/ van varsten of ghenechten te nemen/ van simptlick affschrift te bedingen/ vnd dergelycke kleyne termynen/ half geldt.

Den Voorspraken van yeder bladt by hun selven ingheſtalt / vnd temelick compres int reyne gheschreven ——— vj. stuyver.

By eenen Advocaet ingheſtalt / te betalen nae de blader / nemptlick yeder bladt int Gherichte te taxieren ——— ij. stuyver.

Voor 't Copieren van yeder bladt voor den selven ——— ij. stuyver.

Buyten reysende / voor reyse vnd verteeringhe / 's daechs ——— ——— ——— ij. Carolus gulden.

Soo hy van den Parthyen wordt ghedefroyeert ——— half geldt.

Die Rechts-gheleerden 's daechs boven teeringhe vnd vracht ——— ——— ——— j. olt Schilt.

Den Landtschryver van schriftueren / die inghelacht werden / voor yeder bladt ——— ——— ——— ij. stuyver.

Den selven als het Proces ghecopieert om 't selve den Ordelwyser toe te stellen/ van 't copieren voor yeder bladt ——— ij. stuyver.

Die Procureur vnd Landtschryver sullen van verscheyden debattieringhe die op eenen Gherichts-dagh ghedaen werden / niet meer sich betalen laten als van eenen Termyn.

Vnd soo extraordinaris bedinghen gheschien / sal na redelickheydt die Landtschryver daer voor nemen.

Volget die Lijste van de Civile breucken.

Titulus XXIV.

Van een vuystslach daer nae geen bloedt volget ——— j. Daelder.

Van een vuystslach met verwondinge aen neuse of mondt ij. Daelder.

Met Kannen / Potten / Toiten / Glasen vnd dergheliijcken te smyten/ sonder wondinghe ——— ——— j. olde Schildt.

Soo daer bloedtwondinghe gheschege ——— iij. Daelder.

Met stocken / Kuysen / vnd andere wapenen die geen scherp en hebben/ te slaen/ sonder wondinghe ——— ——— ij. olde Schilden.

Yseren Klooten / Bylen / Poignaerden / vnd groote steenen na yemants te smyten / doch niet te raken / vnd alle ghevecht met andere scherpe wapenen / sonder wondinghe ——— ——— iij. Daelder.

Soo men daer yemants met raeckte sonder wondinghe iiij. Daelder.

Met wondinghe ——— ——— vj. Daelder.

Soo der wonden meer dan twee / voor yeder ——— iij. Daelder.

Van wondinghe die met lembden gheschien/ ——— vj. Daelder.

Item soo gevecht in een Kraem gheschege / sal die selve na gelegentheyt der saecken met dubbelde pene ghestraft werden.

Boven dien dat noch die ghelembde bevredicht sal worden / tot kentenis des Gherichts / soo voor Meester-loon / Lembde vnd versuym / nae die qualiteyt.

Die tot het ghevecht oorsaecke ghegheven / vnd 't selve verhaelt heeft/ mits dat hem sulcks ghelooffelick beweesen zy/ sal betalen dubbelde breucke/ vnd sal d'ander daer van ghevryet zyn / ten were dat by den Gherichte anders erkandt worde.

Soo een ghevecht vnd oploop gheschevden waer / vnd van yemandts weder

weder verwecket / die sal dubbelde breucke geldeu / na dat het feyt groot off kleyn zy / tot erkenteniſſe des Gherichts.

Van op yemandts yſeren Klooten / Buſſen / Steenen / oft andere onbehoorlicke Wapenen te draghen / om daer mede yemandt te beſchadighen ——— ——— ——— j. olde Schildt.

Soo yemants eenighen hooghen of leeghen Officier int exercitie ſynes Ampts injurieerde met woorden of wercken / ſal na qualiteyt der ſaecken den anderen tot een exempel gheſtraft werden.

Voor of buyten den Gherichte / d'eene den anderen ſcheldende / of met laſterlicken woorden verſpreeckende / ſal ghebreucke hebben j. olde Schilt.

Die yemandt heet lieghen / breuckt ——— j. Daelder.

Van yemants te ſchelden Dief / Moordenaer / Toövenaer / Schelm / Booſwicht / vnd diergelicke laſteringhe / ſonder die te bewyſen / ſal gebreuckt hebben (voorbeholden den injurieerden ſyne actie) ij. olde Schilden.

Soo nae gheſchiene ſcheldinghe of anderen mishandelinghe / parthyen accordierden buyten den Officier / ſal niet teghenſtaende accoort evenwel die ſchuldighe breuckhaftich zyn / na vereyſch der ſaken.

Op ghedane ſcheldinghe tot ſyne ontlaſtinghe wederom in continenti injurierende / ſal na ghelegentheydt vnd tot kentenis des Gherichts vande breucken vry weſen.

Van ſcheldinghen / laſteringhe of andere datelickheydt / ſal niemandts weghen des droncks ſich ontſchuldighen moghen.

Die laſtert vnd daer toe misbruyckt den name des Heeren / wenſchende den booſen Vyandt / vloeckende / daer toe misbruyckende die heylighe wonden vnd wercken des Heeren ——— iiij. olde Schilden.

Vnd ſal niemandts op Soudaghen of andere die men te vyeren ſchuldich is / uytterlicken arbeydt doen / met graven / tuynen / dorſſen / ploeghen / ſteenen voeren met Waghen off Karren : Wtgheſondert daer wanckel weer voor handen / dat men als na ghedanen Godesdienſt / verderffelicke wahr ſal mogen invoeren / met kenteniſſe des Kerckendienaers / Richters / Vogts ofte Scholts.

 Noch

Noch sal niemants onder den Godes-dienst eenighe ghelaghen setten/ als in Brandewijn/ Bier off Wijn / vnd soo daer teghens gheschege / sal die Weerdt twee Daelder breucken/ vnd die Gasten yeder eenen Daelder/ uytghesondert den passierenden Man.

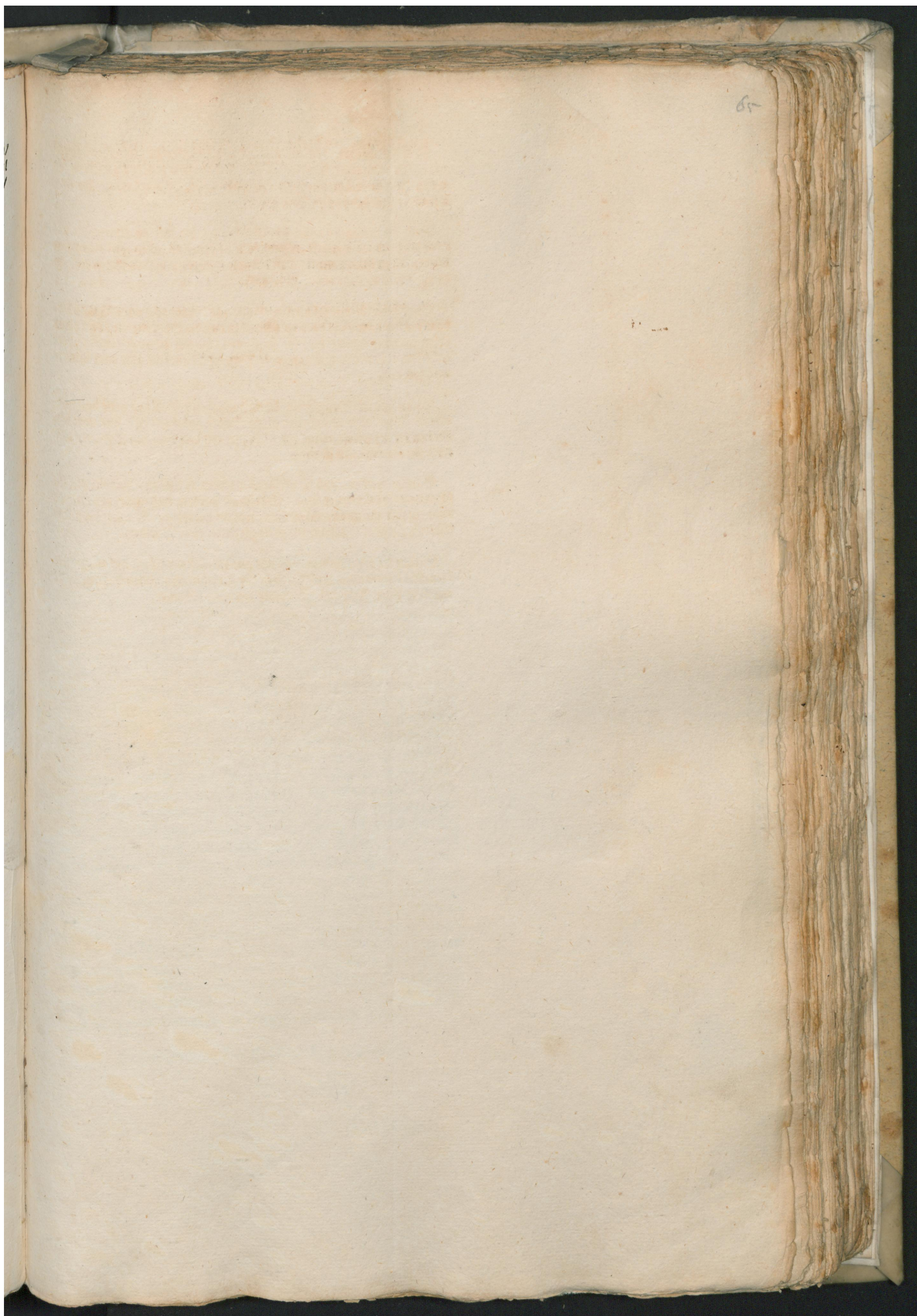
Noch sal niemants onder die Predicatie / soo wel op Kermissen als andere Sondagen/ marckt of veylinghe holden/ dan sullen gheholden zyn duyrende den Godesdienst/ die Kramerie te sluyten/ vnd van de veylinghe op te holden/ by pene van twee Daler.

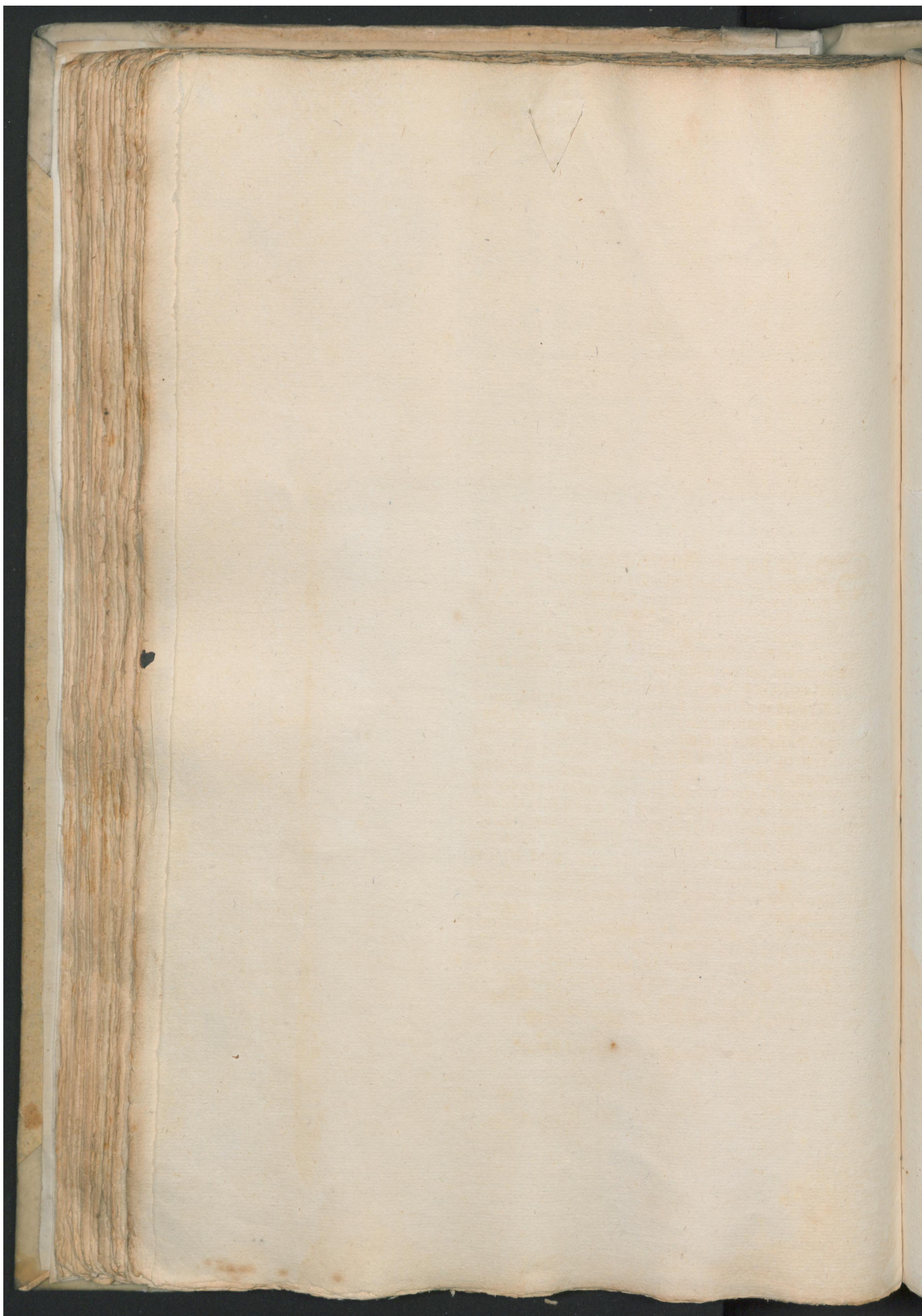
Op Kinder-bieren sal men oock niet meer dan acht paer Volcks bidden/ vnd sal niemandt daer op schencken dan die Ghevaderen / vnd die in desen contrarieerden/ die selve sal gheven/ soo wel gifter als ontfangher/ elcks eenen Daelder/ vnd van yeder Persoon die over die acht paer sinnen/ oock soo veel.

Gheen schenck-Bruyloften sal men moghen holden / op pene van twee olde Schilden voor den ghenen die de Gasten ladet ofte set / vnd voor den ghenen die het gheeft eenen olden Schilt/ een deel voor den Officier / vnd twee deelen voor den Armen.

Gansen trecken / vnd Vastelavonts bieren te holden / vnd alle andere schandaleuse insolentien sullen afgheschaft werden/ vnd in val dat eenighe daer toe sich ghelusten / sullen oock verbeurt hebben een Daelder / vnd die Weerdt die sulck Vastelavont ghelaech settet/ twee Daelder.

Sullen die ordonnantien van alle gewalt / soo wel Civile als Criminele breucken / twee mael des Jaers in der Kercken ghepubliciert werden / te weten op Nieu Jaer vnd Johannis ten midde Somer.

SOo ist dat wy Ridderschap vnd Steden/ Hoochgedachten Furstendombs vnd Graeffschaps/ volgende 't versoeck vnd begeeren van boven gemelde Ridderschap vnd Steden der Graeffschap/ conform die Resolutie vnd authoriteyt op onse Vergaderinghe binnen Nymegen den negen en twintichsten Martij naestleden/ ghenomen door onse Ghedeputierden uyt die respective Quartieren/ neffens die Heeren Cantzler vnd Raden/ hebben doen visitieren/ ende dien volgens 't selve in allen vnd yederen poincten gheconfirmeert vnd bestedicht/ confirmieren vnd bestedighen in kracht deses: Ghesinnende respectivelick/ ordonnierende vnd bevelende allen Bannerheeren/ der selver Amtluyden/ voorts Landtdrost/ Drossarden/ Scholten/ Richteren vnd Voochden der selver Graeffschap/ vnd eenen yederen die sulcks raken mach/ dat een yeder in syn qualiteyt vnd bedieningh sich na die selve nye ghereformeerde vnd geredresseerde Landtrechten/ int administreren van Justitie/ vnd executieren van haer Officie/ rechte vnd verhalde/ vnd den selven volkommelick naleve. Oock die selve alle Jaer/ op sulcken tijdt als het by die van de Graeffschap goet ghevonden is/ off noch goet ghevonden sal mogen worden/ doen publicieren/ ter plaetsen daer die Publicatien te geschieden gewoontlick zijn. In oerkondt hebben wy des Furstendombs Gelre/ vnd Graeffschaps Zutphen grooten Seghel wetentlick hier aen doen hanghen/ vnd door den Greffier des Hoves doen beteyckenen. Gedaen by ons als voorß/ binnen Arnhem den twaelften May sesthien hondert vnd vier. Was beseghelt met den voorseyden grooten Seghel in rooden Wasse.

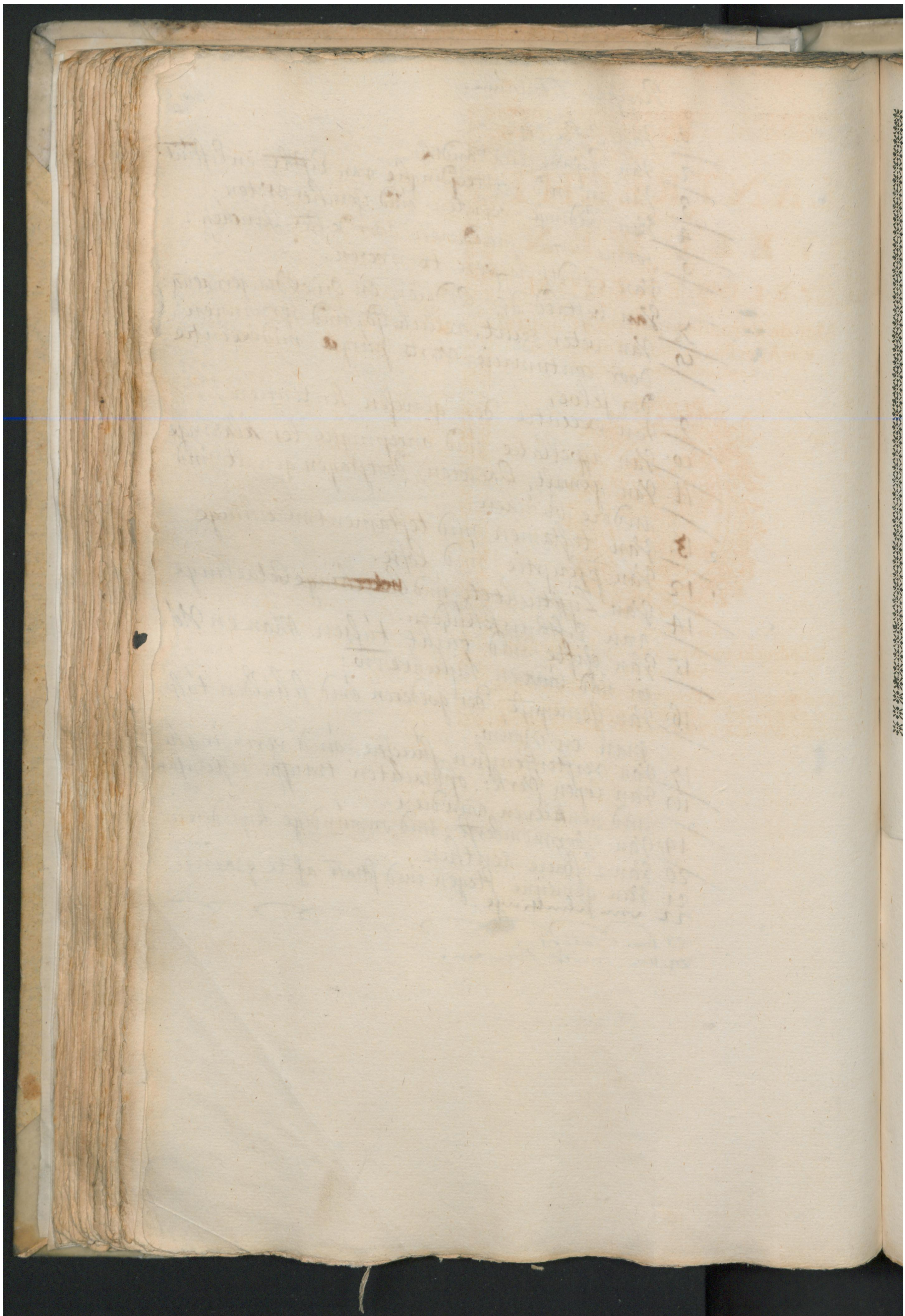
Onder stondt/ Ter Ordonnantie als boven.

Onderteyckent

W. Sluysken.

Register Titulorum.

65

2

GEREFORMIERT

LANTRECHT

VAN

VELUWEN

UND

VELUWEN-ZOOM,

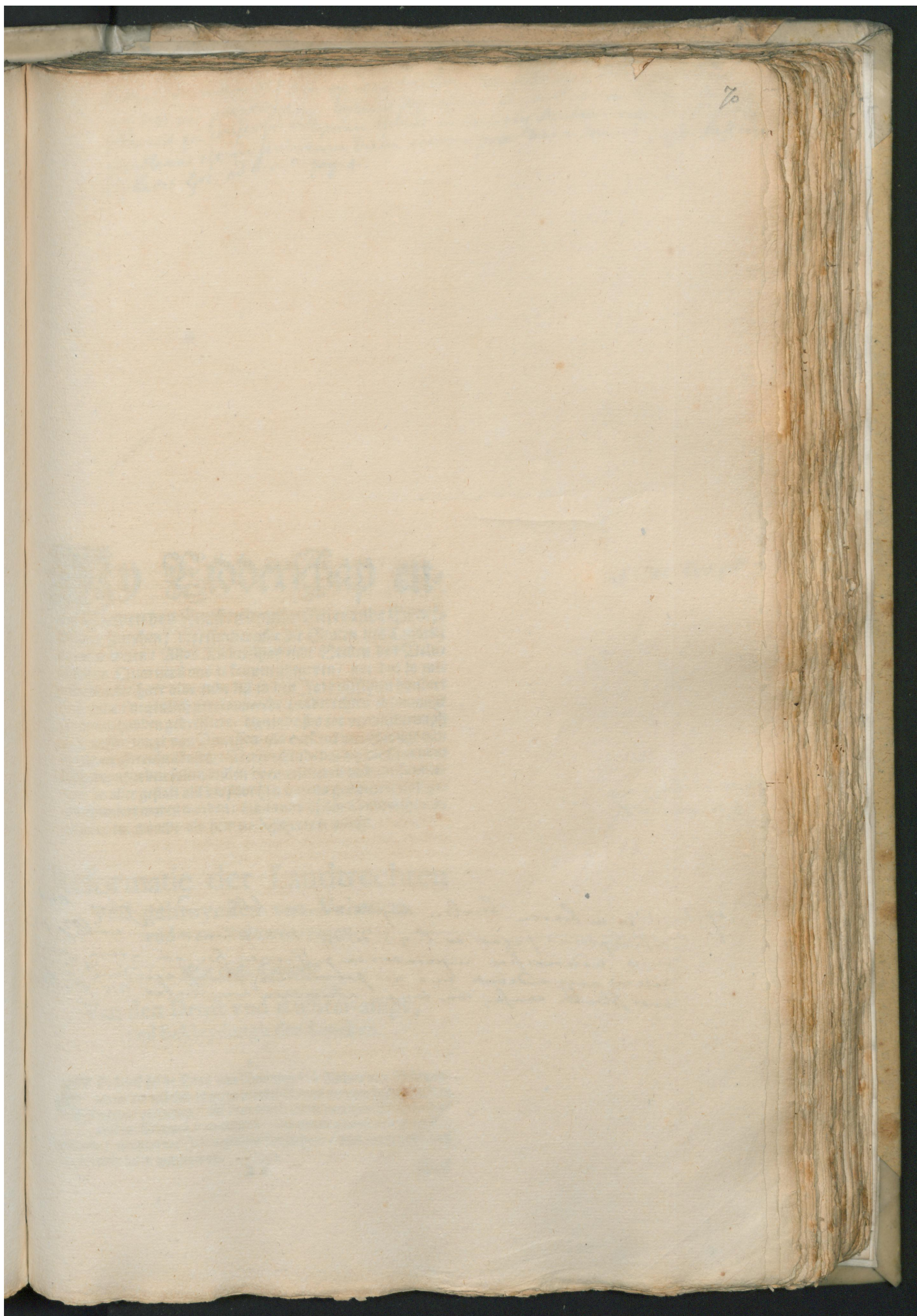
Met de veranderongh op't Capittel van Appellatien ende Clarongen aen Engellander-holdt ghevallen.

Voor die tweede reyse,

Ghedruckt tot Arnhem, By Jan Janssen, Anno 1621.

69

70

Cap: 1. §§. 1. in in heeren bevolen ampte woonen sullen. id ex jure Rno desumptum patet ex l. 9. C. de off. rect. prov: nam nullus provincia moderator sine imperatoria jussione Romam adire non poterat neque audebat. imo nec provinciae fines excedere, ut licebat, nisi voti solvendi causa, dum tamen abnoctare non licebat l. 15. ff. d. off. praes.

§.2 Op ten tweeden &c / nu op den tweeden dinghsdaghe nae Paesschen. hic dies ad petitionem ordinis equestris et civitatum Tetrarchiae Velavicae ex consensu ordinum Gelriae in Comitiis Arnhemiensibus A° 1670, translatus est in secundum diem martis post diem Martis post festum Paschatis Gor: ad h. art: pag: 4.

Wy Ridderschap ende Steden des Furstendombs Gelre ende Graefschaps Zutphen / representierende die Staten des Landts:

doen te weten: Alsoo Ridderschap ende Steden des Veluwischen Quartiers ons te kennen ghegeven / hoe dat sy met rijpen rade haer olde ende lest in den Jare vijfthien hondert drie ende t'negentich gereformeerde Landtrechten in sommige poincten hadden gedressiert / dienende soo tot verminderongh vnd verkortonge van Processen / als oock tot verlichtonge van de sware Gerichts kosten: Versoeckende dat wy die selve door Ghedeputierden sollen willen doen visitieren vnd conformieren / in aller gestalt als die selve hier vorens gevisitiert vnd geconformiert waren worden: Luydende 't selve Landtrecht van woorde tot woorde als hier na beschreven volcht.

...ut: De Except:

Reformatie der Landtrechten vnd gebruycken van Veluwen vnd van Veluwen-zoom.

consonat Neomag:

Dat eerste Capittel.

Van den Drost vnd Richter-ampt, vnd bekleydungh der Bancken.

I.

Erstelick sal de Drost van Veluwen vnd Richter van Veluwenzoom / die welcken in oeren bevolen Ampte woonen sullen / selfs in eygener persoonen / oft door eenen Riddermatigen Stadtholder / oock in Veluwen woonachtich / vnd aldaer gheerft vnd gheguidet wesende / eenmael des Jaers gichten vnd richten / vnd eenen yegelicken Landtrecht laten wedervaren.

2.

Welck Landt-gherichtt alle Jaer sal worden aenghevanghen / opten tweeden Manendach in Junio / ten ware dat die kentlicke noot van d'oorloge 't selve niet en wilde toelaten / in welcken gevalle die voorß Officieren by deliberatie van d'Ordinaris Gedeputierden / het Landtgericht voor een tijdt lanck sullen moghen uytstellen : Soo nochtans / dat 't selve evenwel binnen Jaers (ist eenichsins mogelick) synen voortganck ghewinne.

3.

Vnd in Veluwenzoom sal de Richter op den eersten Dynsdach / na dat de Drost uytgericht sal hebben / beginnen te richten.

4.

Die Drost vnd Richter / als sy in maten wie voorß / richten vnd gichten willen / sullen dat selvighe in alle Kercken oerer Ampten / drie veerthien daghen te bevoorens / laten verkundighen / op dat niemandt daer van onwetenheyt hebbe voor te wenden.

5.

Vnd sal de Drost oft Richter voorß sich tijdtelicken / tusschen acht oft neghen uyren / ommers by klimmender Sonnen / in den Ampten / op de oorden daer hy Gericht halden wil / verschijnen / vmb de Ghericht-banck aldaer te spannen / vnd van weghen des Heeren te richten vnd te gichten / vnd eenen yegelicken Landtrecht te laten wedervaren.

6.

Als die Drost ofte Richter die verkundigungh alsoo in alle Kercken heeft laten doen / vnd sich tijdtelicken ter eerster bancken / als voor ghemelt vinden latet / Sal hy voor eersten een oordel vragen / of hy sich te goeder tijdt in den Ampt vnd aen den Ghericht verschijnicht hebbe / vnd off hy richten vnd gichten mach / die daer op wijsen sal voor recht / ja / nademael dat het Ghericht in alle Ampts-kercken is doen kundighen / oock dewijl hy de macht heeft van weghen des Heeren / vnd by klimmender Sonnen ter goeder tijdt in den Ampt erschijnt / Oirkondt Gerichts-luyden N. vnd N. dier ten minsten twee wesen sullen.

7.

Noch sal hy een oordel bestaen vnd vragen / of hy / soo wel mit dalender Sonnen / als met klimmender Sonnen / mach richten vnd gichten / vnd eenen yederen Landtrecht laten wedervaren / daer de Gerichts-man op wijsen sal voor recht jae / nademael dat het de Drost vnd Richter te goeder tijdt met ordel vnd recht bedongen heeft.

Item

§.2 Opten tweeden &c / nu op den tweeden dinghsdagh nae Paeschen. 71
hic dies ad petitionem ordinis equestris et civitatum Tetrarchiae
Velavicae ex consensu ordinum Gelriae in Comitiis Arnhemiensibus A° 1640,
translatus est in secundum diem martis post diem Martis post festum
Paschatis Gor: ad h. art: pag: 4.

Cap: 1. §. 6. Videt hasce solennes quaestiones Oldendorpius in tract: de Except:
sed aliter haec sacra constant

§. 7. bij klimmender sonnen huic consonat
Reform: Zutph: tit: §. 3. et reform: Neomag:
tit: 1. §. 14.

Ses conf: col: Decis: 115. et: 206.

Tit: 1.

8.

Item sal de Drost ofte Richter noch een Ordel vragen/ of hy wel onder dacks als buyten dacks/ mach richten vnd gichten / vnd yegelicken Landt-recht laten wedervaren/ daer op de Gherichts-man wijsen sal jae/ nademael hy dat te goeder tijdt met recht bedongen heeft.

9.

Noch sal de Drost ofte Richter een Ordel vraghen / off hy op eenen dach niet uytrichten en konde / overmidts menichvuldighejdt ofte swarigheyt van saken / of hy des anderen daechs wederumb te Gericht sitten mach/ daer op de Gerichts-man sal wijsen jae / nademael hy dat te goeder tijdt bedongen heeft.

10.

Noch sal de Drost ofte Richter een Ordel bestaden vnd vraghen / off hy eenen anderen in syn plaets setten mach / vmb des Heeren breucken in te manen / ofte andersins te richten vnd gichten met eenen volmechtighen Richter/ als hy te vorens gedaen heeft / daer de Gerichts-man op wijsen sal voor recht / dat hy umb des Heeren breucken in te winnen / met eenen volmechtighen Stadtholder te richten / sal hy buyten noot saken / die staen sullen tot erkentenisse des Gherichts / niet doen mogen.

11.

Item / de Drost ofte Richter sullen de Banck bekleeden met goede Luyden van de Ridderschap / in elcken Ampte woonachtich / vnd sullen daer toe tijdelick schryven aen de Hooft-stadt Arnhem / vnd mede aen de kleyne Steden / om oere Raedts-vrunden daer by te schicken / na older ghewoonten / soo wel in Veluwenzoom als in Veluwen / des sullen oock de Ridderschap / in elcken Ampt gheerft vnd residerende / ghehalden wesen de Gherichten met die Stede-vrunden te helpen bekleeden/ oock het Ghericht te volghen/ daer men oerer van doen sal mogen hebben / op dat die Justicie des toe staetelicker vnd bequaemlicker bedient moghe werden.

12.

Sullen oock die Stede-vrunden / by het omsitten continueren vnd verblyven / tot datter t'samen uytghericht sal zyn.

13.

Oock sullen sich de Drost vnd Richter alle tijdt daer na stellen / dat sy twee voorspraken aen alle Bancken hebben/ daer van sy den eenen/ die in saecken van des Heeren breucken dienen sal / verplegen sullen.

...diplomate e Haroldi
...vijanden, oft die
...h waeren, item in
...etriarcharum con—
...ande der drien—
...dergelijcke onderhaech...
...die sullen: ons—
...dat men dat sonder
...4° p.ee. werdt den
...sijne rechten sind
...geheert en tot
...len S. H. Gen: nae
...nd corrigeren sonder
...itterschappen ende
...erende en contin—
...Item inden brieff
...n van Gulich Graeve
...rdt verboden bij
...eren bullen oft an—
...bannen oft dierge—
...en nemen, bij

Dat tweede Capittel.

Beruerende des Heeren breucken, vnd ghewaldt int ghemeyn.

1.

Item sullen des Heeren breucken ingevordert werden / soo balde die Banck ghespannen / vnd dat Ghericht bekleedt is / eermen tot eenige andere saecken voortschrijde / op dat de Heer in syn breucken niet verkort / vnd Parthyen in oere volle defensie onvernadeelt mogen werden / sonder dat de breuckhaftigen eenige uytvluchten / termijnen ofte verlengerongen sullen hebben / nemen of ghenieten mogen / meer vnd anders dan van olts ghebruyckelick is.

2.

Die breuckhaftige Inwoonderen van die respective Ampten / sullen by gewoontlicke Kercken-spraecke / vnd d'andere breuckhaftige buyten Ampts woonende / aen hare persoonen ofte woonsteden ghebadet worden.

3.

Soo eener voor Heeren breucken / na voorgaende badingh aenghesproken worden / vnd die selve sich daer van met Recht vry bedinghen vnd ontledichden / soo en sal hy niet schuldich zyn by den breuckboeck te gaen / synen naem daer uyt te lossen / noch den Schrijver eenich gelt daer van te gheven / maer sal de breuck-schrijver by synen Eedt ghehalden zyn / de namen der vry geweesenen / by sittenden Ghericht uyt te doen / vnd sulcks niet te laten verwijlen.

4.

Item achtervolgende den onverdenckelicken olden ghebruyck / sal eener alleen Lijff of goedt kunnen verbreucken / vnd na syn affsterven sullen syne Erfgenamen syn goedt mogen aentasten / hebben vnd beholden.

5.

Oock en sal niemandt meer verbreucken / dan syn selfs goet / niet syns Wijfs off Kinderen goedt.

6.

Soo wanneer een breuckhaftigher quaem aff te sterven / eer hy met recht aengesproken were / sal de actie breucke met hem geextinguiert vnd doodt zyn: Maer soo hy met doodt afviele / na dat de aenspraeck op hem gheschiedt were / vnd hy ten rechten gheantwoort had / sullen syn Erfghe-

Cap: 2. Quærit an mulctarum petitioni lapsu anni præscribatur
uti de jure civili, et quia delictum fuerit ut injuria
jam actio injuriæ anno præscribitur Gor: ad §§. l. 3. p. 1. c. 9. n. 32.
q nos aliter sentimus, cum hic actiones pœnales uti et aliæ
civiles præscribantur spatio triginta seculi, cum oia præscripti
onum tpra apud nos non nisi spatio triginta præscribantur
Gor: adv: l. 3. p. 1. c. 9. n. 24. adde Schrass. hic pag. 27. n. 4. ad §
Dum en. ō currit præscriptio, dileg. 99 ab oi præscriptione
eximatur Reform: V. c. 15. § ult. et Rom: Tutph. l. 2. 81. hoc vero debent
extendi ad multas ō pring. subscriptioni subjacerent
quam cetera bona patrimonialia Gor: adv. l. 3. c. 9. n. 35.
Quærit an, si reg pœna mulcta sit absolutus a causa vel ab instantia
tn secundus actor postea reum absolutum a mulcta posse
accusare ad damnum vel injuriam sibi illatum reparanda
et posito qd sic, qa hic exceptioni rei judicatæ locus non sit
quia prior sententia inter alias personas super dicta
causa rpe pœnali lata sit, q proinde uti in alios
lata tertio obesse nequeat. nam ut exceptioni rei judicata
locus sit requiritur, ut res eadem petatur, et eadem causa
vel quæstio subsit et eadem persona, et uno illor deficienti
ente illa exceptio rejici debet Lang: de except: part: 3. c. 17. n. 5.
§. 2. Incolas, velavid delinquens regulariter conveniendus e in loco
domicilii, licet in alia præfectura deliquerit ita judicatum
tot Ermel 1657. et ae 1658. tot Apeldoorn ae 1683. h qd si duo distinct.
præfecturas incola deliquerunt, tunc citandi et
conveniendi in loco delicti commissi. præsertim
cum ō e de ecclesia istius præfecturæ ubi delictum
commissum e tunc en. denuntiatio pro Ecclesia non
sufficit, cum talis denuntiatio vix ad ores talis hois
(extra illam præfecturam habitat) pervenire queat si
ideo talis ad os vel damnum citandus e. h. art: si
externus delictum commisit. arresto detinendus e aut
processu reali compellendus. Stockm: dec: 107. n. 4. adde
Vrom: de for: comp: l. 3. c. 1. § 20. et ibid. not.

§. 4 Volgende den onverdenihet: olden gebruich | Errant in diplomate e Arnoldi
Ducis dat A° 1459 de uitgesluit onse apenbaere ontseite vijanden, off die
ons in onse Heerlicheit met lijff en guede breuchaftigh waeren, item in
alio ejusdem Arnoldi Ducis diplomate quo fœdus trium tetrarcharum con-
firmatur A° 1441. Waert sake dat iemant in onsen landen der drien
vierdeele vuirster de goede luiden kinder off dochter off dergeliche ontschaeck-
te off die tegen haer off der olderen wille ontfuirden die sullen: ons
in onse heerlicheit lijff en goet gebrueckt hebben en dat men dat sonder
genaede richten sal. Item in literis Caroli Ducis d A° 1500. werdt den
Landtschap toegesecht, dat sijn. ff Gen: ygelijcken bij sijne richten sond
laten uijtgesunder der geene, die sich van sijn Gen. gekeert en tot
der selver wederparthien begeven hebben, die sullen s. ff Gen: nae
oere misdaet aen lijve en goet mogen straffen end corrigeren sonder
eenich insegen off indraght vande Bannerheren, Ritterschappen ende
Landtschappen item ibid: de len officier delinquerende en contu-
max sijnde sal aen lijff en goet gestraft worden Item inden brieff
van den Hartogh . . . . Hartoch van Gelre en van Gulich Graeve
van Zutphen gegeven inden jaere . . . . werdt verboden bij
lijff en goet, dat niemant geen vremdbrieven twaeren bullen off an-
ders, t si van afflaet gijsen, bidden boden laden, bannen off dierge-
liche t sij geestel off werlt: toe en laeten off aen en nemen, hi
en hadden eerst des Fursten waerachtige brieven.

Cap: 2 De pœna Schulteti non denuntiantis delicta in suo districtu perpetrata vid: Mod: Pistor p. 2. q. 61.

Quaelibet causa et iniusta excusat a dolo et consequenter a poena — vid. exempl: ap. Mod. Pist. quaest. 104.

Factum vel immissum per alium in fundo meo per me possesso, possum propria authoritate inrequisito iudice tollere ac destruere l. quidam §. 1. ad. Leg: Aquil: et ibi Dd. Everhard: cons: 205. ubi ex hac ratione incolas cuiusdam communitatis ab impetitione Dni temporalis loci vel officiarii censet absolvendos.

Pars iniuriata in praeiudicium Dni remittere iniuriam non potest Boet: ad consuet: Bitur in S. 6. gl: 2. des coust. comm: les iug. &c.

§ Lijff oft goet | Des inquirit Boer: decis: 100. n. 86. fisco nihil quaeritur in bonis damnatorum vel affectorum ultimo supplicio, quoniam morte sua satisfecerunt.

An itaque parricida portio haereditaria cohaeredibus potius quam fisco deferetur? vid: Petr: Heig: p. 2. q. 33.

Quid si qs sibi ipsi mortem consciverit? P. Heig: p. 2 q. 36. n. 82. et seqq.

Consuetudine introduci posse, quod confiscatio nullo modo locum habet indubitatum est quia confiscatio est iuris mere positivi iuri naturali et divino incognita, imo repugnat iuri naturali et divino, ut haeres immeritus priuatus exui confiscationis bonorum delinquentis Boet. ad consuet: Bituric: tit: de iurisdict: iud: §. collocuit inter caetera ita introductum &c exvirationis & aequitatis vid: et Chass: ad cons: Burg: Rubr: 2. & confisc: n: 4.

[Left margin: † ubi cessat confiscatio in criminibus delictis et laesae Majestatis et text. ind: §. 10.]

Ceterum iure Rno capitis poena cum multa non infligebatur eodem iudicio ut est in Orat: Cic: pro domo sua: nam cum tam moderata iudicia populi a moribus sint constituta primum ut ne poena capitis cum pecunia coniungatur deinde &c.

Quod vulgo dr. × claeger daer geen claeger en is, daer is geen Rechter, quo intelligendum et an super quolibet crimine iudex ex mero officio procedere ad inquisitionem possit, aut debeat vid. M. J. R lib: 1. c. 12. reg: 1. P. Heig: p. 1. q. 39 vid. Gothofr: ad l. versor: 6. §. si qs 2. D. de munerib: et honorib:

× Sed ubi vox publica et infamia perpetrati criminis loco est accusatoris, per inquisitionem pse procedi indubitati iuris est, nihil n. hic facit l. 6. §. 2. ff. de munerib: et honor: ~~ff.~~

§. 5 Dat syn selfs goet | non obstante art: 2. infr: cap: 27. et nihil tre pena quia sit ant non, cum pena hic minor sit in pecunia et ita iudicatum tot Heerde tusschen Jan Pieterss naegelmaecker en Thennis Luitjes fanteu:
Vid: Louet in arrestis fol: 38.

Vid: Boer: Decis: 100. num: 1. 2. et 3.

Met hem geextinguiert und doot syn | Confer: Autom Soliet Gloss: unic. in coust. sabaud. tit: ne paena contra defunctum non declaratae ab haerede exigantur

§. 15. quatenus dominus teneatur ex delicto a familia commisso habetur in Gail l. 2. obs. 21. cum n. 6 dicit paterfam: regulariter ex delicto familiae non teneri nisi talis servus delinquat circa officium sibi commissum, in quo paterfam: eius opera utitur exemplum ibi pose videri.

§.6. si pœna alicui irrogata receptum ē commentico
jure ne ad heredes transeat l. 20. ff de pœn.
rāo ē in eadem l. qd pœna constituitur in emen
dationem hoim̄ q mortuo eo in quo constitui videtur
non ǫstat hoc ō procedunt si lis cum defuncto
contestata ē h. art. vi q. contractus, quem defunctus
contestatione litis cum officiali inisse videtur, hære
des obligantur, quia succedunt in universum jus defuncti
jam ille q contractus juris ē, et 2o propter illam
juris Regulam pœnalia judicia semel accepta in
heredes transmitti possunt l. 164. ff. de R. J. Julden:
ad t. Cod. ex del. defunct in quant. ten. hær: n. 5.
de praxi Velav: lis habetur contestata si quis pro multa
pignoratus intercesserit pignorationi uti judicatum tot
Nunspeet ao 1667. actio persecutoria sc. ad damni
reparationem morte ō extinguitur sed ad hæredes
transit sive lis contestata ē, sive non. Grot: Inleyd. l. 3. c. 32. n. 23.
§.10. bij den dedinger bekent in civilibus et in leviori
bus delictis uti hic confessio plenissimam facit
fidem ita ut ō admittat probationem in contrarium
Ant: Matth. de probat: c. 1. n. 6. statimque judicem obligat
ad condemnationem Gail 2. obs. 106. n. 2. confessus in
habetur pro judicato l. 1. ff. de confess: et sententia ad con
fessionem lata statim transit in rem judicatam
appell. Ord: art: 4. sed hoc ō semper procedit, uti confessio
debiti in incapace præsumitur fraudulenta nisi vera
probetur Christ. ad LL. Mechel. t. 5. art: 27. plura de hisce
vid. apud Schrass: ad 19 vel. h. pag: 42.
in capitalibus a delictis ǫfessio non habet locum
nisi de corpore delicti constet l. 1. § ult. ff de qtion: add. cap:
2e nisi in delictis facti transeuntis ex. gr. adulterio
indicia conjuncta sit cum confessione Carpz: prax:
crim. q. 16. et 108. sed quid si quis extrajudicialiter in cri
minalibus qd confiteatur ex. gr. indien imand over
de misdaet glorieert, an tunc tortura locus ē?
et puto qd hic consistit crim: art: 35.
extrajudicialis confessio semiplenam operatur probatio
nem l. 58. § ult. ff de adil: edicti ita ut locus ēē possit
juramento suppletorio vel purgatorio.
contumacie in civilibus et levioribus delictis contumax
pro confesso habetur, vero in criminalibus contumacia
procedit si contumacia ex innocentia probatione
potest purgari cap: seq. art: 5.
§.12. dan tot. etc. hic ē nisi aliæ circumstantiæ delictum
aggravant, tunc en. crescente delicto multa m crescit.
ct. 35. art: 12. verb: adog sicque ao. 1680 aliquis
ll. 4. boven ampt. t. 35. art: 12. verb: adog sicque ao. 1680 aliqs
homo tne de Ruyter in majorem pœnam condemnatus ē
quia Dnum van Middagten cultro gravitur et proditione
vulneraverat ita ut hic respectus personæ opus et
loci [illegible] inspici debeat.
§13. met burgen ō a pro litium expensis, nam in multis
observatur l. fin. C. de fruct: et lit. exp: te weten den
Heer geeft of neemt geen kosten. nisi expresse
constat de calumnia schulteti et procuratoris fisci q tunc
in expensas condemnandi sit imo in majori pœna plectendi
malitiis en. hominum non ēē indulgendum docet
apperte l.
Quæritur an delator teneatur ad refusionem expensas cum
delatus reperiatur innocens? Rx regulariter non teneri arg. l. 18.
pr. ff de injur: atque ita judicatum tot Putten ao 1684. tot
Apeldoorn 1687. ibidem aō 1688. tot Barnevelt 1689 ao 1691. tot
Ermelo. Quin si de illos injuria constat, tunc tenentur ad re
fusionem impensas et ad reparationem injuriæ imo et arbi
trio judicis plecti debent l. 2. ad h. Turp: Christ: ad LL. Mechl.
tit: 2. art: 22. n. 2. ll. Velaviæ de ao. 1632. h. §. und wanneer etc.
Rius adeo odiosum fuit calumniantium crimen, ut jo ex l. Memmia
eos fronti to K. inurerentur. l. 1. § 2. ff eod. et ibi Gotof: lit: G:
postea introducta l. talionis Ant: Matth. de crim: l. 48. tit. 17. c. 3. n. 1.
hodie hæc pœna arbitraria ē Christin: d. l.

§. 7 Harman van Oldenbarneveldt heeft op den 3. Junii A° 1553 tot Doornspijck gewesen, dat die Drost allen den Berichtigde van een Dootslach soo wel die mannen als vrouspersoonen sal gevanchel: stellen hac formula: Herman van Oldenbarneveldt wijst voor recht met gevolght des gericht dat die drost van wegen Ro: Keysel: Maj: alle die berichtiden off beslaeghden tot den dootslach van zal: Hanius Muss te saemen gevanchet: sal stellen, soo wel de vrouwen als manspersoonen tertyt dat uirkundingh gemaecht is, wie den dootslach gedaen heeft, en die berichtelide, die sich hier nu niet en erschijnen, sal die Drost wederom inscrijven, ooch gevanchel: halden, en niet laeten verborgen eer sulx geschiet is en soo ver sij niet en commen, sal de drost oir borgen daervoor aensien. Geschiet in den Ger: tot Doornsp: den 3. Julii 1553.

Philips van Varich heeft op den 4 Julij 1553. tot Heerde gewesen van den dachhuyrder den schenden den tuin opgehouden te hebben dat deselve den Drost sij vervallen dan dat den gebreuckhe weder mach verhael soeken aen den geenen die hem toe gehuirt heeft.

§. 13. geerft etc: of volgens de tegenwoordige practyck van Veluwen is genoegh, dat de ingesetenen des Veluwsen Quartiere syn als verklaert in het Jaer 1723 ~~tot [illegible]~~ en Nieuwkerk en Ermelo.

§ 10. bekent. confessio generalis in civilibus valet et in levori, by delictis ut hic locum habet nisi pupillus vel minor sit adque hinc tutoris vel curatoris auctoritate aliter vid. §. 33. l. de acti: nisi per errorem ff. confessis c. l. 2. ff de confess. nisi de incerto confessis l. 6. pr. et §. 1. ff. eod. ~~[illegible]~~

In den Veluwschen Landtbs: van Hertogh Carll de Lude men sal niet meer voor een ban eyschen dan een Olde Heuschke.

In t' Claerboeck de A° 1470 fol: 111. staet dat op Veluwen niet en sijn dan vier broeken, als lijft, vijftmarck, vier, sts en eenen ban

§ 11 Bij leden moyen purgieren | appellatur vulgo juramentum purgationis, sed tamen non potest cogi nisi aliqua probatio delicti praecedat Gor: hic pag. 25. in delicto capitali ö habet locum hoc juramentum sibi socius & liquendis et diluendis probationibus l. fin. C. de probat: adde prae. 2. obs: 87.

§. 12. Rey id impedit quo minus mulcta ob id sit ~~necessaria~~ arbitraria vid: Christinae vol. 2 decis: 136. n. 4 se ut infra taxatam summa secundum qualitatem delicti et personae perveniri possit.

Dan tot vier heren ponden | dat is ses gl: edoch nu verhooght tot 10 gl.

§ 14 Meter 30 st: | nu is tot 50 sts verhooght bij Qres recess de A° 1805 alwaer de Landtdrost noch boven de 30 sts een hoet oft schepel havers, wort toegeleyt twelck hij estimiert op 20 sts dat een heere pont in t'saeme is 50 sts mits dat de Drost het Ger: sou defroijeren maer dat geschiet niet.

Tit: 2

namen schuldich zyn van synent weghen / het recht op de geltbreuck voort aff te wachten / vnd het ghewijsde te voldoen.

7.

Item daer openbare misdaden geschieden / te weten / moort / moortbrandt / rooff / dieste / verraderyen / brandt / Vrouwenkraft / Cracmschenderye / openbaer gewalt / daer de daedt vnd dader bekent zijn / wegelaging / vervalsinge / Kerck-schenderye / vreedbreeckinghe / binnen Jaer vnd dach / na dat die van 's Heeren weghen ghebaden waer / sal d'Officier van der plaetsen / sulcken openbaren misdadiger / sonder vervolch van recht / aenvangen / vnd te Hove brengen / umb by den Heer ghestraft te worden.

8.

Vnd daer anders wil ofte ghewaldt gheschiet were / sal ghehooren ten Landtrechte.

9.

Item by aldien over sulcke will vnd ghewaldt / ofte over eenighe andere delicten / geene Klegers voorquemen / ofte dat Klegers buyten weten des Heeren ofte Officiers / gestilt waren / sal de Heer ofte Officier altijdt selfs Kleger zyn voor des Heeren breucken / vnd die alsoo met recht Inwerden.

10.

Niemandt en sal voor sulcke gewaldtbreucken geexecuteert werden / ten zy saeck / dat de ghewalt by den dediger bekent / ofte met onparthydigen bekundtschapt / ofte by Sententie ofte Contumacie verwonnen were.

11.

Belangende de ghemeyne simpel breucken / soo veern die Drost ofte Richter daer van geen bewijs by brengen konde / sal sich de beklaechde by Eede mogen purgieren ofte ontledigen / Alles tot erkentenisse des Gerichts.

12.

Niemandt sal voor de ghemeyne breucke hoogher aengesproken mogen worden / dan tot vier Heeren ponden.

13.

Wie in Veluwen off Veluwenzoom respectivelick ghenoechsaem gheerft vnd gheguedet is / die sal voor geeyschte breucken / gene borgen behoeven te stellen: Maer indien syn Erff und goet voor sulcke actie niet ghenoechsaem is / soo sal hy 't gebreck met burgen vervullen geholden zyn.

14.

Vnd is gheordonniert / dat een pont van des Heeren breucken / van nu voortaen sal betaelt werden met dartich stuyver.

Item /

ea ratione primi ... adhuc ... adjectam
Confessus se hominem occidisse
qualitatem non probans Fach: lib. 1 cap: 27. distinq:
§. 1. om den Misdadiger na te Schryven. adde constit Emanuelis Comneni
de voluntariis homicidiis. ... Schrafft. pag. 53. n. 5.
constit: 8. ... add. hic ... latron: l. 40. ff. de poen.
in wat Heeren landen ... l. 1. et 2. C. de his q.
§ 2. wetende ignarus ideo excusat ... ignorantia donec contra
et etiam in tali praesumit ... probat: nisi homicidium e ma
rium probet l. 21. ff. de probat. l. pen. C. de peric. tutor.
nifestum et notorium. ... receptator sciverit homi
debet tum probari qd talis ... proditionem perpetratum
cidium et dolosum et per ... una cum facto probari
cum qualitas facti adjecta ... adid sufficit contu
debeat Gail 2. obs. 48. in fine. neq. ... pract. crim.
macia Rei principalis vid. Clar: l. 5. §. fin.
quaest: 46. n. 9. eo, qd in capitalibus requirantur probationes
luce meridiana clariores, qualis non est contumacia ll. 4. Bov. ...
tit: 34. art. 32. add. Menoch: judic: q. l. 2. cent: 4. cas. 348. n. 15. 16. 17.

15.

Item / soo en sal niemandt van den Gherichts-luyden voor yemandt bidden / eenighe breucken quijt te gheven / dan soo wie dat breucke / salmen de breucken alsoo alingh betalen laten / alsse hem afghewonnen worden.

16.

Men sal int procederen vnd bedinghen van Heeren breucken volghen den olden ghebruyck.

17.

Vnd daer mede de misdaden niet ongheſtraft mogen blijven / sullen de Droſt vnd Richter / den Scholten bevel doen / de openbare misdedigers / die hunluyden in afweſen van den Droſt vnd Richter voor ooghen kommen / ofte in haren bevolen Ampten te betrappen zyn / met aſſiſtentie der Huysluyden / op des Heeren koſten aen te vanghen / vnd den Droſt ofte Richter te leveren / des ſich de Scholten vnd Huysluyden / daer toe verſocht zijnde / niet en ſullen weygheren / By peen / voor de Scholten / van verlos oerer Officien / vnd arbitralicken gheſtraft te worden / ende voor de Huysluyden / by arbitrale correctie / tot erkenteniſſe des Gherichts.

Dat derde Capittel.

Van Dootſlaen vnd Soenen.

Goris hic pagg: 83.

1.

SO wie nu voortaen met voorſat / luypende / van achteren of van vooren / yemandt van den leven ter doodt brachte / vnd met den Lijve ontqueme / die en ſal achter dien daghe nummermeer in Veluwen weder mogen kommen / By ſijn Lijf / Vnd ſullen des dooden vrunden den Heer aenroepen / om den miſdediger na te ſchrijven / vnd te doen vervolghen / in wat Heeren Landen hy oock ghewecken were / om als een Moordenaer gheſtraft te werden.

2.

Off yemandt den ſelven Moordenaer / wetende ſulcken moordedigen Nederſlach by hem ghedaen te zyn / uyt den Lande holpe / met raedt ofte daedt / heymelick ofte openbaer / ofte hem huyſden ofte haefden / die ſal verlieſen veertich pondt / vnd daer en boven tot erkenteniſſe des Gherichts ſtaen.

ad h. art. adde Gor: ad sui Vel. pag: 37.

Wie

§ 11 Bij eeden mogen purgieren / appellatur vulgo juramentum purgationis, sed tamen non potest cogi nisi aliqua probatio delicti praecedat. Gor. hic pag: 25. in delicto capitali ...

§ 12 ... Christina vol. 2 decis. 156 n. 4 ... ut infra taxatam summam secundum qualitatem delicti et personae perveniri possit.

Van tot vier heren ponden / dat is ses gl: doch nu verhooght tot 10 gl.

§ 14 Meter 30 strs / nu is tot 50 strs verhooght bij ... alwaer de Landtdrost noch boven de 30 strs een hoet oft schepel havers, wort toegeleijt twelck hij estimiert op 20 strs dat een heere pont nu thaeme is 50 strs muts dat de Drost het Ger: souden defroijeren maer dat geschiet niet.

75

An quælibet subditus teneatur maleficium in ædibus suis com=
missum denuntiare, Modest: Pist p. 2 q. 61. de famponibus id pass:
sim affirmat. ll. 4. bovenampt. L. 35. art: 18. Cl. transissel.
pars: ult. t: 23. art: 5. dat chirurgijs statutum ē 22. Novemb.
1714. dat sij alvoren 't twede verbandt doen 't selve aen de
naeste onderschoutg moeten bekent maeken, bij breuke van 20. ll. s.
officiali de crimine cum delinquenti ō licet transigere. Cancell. ord: art: 92.
officialis removeri ō potē nisi legitimus processus præcedat et
sententia condemnatoria Schrass. h. pag. 50. n. 6. 7. 8. et Legg.
officialis via facti et sine justa ratioē removeri nequit. vid
Schrass. h. pag. 51.

Cap: 13 Qui lapidem conjiciens in aliquem interficit, indubio animum
§ 1. occidendi habuisse non præsumitur Dan. Moll sem: 1. cap: 38.
Soo wie dee: | confer: Novell. Constantini Porphyrogenneta ... tit.
Tar Coevoitur | de voluntarijs homicidiis
Homicida qui dolose aliquem qualicumque modo interficit hoc
jure tenetur
Requiritur dolus in genere non in specie, nam si quis alium pro
alio interficit, quia dat operam rei illicitæ, nihilominus hoc
jure tenetur et punitur ordinaria pœna
Dolus non præsumitur nisi probetur Exc. nisi quis ambulet per viam
insolitam Ver: lib: 1. decis: 190.
Sed quid si plures in rixa casu exorta et oriretur quis homicidium
fecerit? Dico quoad civilem actionem oes excl. Aquilia de occi=
so tenentur, quoad pœnam corporalem secundum plerosque docto=
res nullus ordinaria pœna punitur; si vero præmeditato animo
plures unum occiderint secund. Gail. obs: 109. omnes pœnæ legis
Corneliæ de sicariis subjiciendi sunt.
Quæritur quomodo possit cædem a se commissam confiteri et
ea ratione puniri Curt. II lib: 2. cap: 9.
Confessus se hominem occidisse adhuc defensione et adjectam
qualitatem non probans Farin: lib: 1 cap: 27. destruy:
prin: 87. § 1. om den misdadiger na te schrijven. adde constit Emanuelis Comneni
constit: 8. de voluntarijs homicidiis. Schrass. pag. 53. n. 7.
in wat Heeren landen ett. add. hic latron: l. 40. ff. de pœn.
§ 2. wetende ignarus ideo excusatur l. 1. et 2. C. de his q.
et etiam in tali præsumitur ignorantia donec contra=
rium probetur l. 21. ff. de probat: nisi homicidium ē ma
nifestum et notorium. l. pen. C. de peric. tutor.
debet tamen probari qd talis receptator sciverit homi=
cidium esse dolosum et per proditionem perpetratum
cum qualitas facti adjecta una cum facto probari
debeat Gail 2. obs. 48. in fine. neque ad id sufficit contu=
macia Rei principalis vid. Clar: l. 5. §. fin. pract. crim:
quæst: 46. n. 9. eo, qd in capitalibus requirantur probationes
luce meridiana clariores, qualis ō ē contumacia ll. 4. Bov. ampt.
tit. 34. art. 32. add. Menoch: judic. q. l. 2. cent: 4. cas. 348. n. 15. 16. 17.

Demosthenem in Oratione contra Aristocratem lege Atheniensium cautum refert: si quis violenta morte obierit, pro hoc gentilibus & cognatis androlepsia sunto quoad judicium caedis poenasque subierint vel veris auctores dediderint et Graeci prehensionem illam civium apud quos latitabat reus caedis, androlepsion vocabant, ac instituti hujus Pollux et alii meminerunt, sic tamen ut tres saltem prehendi potestas esset, et detinendi non puniendi causa Budaeus in l. aut facta ff. eventus de poen:

§. 43 Sonder opsaet si quis aliquem non dolo neque ex proposito occiderit huic poena ordinaria locum non habet h. t. l. 1. §. 3. ff ad leg. Corn. de sicar: l. 53. ff de furt: qui improviso aliquem occidit casu magis quam voluntate occidisse putatur d. l. 1. immodica enim ira gignit insaniam Gail 2. obs. 110 n. 36. 37. adde Senec: lib. 1. de ira. c. 1. pene in fin: et lib. 3. c. 3. si de sancta ira non constat pro homicida plectendus Carpz. practi: crim: part. 1. quaest. 25. n. 22.
dat hij daer aen sterve ergo vulnus debet esse lethale si enim ex imperitia chirurgorum fit lethale vel ratione inordinatae vitae, idque probaverit reus, neque ex adverso probata lethalitate vulneris accepti, tunc vulnerans ordinaria poena eximitur Sim. van Leuw. cens. for. l. 5. c. 17. pr. et n. 1. adde Carpz. practi: crim: part. 1. quaestion: 25. n. 11. et seq.
remissie remissionem nemo dare potest nisi curia patria vel princeps licet magistratus supremam habet jurisdictionem uti in curia 17 Aug: 1610. rescriptum est Dno van Loenen tot meijnerswijck hisce verbis al is 't dat de hooge heerlijkheden kennisse en condemnatie hebben, dat haer nogtans niet toe en koomt remissie quia hoc principi competit adde Kinschot. de remiss: homic. c. 5. n. 5. neque etiam magistratus sententiam mutare potest, cum de innocentia damnati constat, sed tunc debet scribere principi, ut talem damnatum restituat. l. 1. in fin. ff de quaestion:
§. 4. of om sijn lijf noodwendig etc: quod quis facit ad tutelam sui corporis jure fecisse videtur l. 3. ff de just: et jur: talisque hoc qui insidias alteri fecerit non ab alio sed a seipso occisus videtur Gail 2. obs. 110. n. 9. et e contraria qui se non defendit, sibi ipsi mortem consciwisse videtur Cic. in orat: pro Milon: vid. porro de hac materia Carpz: pract: crim: part: 1. qst. 28. porro vid. Sim. van Leuw. proc. crim. 11. D. Hachin. 1. controv: 27.
Quaeritur an homicidium ob honoris defensionem commissum sit excusandum Gail affirmat h. sententiam 1. obs. 30. n. 2. quia fama et vita pari passu ambulant. l. 9. ff de manum. vindict: Schrass. ad h. Vel h. negat dicitque talem homicidam minime esse absolvendum pag: 49. n. 45
jaer en dagh hoc juri antiquo imputandum secundum quod tum homicidia casualia exilio punita fuerunt Heig: 2. q. 22. n. 501. hocque est in poenam ejus, qui innocentia diffisus sese in fugam conjecit, ideo melius est ut innocens sponte se offerat l. 1. C. ad l. Corn: de sicar: et licet reus per annum et diem exulaverit, tamen restituere suam innocentiam probare debet ll. transis: part. 2. tit: 22. §. 5.
§. 5. strax daer beslaen sc. si absens est reus et legitimis edictis citatusque non comparuit Ant: Math. de crim. l. 48. t. 13. c. 7. n. 2. sicque talis contumax est tunc fiscus ex ejus bonis multam capit, sed si revertatur sive absolvitur sive non, bona tamen arresto liberantur Reform: Zutph. t. 11. art: 19. adde ll. van de 4. Boven Ampt. tit: 27. art: 27.

76

§.3 Ex pluribus vulnerantibus omnes teneri extra dubium est, lege Aq: et praes. 11.182. hoc tit: quod si discerni ex circumstantiis non potest cui imputandum lethale vulnus, si vero posterior lethaliter occiserit, & aliquis cum prior vulneraverit, posterior de caede teneatur cum ex actu posterioris mors secuta fuerit, et prior tantum teneatur de vulnere

§.4 Conf: Coller: decis: 156. Olijde incompst van Brabant art. 261.
Gratiam principis consequi non potest nisi qui pacem ab haerede ejus quem occidit habet §§.6. h.t.
Satis autem futurum est, si pacem inierit cum eo qui se haeredem ex inventario gerit. Curt. II lib: 2. c.6. 17. pag: 167.
Purgieren / nam omne malum prave purgitur actum c.i. cum est super verbo laedere ext. de purgat:
Quomodo autem probetur animus occidendi vid: Gloss: ad l. i. C. ad l. Cornel. de sicariis adde et l. Caroli ducis quam ac 1532. Belavis dedit quam habes apud Schraff. pag: 58. n.3.

§.5. Thien ponden / te thien dalr. vid: § tit 2. §§.14.

§.6. Utrum liberi parentis necem vindicare teneantur eorum non facto an se indignos haereditate paterna reddant? Steig: p.2. q.34.
Item fugere licet super nece defuncti sine principali authoritate aliud obtinet apud Saxones Steig: ad q.34. n.29.
Des Heeren wel | Coler. decis: 22. Matth: de afflict: decis: 267. n: 4. et 5.
Moribus hujus provinciae pars aliqua bonorum ejus, qui caedem fecerit, addicitur nisi liberis vel parentibus et uxori, quod et olim sub Imperatore constitutum ac sancitum reperitur vid: Constantin: Porphyrogenn: Novell. περὶ τῶν φονευόντων et Cujac: lib: 14. obs: c.4.
An propter delictum conjugis pars communionis possit deteriorari vel alienari vid. Louet fol. 261.
Quaesitum fuit an minor 25 annis cum auctoritate tutoris vel curatoris pacem facere possit absque decreto judicis? posse respondi vid: Fachin: lib. 9. controv. c.44.
Item fuit quaesitum an pace inita a minore 25 annis quam curavit cum authoritate curatoris poena committatur per stipulationem promissa? nihil proponi videbatur cur poenae adjectio non valeret, et si valeat cur non committeretur vid: Fachin: ad lib: 9. c.44.
Quaeritur an sufficiat in casu hujus statuti habere pacem a parte majore haeredum? vid: Fachin: lib: 10 cap: 501. et putat quod sic, nisi adsit praejudicium haeredis recusantis.

Jus vindicandi necem defuncti cu componendi super eius ~~[illegible]~~ caede sive transigendi quibus competat ? Coler: decis: 159. Forcat de feud. c. 10 n. 11. P. Heig: p. 2. q. 34. n. 7. et 17. et seqq de origine harum transactio-num vid. P. Heig: p. 2. q. 24. n. 13.

Poenae remittendae potestas facinerosis reis competit summo soli Principi aut cui hoc Princeps specialiter concessit P. Heig. p. 2. q. 22.

Item an inferior a Principe delinquentibus liberum commeatum in suo territorio remeantium dare poss: vid. P. Heig: d. q. 22. n. 21. et seqq.

An remissa a Principe homicidii poena exilium adhuc indici poss: P. Heig: d. q. 22 n. 41. et seqq.

Indignum habetur homicidam in conspectu populi et offensorum inviolatum obambulare P. Heig: d. q. 22. n. 52. et seqq.

Cui remissionum emolumenta debeant applicari P. Heig: p. 2. q. 22. n. 63.

Sumptus criminalium iudiciorum Magistratus ordinarii defici-entibus accusatoribus sufferre debent P. Heig: p. 2. q. 23.

Homicida vel fure ad mortem damnato an nihilominus haeredes teneantur ad interesse vel interesse rerum ablatarum vid. P. Heig. d. q. 23. n. 17. et seqq.

Per transactionem privatam in capitalibus delictis permissam non praeiudicatur vindictae publicae, quo minus iudex deinceps contra reum procedat P. Heig: p. 2. q. 24. n. 10.

Plenissime demum expiatur crimen mortale, si utrique parti laeso privato et reipubl: satisfiat Heig: q. 24. n. 11.

An Princeps poenas delictis capitalibus a lege impositas recte re-mittat P. Heig: p. 2. q. 24. n. 29. et seqq.

Cui Magistratui id sit permissum.

Minime probanda est illa consuetudo, quae homicidia absque discri-mine poena saltem pecuniaria punit, ut inter populos septentri-onales e multis annis apud quosdam Danos sc. Polonos, Suecos, Frisios Holsatos fuit receptum P. Heig: ad q. 24. n. 43.

De iure Asylorum Heig. d. q. 24. n. 44. et seqq.

Cavere dat Magistratus, ne sontes a suo Magistratu fugientes recipiant et horum delictorum participes se faciant P. Heig: d. q. 24. in fin.

De delictis a domesticis et apparitoribus Principis in civitate com-missis aut cognoscat Princeps superior vel civitas P. Heig: p. 2. q. 25.

Iuri Romano incognita est ratio illa passim hodie recepta delinquen-di supplicio affectos insepultos M. J. R. lib. 1. c. 11. R. 107.

transactio sup caeden apud qsdam sine principis probatione o subsistit Heyg: p. 2. quaest: 34. n. 29.

potest princeps remittere regulariter non vero ant reconcia-liationem cum proximis defuncti. l. van Holl. tit: 11. art: 23. Heyg. d. q. 24. n.
majorque pars proximos debet reconciliari licet minor pars ad reconciliandum [illegible]
[illegible] e principe poss cogi art: 8. h. c. vel alias [illegible] remissionem dabit l. van [illegible]
tit: 11. art: 24. si plures occiderunt, uno pacem obtinente et alii obtine[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] voor [illegible] voor alle. Christ: ad ll. [illegible] tit. [illegible]

77

Hodie in aedibus, caeterum parentes aliive proximi de sanguine litem inferunt, capiunt ut lis aestimata redigatur ad aestimandum, quantum sua interest, Procurator fisci crimen instituat, vindictam persequitur — solutionem capitis petit alterum alteri praejudicium non adfert, ut accusator unus aestimationem capitis, alter caput ipsum petere possit. Nec satis est fecisse parti sicut loquimur / nisi publice abolitio impetretur, aut contra non satis est remissionem impetrasse nisi quod interest solvatur, [illegible]

[illegible]

Tit: 8.

3.

Wie yemandt vechtender handt uyt heviger moedt / sonder opsat / alsoo verwondet / dat hy daer aen storve / die sal soo hy met den lyve ontqueme / uyt Veluwen wijcken ende blijven / die tijdt van ses Jaren / na dat den Doodtslach by hem ghedaen sal zijn / sonder daerentusschen umb gheleyde of remissie aen den Heer te mogen aenholden.

adde ant: math. de crim: lib. 47. t. 2 cap. 3. n. 6.

uit de Stadt Arnhem 3 jaeren ses weecken Statb. fol: 52.

4. concordat Ll. Zutph. t. 11. art: 22.

Wie deur schijnbaerlijck ongeluck / ofte oock om syn Lijf nootwendich te verweeren / yemandt ombrochte / die sal het Landt van Veluwen ruymen / vnd verlaten moeten Jaer vnd dach / off sal sich mogen stellen in handen vande Justitie / vmb sich behoorlick te purgieren vnd ontledigen.

Dat is een paer ses weecken en 3 daegen.

5.

Item soo sal de Officier / de gueder van alle de geene die eenigen Doot-slach begaen hebben / stracks doen beslaen / de welcke moghen geredimiert werden met thien ponden.

6.

De Dootslagers en sullen van den Heer niet soenen mogen / sy zijn dan eerst van den vrunden des ontlijfden gescheyden / na eyschung der saecken / vnd nae oere macht / vnd de soene sal dan noch staen tot des Heeren wille.

de hac communione vide art: 27. t. 27. pag: 55. by Stat.

Vnd / want op Veluwen vnd in Veluwenzoom gemeynschap is / van goederen tusschen Man vnd Wijf / soo sullen alle soenen van Doodtslagen gheschieden / soo wel met den lest-levenden / als met den naesten vrunden van den ontlijfden / welcke naeste vrunden verstaen werden te zijn alle die ghenen / die erven vnd succediren in de guederen van den ontlijfden. Met der bescheydenheydt / dat die soen penningen half en half ghedeylt sullen werden / tusschen den lestlevenden / vnd den naesten vrunden des afflijvigen / Te weten / als Man of Wijff doodt gebleven is: Maer aengaende ongehijlickte persoonen / sal de soene gheschieden aen des ontlijfden naeste vrunden alleen: Alles met alsulcke solemniteyten / als de eerbaerheyt vnd der saecken ghewicht vereyschen.

Concordat tit. 11 §. 23. Ref. Zutph.

8.

Off de vrunden des dooden / die niet moortdadich vnd opsettelick omghekomen waren / den hantdediger niet en wollen laten scheyden / t'eyndens ofte na verloop der tijdt hier voor benoemt / vnd de hantdediger oirbuedich were te scheyden / tot erkentenisse des Heeren / soo sal de Heer den selven moghen laten soenen / hem het Landt wederumb gheven / by syn goedt te komen / vnd voor de vrunden des dooden beschudden vnd veylich

B halden /

jus vindicandi necnon definiti ac componendi super ejus ~~...~~ caede sive transigendi quibus competat? Coler: Decis: 159. Forcat de Feud. c. 10 n. 11. P. Heyg. p. 2. q. 34. n. 7. et 17. et seqq. De origine harum transactionum vid. P. Heig: p. 2. q. 24. n. 13.

Poenae remittendae potestas facinerosis reis competit summo soli Principi aut cui hoc Princeps specialiter concessit P. Heig. p. 2. q. 22.

Item an inferior a Principe delinquentibus liberum commeatum in suo territorio remeandi dare poss[it] vid. P. Heig: d. q. 22. n. 21. et seqq.

An remissa a Principe homicidii poena exilium adhuc indici poss[it] P. Heig: d. q. 22 n. 41. et seqq.

Indignum habetur homicidam in conspectu populi et offensorum inviolatum obambulare P. Heig: d. q. 22. n. 52. et seqq.

Cui remissionum emolumenta debeant applicari P. Heig: p. 2. q. 22. n. 63.

[illegible] Magistratus ordinarii defici-

Sumptiss[...]
cuntibus [...]
Homicida[...]
teneantur [...]
d. q. 23. [...]
Per tran[...]
non pro[...]
rerum p[...]
Plenissim[...]
privatos [...]
An Prin[...]
mittat [...]
Cui May[...]
Minim[...]
mine p[...]
onales [...]
Volsatos [...]
De jure [...]
Cavere d[...]
recipian[...]
24. in f[...]
De delicti[...]
missis a[...]
Juri Ro[...]
di suppli[...]
transactio[...]
sub Stit[...]

halden/ ter tijdt toẽ / de selve Vrunden oirbuedich weren / na ghestalt der saecken/ vnd na syne macht te laten soenen. Vnd of sich de vrunden daer tegen aen den handtdediger keerden/ soo sal 't selve met recht gheacht werden voor ghewaldt / na gelegenheyt der saken.

9.

Off yemandt onversiens by ongeluck doodt bleve/ het waer dat hy van een Huys / eenen Wagen / van een Peerdt / of anders waer af viele ofte verdroncke / ofte woe sich dat begeven mocht / daer van sal de Heer geen breuck hebben.

10.

Vnd sullen dusdanighe vnde andere ontlijfden / die niet natuerlicker wijse van 't leven ter doodt ghekomen zyn / niet moghen ter Aerden bestadet werden / sy weren dan eerst van den Officier ter plaetsen besichtiget vnd beleydet.

11.

Alsoo bevonden wordt in Veluwen een seer quaet ghebruyck te zyn/ in 't vervolgen van Doodtslagers / door dien/ dat des dooden mans vrunden/ met groote ongestuymigheyt in die huysen vallen van die daders vnd hare Vrunden / vnd onder decksel van huys soeckinghe vnd vervolch des Doortslaghers / allerhande moetwil vnd overlast aenrichten / wesende een saecke van een seer quade consequentie / die in Landen van Justitie niet behoort geleden te werden; Soo sal sich voortaen niemandt gelusten laten/ int vervolghen van versoenen die eene nederlaech begaen hebben / eenighe moedtwille/daetelickheyt/ schade oft ongemack aen te richten/ by pene van reparatie der ghedaner beschadigungh / ende daer-en-boven arbitralick ghestraft te worden/ tot erkentenisse des Gherichts.

12.

Vnd sal den Scholten bevolen ende ingebonden zyn / na dat eenighen Nederslach / in afwesen van den Drost oft Richter gheschiedt zy / stracks daer over te nemen goede geloofweerdighe informatie / alvorens den dooden Man ter aerden kome/ of begraven worde / ende sulcke informatie / in behoorlicker forme / beschreven / bezegelt ende beteyckent / sonder vertooch te senden aen den Drost oft Richter respective : Dat oock over dusdanighe dooden besichtigungh ende beleydungh by den Scholten / oirkondt Gherichts luyden gheschiede / vnd goede aenteyckenungh daer van ghemaeckt worden sal / wie van olden tijden ghebruyckelick / op dat die Heer ende die geinteressierde parthye daer van des noot-gebeurende / ghelooffweerdighe schijn vnd bescheyt vinden vnd hebben moghen.

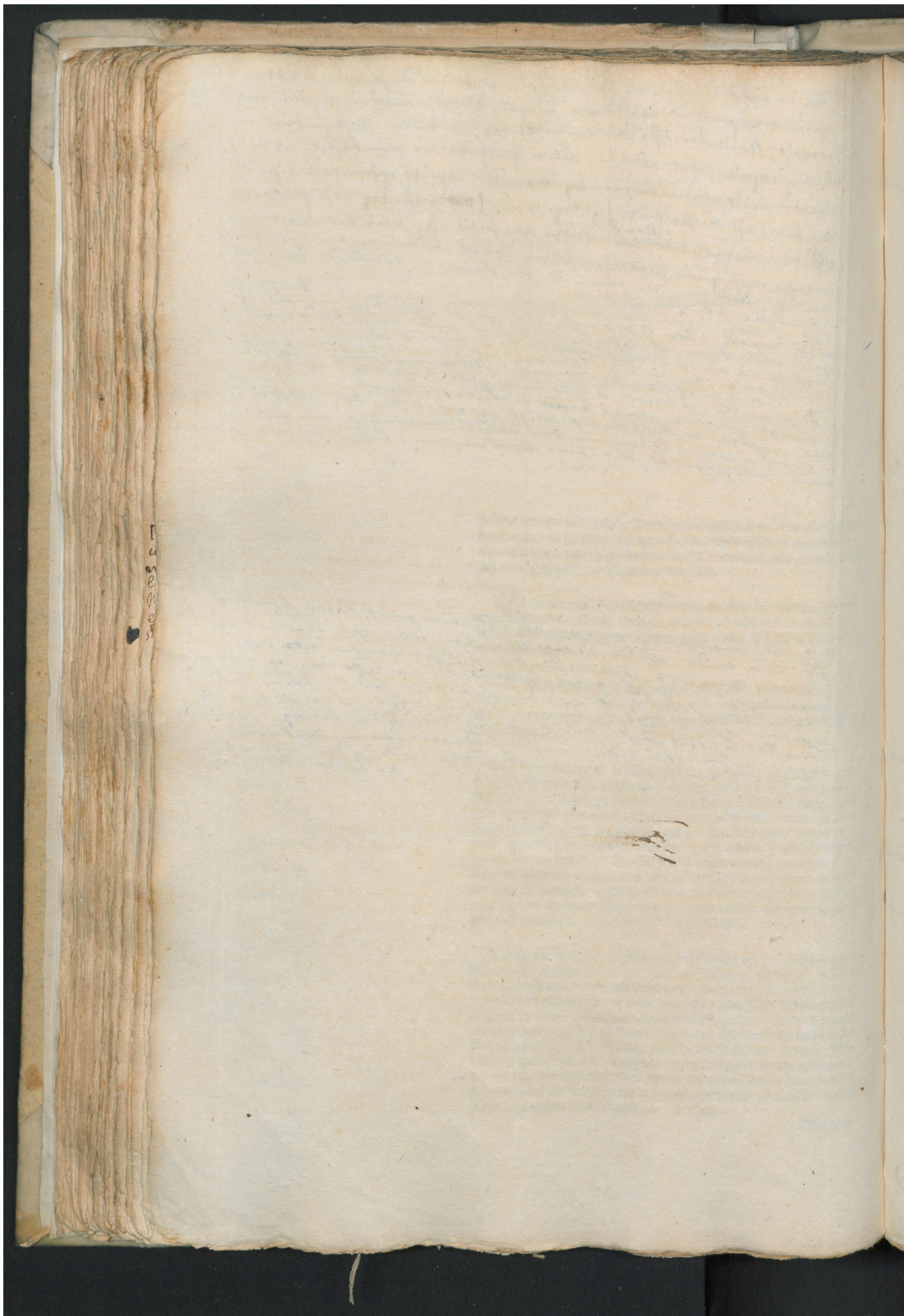
Wanneer

77

Hodie in caedibus, caesorum parentes aliive proximi de sanguine litem inferunt, agunt ut lis aestimata redigatur ad aestimandum, quantum sua interest, Procurator fisci crimen intentat, vindictam persequitur — ut ac- solumque caput petit alterum alteri praejudicium non adfert, ut ac- cusator unius aestimationem capitis, alter caput ipsum petere possit. Neque satis est fecisse parti [ut loquimur] ~~inter~~ refsatie nisi publice abolitio impetretur, l. 42 ff. de pact. aut contra non satis est remissionem im- petrasse nisi quod interest solvatur, quia id salvo jure tertii factum censetur Gudelin: in comm: de jur: pac. c. 5. Everhard: loc. a ple- nitudine potestatis n. 12.

quod si homicida sit punitus? tunc damnum tamen et interesse potest repeti adde l. 4. § 1. ff. ad l. Corn. de sicar: Cujac. 14. obs. 4. non vero lucrum Costa l. ad l. 3. ff. si quadr: paup: fec. dic: afflicti decis: 34 in add: n. 6. et 11. ~~afflicti~~ Berlich: part: 4. conclus: 11. n. 17. in Saxonia hoc in casu mortem vel aliam corporalem poenam omnia solvere refert Carpz: prax: fori part: 4. const: 12. defini: 5. quod si nulli extent a quibus pacem potest habere reus? Et tunc princeps concedit gratiae ~~rescri~~ Rescriptum apposita conditione nisi postea consanguineus aliquis appareat etc. Christ: ad ll. Mechl. t. 2. art: 32. n. 5. vel citatis per edictum in loco delicti commissi propinquis, legum pauperibus solvendum Rotz van Comm: Sakk: t. 12. part: 2. n. 28. et 30.

§ 10. niet moogen ter aerdet etc. etsi magnus favor sepulturae sit l. 4. et 45. ff. de Relig: attamen qui sibi ipsi mortem con- scivit, minime sepeliendus est, sed suspendendus. uti ita practicatur in Curia Gelriae. Groenewad l. 1. 2. C. de bon. eor. qui sibi mort: ideo inspectioni locus est, ut appareat judici, sibine ipsi mortem intulerit, an vero per alium interemptus est. si occisus honeste sepeliendus, si sibi ipsi etc. suspendendus, furcaeque appendendus. ante inspectionem judicis neque enim cadaver loco moveri debet ll. transis: part. 2. t. 21. art: 2. verb: Sbragt unde quidem impune cadaver aquis extrahere licet, sed tamen pedibus iterum demergere necesse est.

Cap: 4. 5. on- geld. adeo ut non licet testi verum tes
timonium danti pecuniam accipere sub pœna
falsi ut Bartol: ad l. ff ad l. Corn: de falsis uti tn in judice
velut alii talem testem arbitrio judicis corrigen-
dum esse, putant Schrass: hic. pecuniam tn testes
accipere possunt ut ex: gr: operarum cessantis pretium
impensas etc. ne eis officium suum sit damno
sum l. 7. ff. Testam: quemad: aper: Gail. 1. obs: 99. n. 8. add. n. 4.
papon: lib. 6. t: 11. art: 6. ~~debet~~ et sic si vocetur extra
domicilii ~~locum~~ comparere non tenetur nisi praedu-
cens sumptus et impensas itineris, moræ et reditus prius
deponat Berlich: part: 1. concl. 41. n. 10. adde Bern: van Zutph.
tit: getuige art: 4.
opsetzelyck etc: affectus enim distinguit delicta, si enim
quis dolo malo et proposito pejeraverit pœna plectendus
si vero qs ex simplicitate et sine dolo ac proposito peje-
raverit absolvendus Hollandt: consult: 1. cons: 226. et 4.
cons: 355. et 328. ~~et~~ qd magis dolus non præsumitur
nisi probetur ab eo, per quem allegatur Everh. cons. 96. n. 7. et seq.
~~met~~ valsche getuigenis, sive interrogatus veritatem
dixerit sive tacuerit arg. l. 121. ff. de R. J.
spiriis ~~heilig~~ deo et hominibus adfert injuriam, unde odium dei
sibi parit Proverb: 6. v. 16. et seq. l. 4. §. 1. C. de hæret: et manich:
per Deum solum Christianis jurandum h. e. per solum God.
Ant. Math. obs: 24. Sixtinus? 1. obs. 17.
eerloos add. l. 41. ff. de transact: idque ipso jure, non impetra-
ta sententia, modo de perjurio constet h. ita ut nullis hono-
ribus fungi possit l. un. Cod. de infam: nec postea ei
ulla fides habetur nec rursus juramentum defertur Carpz: pract:
crim: part: 1. quæst: 46. n. 18. neque standum juramento a
perjuro dato h. rejiciendum ac suspectum esse censetur
Sixtinus: 3. obs. 58. nam semel malus semper malus in eodem ge-
nere mali.
Etsi fœmina non jurat elevatis prioribus digitis, h. mamma
dextræ manu sinistra imposita, tn pejerans eadem
pœna, qua vir sc. priorum digitorum amputatione plectanda esse puto
eo qd statutum in verbis die hem, non solum masculos h. et
fœminas comprehendit arg: l. 1. ff de V. S.
§. 3. na erkentenisse des gerigts simplicis voluptatis Venereæ
forum competens probet conventus Velavieg h. art:
Est tn casus, quo praxis supremæ quoque curiæ in prima in-
stantia tribuit cognitionem, non simpliciter et per se
h. eventualiter, ne sc. causæ connexitas dividatur. utpote ubi vitiata
fornicatorem coram curia convenit sub prætextu sponsaliorum
petatque ut eam ducat uxorem, vel in eventum condemnetur
ad reparationem honoris puerperii, et alimento spurio præstanda
Tum enim narrata in libello citationis de sponsalibus fun-
dant jurisdictionem curiæ, etiam rejecto primo conclusionis
membro de matrimonio, pergit curia cognoscere de secundo
proterea fornicator virginem ducere debet vel dotare
et sumptus puerperæ et alimenta spuriis præstare Ant.
Math. de crim: l. 48. t. 3. c. 4. n. 11. Groen. ad §. 4. I. de publ. jud:
n. 17 et all. ibid: sive promissio conjugii præcesserit
concubitum sive non. et de alimentis recte contra corrup-
toris patrem agi, dicit Ant: Fab: Cod: lib. 4. t. 9. def: 3. quia enim
a filio procreantur liberi avo paterno sunt oneri. l. pen. ff. de agnosc. et al. lib.
De vidua intra annum luctus nubente vel cum alio
rem habente vid Schrass. h. pag. 8. n. 5. pag. 81. et 82.

§. 13. of Sburgen modus exquirendi tales fidejussores extat in statutis Arnhemiensibus tit: 6. n. 5. 6. 7. 8. vid. porro Goris. h.

Quaeritur an voluntas pro facto habenda? Et ô semper. vid. Simon van Leuw. prax. crimi: part: 7. Carpz. pract. Crim. part: 1. q. 17. Clar. l. 5. § fin. practi crimi quaest: 92. n. 2. aliquando tamen conatus puniendus pro facto, cujus speciem ante aliquot annos habuimus in quodam Marcus, qui propter assassinium tentatum in via publica et ad actum extremum deductum, ab officiali apprehensus et curiae traditus, gladio punitus fuit, ô obstante, quod vulneratus praeter cedentis opinionem qualificat

Cap: 4 §1. Wie dan ooch die &c: / cujus suspicio partim ex aliis circumstantiis partim ex repugnantia eorum, quae dixit testes deprehendi potest a judice, uti tradit novissima Justin: constitutio Nov: 90. de test: §§ -

ney ijst
wie dan ook. contrarius enim ô minus punitur quam ipse efficientalis corruptio papon. l. 22. t: 13. art: 5. ideoque testis corrumpens, etsi illos attestationibus ô utatur, a poena non relevatur Boer: dec. 319. n. 6.

§. 2 Gubernante Duce Albano Rex Hisp: Phil: 2. poenam gladii adulterio in hisce provinciis statuerat, eratque Sixti Papae 5. constitutione Romae capitalis; sed hoc crimen quia communius hodie est foris diversae poenae de jure civili canonico et de consuetudine, adulterium committentibus constitutae sunt. moribus pecuniaria, raro corporalis nisi adulter ô habeat in aere, ne se ex inopia eludant poena l. 1. § 3. ff. de pan.

Sed quid si maritus uxorem, et cum ea adulterantem in crimine deprehensos occidisset? Curia Geldriae A° 1680 judicavit eum non ordinaria poenâ afficiendum, In ca° Gerrit Gerritsen, qui Hermen Evers cum uxore in propriis aedibus adulterantem inveniens interfecit, uxorem ad mortem usque percussit, Curia supradicta propter causam justi doloris flagrantis tanti, et domus propriae eum ordinaria poena absolvit et per biennium extra Veluviam exulare condemnavit

add. Sim: van Leuw: in Cens: for: lib. 1. c. 1.

Solutum adulterio matrimonium, parsque laesa, vivente adhuc adulterante novas nuptias cum alio contrahere potest Groen. ad l. 8. n. 3. C. de Repud: Christ: ad L. Mech: t: 2. art: 13. in addit: n. 6.

Hac praeterea adulterans amittit, quaecunque ex conventione conjugali et bonorum communione lucratus fuit Groen: ad Nov: 117. c. 8. n. 3. Carpz. pract: crim: part: 2. quaest: 64. n. 32. et ex adverso pars laesa statim lucratur ea, quae morte nocentis ei obvenirent si matrimonium solutum ô fuisset † Berlich: part: 4. concl. 29. n. 16. adde Schrass. hic cessant haec effecta per remissionem partis laesae, putantque Dd. tunc ob favorem matrimonii remittendam poenam Utrecht: cons: 2. 8. cons. 144. cessat quoque haec poena et accusatio post quinquennium L. 4. bov: ampt. tit: 33. art: 10. Gor: ad Sl: tracti 3. part: 1. c. 9. n. 32.

† also is ook te Hoove gesegt 1. Feb: 1648. tussen Geurt van Moiel, rick, en Jan Henneken met getruijt van Halle

de poena eorum, qui vivente adhuc conjuge cum alio matrimonium ineunt vid: Moller: p. 4. const: 20. gom: ad l. 80. taur: n. 27. apud nos poena arbitraria ex Ord: plac: de die 22. Mart: 1713. porro Schrass: hic pag: 75. n. 5.

§. 3. Stupri simplicis poena ex edicto Ord: Gelr: de die 2. Junij 1681. est 25 florenis pro prima vice, 50 pro altera, et major arbitraria pro tertia. eodem edicto concubinatus multatur 25 florenis ad singulos menses et si non abstineant intra annum, relegatione. vid. Sichard. in auth. si semel C. quomodo et quand. jud: n. 34. et seqq.

Quaeritur off eenvrysters reparatie van eer kan pretenderen van eenen getrouwt man, die haer tot vleeschlycke conversatie heeft geseduceert? R. tot Putten 1631. is tusschen Aris Killen als Vader en Momber van syn haer dogter Geertje Killen c. Aerts Gerritsen hier quaestie geweest en is met advys van Rechtsgeleerden gestaen, dat den V: gehouden is aen A: voor de oneere syn dogter bij hem (want hij was syn dienstmeijt) aengedaen, uytterigten 100 daelder ad 30. st. t stuck, hem in de selve condemnerende sampt in de kosten van de kraam, en van dese processe.

Tit: B.4.

13.

Wanneer eenen moordtdadich of opsettelick yemandt doodtlick gewonde hadde / sulcks dat hy synes levens in ghevaer stae / sal men den dader / soo verre hy te bekomen is / in versekeringh doen nemen / of verburgen laten / tot dat men sal sien / of die gewonde man aen de quetsuer sal moghen ghenesen worden / vnd opkomen of niet. Vnd soo vern die gequetste by leven blijft / sal die dader staen tot erkentenisse des Gherichts.

Dat vierde Capittel.

Van Straff des Meyneedts, als oock der Ehebreuck vnd Hoererye.

I.

Die yemandt door subornacie / vmb geldt / vriendtschap / vyandtschap / ofte om andere dierghelijcke oorsaecken / opsettelick vnd wetentlick / met valschen Eede vnd gheruycheniſſe beswaert / diewijl hy daer mede Godt vnd der waerheydt belieght / vnd den Richter veroorsaeckt teghen de gherechtigheyt te richten / sal eerstelick met der daedt ehrloos wesen. Ende hem sullen syne twee vinger / daer mede hy den Eedt ghedaen / na den olden ghebruyck / afgehouwen werden. Daer beneffens sal de Meyneedighe den beschadichden in Civile saecken synen schaden verrichten / vnd in Criminele saecken / even die selve straff lijden / die den ontschuldighen / vermits syn valsche ghetuycheniſſe aenghedaen waer; Wie dan oock / die sulcke getuycheniſſe door subornacie / geschenck ofte belofteniſſe / voorsettelick gheprattiseert hebben / ghelijckfals ehrloos zyn / alles wat sy met sulcken meyneedighe kuntschap ghewonnen / met allen Intereſſe van dien weder gheven / vnd noch na gheleghenheydt ghestrafft werden sullen.

2.

Die straff van Ehebreuck vnd Bloetschande / sal den Hove Provinciael / wie van olts ghebruyckelick / bevolen zyn.

3.

Maer simpele Hoererye / sal te Landtrecht ghestrafft worden / nae erkenteniſſe des Gherichts.

Goeis hic pag: 88.

in l. 31. §. 6. ff. de jurejur: dicit praetor [illegible]

add straff: h. n. 12. et 13. pag: 76.

[illegible] §. 8. lempt ... mutilans et ... vulnere Bart: ad l. 2. ff. de priv: delict: n. 6. et seq. ... Menoch. lib. 3. praes. 114. n. 1. ... vol. 2. dec: 178. n. 9 ... tot de 27 julij 1674. tusschen ... Christ: ad ll. Mechl. t. 2. art: 31. n. 11. 12. Menoch: l. 3. praes. 114. n. 6. §. 9. aenhever etc: auctor pugnae ... Ant. Matth. de crim: lib. 47. t. 3. c. 2. n. 5. ... Gail de pac. publ. 16. n. 17. in fin: ... arbitr: jud. l. 2. cent. 2. cas. 363. et n. 18 ... ll. R. Bov. ampt: t. 35. art: 15.

Dat vijfde Capittel.

Van Vechten, Hoonspraeck, vnd eenighe andere breucken.

1.

WJe den anderen met een vuyst slaet / breuckt een pondt / vnd den genen dien hy alsoo onverschuldt metter vuyst gheslaghen heeft / breuckt den Slegher oock een pondt.

2.

Item / wie eenen bloedtwondt / sal ghebreuckt hebben vier ponde / ende wie een mes op den anderen toeghe / ofte met eenigerhande geweer / wapenen / ofte Instrumenten / nae den anderen sloeghe off worpe / het waer met Kannen / Kandelaers / off anders / in ernsten moede / die verloore twee ponden / soo duck hy dat dede.

3.

Vnd wie eenen anderen lempt / breuckt den Heer thien ponde / vnd die beterong van den geenen die lam gewondt off gheslaghen is / sal staen tot erkentenis des Gherichts / by aldien sich parthyen daer over niet verghelijcken kunnen.

4.

Een aenhever des vechtens / soo veern hy in den onrechten bevonden wordt / sal geholden zijn des Verweerders breucken / neffens de syne te betalen / vnd alsoo de breucken dubbelt te gelden / desghelijcken den breuck-Schrijver syne gherechtigheydt dubbelt / van het uytdoen der namen / Edoch alsoo dat de Heer altoos der dubbelder breucken vast stae.

5.

Waer het saeck dat eenich ghevecht ofte oploop gheschiedt / vnd van een ghescheyden off ghebroken ware / vnd daer en boven yemandt quame / vnd maeckten dat ghevecht ofte oploop weder gaende / die sal dubbelen breuck gelden.

6.

Item soo op Veluwen / oft in Veluwenzoom duckmaels ghebeurt / dat ettelicke moedtwilligen op Hoochtijden / Sonnendaghen / ende sunst op Bede- ende Vast-daghen / op Kerckhoven / gemeyne wegen ende straten /

ghevecht

Cap. 5 Breucht een pont. | olim een Daelder met 50 strs.

§. 1 onverschuldt. i. si causam o dederit. ll. 4. bov. ampt. tit. 35. art. 14.
q. en. Iniurisiosa aliquem affecerit, acceptans a se ipso magis quam
ab alio accepisse intelligitur et ideo solum libram o accepit, si prova
eam, quam adversarius multo una debet solvere tenetur h. art. 4.
clare nihil disponit statutum de eo q. fustibus cedit, sputo intelligi
debere art. 2. sp. solum anders ita ut multari debet duabus libris
ll. van de 47 bov. ampt. t. 34. art. 14. poenam irrogant 25. florenos. l. V. Zutp. 2. scruto multa contenta e t. 34.

§. Vulneratus, quam actionem habeat contra vulnerantem vid.
Mod. Pistor. quaest. 107.

Coop van Vaeneveldt heft op S. Andries dach aprili Ao 1541. tho
Nyherck gewesen, die geen scheldinge gestandt en doet die
doet genoeghsaem wederroepinge, en is der breuke vrij.

Hendrich van Besten heft op den 29 Octob. Ao 1554 tho Doorn
Spiel gewesen, dat die geene soo boeven gebodt in des anderen ge-
selschap gecommen was, geen meysterloon hebben toesehen.

Op Dinghx post oculi Ao 1529. heft Bernt van Esvelt tot Borne-
veldt voor recht gewesen, daer yemant hondt eenen anderen
sijn beesten bederft, dat die geene die den hondt onderholt, de selvige
beesten sal moeten betaelen.

§. 2 Roër ad consuet Bitur tit. 2. §. 7. gl. 1.
Christin. ad consuetud. Mechlin. tit. 2. art. 13. 9.

Ad §§. 3 comprehendit enim q. se ipsum vulnerat
§. 2. eenen. h. 5. tu ex proposito Christ. ad ll. Mechl. t. 2. art. 5. n. 5.
rat hoc licet statutum non dictat, imperat tn ratio, quod sit nemo
membrorum suorum dominus l. 13. ff. ad l. aquil. ubi en eadem est
ratio finalis, idem quae jus dicimus l. 32. ff. eod.
bleedwonde antiquus dicebat een keuswonde int L. v. Vel. Ao 1532. fol. 6 §. 10 n. 15
ita habet item eenen korberwonde leedts lang, vinger-nagel diep, vier pond. ita ut in vulnere profunditas unguis requiratur.
hodie tn non desideratur parvum vulnus an magnum sit
ita tn ut effusio sanguinis adee debeat et gutta tn o sufficiat.
immo an plura vulnera qs accepit nihil refert quod dicimus
Damh. prax. crim. c. 77. n. 5. nisi alicui inferant
membrorum mutilationes. Sic statuit Dux Carolus in
ll. Velaviae Ao 1532. f. 6. §. 10. n. 15. ind weren des wonden meer dan
een, NB. die geen lempten in een brogten, soo en sal die
selve ons niet meer gebrouckt hebben dan vyer pondt.
vid. et art. seq. 3 in §. his wie den anderen lempt breucke tien pondt.
§. 3. lempt etsi mutilans et sberat et mutilat, tn o bis aut sep. multatur
q. mutilatio non e actus separatus
si tn ex h. art. 3. a vulnere Bart. ad l. 2. ff. de priv. delict. n. 6. et seq.
vulneratus potest petere mercedes medicorum et operas Menoch.
lib. 3. praes. 114. n. 1. Uti tn doloris habetur ratio ll. 4. bov. ampt. t. 35. art. 16
imo cicatricum ac deformitatis debet haberi ratio, Christ.
vol. 2. dec. 178. n. 9 uti et injuriae Christ. d. l. in §. his pecunia vel honore.
neque mutilatio, vulneratio, et injuria etc. confunduntur in taxatione
cum hec corpus illa personam tangant Bart. d. l. nisi forte
alteruter ante litem contestatam mortuus fuerit, quo casu
nisi de damno actio institui potest, quae datur haeredi et in haeredem
Sand. l. 5. t. 8. def. 4 et it judicatum tot Ede 27 julij 1674. tusschen
Naleken de Man wed. van Gysbert Jansen en Reinis Celen. durat que
haec actio spatium trentis secli, locum que habet, licet iniuria remissa sit vel de ea transactum nisi expresse
de damno cautum sit Christ. ad ll. Mechl. t. 2. art. 31. n. 11. 12.
Menoch. l. 3. praes. 114. n. 6.
§. 4. aenhever etc. auctor pugnae ille e q initium pugnae fecit, uti et
ille q aliquem conviciis aliisque contumeliis irritavit Ant. Math. de
crim. lib. 47. t. 3. c. 3. n. 5. igi princeps culpae ille e, a q malitia incipit
Carpz. pract. crim. add. l. 6. C. ad l. Jul. de vi publ. vel priv. Gail de
pac. publ. 16. n. 17. in fin. si non constet de auctore, argumentis atque indiciis res dirimenda e Ant. Math. d. l. Menoch. de
arbitr. jud. l. 2. cent. 3. cas. 363. et n. 18, quod si illa deficiant
propriam quisque multam pendet ll. 4. Bov. ampt. t. 35. art. 15.

§.1. Quæritur an ille, qui in Velavia alteri mendacium objiciens colaphum receperit, ullam de eo habeat actionem. R. quod non ita ut tamen adversarius a multa eximere debeat uti judicatum tot Nieuwk: A° 1681. tusschen Renselaer en Wacker. en int Oldebroek 22. Octob: 1714. tusschen Derck Dewissen en Ryck Everts. Est enim atrox injuria mendacii opprobrium. Bartz: ad l. 15. §§. ait prætor n. 3. ff. de injur: ll. 4. bov. ampt: t. 35. art: 11. nisi retorsionis causa prolatum Christ: ad ll. Mechl: t: 2. art: 4. n. 13. Unde in ll. transis: part: ult: t. 23. art: 5. inter civiles multas primo loco ponitur add. boding: de Republ. l. 4. c. 7. p. 711. ultra colaphum Velavia non admittit vindictam, si vero ulterius procedat, a multa saltem propria non erit immunis uti judicatum tot Ede den 31. Maij 1681. tusschen Albert Steek en Christoffel Brouwer.

§.2. Quæritur an, si officialis agat de vulnere sanguinolento et nihil probet de vulnere, obtinebit de percussione si illud probet. R. quod sic quia bloedwond tantum est accessorium et detracto accessorio manet principale l. 13. ff. de lib. caus:

§.3. Quæritur si quis immiscet se rixantibus bona fide et impedit ne sibi mortem inferant, eoque actu aliquem ex iis vulneraverit, an teneretur ad mulctam et iræ et puto quod non Christ: ad ll. Mech: t. 2. art: 31. n. 2. sed potius auctorem rixæ de illo vulnere teneri, quia ille fuerit omnium excessuum auctor, causa enim causæ est causa causati. sed quod si immiscens mala fide aliquem ex iis vulneraverit tunc puto teneri et it judicatum tot Nieuwk: 11. Jun: 1682. tusschen Derck van Welhuysen en Aert Hendricksen. Vide

Et ita judicatum tot Willip 25. Julij 172[illegible] tusschen de Ambtman ...
H. Clager en Peter Gerts Roelof Jansen etc. en Wolter Go Aⁿ. sen die mediateur was dewelke is geabsolveerd.

Quæritur an transigens cum vulnerato censeatur læsionem a se factam confiteri et puto quod non, quia qui solvit, non confitetur ut condemnetur, sed ut judicii molestias evadat adde Gail. 2. obs: 103. n. 23. multo magis si transigens protestatus est, se non confiteri sed tantummodo transigere ad redimendam vexam. protestatio enim servat jus protestantis.

§.4. An Auctor rixæ, si vulneratus sit potest actionem ad suum interesse instituere, et puto quod non, quia vim vi repellere liceat, ita ut, qui fecit campedes ipse gestet Carpz: pract: crim: part. 1. quæst: 29. n. 45. et judicata vid. apud Schrass. hic pag: 88. n. 5. 6.

Quæritur an si quis defendendi causa lapidem in adversarium miserit, et non adversarium prætereuntem percusserit, in eum actionem ex lege Aquilia datur. et puto quod sic, quia de damno in levissima culpa dato actionem DD: concedunt gor: ad 19 Gel. tit: 5. art: 3. gl. 1. n. 9. salvo tamen ipso regressu ad ejus agressorem.

§.5. Dubbeld quia delicti reiteratio pœnam aggravat Carpz. part. 4 const: 3. def. 7. concordat. ll. 4. bov: ampt: t. 35. art: 17. l. van Zutph. t. 24.

557. Quaeritur an diebus Dominicis et festis licet con-
tractus inire etc. R/ quod non vid: placitum 21. sept. 1694.
Quaeritur an pacem inire licet istis diebus et R/ quod
sic pacem facere opus est Christianum et omnium dierum.
uti de denuntiatione in casu iniuria facta die lunae
post pentecosten judicatum ao 1655. tot Steerde bij
protractie van Ermelo tusschen den Hr clager ratione
officii ex Gerrits pauss en Jan Evertsen.

§. 7. een yder sal. etc: conveniunt ll. 4. bov. quart.: t: 35 art: 2.
l. van Zutph: t: 24. 9. unde sal, habetq. hoc statutum
fundamentum ex jure divino Exod: 12. et 20.
bouwenwerk hisce patet hoc statutum agi de majoribus opibus.
vieren. unde tibullus
Luce sacra requiescat humus, requiescat arator,
Et grave suspenso vomere cesset opus.
Hooghtyden etc: toti illi dies celebrandi sunt, nisi necessitas vel periculum siquid in mora sit id postulat.
vid: luc. 25. v. 6. etc in statutum 21. sept: ao 1694. modica transgressio non curatur. Sprenger de modic: c. 5. n. 1. et 5.
unde virgil: Quippe in festis quaedam exercere diebus
fas et jura sinunt. etc.

§ 9 Niemant | ratione hujus verbi, niemant, dicendum mulieres quoque cum armis repertas puniri poena hujus statuti Christin: ad consuet: Mechlin: tit: 2 art. 19 num: 5. adde eund. n. 2. et 4.
dragen sufficit enim si quis arma insolita gestasset licet cum illis deprehensus non fuerit
Christ: d. l. et auct: ibid. all.

§ 10 Quia magistratui veluti, qui regem aut Principem repraesentat, vis et honos ac reverentia debetur ac proinde debet conservari ab omni violentia ac injuria immunis, argumento eorum quae tradit Luc: de poena in l. 1. 10. 11. Cod. ut nemo ad suum patrocinium et Christ ad ll. Mechl. t. 2. art: 10. n. 5. Boer: in tractat: de seditios. n. 36

§ 11 Andere gesworen dienaers | quia qui offendit aut laedit nuntius aut apparitor executorve exercens officium suum, censetur offendi justitia et vis fieri Principi, cujus officium deservit Guid. Pap. Decis: 557. incip: aliquis verberat &c.

§. 10 Voorts | Christin: ad consuet: Mechlin: tit: 2 tot: art: 21.
Quaerit quomodo puniendi liberi, qui parentes affecerint. &c vid. Sim. van Leuw: cens: for: l. 5. c. 21. n. 14.

§. 12. of daerna ergo nihil refert an in judicio an vero extra illud ejus tum respectu facta sit injuria. et ita judicatum ao 1677. tot Ermelo, ubi Hergert Rensen condemnatus fuit in poenam triginta librarum, quia officiali extra judicii locum dixerat, de moordt slae u. daer gij staet.

§. 13 Met lastert: woorden | licet convitium verum esset nam veritas convitii non excusat, si fuerit saltem animus injuriandi nam licet expediat reipublicae illud publicare non tamen ob id debet excusari, qui in rixa convitium protulit, debuit enim adire judicem, si expediat reipublicae illud fieri et per viam denuntiationis et accusationis probare Christin. vol: 1. Decis. 142. n: 6. et seqq.
crescit injuria loco et tempore maxime si in judicio facta sit. l. 4. C. de injur.
sic injuria commissa coram judice sedente non eget alia probatione Boer: de seditios. n. 37. Mynsing: 6. obs: 3. et DD. ibid. all.
econtra injuria extra judicium illata, licet praesentibus judicialibus requiritur probatio, eo quod ipsis ut judicibus sed ut privatis constet, per quos non aliter probatur injuria nisi officium judicis deponant et testis officium assumant, nemo enim in eadem re judex esse potest et testis, Durant in specul. part. 6. de appell: n. 54.
vide porro Schrass. ad h. art. pag. 96. n. 5.

ghevecht vnd oproer aenrichten / sullen die sulcks doen / ghebreuckt hebben ses ponden / vnd daer beneffens noch staen tot arbitrale correctie / na erkentenisse des Gherichts.

7.

Een yeder sal op Hoochtijden / Sondaghen / Vast- vnd Bede-daghen vieren / vnd sich van uytterlijcken arbeydt / als van houwen / graven / tuynen / dorssen / wannen vnd dergheliicken ontholden / ten ware dat de kentlicke noodt tot discretie des Gherichts sulcks geeyscht hadde.

8.

Hier by is gheordonniert ende ghestatuiert / dat soo wie voor off onder de Predicatie te ghelaghe sittende bevonden wordt / sal elcks ghebreucke hebben een pondt / desgelijcken sal oock de Weerdt ofte Weerdinne daert gheschiede / van elcken soodanighen ghelage verbeuren een pondt / uytghesondert reysende ende wechveerdighe Luyden.

concordant ll. t. bov. ampt: t. 35 art. 3. L. van Zutph. t. 24. art. nogh zal et seq. adde in placcaet 21. Sept. ao 1694

9.

Sal oock niemandt by daghe off by nachte / bylen / steenen / korte sinckroers / ysere klooten / of andere onbehoorlijcke wapenen / bedeckt op yemant dragen / die dat daerenboven dede / die verloore thien pondt.

10.

Voorts oft yemandt den Drost / Richter / Gherichts-luyden off Gherichts-bade hoonspraecke dede oft sloeghe / als sy te Gericht geseten weren / dat sal staen tot des Heeren willen / onvermindert den Gerichte daer over haer erkentenisse.

concordant ll. t. bov. ampt. t. 35. art. L. van Zutph. t. 24. §. [illegible] adde Rom. 13. v. 12. [illegible] lib. 2. de ll. n. 15.

11.

Vnd off yemandt die selve personen vnd andere ghesworen Dienaers / sloeghe / off dreychde te slaen / oft aen haer eer spraecke / in tijden als sy in hare Officien van des Heeren / ofte Gherichts-wegen doende weren / ofte daer na / ter oirsaken van oer Officien / vnd sulcks buyten hare schuldt vnd verhael / dat sal oock staen tot des Heeren straffingh vnd will.

12.

Dan off de voorß Officiers vnd gheswoorn / sulcke sleghe / dreygen off scheltwoorden onbehoorlijcken aen hun veroorsaeckt vnd versocht hadden / dat sal staen tot erkentenisse des Gherichts / daer dat gheschiet is.

ad h. art: vid: Schrass. pag. 95.

13.

Item waert saecke / dat yemandt den anderen voor den Bancken in sittenden Gerichte / mit lasterlijcke woorden verspraecke / oft eenighe scheltwoorden gave / die verloore vier pondt.

Partibus agendi pro[illegible]
praescripta in singula causarum genera.
Exceptio haec ineptae et intentatae litis in quavis judicii parte proponi potest judex etiam supplebit reo nihil contra excipiente.
Ubi forum procedendi a lege municipali non observatur processus est nullus Baldus cons: 63 part: 5.
Quomodo et quando libellus mutari potest vid. Angelus: ad con[illegible] Consuetudines Brab: art: 266. Coll. 1105. adde l. 14. ff. de aq. pluv. [illegible] libellus post litem contestatam mutari non potest l. 23. ff. de judic.
Tota vis libelli est in conclusione tanquam in cardine Vall: tit: 1. num: 17. et seqq: et: 22.
Daermede und niet anders / si itaque vel nullum ingressum litis vel actioni intentatae minime congruentem quis adhibue-

Dat seste Capittel.

Van dieftalighe goederen.

Goris hic pag: 81.

1.

WAnneer yemandt syn goedt by dieverye afhendich ghemaeckt is/ ende 't selve bevonden wordt in handen van den Dief / ofte van den Officier die den Dieff ghevangen hadde / sal den geenen die dat goedt af gestoolen is / 't selve onweygerlick / sonder eenighe vergeldinghe / weder ghegeven ende ghevolcht werden / soo veern hy kan bewijsen / dat het syn goet is / vnd dat het hem teghen synen wil ghestolen oft ontvreemt is.

concordat L. van Zutph. t. 11. art: 16. adde Dam. prax: crim. c. 30. n. 9 et 10

2.

Insgelijcken / daer yemandt syn goet / dat hem ontvreemt / ghestolen/ oft sunst anders / tegen synen wil afhendich ghemaeckt were / in Veluwen ofte Veluwenzoom by jemandt vonde / ende bewijselick by brengen konde/ dat het sijn were / sal hy dat met toedoen van den Officier weder aenvangen mogen / alwaert schoon op eenen vryen marckt verkoft / ende verscheyden malen veralieneert.

adde L. van Zutph: t. 11. art. 17. l. 2. C. de furt. ubi et ll. 4 Bov. ampt: t. 29 art: 1. et §. 2. ... de ... cap: adde Schrass. h. pag. 99. 100. 101. et 102.

Dat sevende Capittel.

Hoe men in rechte treden sal.

quomodo jure agendum sit. Gor: p. 82.

ACHtervolgende den olden ghebruyck / die voor menschen ghedencken in Veluwen vnd Veluwenzoom gheobserveert is worden / sal men alle Gherichts-saken met dese vijf navolgende ingeng van rechten / aenheven / vnd daer mede vnd niet anders sijne wederparthye ende Gherichteen betrecken.

adde hic Voet de statut: Sect: 10 c. ... n. 6.

Als te weten met

Inleydungh. introductione
Badungh. citatione.
Besaet. manus injectione
Peyndungh vnd pignoratione
Tusschen klacht vnd verburgungh. querela ... nomine satisdatione.

Dat

§. 13. Met Costerl. woorden / licet convitium verum esset nam veritas convitii non excusat, si fuerit saltem animus injuriandi nam licet expediat reipublicae illud publicare non tamen ob id debet excusari, qui in rixa convitium protulit, debuit enim adire judicem, si expediat reipublicae illud fieri et per viam denuntiationis et accusationis probare Christin. vol: 1. Decis. 142. n. 6. et seqq.

crescit injuria loco et tempore maxime si in judicio facta sit. l. 4. C. de injur: sic injuria commissa coram judice sedente non eget alia probatione Boer: de seditios. n. 37. Mynsing: 6. obs: 3. et ... ibid. all: econtra injuria extra judicium illata, licet praesentibus judicialibus requirit probatio, eo quod ipsis ut judicibus sed ut privatis constet, ... probant injuria nisi officium judicis ... et ... officium assumant nemo enim in eadem re judex esse potest et testis ... Spec. part. 6. de appell: n. 54. vide porro Schrass. ad h. ... pag. 96. n. 5.

Cap: 6. §. 1. Van dieftallige goederen Confer: Stiviis 1. decis: 146. ~~ſt~~:
Sonder eenige vergeldinge | hoc est sine omni damno Christin: ad consuet:
Mechlin: lib: 2. cap: 1. art: 2.
Wedergeven | Coler: decis: 146. n. 5. Ulysse incompst van Brabandt
tit: 53. Bald: cons: 42. vol: 1. adde Berlich: par: concl. 45. n. 32.
Tegen sijn wil | non enim sufficit fraudulosum esse furtum verum ut in-
vito domino fiat, requiritur l. 46. §. 61. sut. ff de furtis,
§. 2 l. 25 ff. de oblig: et act: l. 12. C. de furt. §. fin: inst: de furt.
Alwaert schoon | vide expresse confirmantes ll. hunc art: sc: l. B. 23. C. de
R. vindic: et pulchras l. 2. C. de furt: confer. Modest. Pistor: q. 157.
En verscheyden &c: | Quia est contra jus divinum et mutuit peccatum —
Christ: ad ll. mechl. t. 2. art: 2. n. 4. Schrassf: h.c. pag. 99.
Faber de monte in tract: de empt: et vendit quaest 10. num: 8.
ad § 3. poté tamq, licet fur sit suspensus, ab haeredibus res furtivas
condicere, et si non extent aestimationem illarum, licet nunquam
ad eos pervenerit. l. 9. ff. de condict: furt: ut et haec procedunt
debet tamquam probare illam rem suam esse, quod tamen juramento
facere posse statuit Mev. ad jus lubecens: lib. 4. t. 1. art: 6. n. 17.
si de furto constet Bart: et Bd. a l. 9. l. unde vi. Canonistae c. fin:
de eo, quod metus causa. Harm: pist: l. 1. quaest: 18. n. 2. ~~re~~
§. 2. Scheyden nulla enim in hisce currit praescriptio, ita ut res
furto ablata ~~m~~ usque ad millesimum possessorem comitur
contra detentorem sc. non anni 17 cum bona fide fide com-
sumpsit vel alienavit l. 38. in fin. ff. de furt: nisi inde locupletior
sit factus. Mev. ad jus lub. lib: 4. t. 1. art: 6. n. 12. malae vero fidei
detentor neque alienatione neque consumptione rei furtivae liberatur, sed rei
aestimationem solver debet. l. 14. C. de furt: adde Mev. d. l. n. 14. et 15.
adde Menoch. l. 5. praesumpt: 29. n. 14. ~~et~~ 23. et 24.
Cap: 7. ingang van rechten Notandum quod apud nos basis et
fundamentum totius processus est ingressus litis, adeoque
merito appellatur truncus arboris judiciariae. porro hic
quod conclusio in velaria ex longaevo tempore ~~fuit~~ a parte
partium et sententia a parte judicis dirigantur ad solum
litis ingressum haec fere clausula: t gerigt gehoort etc: verstaet
gedaen te zyn een goede of quade inleydingh badingh etc:
Lite Principali pendente querela super attentatis absque novo litis-
ingressu proponi pt.
Ubi ordinaria agendi forma extat, una tamen exhibise quinque ad-
hibenda quae rei ablatae ac praesenti, quae reliquis magis accom-
moda.
Partibus agendi judicibus certa pronuntiandi formulae sunt
praescriptae in singula causarum genera.
Exceptio haec ineptae et intentatae litis in quavis judicii
parte ~~proponi~~ potest judex etiam supplebit reo nihil contra
excipiente.
— Ubi forum procedendi a lege municipali non observatus pro-
cessus est nullus Baldus cons: 63. part: 5.
Quomodo et quando libellus mutari potest vid. Angent: ad con- ff. de adult:
suetudines Brux: art: 286. Coll 1105. adde l. 14. ff. de aq. pluv. l. 17. § 3. ff
libellus post litem contestatam mutari non potest l. 23. ff. de judic:
Tota vis libelli est in conclusione tanquam in cardine Vall: t. 1.
num: 17. et seqq: et: 22.
Daermede und niet anders: | si itaque vel nullum ingressum
litis vel actioni intentatae minime congruentem quis adhibue-

rit, Exceptio nullitatis reo competit. Quid si autem reus contra
ingressum litis non exceperit, anne valebit processus? non vale-
re censeo R. B. S. K. 11. ar. S. D. 1.

Quid si actor non congruentem propositae actioni ingressum
fecerit litis, ac libello subjecerit clausulam salutarem anne
illud quoque vitium per ejus modi clausulam sanabitur? minime. adde Gail 1. obs. 65.
At si jus actoris sit manifestum vel ex ipsis actis vel
ex rei confessione an nihilominus producta nullitas, quae tantum-
modo est juris positivi obstabit? sic receptum est. Gail 1. de pac. publ. 13. n. 1. Menoch. arbitr. jud. c. 3. 94. Everhard. loc. 22. n. 9
Illud etiam quaesitum memini, anne quis pro debito privilegiato
tam in jus vocare quam pignorare posset? affirmat Hubert. 1. c. 7.
in addit. quod ego admitterem in actione personali, ut quae ex
judiciali debiti confessione pro locatione ac pensione ac simili-
bus competit, alio a nos jure uti constat quando persona nulla-
tenus est obligata, ut quod petuntur annui reditus census ac pensiones
dominicales sed vide. 5 tit 9. in pr.
Notandum, quod res immobiles debent expediri
coram drossardo et duobus assessoribus res mo-
biles vero coram Schulteto, Sicque ex carta imperiarum
reperiatur querela cum satisfactione officialis
et partes, si citatione praetoris.
daermede [illegible] an moribus liceat ad litis ingressum
pervenire sine praevia ad satisfaciendum amica interpellatione?
R. distinguendum inter debita liquida et illiquida
si liquida sunt et quae ad certum diem debentur tunc illa
interpellatio non est necessaria, quia qui liquido debet, ipse
in memoria sua servare non ab aliis sibi manifestari
poscere debet l. 12. C. de contrahenda emption: si debi-
ta sint illiquida tunc ea est necessaria, quia in illis
nunquam mora committatur Gail 2. obs. 19. n. 8. nec in
talis est morosus debitor, qui ignorat quantum solvere debeat
l. 99. ff. de R. J. peck: ad Regulam non est in mora 60. n. 2. circ: med.
add. ord: civ: gelria sup: honorario advoc: de Ao 1683. ubi ita de
Advocaten sullen, alvorens sij partheyen over haer salaris en schot
in regten betrecken, veertien dagen oversenden een pertinente
specificatie van dien. Et ita intelligi debet locus Gudel. de jur. nov:
l. 4. c. 1. vs: judicii vocabulum.
anders niet igitur libellus supplex, si formalis litis ingressus
non est observatus, vim citationis habebit, nec rem litigiosam faciet.
l. 14. ff. de in jus voc. Carpz: 1. const: 7. def: 22. Sand. l. 1. t. 17. def. 1.
Reconventioni non est locus in Velavia uti nec in Saxonia
Wesemb: ad t: ff. de compensatione n. 9. diff: consuetud:
vid: apud Schrassert: h. pag: 105.

causa violenti spolii in curia tractari
pote juxta decretum Ord: in comitiis
datum ao 1590. et 91.
Oppositio turbatio et spoliatio eo ipso probantur,
quo actorem possedisse probatur. Klock tom: 2.
cons: 7. n. 270.

Cap: 12. Praetendens se laesum et petere se in integrum restitui ~~etc~~ rem vindicare in uno eodemque judicio. Boerius: cons: 712. n. 12.
Qui pecuniam aut operam in rei conservationem impendit caeteris creditoribus expressam et anteriorem hypothecam habentibus praefertur ita judicatum in Hollandia 1587.

§. 1. Op Erfgrondt. | quod si mobilium vindicatio instituatur, utrumque censeo possessorem vel arresto compellandum ~~vel arresto compel-~~ landum, ut ea in judicio exhibeat deinque petendum sequestrum atque interim proprietatis quaestio agitanda confer: Imbert: 1. Inst: c. 9. litt. A.
Immissio haec olim in ipsa re controversa fiebat cui non absimile est quod antiquo jure Rus a Praetore in fundum controversum litigantes contendebant manum illic conserturi, ut apud Gellium lib. 20. c. 9 legimus, Atque haec petendae rei immobilis formula usurpabatur: Fundus qui est in agro qui Sabinus vocatur meus est, eum ego ex jure Quiritium meum esse aio, ibi ego te ex jure manum consertum voco.
Exceptionis forma: Unde tu me manum consertum vocasti inde ego te revoco, si nemo contradiceret cessio in jure fieri dicebatur.
Praetor Municipalis verbotenus et figuratiue actorem in possessione mittet, quia quidem festucaria possessio obtinebatur olim in rem praesentem quod jam dudum mutatum est.
Mr. Arendt vande Gruithuis heeft op den 6. Feb: A° 1539. tho Apelthoorn gewesen, dat die geene die eerst besitter is sal inde bruick vant goet blijven.
Ad praetorum nostratium officium pertinet defendere possessorem de turbatione intra annum a die conquirentem.
Annus interdicti a Praetore coram, intentandi incipit a die primae occupationis.
Adversus naturaliter possidentem moribus nostris agi non potest interdicto retinendi, quamvis ille vi clam vel precario possideat, sed recuperandi remediis experiendum est.
Neque ap: Praetores nostrates admittuntur Doctorum disputationes de possessione quam quis intra decem annos naturaliter amiserit conservanda ratione civili retentae, sed hoc casu actionibus de restituenda posse experiendum est quod congruit Galliae consuetudini quam annotat, Guid Pap: decis: 302. n. 4.

§ 4 Syne actie | haec verba abundant

83

§.5 In en uitleydinge sal niet meer op de griestreuse grout behoeven te geschieden maer op alle plaetsen daermen den Drost be-commen can art: 19 cap: 14. inst: Gor: p. 232.

Cap. 9. Citandus omnino reus nec praesens in judicio invitus actionem tenet suscipere, nisi solemniter fuerit citatus, quae fuit sententia Bt: ab aliis communiter improbata, Saxonia tn consuetudine recepta de qua Coler: decis:

Dat achtste Capittel.

Van Inleydungh.

Gois: hic pag: 101.

1.

Of yemandt op Erfgrondt om die proprieteyt / ofte oock vmb die possessie desselven met recht spreken wolde / die sal sulcks met Inleydung doen. Vnd of daer uytleydung tegen geschieden / soo sal de Officier parthyen eenen dach van Rechten leggen ten naesten Gerichts-dach aen der Bancken / daer dat goet ghelegen is / ghelijck oock daer tegen besaet ontsaet / vnd tegen peyndung pandtkeerung geschiede.

2.

Wanneer tusschen parthyen questie voor-viele over de possessie van eenich Erffgoedt / vnd de saeck alsoo doncker vnd twijvelachtich bevonden worde / datmen niet wel onderscheyden kunde / by wien de possessie des goets were / ofte soo niemant de possessie desselven goets hadde / wie die dan sal behooren te hebben / sal de Drost oft Richter in sulcken ghevalle mogen verschrijven eenighe naestgeserene Jonckeren / vnd versoecken die Magistraet der naester Stede / tot deputatie ende byvoegungh van eenighe uyt haren middel / om in plaets van de sequestratie die saeck door oere onderhandelungh (ist doenlick) te vergelijcken / ofte over die strijdige possessie summarie te erkennen / Allet by provisie ende tot den naest aenstaenden Gerichte. Vnd sal alsdan Recht in possessorio ghedaen werden / sonder eenighe varsten te nemen / ten waer saeck dat het Gherichte noodich achten / parthyen te remitteren tot beter bewijs.

3. Scil: clam,

Maer indien eener met ghewaldt ofte anders uyt syne possessie ghedronghen worde / vnd 't selve den Drost ende Richter bewust were / soo sal de Drost ofte Richter den selven gheturbierden possesseur op syn versueck / in syn vorighe possessie restituiren vnd handhaven / tot dat hy met recht daer uyt ghesett were.

4.

Item wanneer yemandt inleydung ofte uytleydung wil laten doen / in eenich Erff ofte goedt / die welcke niet ghenoechsaem geerft of geguedt en were / ter plaetsen daer het Goedt daer in die in of uytleydung te geschieden versocht worde / gheleghen were / die selve sal schuldich zijn / eerst voor den Drost ofte Richter vnd Gherichts-luyden syne actie / sampt de kosten vnd schade /

vilegiatum
... primi
fuit exceptio
taefort ad-
a praedii pos-
rbalis et
rehensionem
t infra videre
04. D. Moller.
quod citatus
n est citatus
comparens
non expressam
ne, quod tunc
si vero ex
uum privi-
es, allegaverit
12. art: 9.
p. 22.

Cap: 10. Praetendens se laesum potest petere se in integrum restitui ~~et~~ rem vindicare in uno eodemque judicio Louin: cons: 703. n. 19.
Qui pecuniam aut operam in rei conservationem impendit ceteris creditoribus expressam et anteriorem hypothecam habentibus praefertur vide judicatum in Hollandia 1507.

§. 1. Op Erfgrondt / quod si mobilium vindicatio instituatur utendum censeo possessorem vel arresto compellandum ~~vel arresto compel-~~ landum, ut ea in judicio exhibeat deinde petendum sequestrum atque interim proprietatis quaestio agitanda confer: Gilbert: 1. Inst. c. 9. litt. A.
Immissio haec olim in ipsa re controversa fiebat cui non absimile est quod antiquo jure Rus a Praetore in fundum controversum litigantes contendebant manum illic conserere, ut apud Gellium lib. 20 c. 9. ... Atque haec petendae rei immobilis formula scribebatur: Fundus qui est in agro qui Sabinus vocatur meus est, ... Quiritium meum esse aio, ibi ego
te ex jure ...
Exceptionis ...
inde ego te ...
dicebatur.
Praetor ...
possessione ...
batur olim ...
est.
Mr. Arend ...
tho Apelt...
sal inde bru...
Ad praetorem ...
tem de tur...
Annis inter...
primae ...
Adversus ...
potest inter...
possideat sed ...
Neg. ap. ...
De possession...
ferit conserv...
De restituend...
fieri...
§ 4 syne actie ...

schade/ die met recht daerumb ghedaen vnd gheleden mogen werden/ alsoo te verburgen/ dat syne wederparthye daer aen mach gehalden zijn.

5.

Vnd sullen parthyen van nu voortaen specificieren vnd uytdrucken die rechte vnd eygentlicke bepaelinghe van 't Landt/ daer op sy met Inleydung voorhebbens zijn te procediren / op datter by den Officier in d'Executie niet gheabusiert worde.

Dat negende Capittel.

citatione

Van Badinghe.

Goris liepay. 127

1.

Desen inganck van recht / te weten met badinghe / sal dienen / wanneer d'een d'ander voor schade ende schuldt / die niet peynbaer is / aenspreken wil.

2.

Vnd wanneer men deser ghestaldt yemandt in recht betreecken wil / soo sal men hem deur den gesworen Peynder ten weynichsten drie gheele oft volkomene dagen voor den aenstaenden gepublicierden Rechts-dach/ voorhoofts laten baden / met vermeldung van de actie / daerom hy voorghebadet wordt / om sich daer op te bedencken / ende ghevat aender Bancken te kommen / ofte soo veern hem de Peynder voorhoofts niet aentreffen kunde/ sal de badung / indien hy binnen Landes is / aen syne behuysungh ofte woonplaets gheschieden.

B

3.

Item de genige die alsoo als voorsz aen den Bancken gebadet wordt/ die sal ter eerste badingh aen den Gericht erschijnen/ of hy sal vellich gewonnen worden/ Ten were saeck/ dat hy sich dede vernootsinnigen soo mogelick.

4.

Welcke nootsinninge hy ten naesten ghehalden sal zijn te bewijsen/ tot erkentenis des Gerichts / ende alsdan antwoordt te geven / off sal anders noot/ der aenspraken vellich zijn.

5.

Vnd werden voor rechte nootsinnen gheholden/ Lijfs noodt / Waters noodt / Heeren ghebodt.

Dat

§.5 In en uitleydinge sal niet meer op de quesstieuse grout behoeven te geschieden maer op alle plaetsen daernen den drost be-commen can art: 19 cap: 14. inst. Gor: p. 232.

Cap. 9. Citandus omnino reus nec praesens in judicio invitus actionem tenet, suscipere, nisi solenniter fuerit citatus, quae fuit sententia Bt: ab aliis communiter improbata, saxoniae in consuetudine recepta de qua Coler: decis: 103. et decis. 142.

§.1 Die niet peijnbaer is/ sed quamvis debitum fuerit privilegiatum, in ingressus litis per citationem non improbat, unde et. Junij A° CIↃ IↃCV in municipali concessu tot voorst rejecta fuit exceptio incompetentis ingressus, proposita per Hypandum Stacfort adversus doctorem Scheff condicentem annuos reditus a praedii possessore eumque eo nomine citantem

§.2. Voorhoofs/ latine dicunt viva voce. Hac citatio dr verbalis et illa quae sequitur tit: seq: dicitur realis, quia fit per apprehensionem personae, quod vel sit contumax, vel suspecta de fuga et infra videre licet

§.3. Dese vernotsinnigen/ confer: Coll: decis. 124. et decis: 104. d. Moller: 4 sem c. 42.

§.2 Met vermeldinge vande actie/ ex his verbis concludo quod citatus non teneatur respondere ad aliam causam ad quam non est citatus ex hac ratione, quod ideo actio exprimitur in citatione ut comparens paratus ad eam posset respondere et sic non ad aliam non expressam. Notandum quod si qs citatus fuerit ex aliena jurisdictione, quod tunc si jurisdictio notoria sit aliena, impune domanere poit, si vero ex privilegio aliquo exemptus sit comparere tenetur ut suum privilegium doceat Costal: ad l. ult. ff de jur: om. jud:

§.5. Quid si reus alias excusationes vel pares vel graviores, allegaverit an relevent vide Lituan decis. 4

Siet andere nootsinnen in Overijssels Landtr p1. tit: 12. art: 9. pag: 39 et Berlich p1. C. 17. n. 40 Ref: Zutph. tit: 6. art. 1. p. 22.

Van Besatinge confer: Coler: decis: 135 Polit. Hist: For: lib: 5. p557.

Arrestans moribus nostris consequitur pignus et chirographariis praefertur quod etiam apud Saxones servatur teste Coler: decis: 137. n. 11. et decis: 209.

Nisi ob formam non servatam vel non legitime factam prosecutionem, nullum declaratur arrestum Coler: decis: 137. n. 9. et 10. Dan: Muller Semestr: 4. c. 11. n. 4.

Quaesitum fuit an reconveniens aliquem in quam primo fuerat actori condemnatus depositam arrestare? R: ut posset responsum est quamvis contrarium statuat Modest: Pistor: quaest: 114.

An arrestum trahatur ad bona futura vid: Mod: Pistor: q. 136.

Arresta regulariter prohibita, suaque natura odiosa sunt ac restringenda Mod: Pistor: d. qu 136. n. 14. et seqq.

Arrestum an praefertur posteriori hypothecae, vid: Mod: Pistor: q. 132.

Si unus ex creditoribus arresto praevenit, alter vero executionem prius impetravit, uter horum praeferendus Mod: Pist: quaest 165.

Creditor uno sub debitore arrestato agere adversus illum debitorem non possum arresto durante. Bartol: in l. mulier ff. de leg: commiss.

84 Vide Christen: ad consl. Mechlin: tit: 9. art: 9.

Off betaelen de schult confer. Coler: decis: 135. n. 13: Gl. et DD. in l. fidejuss: §. fin. ff. qui satisd: coguntur

Fugitivus debitor capi potest propria authoritate Vel: 2. c. 26.

Dat thiende Capittel.

De manus injectione sive arrestatione

Van Besatinghe.

Gor: Lu pag: 142

1.

Alle die genen / die in Veluwen vnd Veluwenzoom woonachtich zijn / en mogen des anderen persone / noch ghereede goederen / voor schade ende schuldt niet besetten / dan moeten den anderen aenspreken ter Bancken daer sy ghesetent zijn.

2.

Wanneer yemandt eenich gereet goedt wil laten besetten / die sal sulcken besaet maer een reys derven doen laten / ende sal daer van binnen veertien dagen / na date van dien / eene schriftlicke wete doen verveerdigen / ende die syner wederparthy door eenen gesworen (die daer van syne gichte sal doen) ten handen laten stellen / welcke wederparthye binnen ghelijcke veertien daghen / na ontfanck des weet-briefs / daer tegens ontsaet sal doen / ende sijn goedt verburghen / alsoo veern hy binnen Landts / te weten in desen Furstendomme ende Graeffschap were / Anderssins sal de tijdt verlanget ende ghestelt worden op ses weecken / ofte alsoo dat hem doenlick zy daer en tusschen by der handt te komen / ende sijn recht waer te nemen.

3.

Vnd sulcke wete sal eenen yederen voorhoofts gheschieden / ten ware dat sich yemant absentierden ende niet en wol vinden laten / alsdan mach de wete aen syne woonstede ghedaen ende ghelevert werden.

4.

Waert saecke / dat een Scholt oft Bade / versocht wesende eenighe persone ofte goedt present ende voor oogen zijnde / te besetten / 't selve niet doen en wolde / ofte indien het Besate ghedaen ware / die persone ofte het goedt liet gaen / verbrenghen ofte versteecken / sonder dat die gene / die de besatingh had laten doen / met behoorlicke burchtocht oft anders / eerst versien ende verseeckert were / die sal gheholden wesen daer voor in te staen vnd te verantwoorden / ofte betalen de schult / daer voor de besatungh ghedaen sal zijn.

5.

Die Huysluyden ofte nabuiren / daer töe versocht wesende / sullen den Scholtis ofte Bade schuldich vnd gehalden zyn tot versekerungh van syne ghedaene besaet / de handt te bieden / by vier pondt.

6.

Soo veern de Scholt ofte Bade niet by der handt nochte te bekommen weren/ soo salmen de besate / met twee nabuiren moghen doen / alst van olts ghebruyckelick is/ die daer toe versocht zijnde / niet en sullen weyghe- ren / by peen als voorß.

7.

Vnd sullen de Scholten alle peyndingen / besatingen vnd badinghen/ in saecken hunluyden competirende / in eygener persoonen doen / vnd soo sy sulcks te doen weygerich weren / off sich sunst niet wollen vinden laten/ soo veern 't selve bewijslick/daer aen sal een yeder gebreuckt hebben veertich ponden / parthye haer actie van schade ende Interesse voor beholden: Edoch sullen de Scholten in gheval van kentelicke noodt / te weten / by kranckheyt/ Heeren dienst/ uytlendigheyt / eenen onbesaemden dienstman voor eenen Onderscholt / by den Drost ofte Richter be-eedet zijnde / in oeren dienst mogen gebruycken / doch soo moghelick / sulcke/ die selfs lesen vnd schrijven kunnen / die dan binnen twee dagen / van hare peyndingen ende besaten / aen den over-Scholten gichten sullen.

8.

Als een persoone oft eenich goedt met Recht besettet wurde / ende de persoone/ sonder burchstellinghe ontginghe / ofte dat goedt sonder verbur- ginghe verbrochte / die sal den Heer ghebreuckt hebben over eene actie be- dragende hondert Daler oft daer onder / thien ponden / vnd boven die hondert Daler / twintich ponden / Vnd sullen die daders / in geval van notoire moedtwil ende verachtung van die Justitie / neffens die voorß boete/ noch staen tot erkentenisse des Gherichts / Vnd die dat anderwerff dede / sal daer aen openbaer ghewaldt bedreven hebben / Parthyen oer recht ende actie onbenomen.

9.

Alle besatingen op yemants persoone ofte goedt ghedaen/ sullen ontsla- ghen zyn onder behoorlicke ontsaet ende burchtocht / ende by ghebreck van dien/ sullen de persoonen ende goederen in arrest blijven.

10.

Hier is te weten / waer ghesproken wordt van cautie te stellen / dat 't selve te verstaen is niet alleen van ten Rechten te staen / maer oock vant ghewiesde te voldoen.

11.

Item die eenich goedt in synen huyse ofte bewaernisse beset worde / ende den last van 't selve te bewaren voor den Officier aenneme / ende

het

§.9 In arrest blijven. / non etiam relaxabitur debitor sub juratoria cautione
quod etiam probat Coler: decis: 35. n.14.
Per verbum behoorlich excluditur cautio juratoria, et intelligitur tan-
tum de cautione quae ~~fit~~ datis fidejussoribus sufficientibus vel pigno-
ribus Gayl: lib: 1. observ: 26. n.6. et lib: 2. observ: 47. n.4 et tract:
de arrest imp. cap: 3. n.4. Petr: Rebuff: ad ordin: Reg: tom. 1.
tract. de sent. execut. art: 1. gloss: 15. n.12. Joan Sainson ad cons:
Turon: tit: 1 art: 24. gloss. ad verb: parlant. Peck: de arrest: c. 45. n.8.
Alleexi / Jacob Schulter. in addit: ad quaest: Modest: Pist: part: 3. quaest: 11.
Peckius de jure sistendi cap: 31. n.3.

§.10 Van Cautie / Hujusmodi autem cautione, non potest quis censeri renunciasse
privilegium et forum judicis loci in quo fuit arrestatus approbasse
et prorogasse ~~ff~~ arg. l. si convenerit ff. de jurisdict: omnium judicum
quia eam cautionem licet ultro fieri et praestari videatur necessi-
tate tamen coactus praestat, eo quod aliter relaxari et dominum ad
suos redire non potest, et si aliter posset evadere eam utique non
praestaret, quapropter ille qui praestat hujusmodi cautionem
et promittit solvere judicatum, intelligitur id fecisse sine praejudi-
cio suae exceptionis declinatoriae postea proponendae quia qui satisdat
de parendo mandato judicis, non renunciat privilegio fori, sed inest
conditio, si de jure teneatur Costal ad l. 1. ff si in jus vocat: non ierit.

§.11 Christinaeus ad consuet: Mechlin: tit: 7. art: 5.

Cap: 11. §4. unde[?] liquido hic etiam libri mercatorum qui morte aut juramento confirmati sunt plenissimam mercant: fidem praesertim si distincte et nominatum expressum sit, cui, quid, quanti quo anno et die unumquodque venditum Ant: Math: obs. 6. n. 19. et Schrasser in comm: ad §9 Vel: c. XI. pag: 156. n. 5.

Cap: 11. Panden est pignorare vel pignoratitiam actionem instituere, haec non illa est, de qua titulus fere totus est ff. de pign: act: utpote quae competit contra debitorem ut soluto debito pignus restituat, verum cum intelligimus cujus formula est ut debitor solvat, aut res obligata cedat, quae traditur in l. ult: Cod: si unus ex plur: haered: cred: vel debit: Atque hoc casu res obligata plerumque ex publici contractus tabulis non unquam tamen ex ipsa pignoratione, quae ex sententia, agnito debitoris chirographo, aliove privilegiato debito intenditur. Confer: Ant: Fabr:

Instrumenta ac debita jure ~~communi~~ executionem paratam non merentur Mod: Pistor: q. 137. n. 11. et seqq:

Peyndinge est admonitio quaedam qua debitae pecuniae solutio indicitur estque ejusdem effectus, cum jussionis literis, quib: judex aliquid absenti per apparitorem injungendum indicit cum hujus clausulae adjectione, quod si senserit se gravatum compareat coram eo, justitiae complementum recepturus, quod vulgo dicimus in casu oppositionis, quod licet reprobetur a Bart: in l. nequicquam §. ubi decretum ff. de offic: pro cons. et legat. Bald: in addit: ad spec. ~~tit.~~ tit. de sent in ~~ordinem ut l. 1. C. de execu[tionibus]~~ §. ult. Nam quodammodo tum videtur ab executione incipi; contra omnem judicarium ordinem ut l. 1. C. de execut: jud: tu hoc usus noster jam ~~dudum~~ approbaverit confirmant id aliqui ex notat: pro Bart: in l. de pupillo §. meminisse de oppo: nostr: ubi tradit hujusmodi praecepta resolvi in vim simplicis citationis. ~~quo statuitur debitum habere~~

Iudo statuitur debitum habere paratam executionem illud etiam ad creditoris cessionarium extenditur Modest: Pistor part: 1. quaest: 2. n. 6. et seqq: confer Sinbert: pag: 32.

Producens scripturam ejus contenta fateri dicitur Amat: decis: 6. n. 31.

Bekentenisse | scriptura debitoris ab ipso in judicio agnita instar publicae scripturae habetur in ipsius debitoris damnum Sinbert: pag: 32.

§. 2. An cum hac actione hypothecaria actio personalis cumulari possit vid: Sinbert: cap: 10. p. 52.

Quid si quis pro pluribus quam debeat reliquos annui reditus [illegible] erit anne ea cadet? minime condemnatio fiet ter goeder reeckeningh aut pure in summam debitam, aliud in Gallis obtinere tradit Imbert: cap: 10. pag: 49.

An de contentis alicujus instrumenti substracti vel dilacerati per adversarium stetur juramento partis vid. Schurff cent: 3. cons: 90.

Kyffsplechieren | confer: Vo: decis: 39.

Ligna fissa vel Belgice kerffstocken, quomodo probent vid. Dan. Moll: sem: 4. cap: 87. n. 2.

Van verdient loon | vid. Coler: decis: 191. n. 7. et decis: 200 201 et [illegible]

process: execut: p. 1. c. 9.

Merces servorum ancillarum, mercenariorum ante omnia sunt solvendae

Tit: 9. 11.

het daerenboven ewech late brenghen / off versteecken / die is schuldich te verantwoorden ende in te staen voor de schuldt, ofte actie / daer voor 't selve goedt beset was,

12.

Wanneer een besatinghe geschiedt / ter instantie eener persoone die niet gheerft vnd gheguedet is / ter plaetse daer de besatinghe geschiedt / soo sal de persoone / welcke de besatinghe heeft laten doen / voor de onkosten burch stellen / soo wel als die ofte des goedt beset is / Vnd by aldien d'aenleggher in den onrechten bevonden worde / sal hy den Verweerder allen schade vnd Interesse / soo gherichtelick als ongerichtelick / tot taxatie vnd moderatie des Gherichts erstaden.

Dat elfste Capittel.

Goris hic pag: ibi.

Van Peynbaer Schuldt.

1.

IN den eersten / sal van nu-voortaen in Veluwen vnd Veluwenzoom voor peynbaer ghehalden worden / schuldt vnd Rent / bekent in Gerichtlicke Brieff vnd Zeghel / die ghegeven vnd ghepasseert zijn als recht is / sonder onderscheydt van binnen Jaersche / ofte verjaerde Renten, Item gherichtelicke bekentenisse.

2.

Desgelijcken pacht vnd huyringe in Cedullen gemaeckt / soo wel buyten Jaersche als binnen Jaersche.

3.

Desghelijcken schuldt oft Rent bekent in Hylicx-brieven / Maech-ghescheyden / ende Moitsoenbrieven / die vande Hylicx-vrunden / Dedinghsluyden ofte scheyts-vrunden aen beyden zijden / te meerendeelen ofte over de helft bezeghelt oft onderteyckent zyn.

4.

Item verdient Loon / Maegenaes / verteerde kosten / gheleent geldt / schuldt by suyvere Obligatie bekent / off anders Liquid.

5.

Vnd off teghen allet gheene voorschreven is / pandekeerungh gheschiede / sal de Verweerder by sittenden Gherichte / betalungh doen off betalungh bewijsen.

Cap: 11. §4. addo quod hic etiam libri mercatorum qui morte aut juramento confirmati sunt plenissimam mercatoribus fidem praesertim si debitae et nominatum expressum sit, cui, quid, quantu[m] ao et die unumquodque venditum aut: Math: obs. 6. n. 19. et Schrassert in Comm: ad §9 Vel: c. XI. pag: 156. n. 5.

Cap: 11. Panden est pignorare vel pignoratitiam actionem instituere, haec non illa est, de qua titulus fere totus est ff. de pign: act: utpote quae ... nimius restituat, verum

6.

Maer Heeren breucken/ gherichtelick bekent/ of met rechte verwonnen/ Heere guldens/ schattingen vnd andere Heeren penninghen/ worden by den Overpeynder met parate Executie geinnet.

Dat twaelfde Capittel.

Van klacht, verburgungh, vnd contra-verburgungh, der selver.

Goris hic pag: 105.

1.

EEn yeder dien in 't syne ghewaldt gheschiedt/ off die met woorden ofte wercken aen syner eeren/ goeden naem vnd faem te kort ghesproken off ghedaen wordt/ sal daer over voor den Drost oft Richter Gerichtelick mogen klaghen/ doch alsoo/ dat hy die klacht verburghe na behoor.

2.

Welcke klacht by den Landtschrijver sal worden gheregistreert/ vnd sal de Landtschrijver daer uyt eene wete maken/ die de Drost ofte Richter bezeghelen sal/ om den ghenen/ daer over gheklaecht is/ door eenen ghesworen ghebracht te worden/ inholdende mede dat d'Injuriant off Beklaechden binnen den tijde van veertien daghen na ontfanck der selver/ komen/ vnd van synder zijden oock burgen stellen sal/ van ten rechten te staen/ vnd 't ghewijsde te voldoen.

3.

Wel verstaende/ dat die ghenige/ soo genoechsaem ter plaetsen geerft vnd gegoedet zyn/ die veertien daghen sullen ghenieten/ vnd dat anderen voor die klacht niet ghenoechsaem gheerft vnd ghegoedet wesende/ van stonden aen burgen stellen moeten.

4.

Item/ dat een vreemt man met arrest aengeholden/ tot burgstellungh sal moghen worden gheconstringiert.

5.

Na ghedane Contra-verburgungh/ sal hem by den Drost off Richter eenen dach van Rechten ghelacht worden/ tegens den aenstaenden Gherichte/

Quid si quis pro pluribus quam debeat reliquos annui reditus pignoraverit anno ea cadet? minime condemnatio fiet ter godder recchenighe aut jure in summam debitam, aliud in Galliis obtinere tradit Imbert: cap: 10 . pag: 49.

An de contentis alicujus instrumenti substracti vel dilacerati per adversarium stetur juramentum partis vid. Schurff cent: 3. cons: 90.

Kerspelsheeren | confer: Nev: decis: 39.

Ligna fixa vel Belgice kerfstocken, quomodo probent vid Dan. Moll: sem: 4. cap: 37. n. 2. adde J. Voet. de statut. secti 5. c. 2. n. 9. et plen. nam acceptant van onrentolten hof ea juramento probare velit als gewelt tot ulsen Ao. 1685

84 Van verdient loon | vid. Coler: decis: 190. n. 7. et decis: 200 201 et de process: execut: p. 1. c. 9.

Mercedes servorum, ancillarum, mercenariorum ante oia sunt solvendae obs: 15. th. 4070.

Utile foret si statueretur rebus mobilibus pignoratis eas publice possideri aut sequestrari, quoad reus satisfieri fidejussoribus datis caverit vid. Imb. pag: 49.

Medicorum salaria praerogativam habent in creditorum concursu item reliqui funerum sumptus Pet. Heig: p. 2. q. 26. n. 70.

Civitas de jure communi non habet jus tacitae hypothecae in bonis civium, et ratione tributi Schurff 2. c. 13. contra hunc arti. 6.

Ecclesia an habeat tacitam hypothecam in bonis sui debitoris vid. Mod. Pistor: q. 124.

An libro adversariorum exhibito possit adversarius alteram partem acceptare, alteram non? Tiraq: ad l. si unquam in prat: n. 53.

Cap: 12 Poena legis si quis in tantam C unde vi in hac provincia abiit in desuetudinem, ut et ap: Saxones test: Coler: decis: 125.

In aestimando damno in cas van wille ende gewalt vid. Coler: decis: 126.

Si quis me invito aret praedium meum, multatur Coler: decis: 136 n. 11.

De poenis violentiae confer jus Saxonicum ap. Coler: decis: 155.

De poenis injuriarum confer jus Saxonicum ap: Coler: decis: 161.

Concludunt plerumque procuratores in suis libellis in casu damni vel injuriae datae 4 selve en wilde de lleger niet geleden hebbe om hondert golt gl: et simil: quoniam sit judicis officium. hoc casu vide apud Coller: decis: 170 hujusmodi conclusiones vocari possunt aestimationes litium.

Post accusationem delatam, inscriptam, litemque hinc inde contestatam avariari dicitur processus absque tergiversatione cum talionis poe-

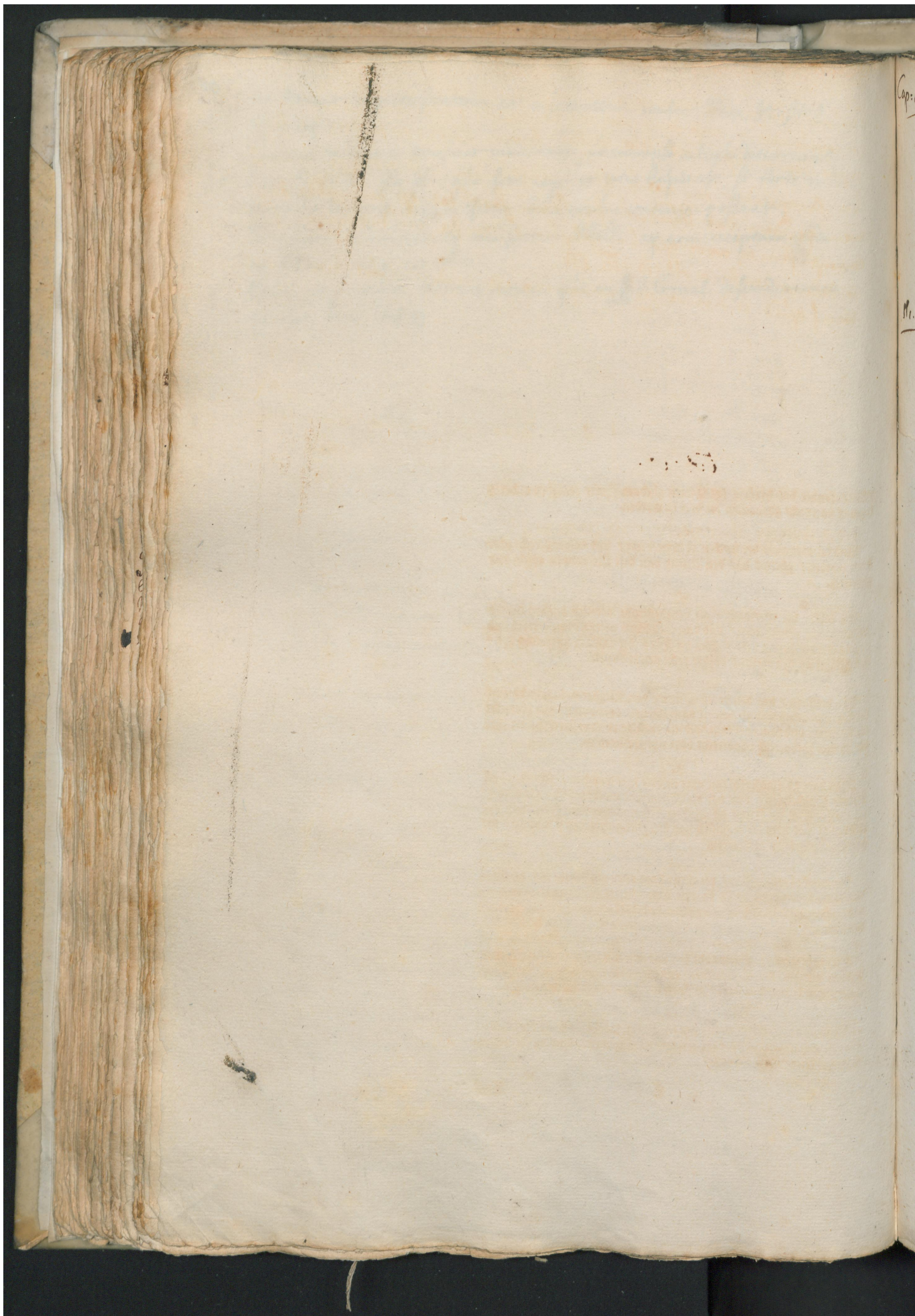
na teneat tergiversantem et deferentem confer Poler: Histor: lib: 4 cap: 5.

Prætores publicam exequunt vindictam, ut exemplo reliqui deterreantur

§. 3. l. 15. P. et §§. ff. qui sat: cog: et ratio hujus est, si forte intermedio tempore fugaces essent bona eorum convenire possent.

Formulam delationis atq accusatorii libelli ap. rom: receptam vide ap. Polit. d: lib: 4. c. 7. et 8.

Actioni injuriarum Prætoriæ, non ei qui ex l. Cornel: descendit anno præscribetur Leon: Consl: 47.

Cap:13. Pecuniæ creditæ cau non bona tu debitoris jure civili tenentur, sed et corporis nectitur, nisi bonis cedat vid. Pet. Heig: p.1. q. 35. moribus nostris corpus liberum est conf. Polet: Histor: forum: lib:5. c.10. pag: 153. et seqq.

Een overpender en mach geen dienstluiden eft off goet op relaen overpenden dat bundich sij, Item saet dat op den lande ongemaeist staet, worr geacht gelijcke erffenisse, ita dictum in judicio Velaviæ revisorio. Aº. CIↃ CCCC LII.

11. Neen / quid si dixerit jae imaginaria est venditio Cart: Eikas 3.5.13.

quid debet quis moneatur solvere sem- ... 4.

Tit: 12.

richte / sonder dat desfals oyt Citatie ghedaen / ofte eenighen anderen Ingangk van recht ghenomen sal derven worden.

6.

Vnd sal alsdan in der saecken gheprocedeert / vnd volgens recht ghedaen worden / ghelijck nae den teneur van dese Reformatie eyscht vnd gheburt.

7.

By aldien die Beklaechde die voorbestemde veertien daghen moedtwillichlick liet voorby gaen / vnd daerentusschen niet en compareerde vnd contra-verburgungh dede / Sal die Drost ofte Richter gheholden zyn / den Kleger op sijn versuick vorder recht aen te dienen. 341.

8.

Tho verstaen / dat den voorß Officier den Klegher wederom datelick sal stellen in besith vnd ghebruyck vant ghene / daer van hy met ghewelde was ontset / vnd hem daer in te holden / te stijven vnd te stercken / ter tijdt toe hy met gheboerlick Landtrecht daer uyt ghesleten zy.

9.

Dan daer gheklaecht sal zyn over injurie met woorden / schrijvens off anders aenghedaen / vnd dat die Beklaechde moedtwillich / als boven / uytbleef / Sal die Drost off Richter den uytblijvenden Injuriant nae trachten / vnd hem ter requisitie van den gheinjurieerden strenghen / die ghedane injurie te verbeteren.

10.

In welcke beyde vallen / die ghene daer over gheklaecht is / die Gherichtelicke kosten / ter noodt by den Gherichte te taxiren vnd te moderiren / gheholden sal zyn op te leggen / vnd daer toe den Heere die breucke te betalen.

11.

Hier is te weten / of yemandt den anderen aen syner eeren ghescholden hadde / vnd daer by niet en bleve / vnd men hem nochtans die scheldungh overwiesen konde / dat sulcks sal staen tot erkentenisse des Gherichts.

12.

Vnd off dat gheschiet were / uyt haestighen moede / off dat die schelder / door die wederparthye daer toe beweget were worden / daer na sal 't Gherricht dat kennen vnd richten.

Dat darthiende Capittel.

Hoe men gereedt goedt verwinnen vnd slijten sal.

I.

ALs eener heeft doen peynden aen ghereedt goedt/ welcke peyndungh den gheswooren Scholtis ofte Peynder toe staet/ so sal de Eysscher de ghepeynde panden/ des anderen daechs voor den Scholt vnd twee Gherichts-luyden opbaeden/ vnd een Ordeel vraghen/ dat hy met die panden voort varen sal/ aen eenen Gerichts man/ die daer op sal wiesen voor recht/ dat hy de panden/ voor drie Herberghen/ ofte by ghebreck van Herberghen/ voor anderer goeder luyden Huysen veylen sal/ vnd den Luyden den koop bieden/ Vnd sal die Scholt metten Gherichts-luyden tuiven/ tot dat d'Aenlegger wederumb kompt vnd heeft de panden gheveylt/ wien volgents de Aenlegger van stonden aen gaen sal/ vnd doen die veylungh in maten voor verhaelt/ 't Welck gheschiedende/ seggen die Herbergiers ofte Luyden: Neen/ sy begeeren die panden niet te koopen/ dan ghestaen der veylungh/ soo gaet d'Aenlegger wederom by den Scholt vnd den Gherichts-luyden/ vnd secht/ Ick heb de panden geveylt voor drie Herbergen ofte Huyseren/ dan daer en was niemant diese koopen wolde/ daerumb biede ick u/ in stadt des Heeren den koop. Den Scholt antwoordt: De Heer en wil geen panden koopen/ ick gheve u den koop wegen des Heeren wederom over. Voort sal d'Aenlegger aen den Scholt begehren/ dat hy noch een Ordel bestaede aen eenen Gherichts-man/ hoe hy met syn ghepeynde vnd gesleten goedt voortvaren sal/ die daer op wiesen sal voor recht/ dat hy den Verweerder de wete vnd last daer van sal laten doen vnd aenbieden. Als dan die weet vnd loese den Verweerder ghedaen/ vnd alsoo aenghebaden is/ vnd hy binnen veerthien daghen na ontfanck der weten niet en queme/ vnd beschudden syn ghepeynde goedt met ghelt off met recht/ sal de Scholtis den Aenlegger alsdan op syn versueck/ daer aen heren vnd guiden/ Vnd sal volgens die selve gesleten panden/ op twee Sonnen opgangh vnd eenen Sonnen nederganck in de Herberghen/ ofte aen de Kerckhoff veylen/ vnd die aldaer ten hoochsten prijse verkoopen/ daer den Aenlegger aff nemen sal syne bewijsselicke schult vnd den schade met recht daer by/ tot taxatie vnd moderatie des Gherichts/ liepe daer over/ dat sal den Verweerder te rugh gegeven werden/ vnd ghebrake daer aen/ mach hy voort suecken daer vnd soo tot na recht behoort.

By

Cap:13. Pecuniæ creditæ eam non bona tu debitoris jure civili tenent, sed
et corpus nectit, nisi bonis cedat vid. Pet. Steig: p. 1. q. 35. moribus nostris —
corpus liberum est conf: Polet: Histor: forum: lib: 5. c. 10. pag: 153. et seqq.

Len overpender en mach geen dienstluiden eist off goet op zelu —
wen penden dat bundich sij, Item saet dat op den lande onge —
maeyt staet, worr geacht gelyck erffenisse, ita dictum in judi —
cio Velaviæ revisorio. A°. CIↃ CCCC LII.

11. Neen | quid si dixerit pae imaginaria est venditio Cart: Eikas 3.5.13.

Binnen veerthien daegen | si quod debet quis moneat solvere sem —
per se opponere potest, ait Faber de quo vid: Hubert: pag: 34.

Aldaer ten hooghsten prysse vercopen | Coler: decis: 196. n. 33. 341.

§. 7 ~~Ad~~ §. 7. Quid si pignoratum fuerit pro summa illiquida, anne lice-
bit consignata summa, quam deberi constat, pro reliquo intercedere —
quo in judicio liquidetur? illud equidem tactum memini, sed non extra
periculum. Quid n. si liquidatione facta deprehendatur, minus quam
debebatur, consignatum fuisse, sive in reliquo perperam intercessum
fuisse pronunciaretur. Consultus itaque fuerit, universam summam apud
executorem deponere ejusque summae tantam portionem quantam in-
debitam suspicamur, arrestari, quo non nisi fiduciaria et restitutionis
| si opus fuerit | lege ab adversario tollatur.
Aen lijf off goet | cum plus cautionis sit in re quam in persona
l. 25 ff. de R. J.

Chassan ad consuet. Borin: Rubr. 11. § 6. verb: contre le tenemen-
tier n. 10. l. 2. C. de pign. et ibi glossa.
Boer: in decis: 309.
Louet dans ses arrest fol: 405.

Sententiae vis tollitur anni et diei lapsu a tempore pronunciationis.

Tit: 13.

2.

By aldien die verwonnen vnd ghesleten panden in maniere voorß. gheveylt zijnde/ niet en konden verkoft worden / Soo sal die Scholtis met toedoen van twee off drie bequame Gherichts-luyden / die panden in alle redelickheydt / vnd daer voorse hunluyden selfs dienen sullen / weerdiren/ vnd die den Crediteur voor sulcken prijse overgheven / des sal die Crediteur syne ghekofte panden binnen tijdt van acht daghen niet vervremden/ op datse daer en tusschen by den Schuldenaer (soo hy wil) gheredimiert moghen worden / vnd langer niet.

3.

Item men sal voor schade vnd schuldt eerst spreecken op de ghereede Goederen / vnd die verwinnen ende slijten / eermen totten Erffgrondt kommen mach.

4.

Vnd om te schutten schade ende onkosten / soo salmen levendighe have vnd etende panden laten op de stede daermense heeft doen peynden / heen de veerthien dagen der beschuddingh om ghekomen zyn / vnd soo yemandt sulcke ghepeynde panden verbrochte of dede verbrenghen/ die sal daer aen wille vnd ghewaldt bedreven hebben / ende tot Heeren straff staen.

5.

Hier is te weten/ dat de executie van gereedt goedt sonder oppositie van Parthyen verwonnen zijnde / ofte daer verwillekeurungh van verwonnen panden gheschiedt zy/ den Scholten competiert / Maer daer pandtkeerungh gevallen/ vnd Sententie op gevolcht is/ daer gebeurt d'Executie den Overpander.

6.

Daer oock pantsterckung op ghereedt goedt by parthyen verwillekeurt is/ staet de Executie van ghelijcken by den Overpander.

7.

Alsoo men bevindt by misbruyck in te rijten ende in swanck te gaen/ dat tegens peyndung op sterckung / als oock tegens Sententien / tusschen peyndungh vnd pantkeerungh ghewesen / vnd by den Overpander t' executiren/ pandtkeerungh voorgenomen wordt/ contrarie den olden welherbrachten ghebruyck van Veluwen / waer door des Heeren Hocheyt ghekrenckt/ vnd parthyen op de lange bane van procediren gebracht worden. Sal van nu voortaen niemanden gheoorloft zyn/ tegens peyndungh opsterckungh / noch oock tegens Sententien ghewesen / wot voorß/ sich

met

Met pandtkeerungh te behelpen / dede yemandt daer en boven / vnd dat het Gherichtt erkende eene quade pandtkeerungh ghedaen te zijn / die sal daer voor ghestraft oft ghebreuckt worden / wie van olts ghewoonlick / Tho weten aen Lijff off goedt.

Dat veerthiende Capittel.

bona immobilia

Hoe men op Erffgueder procediren vnd die verwinnen sal.

Goris lib. pag: 213.

1.

IN den eersten / soo wie Renten / uyt eenich Erff vnd goedt jaerlicx geldende heeft / daer in den Rentbrieff onderpanden meer als een benoemt staen / die is gheholden syn eerste ghenoemde onderpant eerst te vorderen vnd te verwinnen / Vnd soo veern het onderpandt voor syn achterstedighe Renth vnd den schade met recht / niet ghenoechsaem were / soo sal hy voort op de anderen procediren moghen / wie na Landrecht ghebruyckelick is / Niet tegenstaende in Brieff vnd Zeghel anders mocht overgegeven zyn.

2.

Item / als eener op Erffgoedt spreken wil / voor schuldt die niet peynbaer is / sal 't selve goedt door den Drost ofte Richter / ter plaetsen daert ghelegen is / doen besetten / vnd het besaeth / drie veertien dagen na malkanderen / in der Kercken laten verkundighen / vnd als de drie veertien dagen om gekomen zyn / sonder datter ontsaet teghen gheschiet is / soo sal den Aenlegghher voor den Drost oft Richter vnd Gherichts-luyden kommen / vnd vragen een Ordel / hoe hy voort procediren sal / 't welck de Drost ofte Richter bestaden sal aen eenen Gherichts-man / die den Aenlegghher dan sal wiesen totter peyndung. den 27. Aug: 1640 bij landtschaps resolutie verstaen dat een schriftelyke weete moet en sal worden afgesonden.

3.

Vnd indien sulcke besate gedaen ware / door des Drosten ofte Richters ghesworen Volmechtigen / ofte peynder / sal de gesworen in manieren als voorsz daer van syne gicht doen / voor den Drost ofte Richter / vnd sal dan oock voorts een Ordel gevraecht vnd ghewesen werden als voorsz.

4.

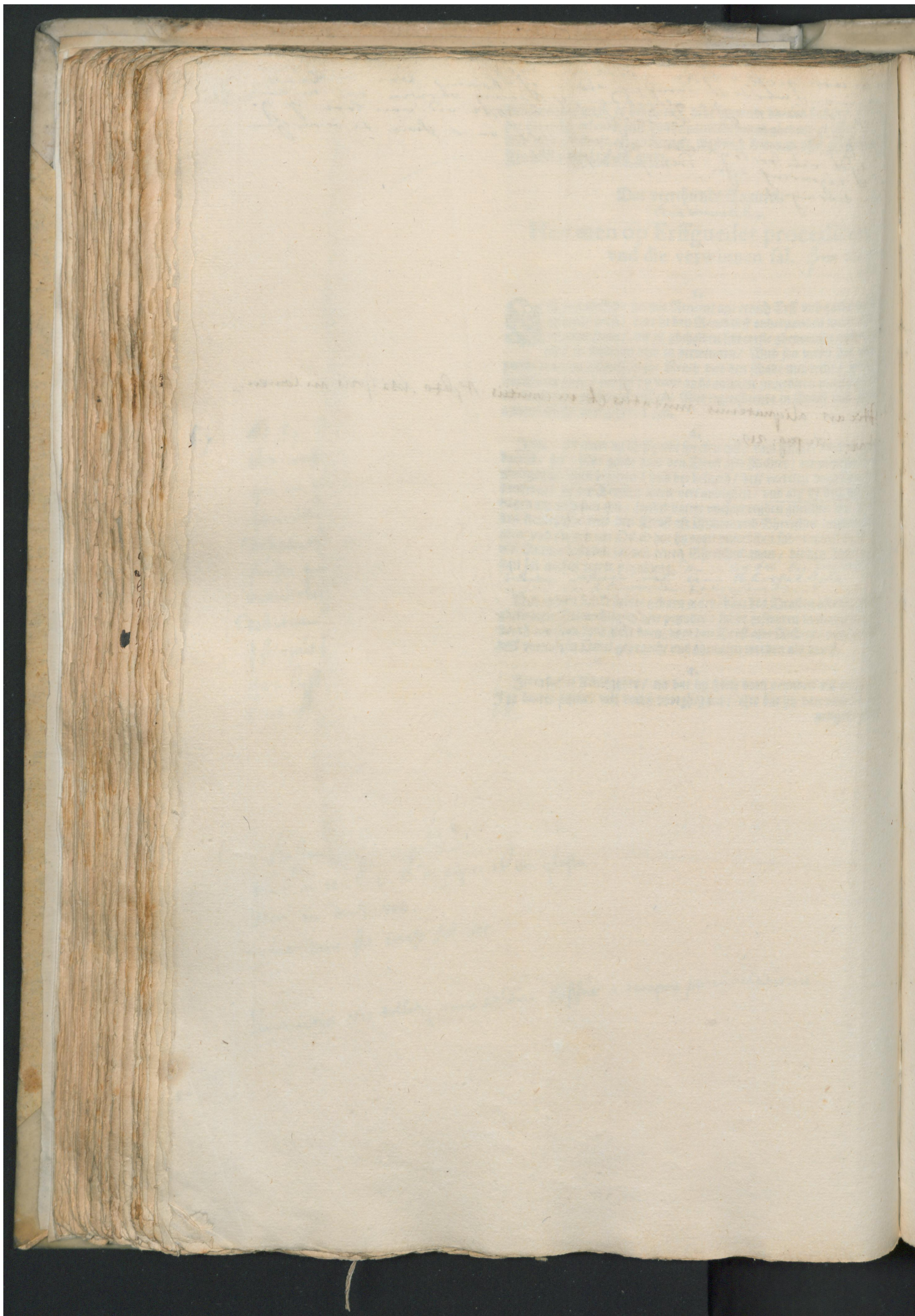
Item sal de Aenlegghher / na dat hy heeft doen peynden als recht is / 't zy datter besaet / wie voorsz voorghegaen / ofte dat hy van peyndungh aengeheven /

Chassan... tier n. 10. l. 2. C. de pign. et ibi glossa.
Boer: in decis. 309.
Louet dans ses arrest fol. 405.

Sententiae vis tollitur anni et diei lapsu a tempore pronunciationis.

Cap. 14. ~~...~~ geestelyke goederen mogen in geen Swin
genomen worden sonder ordre of kennis van de Landt-
schap, en dat mogte geschieden, is sodanig verwin van nie
en geener weerde Landdaghreces ao 1544. vid. van Loon g. g.
pl: B. p. 2. pag: 29. k moet men ook niet in 't swin te vervolgen
in tydt van oorlogh idem p. 2. pag: 95.
al ~~te~~ rigoureus zyn
den termyn

S. 2. Hic art: aliquatenus mutatus et in comitiis A° 1640. uti Goris in Commen-
tar: hic pag: 219.

§ 6 Een schriftel: orete &c: | ut reus medio tempore cogitet de solutione et ne ipsi facultas tuendae reipsae praecedat.

Binnens Landts, over &c: | vid. Charond: in pand: franc: lib. 4. c. 33. in fin: Novell. 69. et ibi Cujacius l. 72. ff. de jud:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
393 A 1

§ 9 Niet uyt en dede | Extincto per oppositionem primo atq altero educto — controversiae disceptatio ad easdem redit sessiones, quae si de errore constiterit non habita praejudicii ratione, tesseludent quod prius probarunt Quod an perpetuum sit, non sine ratione dubitari potest! et quidem quod summarias cognitiones haud difficulter admitterem.
si e. ordinario processu partium jura plene fuerint deducta — atq in sessionibus disceptata prioris sententiae praejudicio impediri censerent posteram defensionem semel rejectam, novas tamen defensiones citra calumniam prius omissas quoq admitti posse.

§ 10 Iuris hic pag: 226. hodie observat, mensis

ad § 11 vide Gail: lib. 11. observ: 76. n. 13. 14. 15.

Tit: 14.

aengegheven / de panden driemael opbaden / voor den Officier ofte synen gheswooren Volmechtigen / tot drie veertien dagen / vnd als die drie opbadingen alsoo geschiedt zyn / soo sal de Aenlegger den Officier ofte synen ghesworen Volmechtigen / aller oirkondt Gherichts-luyden vraghen / hoe hy metter saecken voortvaren sal / daer op d'Aenlegger gheweesen sal worden tot veylungh van syn gepeynde pandt / voor drie Herbergen / ofte voor ander goeder Luyden huysen.

5.

Welcke veylunghen in maten als voorß geschiedt / vnd de gichte daer van voor den Officier / ofte synen gesworen Volmechtigen ghedaen zijnde / sal de Aenlegger / den Officier ofte synen gheswooren Volmechtigen van des Heeren weghen / den koop bieden van den goede / vnd sulcken koop mach d'Officier ofte synen gheswooren Volmechtigen / veerthien daghen aen sich holden / den hy daer t'eyndens den Aenlegghen gunnen / vnd wederom overgeven sal.

6.

Dien volghens / sal die Aenlegghen synen wederparthye / door den Officier off synen gheswooren Volmechtighen / eene schriftelicke weet laten doen / daer by den Verweerder sal operlacht worden / te komen verdedighen syn ghepeynde goedt / is hy binnen Landts / over veertien daghen / vnd is hy buyten Landts / over ses weken / na ontfanck vande weet / ofte soo na immers doenlick / ghelijck hier voor int Capittel van Besaten breeder verhaelt is. 10. § 2.

7.

Waert saeck dat de Verweerder ofte gheciteerde binnen den tijdt in de weet-brieff bestemt / ghene pandtkeerungh dede / soo mach de Aenlegghen den Officier ofte synen gheswooren Volmechtigen / daer toe vorderen / dat hy hem oirkondt Gherichts-luyden / aen den goede ghebiede / vnd doe die eerste Ruymungh.

8.

Vnd sal van nu voortaen van de eerste Ruymungh / soo wael als van de peyndungh / den Eyghenaer ofte Landt-heer / vnd den ghebruycker des goedts oock / eenen schrifteelicken bezegelden open weet / voor hoofts ofte ten weynichsten aen syn woonstede ghesonden vnd ghedaen worden.

9.

Item / soo de Verweerder de eerste Ruymungh binnen veertien daghen na ontfangene weet niet uyt en dede als recht is / sal de Aenlegghen

N B Een schriftel
et ne ipsi
[illegible]
Novell. 69. et

daer enteyndens aen den Officier ofte synen ghesworen Volmechtighen mogen gesinnen ende gebieden laten die tweede Ruymungh.

10.

Vnd soo die tweede / van ghelijcken binnen de naeste veerthien dagen (maent) niet uyt ghedaen worde / sal de Aenlegger voorts moghen procederen tot die darde Ruymungh / daer mede dan d'Aenleggher in dat verwonnen goedt gheset / ingeheert vnd aengeeygent worde.

11.

Van welcker tweeder ende derder Ruymungh biedungh den Pachter elcke reys / muntlick off schriftelick verwittiget sal werden.

12.

Dat goedt aldus verwonnen zijnde / soo sal de Drost of Richter / den Landt-schrijver beveel doen / den Aenleggher synen verwins-brief veerdich te maecken / die de Drost oft Richter bezegelen sal / vnd des goets van des Heeren weghen den Aenlegger een waer zyn / tot dat hy met betere rechten na Landtrecht van Veluwen / daer weder uyt ghesleten ende verwonnen were.

13.

Item van elcke Ruymungh / die de ghebruycker des goedts versit / breuckt by den Heere vier pondt / Vnd soo hy die leste Ruymungh versate / ende d'Aenleggher daer over aen den Officier klaechden / soo had die ghebruycker synen hals verbeurt.

14.

Item oft gheviele / dat de Verweerder teghens het besaet / op synen Erffgrondt ghedaen / ontsaet dede / ofte tegen peyndung pandtkeerungh / ofte dat hy d'eerste ofte anderde Ruymungh uyt dede / sal alsdan de saeck ten naesten Gherichts-daghe voor recht dienen.

15.

Die een onrechte peyndungh off pandtkeerungh / ghedaen te hebben / erkant worde / sal breucken vier pondt. 6 gl. [illegible]

16.

Soo de Verweerder de eerste Ruymungh / ofte na dien de eerste Ruymungh sonder oppositie ofte uytdoeninghe van Ruymungh vnd verklaringh van den Gherichte / gheboden waer / die tweede uytdede / vnd over sulcks in onrecht bevonden wordt / sal daer aen gebreuckt hebben twintich pondt.

Vnd

§ 9 Niet dan en dede | Extincto per oppositionem primo atq altero edicto —
controversiae disceptatio ad easdem redit sessiones, quae si de errore con-
stiterit non habita praejudicii ratione, rescindent quod prius probarunt
Quod an perpetuum sit, non sine ratione dubitari poet! et quidem
quod summarias cognitiones haud difficulter admitterem.
si e. ordinario processu partium jura plene fuerint deducta —
atq in sessionibus disceptata prioris sententia praejudicio impediri
censerent posteram defensionem semel rejectam, novas tamen defensio-
nes citra calumniam prius omissas quoq admitti posse.

§ 10 Goris hic pag: 226. hodie observatq mensis

ad § 11 vide Gail: lib. 11. observ: 76. n. 13. 14. 15.

In Veluis ac Comitatu Zutphaniæ conveniri ips nonpt ut rationem reddat eorum, quæ in causam judicati publice possidebit vid: lit: seq: §.1.

Circa quis debet, ut interesse rebus suis ob judicatum captis novissimo licentatori auctione perfecta addicendis

§.20 Jaer en ses weechen etc. Et ita judicatum fuit in Tribunali Veluæ comitiæ A°. 1616

Sweer van Braeckel heeft A°. 1544 den 24. tot Barneveldt gewesen, dat een verwin, dat binnen behoorlichen tijt, niet wordt vervordert, desert is

Tit: 14.

17.

Vnd soo veern die Verweerder / na dat erkent weer / die eerste Ruymungh t'onrecht by hem uytghedaen te zyn / de tweede oock uyt dede / vnd daer in ghelijckfals ghecondemniert ofte vellich gheweesen worde / daer aen sal hy verbeurt hebben veertich ponden.

18.

Dan de derde ofte leste Ruymungh mach niemandt uyt doen / by verlos van sijnen hals.

19.

Vnd hier is te weten / al hoewel men / in voortijden inleydungh vnd uytleydung / vnd de Ruymingen / plege te doen op den gronden / vnd der plaetsen daer dat goedt gheleghen was / daer over de Drost vnd Richter met ontlede / vnd de Onderdanen ofte parthyen met sware kosten bemoeyet worden: Soo is naderhandt vnd nu mits desen gheordonniert vnd ghestatuiert / dat van nu voortaen in vnd uytleydungen / vnd ruymungen oock gheschien moghen op allen plaetsen / daer men den Drost van Veluwen vnd Richter van Veluwenzoom / in den Ampten vnd Gerichten bekommen kan / die alsoo bundich vnd van weerden ghehalden sullen werden / ghelijck offse op den grondt gheschiedt weren.

20.

Wanneer nu eener eenich Erffgoedt gherichtelick verwonnen heeft / die sal 't selve verwin binnen een Jaer / ses weken vnd drie daghen / bearbeyden int werck te stellen / off hy sal daer van versteken zyn / 't Welck oock alsoo in verwinnen van gereede goederen sal geholden werden.

21.

Vnd de Verwinner is schuldich alle vorighe lasten / op het verwonnen goedt staende / aen hem te nemen vnd te draghen / soo wel van den achterstandt / als van de hooft-somme.

22.

Als eenich Erff of goedt by yemandt alsoo verwonnen zynde / een ander die met recht daer oock op te spreken had / 't zy dat hy daer uyt ghevesticht waer / off anders / quame vnd presentierden den Verweerder alle syn bewijstick achterwesen / als syne gherichtelicke vnd ongherichtelicke onkosten / tot taxatie vnd moderatie des Gherichts / desghelijcken die kentelicke verbeterunghe die hem daer aen gheschiet mocht zyn / Soo sal de Verwinner schuldich vnd gheholden wesen die presentatie / in maten als voorß / aen te nemen / vnd den anderen sulcke verwonnen goedt over te gheven / ofte hem te voldoen / vnd alsoo het goedt te beholden.

23.

Den Rent-heffer mach na Landtrecht / vnd older heerkommen van Veluwen vnd Veluwenzoom doen peynden / vnd de peyndungen voorts vervolghen / soo wel voor synen buyten als oock binnen jaersche achterstedighe Renten / aen haven vnd beesten / vnd aen ander ghereedt goedt / dat op syn onderpandt bevonden wordt / daer van hy de weet laet doen aen den Grondtheeren. *vid: Gos: lic pag. 249.*

24.

Wanneer yemandt Liquide vnd puire verwillekeurungh van reale vnd parate Executie / aen ghereedt gheldt / ofte van biedungh der leste Ruymungh vnd inherung aen Erffgoet gedaen heeft / Soo sal d'Officier de parthye tot welckers behoeff sulcke verwillekeurungh gheschiedt zy / ter werckelicker Executie verhelpen / sonder daer toe te ghebruycken gewoontlicken inganck van recht.

25.

Vnd sal die verwillekeurungh over ghereedt goedt voor den Scholtis der stede daert te bevinden / vnd over Erffgoedt voor den Drost ofte Richter respective / oirkondt Gheerffden / gedaen / vnd die verwillekeurende parthye by die voorß hooghe vnd leghe Officieren / elcks int syne / van die kracht vnd werckungh harer verwillekeurungh te recht gheinformiert / vnd bericht worden / op dat die simpele luyden mogen weten vnd verstaen watse doen.

26.

Soo sal oock eener syn selfs persoone off goedt alleen vnd geenes anderen verwillekeuren off verbinden mogen.

Dat vijfffthiende Capittel.

Van de loose eenes verwonnen Goedts.

Goris lic pag. 251.

1.

ALs een goedt gheheel verwonnen / vnd d'Aenlegghher daer in gheheert vnd geeygent is / soo't selve goedt beter waer dan daer voor hy dat verwonnen hadde / sal des goedts ghewesen Eygenaer in de naeste ses Jaren / na dato des verwins / dat goedt moghen quijte koopen /

§24 Consta. art: 5. tit: 9. R. Entp: p. 26.
Pactum de capiendo, ingrediendoq propria authoritate, ubi cum constituti
precarii vel clausula appositum est, quid operetur vid: Ned: decis: 44.

Cap: 15. den termyn tot lossen van een verwin kan niet
verlengt worden van Loon g. j. pl. B. p. 2. pag: 294.
geen goederen uyt kraght van verwin mogen ... voor
voor d'expiratie van de jaren van redemptie idem p. 2. pag: 540.

§ 1. in de naeste ses jaeren. intra quod tempus si non redimat
censetur juri illi renuntiare, lapsus enim diei habet
vim pacti de non petendo, adeo ut paria sit lapsu temporis
vel renuntiatione excludi Moll: part: 2. cons: 32. n. 44. et 45. prae-
sertim ubi a lege vel statuto, uti hic, certum tempus praescribitur,
eo quod terminus legis sit peremptorius Gail 2. obs: 19. n. 11. et M. ibid: all.

§.1 Vande kentet: Betersschap. / Exceptione retentionis meliorationum expensas novo judicio conducenda consuerunt, assessores in superiore Batavia Aº. 1605. 24. septemb:

In Curia nostra Aº 1570 22 septemb. judicatum fuit contra jus retentionis, sed quod reus poterat retinere fructus, ad quorum restitutionem erat condemnatus, pro meliorationibus quia ibierant loco cautionis vide in caa inter Dompseler et Ittel libro sentent: mear: pag: 15. Papon Pag: 634. tit: 9.1. arrest lib: 5. ff de statu homin: neg sur quidam volunt. f. hic nullus est favor libertatis, sed haec distinctio legis aut debitum est liquidum, ut in fin: l. ubi jubetur numerare pecuniam, aut illi quid im patet in verbis obscuris et pag: 40. d. l. 5.

§.3 An libertas absolutione telonii sive vectigalis possit prescribi late disputat Nic: Everhard: cons: 8. p. 11.

C.16. Quaeritur an juramentum per procuratorem in litem fieri possit et in caa Ittam contra Voorst, Curia interlexit quod sic, ita tn qut ipsa pars ibi ubi est prius, positiones omnes se ita habere coram epis loci ordinario sacrosancte affirmet, et deinde per procuratorem coram judice ipso, coram quo lis contestata est, juramentum fiat ita decisum in caa ut supra Aº 1605.

Quaesitum fuit, an nuncio fieri potuerit solutio, si a creditore adeo non fuerit in judicio deputatus. Vide Coler: decis: 82.

Procurator tam post quam ante litem contestatam constitui pt confer: Coler: decis: 139.

§ 1 Ofte contrauten | quod probat Guid lib: 1. 43. n. 5.

Mandatarius seu custos rei quomodo liberetur vel excusetur a periculo rei amissae Leon: Cons: 59.

Si procurator domino per nuncium prohibitum pecuniam miserit eaq perierit, tenetur actione mandati. Put: Vivius quest 4 ubi contro vers: et distinct:

§.1. voor de drost wordt in leen-saaken volmagt gepasseert als van olds voor twee mannen van leen vid. Van Loon g. g. pl. B. p. 1. pag. 21 et 64.

koopen / vryen vnd loesen / met alsulcke penninghen / daer voor het verwonnen is / sampt restitutie van alle bewijsselicke kosten vnd schaden / gherichtelick vnd ongherichtelick daerom ghedaen vnd gheleden / wie oock van de kentlicke beterschap / soo eenighe daer aen gheschiet mocht zyn / Allet tot taxatie vnd moderatie des Gherichts. Vnd wat ghenot daerentusschen van den goede ghekomen / sal den Verwinner / sonder reeckenschap ofte restitutie / mogen beholden / soo hy will.

2.

Des en sal de Verwinner sulcken verwonnen goedt / tijde der loeß / in syne substantie / niet verergeren / of hy sal daer voor verantwoorden vnd ghenoech doen moeten / soo veern het gheloeßt worde.

3.

Vnd sullen Fiscus, Minderjarighen vnd anderen / teghens welcke geene prescriptie en bestaet oft plaets heeft / hier in hare prerogative ofte voor-ordel ghenieten.

Dat sesthiende Capittel.

Van Volmachten vnd Volmechtigen.

1.

So wie door eenen Volmechtighen / eenighe Rechts-vorderingh wil aenheven / ofte Contracten maken / ofte guedinghe oft ontguedinghe doen / die sal gheholden wesen / syn volmacht te gheven voor den Droßt van Veluwen / ofte Richter van Veluwenzoom / vnd Gherichts-luyden / ofte voor Schepenen der Steden.

2.

Oock sullen alle Fursten / Graven / Bannerheeren / Steden / Geestelicke Prelaten vnd Capittelen / Voorts Conventen vnd Collegien / onder oer eyghen Seghelen mechtighen moeghen / die welcke Volmachten dan oock van volkommen weerden geholden sullen worden.

3.

Item sullen alle Utheymsche Volmachten / ghepasseert als recht is / vnd daer Velouwsche Volmachten aenghenomen worden / oock van sulcke weerden zijn / ghelijck offse binnen Landts ghepasseert weren / vnd anders geen.

4.

Een Volmachtiger sal mogen substituiren / soo veern hem dat selve in synen principael Volmacht toe ghestaen is.

5.

Off yemandt Volmechtiger voor Gherichte erschijnen wol / dieselve sal syn volmacht op versoeck synes wederpartes in syner eerster comparatie / gheholden zyn te toonen / daer van de Landtschrijver de substantialia sal aenteyckenen vnd te Signaet stellen.

6.

Niemandt sal voor den Bancken / het Officie van Voorspraeck ofte Procureur moghen bedienen / ten waer die selve van goeden naem vnd faem / vnd daer toe be-eedet zy / daer beneffens elcke reys van den Drost off Richter oorloff vnd consent ghekregen hadde / om parthyen te dienen.

7.

Sal in den selven Eedt gelaven / syn parthyen in oer recht getrouwelick te dienen / sonder die selve in oer onrecht / soo haest hy sulcks speuren kan / voor te staen / welcken Eedt ten allen Gherichten sal worden vernyhet.

8.

Alle Procureurs sullen oere muntlicke bedingen / vnd wat sy voor schriftueren over-gheven by sittenden Gherichte / met korte verstentlicke woorden dictiren.

9.

Vnd sullen hare bedinghen in forme van Aenspraeck / Antwoordt / Replicq / Duplicq / summarie wie van oles gewoonlick / te boecke doen brengen / 't zy datse ghewonnen ofte verlooren hebben / op dat die saecken beter nagesien vnd in memorie gheholden mogen worden.

10.

Sal oock aen den Gherichte de een den anderen in syn woordt niet vallen / dan sal een yeder syn nootdruft / na dat die saeck vereyschende is / instellen vnd voordraghen / vnd dat reverentelick / sonder eenighe haestighe vnd onbeleefde ofte injurieuse woorden te ghebruycken / op pene van vier pondt / vnd anders na ghelegenheyt van saecken arbitralick ghecorrigiert te worden.

11.

Vmb prolixiteyt van disputen te vermijden / vnd gheen tijdt te vergeefs te slijten / sal een Procureur in eener saecke niet meer dan tweemael spreken /

Mandatarius seu custos rei quomodo liberetur vel excusetur a periculo rei amissae leon: Cons: 59.

Si procurator domino per nuncium prohibitum pecuniam miserit eaq periierit, tenetur actione mandati. Rut: quaest 4 ubi contra vers. et Destinq:

§. 1. voor de Drost wordt in leen-saaken volmagt gepasseert als van oles voor twe mannen van leen vid. van Loon g.g. pl. B. p. 1. pag. 2. et 64.

84 Vid: Gail: lib: observ: 74. n. 11 Mynsing. cent. 1. obs: 43.

85. In synen eerste / vid: Argent: ad tit: procurat: art. 96. not. 5. lit. G. qui hanc qstionem laté explicat.

86. ten waer de selve van / aliud observat jure civili vid. Argentr. d. tit. art: C. not: 1. lit: a. Tiraquellus in tract: De nobilitate cap: 30 Ialson in Rub: Cod: De procurat.

§. 13. Hic §. est singularis in advocatis et Procuratoribus alias l. Anastasiana
non habet locum in Gelria Hubert: in Enchirid. in verb. cedens. in fin. —
nec tamen omne quod licet honestum. Advocati e et procuratores dum
recipiuntur, de eo juramentum secundum consuetudinem receptam pста-
re debent. vid: l. 33. ff. de pactis

Cap. 17.

Quaerit(ur) an prorogatione temporis fideiussor a fideiussione liberetur. distingue vel convenerit de termino, vel non, ut simpliciter: priori casu puto liberari l. 42. ff. de V.O. posteriori casu vero per prorogationem termini se ipsis factam non liberatur, quia in eum casum et casum datus est donec creditori satisfactum. l. 54. ff. locat: Sand: d.f. lib. 3. t. 10. def. fideiussor pro judicato, si reus in prima instantia ab actione male propositum fuerit absolutus et postea nova instantia in tertia condemnatus ad solvendum non tenetur, quia se in prima instantia et non in posteriori solo obstrinxerat, et fideiussio e strictissimi juris, ideo non extendenda. confirmat hanc sententiam Gail.

§. 1. Oft een van den anderen / lib: 2. obser. 27. nu: 29. vide ibi allegata vid. Ber: decis: 221. num:

15. Een voor al ex: / vid: art: 20 stat: Arnh:

Vid: concordantem LL: municip: Zutp: tit: 15. §. 2. LL. Ruren: p. 4. tit: 10 §. 1. art: 10. LL. Transisul: p. 2. tit: 12. §. 4. LL. municip: davent: p. 3. tit: 13. §. 6. Grev: ad Just: pag: 205. vid: ad hunc titulum

tit: 16.

spreken / vnd syne noodtdruft voordraghen / sulcks dat hinc inde, niet twee bedingen sal worden gheconcludeert / ten ware dat het Gherichte meer als twee bedinghen noodich achten.

12.

Insghelijcken sullen sich parthyen vnd de Procureurs wachten / wanneer eenighe interlocutoir off diffinitivè Ordelen / by den Gherichte / ofte den Ordelwijser / sullen uytgewesen zyn / daer tegens yetwes verachtelicks te seggen ofte te schrijven / by peen van twintich pondt / dat sy sullen moeten betalen / aleer sy in eenighe saecken wederom ghehoort sullen worden / vnd daer beneffens noch staen tot arbitrale correctie.

Huc spectat l. 8. ff de appellat.

13.

Niemandt vande Voorspraken sal part off deel hebben / in saecken daer in sy parthyen dienen / noch eenighe actie mogen koopen off Contracten maecken dien aengaende / dan sullen te vreden zyn met behoorlicke salaris / op pene van twintich pondt / vnd dat sulcke beloften vnd Contracten nul vnd van onweerden zyn / dat oock de Contraventeurs van desen Articul daerenboven noch arbitralick gecorrigeert worden sullen.

Grev: hic pag. 210.

14.

Een Procureur sal syn aengenomene parthye niet verlaten / buyten erheffelicke oorsaecken / tot erkentenisse des Gherichts / vnd sal een Procureur / syner parthye wederdeel / in die selve saeck niet mogen dienen / by veertich pondt / vnd voorts by arbitrale correctie.

15.

Soo veer een Procureur ofte Volmechtigher syner parthyen rechte versuymden / die selve sal gheholden zyn alle schade vnd Interest / tot kennisse van den Gherichte / dien / die daer by interessiert / sal bevonden worden / op te leggen vnd te betalen / vnd soo veer het selve duckmaels gheschiede / sal sulcken Procureur van synen dienst voor een tijdt lanck opgheholden ofte ontset werden / tot discretie van den Gherichte / Parthyen recht vnd actie teghens den selven Procureur nochtans onverkort.

16.

Die Procureurs sullen hare saecken te Boeck brenghen binnen tijde van een Maendt na den dach / dat het Gherichte in Veluwenzoom gheeyndicht sal zyn / by pene van thien Dalers / halff voor den Heere vnd halff voor den Armen.

Sullen

... habent ... quod se. ... pro aliq... ...ria facta usura... ...ali promissas ...nd. d. f. l. 3. t. 7. d. 4 ... obstrinxerit ...s si Lege hu... ...dej. ratione in l. 99 ...4 satisfd. cog. ...na possidet. ...ttionis ...stro— ...decis. 67. ...venire ...em judice ...saxonico ...d Thielen— ...sent ...toriae com— ...usu con—

17.

Sullen oock niet ter Bancke komen parthyen te dienen / sonder eerst ghenoechsaem van die selve gheinformeert te zyn.

Dat seventhiende Capittel.

Van Burch-tocht.

1. Gue: hie: pag: 290.

WAnneer een ofte meer persoonen voor yemandt burghen ghe-worden zyn / vnd de burchstellung mede brenght: Een voor al / soo mach men sich ofte aen den principael / ofte aen eenen van de Burgen / soo ver meer als een waren / holden / vnd sulcks tot optie ofte keur van den Crediteur.

ad §. 1. een man burg blyvende in [illegible] van domeynen ver[illegible] pligt ook syn vrouw [illegible] van G[illegible] 9. pl. B. part: 2. pag: 85.

§. 13. [illegible] tamen [illegible] De [illegible] re debent.

2.

Maer soo veern sulcke Clausul / Een voor al / inde burchstellungh niet en waer begrepen / als dan sal die principael schuldenaer eerst aenghesproken / verwonnen vnd ghediscutiert worden / eer datmen tot de burghen mach komen / Vnd soo die principael niet ghenoechsaem waer om te betalen / ofte dat hy sunst uytlendich vnd syne Goederen niet te bekomen waren / alsdan salmen de burghen / na advenant vnd beloop van eenes yederen aenpart der Schuldt / daer voor sy ghelaest / met recht moghen aenspreken vnd vorderen / die dan gheholden sullen zyn / op te legghen vnd te betalen.

Dat achthiende Capittel.

Hoe men voor den Ghericht procedīren vnd de saecken bedingen sal.

1.

EEn Aenlegghar sal gheholden zyn by syner aenspraeck / alle syn bewijs / schijn vnd bescheydt tot verificatie der selver aenspraecke eenichsins dienelick / over te legghen / insghelijcken sal de Verweerder / alle sijn bewijs / schijn vnd bescheyt / daer mede hy ver-

meyne

Cap. 17.

Quaeritur an prorogatione termini fidejussor a fidejussione liberatur
distingue vel convenerit debitor vel non, ut simpliciter; priori
casu puto liberari l. 42. ff de V.O. posteriori casu vero per
prorogationem termini tacite factam non liberatur, quia in
eundem causam et casum datus est donec creditori satisfactum
l. 54. ff. locat: Sand: d.f. lib. 3. t. 10. d. 5.
fidejussor pro judicato, si reus in prima instantia ab actionem
male propositam fuerit absolutus et postea secunda instantia
in futuram condemnatus ad solvendum non tenetur, quia sese in
priori instantia et non in posteriori sese obstrinxerat, et fidejussio
e stricti juris, ideo non extendenda.
confirmat hanc sententiam Gail.

§. 1. Oft een van d[e]n. | vide ibi allegata vid. Boer: decis: 221. num:
lib: 2. obser: 27. nu: 29.

15
Een voor al ee. | vid: art: 20 stat: Arnh:
Vid: concordantem LL: municip: Zutp: tit: 15. §. 2. LL. Ruren: p. 4.
tit. 10 §. 1. art: 10. LL. Transisul: p. 2. tit: 12. §. 4. LL. municip. davent:
p. 3. tit: 13. §. 6. Grev: ad Inst: pag: 205. vid. ad hunc titulum
Gor: pag: 290.
§§ 2 Mynsing: in cent: observ: 15. nu: 2. 3.
Utrum ille qui se constituit principalem debitorem habeat
beneficium excussionis Chr: V. 1. decis: 135. tenet quod sic.
et ibidem contraria allegat.
utrum ille, qui sese constituit fidejussorem pro aliquo
in ducentis aureis nulla in obligatione fidejussoria facta usurarum
mentione, an in usuras a debitore principali promissas
possit condemnari, et puto quod non juxta Sand. d.f. l. 3. t. x. d. 4
nec enim in usuras tenetur si in solam sortem sese obstrinxerit
Sand. ibid. et l. 54. l. 10. ff rem pup: salv. for: secus si sese sim-
pliciter obligavit l. 56. §. ult. l. 58. ff de fidej. ratio est in l. 99
ff. de V. Obl.
mulieres pro aliis fidejubere prohibetur l. 8. §. 1. ff 4 satisd. cog.
Sand. d. f. l. 10. d. 17 in Velavia non prohibetur si bona possidet.
Cap. 10. §. 1 vide apud Sindertum in Inst. exemplum reconventionis
quod non male secundum opinionem meam juri nostro
accommodari potest lib: 1. c. 35. l. a.
Mulier nihil agere potest in judicio sine curatore Coler: decis. 67.
Reus actorem in eodem judicio in Veluis non potest reconvenire
quod e jure manavit Saxonico, de quo Coler: decis: 102.
Per separatam tamen instantiam reus actorem coram eodem judice
convenire non prohibetur, quamvis aliud observetur jure Saxonico
de quo Coler: decis: 102. | quod in hoc casu etiam apud Thielen-
ses in usu est.
Sunt qui in Veluis compensationem non admitti censent,
quod alii non probant ubi per modum exceptionis peremptoriae com-
pensatio objicitur confer. Coler: decis: 102. n. 10. et seq:
Juramentum calumniae generale non est in Veluis in usu con-
cord: jus Saxonic: de quo Coler: decis: 117.

Positiones in desuetudinem iverunt, et et apud Saxones vid: Col: decis: 115.
Interrogationes quoque in desuetudinem iverunt, nisi sit recognoscat Chirographum, vel quando Judex interrogat pro informatione pleniore confer: Coler: decis: 119.
Quae hic statuuntur de termino probandi ac producendi confer eam decis. Coler:
Procuratores ~~ad eum~~ dictari veniam petere dict: confer Polet. Hist: Forum lib: 1. c. 10 p. 167.

Cap: 17. Creditorem teneri fidejussori solventi cedere o[mn]em actione principali, s[ed] et accessoria et jure pignoris clare tradit l. 11. l. 14. §. 21. C. de fidejuss. et apud Sand. d. f. tit: 10. d. 6.
Ut fidejussor liberetur a fidejussione requiritur diuturna mora ac cessatio in solvendo ex parte debitoris, vel in diuturna cessatio creditoris in exigendo si forte creditor colludat cum debitore sibi satis prospectum esse p[er] idoneum fidejuss. vel si debitum sit usurarium et creditor differat ob usurarum commodum exigere at si ad certum t[em]p[u]s constitutus e[st], ad t[em]p[u]s expectare debet sic si q[ui]s pro judicato se obstrinxerit liberatur demum p[er] rem judicatam Sand: eodem. def: 7.
Creditor contra debitorem agens post litem contestatam non potest ad fidejussorem cum renuntiatione obligatum in solidum recurrere p[ot]est. Sim. van Leeuw: cens. for: l. 4. c. 17. n. 22.

Wilhem Stüchert heeft gewesen op donderdach post Lucæ
Ao 1545 tot Putten soo wie syn saecke niet te boeck en brenght
dat hij vellich si, + selve heeft Gerrit van Rysuyjck Ao 1561 tot
Barnevelt ooch gewesen sic notatum est tit: l.b. s.c.

Otth van Barneveldt heeft op den 6 Decemb: Ao 1561 toe Epe
gewesen, datmen bekende schült sal opleggen en betaelen
ooch heeft die verweerder eenige wederactie off schült
die sal hij met recht vorderen.

Herman van Oldenbarneveldt heeft op den 27 April Ao 1554
tot Ermel gewesen dat een wed: die mit oere kynderen in
een boel sit, en daervoor wil instaen, rechtvorderingh magh
volfüeren.

NB. In Curia Gelriæ disputatum in causa Najenosen con-
tra Dijgh, an post conclusionem novæ probationes admitti pos-
sint et a resolutam non nisi parte consentiente, si tamen judex
ex officio, motus per causas rationabiles permiserit fieri possit vid:
Mynsing: Cent: 3. observat: 17. et 58. Panormit: in cap: Pastora-
lis ex de caus: possess: et prop. Gail: lib: 1. observ: 107.
Eadem Curia intellexit quod in causa matrimonii et liquida-
toria nunquam concludatur causa, sed omni tempore probationes
admittantur et sic in causa Staen et Voorst. Ao 1609.

Tegens Richters brieff, die bij . . . . . overgegeven zijn en sal men geen voorvoordeel oft naer genieten ita datum in Judicio Delavice revisorio A°1452. vid: Claerboeck fol. 157.

Tegen Gerichtel: brieven salmen geen voorvoordelen hebben eo- den anno in alia cau vid: Claerboeck fol: 1014. idem quoq Dr: int' Claerboeck de A°1470 folio 14. verso duitz. als datmen geenen voorganck, voorspraeck oft voorvoordeel sal genieten tegen ge- richtel: brieven oft binnen jaersche renthen. vid: Moller: semestr: 2. c. 23. Mascard: concl: 45.

locum succedunt
id quod petit !

101

Tit: (C)·

meynt des Aenlegghers aenspraeck aff te lenden vnd te vernietigen / by syn antwoordt vueghen / vnd niet simpliciter, wie wes anher gheschiet / negative antwoordt gheven. Voorts sullen beyde Aenlegghers vnd Verweerder respective / Repliciren vnd Dupliciren / daer mede het Proces gheslooten / vnd ten Ordel bedonghen sal worden / Welverstaende dat d'Aenlegghers by syn Replicq geen bewijs / schijn off bescheydt sal inbrenghen moghen tot verificatie vnd bestedigungh van de Aenspraecke / dan alleen om des Verweerders antwoordt / vnd bewijs stucken daer in aenghetoghen / te straffen.

2.

Van ghelijcken sal de Verweerder by syn Duplicq gheen bewijs off bescheydt inbrenghen moghen tot verificatie vnd bekrestigunghe syner antwoordt, dan alleenlick om des Aenleggers Replicq vnd bewijs stucken daer in by ghebracht / te straffen / vnd te wederleggen / Allet tot erkentenis des Gherichts / Beheltelick / dat die saecken die albereydts aenhengich gemaeckt / vnd anders dan voorsz bedingt zyn / oeren voortganck ghenieten / vnd na ghebruyck des Gherichts / wie wes her usurpirt / gheeyndicht vnd ghedecideert sullen werden.

3.

Edoch sullen parthyen mede hebben te procediren by memorie vnd anders / in aller ghestalt alst by den Gherichten / na ghelegenheydt van saecken / sal worden gheordonniert / Vnd sal daer op soo wel Contumacie vallen / als in Processen gedient by aenspraeck / antwoordt / Replicq / vnd Duplicq.

4.

Alle schriftueren (uytghesondert die Duplicq) sullen dubbelt overgheghеven worden / daer van het een deel sal gaen aen de wederparthye / vnd het andere verblyven by den Landtschrijver / om t'syner tijdt versonden te worden aen den Ordelwijser.

5.

Vnd om kortheydt van proceduren te vorderen / sal na ghedane Aenspraeck / de Verweerder / binnen drie maenden extraordinarie aen handen van den Landtschrijver voor twee Gheerffden / dienen van Antwoordt / vnd d'Aenlegghers voorts binnen ghelijcke drie Maenden van Replicq.

6.

Item off yemandt dingde op sijn doode handt / dien het van de doode handt

E

provocabit

rit judicio
ptionibus
i adactorem
onvenient
n..
proponenda

is damnis
consuetu-
uf: 207· quod
251· cap: 51·
litis in-
etz·
coram –
f: 11· n· 5·
farcire
substantiam
tu· prius
e o succumbere
nuntiat Jorg comm: g.
ne et ibi all· aucto
quodam –

Apud Mechlinienses moris est, quod lector [illegible] quodam – expensas complecti et adversarius numerum seu quantitatem earum diminuere ac demum judex vi taxationis in sententia sibi reservatae auditis partibus modum earum constituere, quod et hic etiam obtinet quod bene tradit Rebuff: tract: De expens: art: 5· glossa uve: num 22· et seqq:

An condemnatione expensarum veniunt interee et damna ?
Thesaur: Decis: 57·

handt aenghekomen waer / die sal sulcks mogen ghenieten / wie van olts ghebruyckelick / te weten / wes ten naesten Gherichte toe / vnd sal alsdan antwoort gheven / ofte der aenspraecken vellich zyn / vnd soo hy de doode handt niet bewijsen konde / sal daer aen ghebreuckt hebben thien pondt / halff voor den Heer / vnd halff voor parthye / off soo veel min off meer / als by den Ghericht erkent sal worden / Welck beneficie vande doode handt mede sal te ghenieten staen by Weduw-vrouwen / ten aensien van hare affghestorvene Mannen / Vnd wie de doode handt ghenoten heeft / die sal gheene waer ghenieten moghen.

7.

Vnd off yemandt op syn waer ghedonghen hadde / vnd de waer int Ghericht intrede / die selve waer sal staen in plaets syner principalen / met tijdt vnd stondt te ghenieten / te excipieren vnd te antwoorden / vnd sunst allet te moghen voorwenden / ghelijck de principael had mogen doen / off hy op geene waer ghedongen hadde.

8.

Soo eener ghedonghen hebbende op syn waer / die selve ten daghe dienende / niet bestendichlick en konde inbrengen / sal hy daer aen oock ghebreuckt hebben thien pondt / te verdeylen als boven / ofte anders na ghelegenheydt der saecken / tot erkentenis des Gherichts / vnd sal sich alsdan selfs voor syne waer mogen inbrengen / vnd syn selfs waer zyn.

9.

Vallen daer eenighe voor-ordelen / die selve sullen gheweesen worden / vnd men sal daer op geen appellation genieten / dan op voor-ordelen die kraft hebben eener diffinitive Sententie / tot erkentenisse des Gherichts.

10.

Wolde de Verweerder eenighe Exceptie declinatoir off dilatoir voorwenden / dat sal hy moghen doen / eer hy der principael saecken recht antwoordt geeft / off hy sal / na ghegevener antwoordt ten principalen / van der selver Exceptien versteken zyn / vnd sal eerst op sulcke voorghegevene Exceptien by sittenden Ghericht recht ghedaen / vnd volgents ten principalen gheprocedeert worden na behooren.

11.

Item soo in veel Gherichts-bancken daechlicks ghebruyckt wordt / dat d'Aenlegghər syne aenghehevene Rechts vorderungh vallen late / als hy syn uytdragende Vonnisse hebben solde / vnd daer na die selve Aenspraeck
weder

§.6. die sal sulx moger genieten. quia ii, qui in alterius locum succedunt justam causam habent ignorantiam ita ut in id quod petitur condemnari nequeant, l. 42. ff. de R. J.:

101

§8. Ende wie de doot ende | Et qui manu mortua usus est non provocabit ad autorem fundum ve.

§7. Ende oft remandt &c: | Id est Author, ad quem quis provocavit judicio
+ se sistens loco principalis eisdem cum illo utetur dilationibus, exceptionibus
responsionibus aliisque remediis quibus usus fuisset non secus ac si ad actorem
non provocasset.
Ao 1680 den 10 Febr: is in cas van waerh een sententie geprononceert
+ op de gedeputeerde Camer t' Arnhem van 7 Commissarissen.

Exceptio cautionis praestandae cum reliquis dilatoriis primo loco proponenda
Confer: Coler: Decis: 105. in fin.
Charond en ses Pandectes du droit François lib: 4. cap: 35.
Consuetudine Selicae victus victori censetur tacite in expensis damnis
et interesse condemnatus, quo de hoc non fit mentio, quam consuetu-
dinem irrationabilem et invalidam censet Everhard: cons. 207. quod
nostratibus vix probaverit vid: Gudelin. in Jus: Nov: fol: 251. cap. 51.
Exceptio refusionis expensarum est inter de impedientibus litis in-
gressum Chr: decis: 11. n. 3. quae vulgo Banckstoveringh appellatur.
Contumaci audientia denegatur etiam in omnibus aliis casis coram
eodem judice vertentibus inter easdem personas. Chr: d. decis: 11. n. 5.
Instantiae renuncians, eamve deserens impendia adversario sarcire
tenetur sive ex eadem actione sive ex alia nova ad aliam instantiam
commeare potest actor altera priore deserta vel omissa, solutis tamen prius
impensis ac renunciata priore instructione [illegible] qui litigi renunciat [illegible] proprie [illegible] succumbere [illegible] ad h. t. in fine et ibi all. auctores.
Apud Mechlinienses moris est, quod rector solet libello quodam
expensas complecti et adversarius numerum seu quantitatem earum
diminuere ac demum judex vi taxationis in sententia sibi reser-
vatae auditis partibus modum earum constituere, quod et hic etiam
obtinet quod bene tradit Rebuff: tract: de expens: art: 5. glossa
une: num 22. et seqq:
An condemnatione expensarum veniunt interesse et damna?
Thesaur. decis: 57.

Cap: 19

Quæ sit pœna absentiæ sive contumaciæ in caû appellationis disputat.
Modest: Pistor: quæst: 119.

n. 5. Nam si reus circumductionem termini non petierit, tum judex eam
ex officio facere non potest Mynsi: cent: 2. obs: 64.
Minor restitutus adversus contumaciam an solvat expensas! affirmat
Thesaur: decis: 9. Faulhin: n. c. 104. et: 10. cap: 2.
Sellen siyn | M. J. R. p. 2. c. 5. R. 22.

Cap: 20 §1 Ten wenmichste twee-de / Imbert: in Inst. For: cap 43. fol: 226.

Tit: 10: 19.

weder aenheft / om syne wederparthye uyt oere actie te vertrecken / vnd die muhe te maecken / sulcks sal d'Aenlegghe niet meer als eenmael op verlies syner gheheeler actien moghen doen / te weten / instantie te renuncieren / Ten waer saeck / dat hy den Gherichte soodanich nieuwe ghevonden schijn vnd bescheydt toonde / daer door 't Gherichte veroorsaecke worde / hem nieuwe proceduren te ghestaden / Des sal hy verplicht vnd gheholden wesen syn vordere aenspraeck voor den selven Gherichte / soo veern den Gherichte eenichsins de judicature daer van competiren mach / vnd die aldaer gheweert kan worden / vnd voor ghenen anderen Gherichte van nieuws te instituiren / Doch eer hy syne action alsoo wederom à novo instituirt / sal hy schuldich zijn syne wederpart / niet alleen de gherichtelicke / sonder oock de verteerde vnd andere bewijsselicke kosten wederom t'erleggen / welcke kosten staen sullen / tot erkentenisse vnd moderatie des Gherichts.

Dat negenthiende Capittel.

Van Versteck.

Gen: hic: pag: 385.

1.

DAer tusschen besaet vnd ontsaet op Erffgoedt / den dach van Rechten diende / vnd de Verweerder en compareerde niet / vnd verdedichden syn ontsaet / sal den Aenlegger voorts procediren moghen tot peyndungh.

2.

Item dienende den Gherichts-dach tusschen peyndungh vnd pandtkeerungh / soo de Verweerder niet en quam / vnd verdedichde syne pandtkeerungh / sal d'Aenlegger voorts procediren tot de eerste ruymungh / vnd soo voorts.

3.

Van ghelijcken sal het gheholden worden tusschen in vnd uytleydungh.

4.

In saecken met voorbadungh aenghehevev / soo de ghebade / ten daghe dienende / niet en erschene / sal d'Aenlegger voort moghen schrijden tot de peyndungh aen het ghereede.

Cap: 19

5.

Soo veern d'Aenlegghher / ten aenghestelten Rechts-daghe / niet en erschijnt / sal de Verweerder / indien hy sulcks versoeckt / vander instantie gheabsolveert / vnd d'Aenlegghher ghecondemneert werden in de kosten / Sal oock de Verweerder niet gheholden zyn / in de saeck wederom ten Rechten te staen / eer hem de voorß kosten / tot taxatie vnd moderatie des Gherichts / te rugh ghegeven vnd betaelt sullen zyn.

6.

Daer ghepeynt wordt aen ghereede goederen / sal gheholden worden / wie dus langh na Landtrecht van Veluwen vnd Veluwenzoom ghebruycklick gheweest / Vnd daer binnen veertien daghen na ontfanghene weet van peyndungh aen gereedt goedt / gene pandtkeerungh gheschiedt zy / daer sal men voorts tot der Executie procediren mogen.

7.

Item soo wanneer een saeck onder ordels ghebracht is / vnd d'een off d'ander parthye des Ordels niet en vermaenden / die sal ghebreuckt hebben / over een actie van hondert Daler / vier ponden / vnd van meerder off minder na advenant / tot erkentenisse des Gherichts / een dardendeel voor den Heer / vnd twee dardendeelen voor de vermanende parthye / vnd sal ghelijckewel / soo het Ghericht ofte den Ordelwijser vervat weet / ghewesen worden als na recht / Vnd soo dit versuym gheschieden by eenighen Procureur ofte Volmechtighen / soo sal die selve in de voorß breuck ghevallen zyn / vnd syn parthye daer van vryen.

Dat twintichste Capittel.

Van Kondtschappen, vnd ghetuychnissen.

Gor: hic pag: 329.

1.

OF yemandt bewijs wolde doen / met levendighe konden vnd tuygen / soo sullen dat tuychweerdighe personen wesen / ten wenichsten twee int ghetall.

2.

Wanneer yemandt / 't zy Kleger of Verweerder / Kondtschappen wil laten beleyden / die selve sal gheholden zyn sulcks te doen voor den Drost

ofte

Cap: 20 §1 Ten weynichste twee ex | Wielant: in pract: civ: cap 43. fol: 226.
qui formam examinationis incongruam iuri nostro ibi ponit.
Solutio debiti chirographarii, chirographo amisso vel eque dependito
probari potest duobus testibus integris et ita tenet Sand: in dec:
Fris: lib. 1. t. X. defin: 1.
Mattha: de afflict: decis: 105.
Testi diviti plus creditur quam pauperi. Lit: decis: 4 n: 231.
Magis creditur perito quam imperito Vic: lib: 1. decis: 165.
Magis creditur duobus testibus ... probant quam cuiusque
mille testes singulares ... qui a illi testes dicuntur singulares sic ...
Crist: v. 1. d. 164. n. 8. ... ad unum eundemque finem tendunt
varia media ad unum eundemque finem tendant
Mynsing: 2. obs: 20. plus ... creditur duobus testibus in specie
quam mille deponentibus in genere idem. 3. obs: 76. n. 5.
plus creditur duobus testibus maribus quam feminis
Bern: van Zutph: n. pract: tit: getuige. n. 16. et ibi all. DD.
dat overspeelders en meyneedigers geen geloof meriteren
sic B. van Zutph. t. eod. n. 18. ... Wachm: l. 9. contr: cap. 13. Crist: ad ll.
Mechlin: t. 2. art: 4. n. 2. et t. 1. art. 28 Carpz: def: for: part. 4. const. 42. def. 7.
testis singularis nullam vel minimam ...
reatus fidem. Wassenaer pract: iudic: pag: 57
al waer hij seyt een getuige geen getuige j. l. 9.
§. 1. Cod. De testib:
... habet vim iuramenti et habetur pro
veritate Boer: dec: 105. n. 5. et ibi DD. all. imo
etiam licet iuramentum a parte remissum
sit Gail obs: 101 n. 3. et seqq
niemandt hoeft in sijn eygen saake getuigenisse der waerheyt
geven. Stadr. van Zutph: tit. 88. art. 5.

Testi pro me inducto renunciare non possum et pt examinari me invito Carocius decis: 116. Pet. Heig: p.2. q.114. n.20 et seqq.

Propter difficultatem probandi admittantur probationes qualescunque habe-
ri possunt L. cons.2. cons:15. n.1. et seqq.

Fundans intentionem suam in tempore sive agendo sive excipi-
endo et replicando debet id tempus punctualiter deducere et de-
ductum probare Schurff 3. c. 75.

§.4 Gebadet / quia qui testis est non debet se ultro offerre sed expecta-
re quod per judicem compellatur, alias enim habetur pro suspecto.

Hendrich van Bussen heeft op den 1 Julij A° 1559 tot Doorn-
spyck gewesen dat niemandt is gehouden getuygenis te geven
over van hem selven off over goet dat hij besitten off voor syn goet
wil verdedigen.

Geen afschrift gemieten / quod si recusent testimonium dare per judi-
cem compelli possunt multa induta arg: l.3. §.3. ff de tabul: ex-
hibendis.

Hic quaeritur an uxor contra maritum, socrus contra generum dice-
re testimonium cogi pt vid: Th: Grammat: cons: 14. Johan Crot.
in tract: de test: p:5. n.5. Ant: Faber. lib: 4. Cod: Sabaud: tit: 15. defin:
1. Charond: in memorat: observat. verb. tesmoins et putat non posse.
adde l. 4. ff. de test. ubi et alii casus exprimuntur

§.5 besonder / testes sigillatim examinari debent non in turba
text. in c. venerabili de test: gloss: ibid: in verbo sigillatim et in
d. c. eodem tit. de test: in verb: venire.

Forma juramenti est in Landt Roerm: tit: 12. §. 8.

Vide de testium examine Gos: advers: tract: 4. §.22. p.377 (p.253) et Christin:
ad ll. Mechlin: tit: 1. art: 25. n. 9. 10. etc: p.136.

§7. vande kracht des eedts/ in forme als staet in Z: Landts: tit: 6.
§9. similis forma est L. Rurmond: tit. 12. §7.

Tit: 20.

Parag: lib: 12.

: decis: 10. 11. 17.

ofte Richter / ofte voor haren ghesworen Volmechtighen / vnd twee Gherichts luyden / als voorß / welverstaende soo die Kondtschap beleydt worde voor den voorß ghesworen / dat alsdan de Gherichts-luyden sullen kunnen lesen vnd schryven / vnd die kundtschap mede beteyckenen.

3.

Die Drost sal die Scholten authoriseren vnd volmechtighen / om tot gherijff van vrembde vnd reysveerdighe Luyden / vnd die sunst haest hebben / Kondtschappen te moghen verhooren / ten overstaen van des Ampts Jonckeren / daerse zyn / ofte van andere bequame eerlicke Mannen / als Gherichts-luyden / daer in sich die Scholten der ghestalt sullen hebben te draghen / datse niemandt reden gheven / sich over haere parthyschap ofte onachtsaemheydt te beklaghen. Vnd sullen die Scholten ten allen Maenden of ses weken ten langsten / aen den Drost schriftelicke advertentie doen / vnd verantwoorden van haere ghebesoigneerde in dit stuck.

4.

Als yemandt om Kondtschap der waerheydt ghebadet is / die sal in eerster badinghe voorkommen / vnd der Aenspraeck ofte vraechstucken gheen affschrift ghenieten / ten ware den Gherichte ofte den Officier vnd Gherichts luyden bedochte / dat hy daer redelicke oirsaecken toe hadde / waer toe alsdan de Officier vnd Gherichts-luyden / na gheleghenheydt der saecken / tijdt sullen setten / daer op te antwoorden.

5.

Wie alsoo Kondtschappen beleyden wil / die sal sijn Aenspraeck ofte Vraechstucken den Officier / ofte synen Volmechtighen / wie voorß / vnd den Gherichts-luyden over gheven / vnd daer mede afwijcken / vnd alsdan sal men elcken ghetuyghe bysonder op een bequame plaets / buyten den Gherichte / in absentie soo wel van de wederparthye / als van den Producent / vlijtich examineren / den ghetuyghe mede afvragen de redenen vnd oirsaeck harer wetenschap / diemen oock in de Kondtschap sal doen stellen / soo dat het ghetuych rechtveerdich vnd waerachtich toe gae.

Schent: Ref. Tutp: tit. 6. §. 4. ut. alleg: loc. Gr: p: 117.

6.

Niemandt van den ghetuygen / veel weyniger die de ghetuygen voordert / ofte daer teghen sy ghevordert werden / sal den anderen informeren / wat hy seggen off tuygen sal / vnd een yeder sal syn ghetuychnisse verswijgen / tot dat het int Gherichte vnd anders geopenbaert zy.

Testi pro me inducto renunciare non possum et partem examinari me invito Carocius decis: 116. Pet. Heig: p.2. q.114. n.20 et seqq.
Propter difficultatem probandi admittantur probationes quales haberi possunt 2. cons. 2. cons: 15. n. 1. et seqq.
Fundans intentionem suam in tempore sive agendo sive excipiendo et replicando debet id tempus punctualiter deducere et deductum probare Schurff 3. c. 155.

§. 4 Gebadet / quia qui testis est non debet se ultro offerre sed expectare quod per judicem compellatur, alias enim habetur pro suspecto.

Hendrick van Bussen heeft op den 1 July Ao 1559 tot Doornspyck gewesen dat niemandt is gehouden getuygenis te geven — over
van hem ...
evil verdedi...
Geen afschl...
tem compe...
libendis.
Hic quaerit...
he testimon...
in tract: de...
1. Charond:
adde 2. 4

§. 5 besonder / ...
text. in ...
d. c. eodem ...
Forma pro...
Vide de test...
ad Cl. Mechl...

7.

D'Officier vnd Gherichts-luyden sullen wel toesien / vnd daer op letten / dat ghene ghetuygen / eenichsins beschenckt zynde / verhoort worden / die selve met vlijt waerschouwende / van de kraft des Eedts / vnd van de sware tijdtlicke vnd eeuwighe straffe des meyneedts.

8.

Vnd sullen de Kondtschappen voor Schepenen der Steden behoorlick ghevuirt vnd verbrieft / van gheen minder weerden vnd bestendigheydt gheholden werden / als die voor den Officier vnd Gherichts-luyden ten platten Lande beleydet zyn.

Dat een en twintichste Capittel.

Gor: hic pag: 946.

Van Ordel vnd Ordel-wijseren.

1.

DE Officier sal in eener Bancken / aen eenen Gherichts-man / 't zy van Ridderen vnd Knechten / oft uyt den Steden / niet meer als een eynd-ordel bestaden / ten ware datter meer eynd-ordelen te bestaden waren / dan daer Gherichts-luyden zyn.

2.

Als een saeck ten Ordel bedingt vnd dat Ordel aen eenen bestaedet is / soo sal d'Aenlegghér tusschen den naest aenstaenden Gherichts-dach gheholden zyn / dat Proces / versloten van den Landtschrijver te lichten / vnd 't selve den Ordel-wijser / tijdtlick voor den Gherichte daer aen volgende / te behanden / vnd dat by vier pondt voor den Armen / Vnd soo die Procureur sulcks versuymden / sal die breuck by hem betaelt werden / des sal de Landtschrijver oock gehalden zyn / die Processen opt spoedichste te veerdighen / off soo by ghebreck van dien d'Aenlegger tot schade quame / sal de Landtschrijver de voorß breucken moeten draghen / allet tot erkentenisse des Gherichts.

3.

Wanneer de Processen soo gantsch groot zyn / dat het Gherichte by Overleesungh der selver opgeholden vnd verlet werden / soo sal d'Aen-

legghér

§7. vande kracht des eedts/ in forme als staet in L: Landts: tit: 6.
§~~.~~9. similis forma est L. Rurmond: tit. 12. §7.

Cap: 21 De authoritate consiliorum in judiciis Aleiat. Parerg: lib: 12.
cap: fin: judex partes ~~ad~~ concordiam hortari pt. Amat: decis: 10. 11. 17.

86 Met rechtsgeleerde &c: / vid: Gr: hic pag: 351. concord: R. Zutp: tit: 7. a. 8.
et b. &c: pag: 20.

legghet moghen begheeren / dat de Drost off Richter den Ordel-wijser vnd de bysittende Ridderschap vnd Gherichts-luyden / ten weynichsten in ghetal van seven persoonen / by den Gheriche daer toe te deputiren / wolde op kosten van onghelijcken / by den Aenlegghet te verschieten / op eenen seeckeren gheleghenen dach / voor den toekomenden Gherichte doen verschrijven / ter naester bequamer plaetse / 't zy in Steden ofte in Dorpen der Gherichts bancken / om dat Proces te visiteren / des Ordel wijsers voor raem aen te hooren / vnd volgens het Ordel te concipijren / soo moghelick / om't selve op den naestvolgenden Gherichts-dach uyt te lesen.

4.

Gheliicke extraordinaris by-kompst sal 't Gherichte Ampts-halven / oock selfs moghen ordonniren / vnd sal alsdan elcke Gherichts-persoone vnd de Landtschrijver hebben twee Daler daechs tot hare verteerungh / vnd die Drost off Richter soo die daer mede present ware / dubbelt dachgeldt / off d'Aenlegghet sal't Gheriche in plaets van de dach-gelden verplegen moghen / tot synen keur.

5.

Tot dusdanighe bykoemsten mogen oock gedeputiert werden persoonen niet present off buyten den Gherichte zijnde / so wel als presenten / die sich daer mede goetwillich sullen beladen laten.

6.

Een Ordelwijser na dien het Proces by den Gherichte ghelesen is / sal voor eerst daer op synen voor-raem vnd goetduncken segghen / met die reden die hem daer toe bewegen / vnd by aldien sulcks by den Gherichte int ghemeyn / ofte na de meeste stemmen / mede goet bevonden wordt / sal de Landtschryver daer van eene Sententie concipijren / Dan soo d'Ordelwijser de saeck soo swaer bevonde / dat hy noodich achten / daer toe Consiscatie te ghebruycken / alsdan sal hy sich mogen beleeren / met Rechtsgheleerden off wel-ervarene Personen binnen Landts / te weten / alleen in den Quartier van Arnhem woonachtich. Soo sal dan noch een Ordelwijser buyten Landts oock Consultatie moghen nemen / indien het hem na ghelegenheyt der saecken / noodich dunckt / des sal den Aenlegger schuldich zyn / den Ordelwijser middel te doen hebben / tot de kosten des reysens vnd beleerens / Maer in gheval de Ordelwijser sulcke kosten wolde verschieten / soo sal hem den Aenlegghet die selve op syn affirmatie restitueren / eer het Ordel uytghelesen wordt.

Vnd

In consiliis Jacob: Loren cons: 2. concordat t Landdag: recess. ai 1664. §. 3. van gelyke: etc de 13. maij in nimw: gehouden van Loon g.g. fl. B. p. 2. pag: 402.

comprehendant
re secundum
varanda ut Vult:
iorum.
restringet gene-
seq.
nquam videtz.
tium, dolus Fr.
l. 12. n. 57.
jure Canonico
tare debet
nisso pendente
incam col: 5.
glos: 1. n. 25.
decis: 501 vide:

7.

Vnd daer mede parthyen des te spoediger recht vnd Justitie verkri-ghen moghen / sal een Ordelwijser van nu voortaen / niet meer als een varst mogen nemen / ten waer dat het Gheright erkenden noch eenighe andere varst van noodden te zyn.

Dat twee en twintichste Capittel.

Van Compromissen.

Gor. lic pag: 354.

1.

WAnneer parthyen hare saeck ghecompromittiert hebben / soo sullen sy binnen tijde / compromis bestemdt / oer bedingh vnd bewijs inbrengen / off soo sy des in ghebreke bleven / sullen de Compromissarien macht hebben / den onwillighen ofte versuymden daer toe seeckere tijdt te prescriberen / vnd sullen dien volghens / soo eenighe parthye daer en boven sijn schijn vnd bescheydt te goeder tijdt niet in en brochte / die Commissarien moghen wijsen vnd erkennen / 't ghene sy ontfangen hebben.

§ 6 Over rechtge

et B. lic. pag:

2.

Als de Compromissarien bereydt zijn / een uytsprake te doen / sullen sy dan eerst beyde parthyen op eenen seeckeren dach verschrijven off verwittighen / om uytspraeck aen te hooren / met de Clausul: Sy quamen / off quamen niet / dat d'uytspraeck niet des te weyniger oeren voortganck gewinnen sal.

3.

Alle uytspraecken van Compromissarien ghedaen uyt kracht van gherichtelicke off ongherichtelicke Compromissen / sy zijn verpeent off niet / sullen van ghelijcke weerden gheholden worden / als Sententien diffinitive / die by den Gherichte uytghesproken / vnd in haer kraft ghegaen zyn / sonder daer van eenighe appellatie ofte reductie te moghen gheschieden / dan d'Officier sal op versuick van parthyen / schuldich wesen / die selve uytspraeck ter plaetsen daer ghebeurt / onweygerlick te executiren / met aenherung aent ghereede / vnd met de leste Ruymungh vnd inherungh aen den Erffgrondt.

Dat

¶. 7. Vacht / te uitstell.

Cap. 22 In arbitrio si vertatur quaestio inter partes an aliqua res comprehendantur in compromisso, ipse arbiter poterit de hoc cognoscere ac pronunciare secundum Abbatem in c. cum dilectus de Arbitris.

+ Sententia Arbitrorum dubia est per judicem ordinarium declaranda ut Vult: Thess: Decis: 258. vid: de his sententiis Wassenaer in praxi Notariorum.

+ Compromissi generalitas regulatur a petitione, quia si specialis restringet generalitatem compromissi Caroc. Decis: 32. n. 26.

¶. 1 + Wanneer partheyen / vid: Polet: hist: for. Rom. lib. 3. p. 275 et seqq.

+ Nullitas quae provenit ex defectu potestatis arbitrorum nunquam videtur exclusa lege, statuto, vel alia dispositione Zas: 2. cons: 12. n. 55.

Etiamsi expresse compromisso apposita fuerit exceptio per statutum, dolus etc. arbitri si intercedat nihil operabitur statutum. Zas: 2. cons. 12. n. 57.

Laudum arbitratorum die feriato validi profertur etiam de jure Canonico Nov: Decis: 85. n. 3.

Compromisso pendente altera pars contra alteram nihil attentare debet — Clement quamdiu de appellatione et regulariter compromisso pendente nihil est innovandum Barbat. cons: 101. incip: Clementissimam col: 5. vol: 3. resust: ad ordin: reg: tom: 3. tit: de appellat: art: 16. gloss: 1. n. 25.

Vide Cujacius consult: 12. laud: in decis: lib: 1. tit: 14. def: 1.

Nullitas per approbationem laudi dicitur esse sublata Amat: decis: 501 vide: in consiliis Jacob: Coren cons: 2.

¶. 3. van gelyke, etc. concordat t Landaeg: recess. ai 1664. de 13. maij in nimw: gehouden van Loon g. g. fol. B. p. 2. pag: 402.

Cap: 22 . ad § 1 Extract uyt t landaghs recess de 23. Octob. 1[...]
op request van die van den gerigte van Veluwen in de
ampte van Barnevelt hebben haer Hoogmog. by gec
firmeert met t advys van t Hoff over dese particulie
Daer verstaen dat er wel compromissarien mogen gemaec
worden met magt van decisie te geven, mits dat
parthyen tegens sulken decreet van compromiss. bij
tenden gerigte niet protesteren, en soo sulx comt
gebueren sal het selve weederom aen t volle gerigte
geranvoiert moeten worden.

Cap. 22.

§. 1. Ueno agnum cautie. quid si cautio quidem fuerit praestita, sed non idonea, an appellationem censebimus desertam quemadmodum statutum Aº 1609. quod si possessor juret, se magis idoneam cautionem praestare non posse, sane tutius est, ut possessori injungatur: cautio ad certam quantitatem taxata intra certum tempus praestanda, in praefectum fructuum in eum casum decernatur sequestratio. l. 7. §. ult: ff qui satisd: cogunt. l. 21. §. ult. ff. de appell: ~~[illegible]~~

petitio declarationis quam claronge vocant saxonis leuteringh appellant proprie est revisio quae jure civili non suspendit effectum sententiae: aliud autem hic et apud saxonis observatur Col: decis: 1307. adde schrafser ad h: tit:

Q. an sententia ter clarongh poit reformari jurius etiam contra eam partem, quae provocavit ~~tot~~ claronge vid: Coler: decis: 1307.

Q. an provocans poit renuntiare provocationi si adversarii intersit, eam non deseri coler: dec: 139. n. 8.

Sapientes viri, qui Reipublicae egregiam velint navare operam, quam paucissima relinquere debent judicum arbitrio ex sententia Aristotelis.

Wanneer ymandt appelleren wil so moet hy deselfde somma mede consigneren waerin hy gecondemneert is volgens Landtschaps resolutie aº 1635.

A. sententia ex parte provocans ter claronge, et ex parte quidem exsecutionem petens, an videatur provocationi renuntiasse vide Mod: pist: p. 1. q. 22. n. 13.

Daer de appellatie notoir nul is, magh men de sententie prioris instantiae, hangende 't appel, by seyndige ter executie stellen alsoo, staen tot Nukerk Aº 1667.

si appellans pendente appellatione innovet aliquid in praejudicium adversarii, ut quia ipsum spoliat, item si petat dilationem ad solvendum ad quod p sententiam erat condemnatus v. Mynsing: 3. obs: 22.

Dat dry en twintichste Capittel.

Van Appellatien ende Claronghen, aen Engellander holdt over wederspraken ordelen, ghelijck 't selve Capittel op den Landtdagh in Mayo 1620. tot Nieumegen is gheredresseert, ende by de Staten deses Furstendoms ende Graeffschaps geapprobiert.

Appellat: et provocatio nes ad Sylvam Anglicam sunt abrogatae ...

I.

GHevisitiert diversche Extracten uyt de olde ende nye Claer-boecken ende andere Signaten van Veluwen / van saecken daer over in voortijden d'Appellatien aen Engellander holdt toeghelaten zijn off niet / Is aenvenckelick gheordonniert vnd ghestatuiert / dat van nu voortaen die plaetse van Engellander holdt / om het groote ongherijfs wille aldaer / by den Quartiere / t'elckens sal moghen verlecht worden ter naester ende bequaemster plaetse. Edoch dat om die oudtheyts wil / ghelijckewel de naem van Claronghen aen Engellander holdt verblijve ende ghecontinueert worde / ende dat over sulcks parthyen doorgaens aen Engellander holdt sullen moghen appellieren / die sich beswaert vinden van Sententien uytghesproken over Processen tusschen in ende uytleydinghe aenghevanghen / Ende sulcks niet anders dan in saecken bedragende de weerde van twee hondert Daler / ende daer over / maer niet daer onder: Welverstaende dat in sulcken cas d'Appellant off gheappellierde sittende ende blijvende in possessie van 't goedt / gheholden sullen zijn / voor den Officier ende twee Gheerfden (tot bekleydungh van de Gherichts bancken ghequalificiert) te stellen suffisante reele cautie off personele ghenoechsaem gheerfde Burch-tael / voor de vruchten die hy middelerwijl van het goedt trecken off ghenieten sal / als oock voor dat het goedt by hem off den synen / in substantie niet en sal worden ghedeterioriert off verergert / mede voor de kosten / soo wel ongherichtelick als gherichtelick. Ende in cas de gheappellierde off Appellant met die ghestelde cautie of Burchtael niet te vreden mochte zijn / dat alsdan die Appellant off geappellierde / doende daer en boven voort ghene voorß cautie Juratoir / daer mede / wes ten naesten Landt-gherichte / daer d'eerste Sententie ghewesen is / sal moghen vol-

interim ... habe, ... ad ... Carpz:

staen/

Cap. 23.

§. 1. Genoeghsame cautie. quod si cautio quidem fuerit praestita, sed non idonea, an appellationem censebimus desertam quemadmodum statutum Ao 1609. Quod si possessor juret, se magis idoneam cautionem praestare non posse, sane lutiq est, ut possessori injungatur cautio ad certam quantitatem taxata intra certum tempus praestanda, vel praestetur fructuum in eum casum decernatur sequestratio. l. 7. §. ult. ff qui satisd. cogunt l. 21. § ult. ff. de appell.

petitio declarationis quam claromq vocamus Saxonis leuteringh appellando proprie est

reversio

effectum

apud Sa

ses ad

Zan fe

Durius

provocavi

Zam

si adverte

139. n. 8.

Sequen

navare

debent

lis.

Wanneer

hij de se

hij geco

resoluti

A. sente

ex parte

provoc

n. 13.

Daer de

de sent

appel,

staen

Si appe

in pro

lat,

ad quod

ob §. 22.

staen/ welck Gherichte alsdan over die ghenoechsaemheyt ofte ongenoechsaemheydt der cautie off Burch tael sal hebben te kennen. Ende by aldien de voorß cautie off Burch-tael aldaer niet suffisant erkent mochte worden/ dat den Appellant off gheappellierde alsdan toeghelaten sal zijn / al noch/ 't voorß Gherichte gheduerende/ suffisante cautie off Burch-tael/ als voorß te stellen/ ende by ghebreck van dien / sal 't selve Gherichte / wes tot uytdracht der saecken / over de questieuse goederen hebben te stellen eenen bequamen Curatoir / om die selve ondertusschen ten meesten profijte ghetrouwelijck te administreren / ende daer van 't syner tijdt aen de winnende parthyen goede reeckenonghe / bewijs ende reliqua doen : Maer by soo veern die gheappellierde mochte wesen buyten possessie van 't goedt/ sal de selve moghen volstaen / midts stellende alleen cautie pro litis expensis.

§. 2

2.

Sal oock mogen gheappelliert ende de appellatie toeghelaten worden / van Sententien gheweesen in saecken tusschen peyndungh ende pandtkeerungh / nieuwes ende niet uyt kracht van de voorgaende Sententien aengheheven / ende dit van ghelijcken te verstaen in saecken bedraghende twee hondert Daler/ ende daer over/ maer niet daer onder.

3.

In saecken met bodinghe begonnen / als oock tusschen besaet ende ontsaet / sal de appellatie toeghelaten zijn in conformite als boven tusschen peyndungh ende pandtkeerungh ghesecht is.

4.

Maer van Sententien ghegaen in kracht van contumacien/ en salmen niet mogen appellieren/ maer sullen soodanige Sententien hare werckungh ghewinnen / ende geexecuteert worden na behooren.

5.

art.

Ghelijck oock ghene Appellatie toegelaten sal zijn van Ordelen ghegaen op Processen aent Landt-gherichte ghekomen / tusschen klacht vnd verburgungh ende contra-verburgungh.

6.

Doch sal in saecken tusschen biedungh ende uytdoenongh van ruymongen niet mogen worden gheappelliert.

7.

Noch van Sententien in saecken van Erffhuys-recht.

8.

Noch oock van ghewijsde over besit off ghebruyck van goedt.

Ghelijck

§. 2. vid. Gail 1. Obs: 123.

art: 4. Causæ injuriarum non patitur moram et si interim moreretur is, qui injuriam fecit, neminem haberet actor, cum quo ageret, atque ita tm̄ de causa in judicio revisorio velavit, quia hæc actio ut personalis non transit ad hæredes.
hodie tm̄ de sententia in causa injuriarum appellare licet Ordonn: van d'appellen Aº 1679. ad art: 10.
Rejicienda tm̄ e appellatio ab executione, ex instrumento et debito liquido facta Carpz: p. 1. const: 26. defin: 15.

§. 9. quando a sententia judicii juejurando causam decidentis liceat vel non liceat appellare vid: B. van Zutph: tit: van appel. art. 4.
Ab interlocutoria non appellatur l. arbitrii ff. q satisd: cogunt. exceptis casibus, in quibus gravamen ab interlocutoria obventum non pote in appellatione a definitiva reparari l. 2. ff. de appell. recipiend.
quando quis succumbit in aliqua interlocutoria, a qua appellavit, debet tn condemnari in expensas. afflict: decis: 42.
NB. dat men niet appelleren magh, daer aen den eenen zyde den eedt gedefereert en daer op regt gedaen is Fachin: lib. 1. Controv: Cap: 23.
§. 11. hic tamen terminus decennii non currit ignoranti van non citato ad publicationem sententiae, nec ei qui ex justa causa impeditus fuit, appellationem interponere. Carpz: 1. const: 19. defin: 13. 14. et 15.
art: 12.
vid: Mynsing: 30. obs: 11. gail: 1. obs: 121. n. 5.
vid: anton: pegm: de ordin. judiciop. lib: 3. tit: 3. n. 53.
§. 13. binnen een maendt, nota qd mensis legalis continere debet 30 dies Schneidew: ad inst: tit: de haered: qualitate. et differ: §. extraneis, n. 13.
alles bloot sonder eenige bewysstucken. quamvis judex appellationis non poss cognoscere nisi de quo cognovit primus judex, et quod p appellationem ad eum fuit devolutum, nihilominus tn in appellationis instantia proponi potuit nova quaedam capitula, modo ab antiquis dependeant, et illis conjuncta sint Carpz: p. 1. constit: 21. ~~defin~~ 3. et 4. et 9. ubi dicit haec nova capitula in secunda instantia probari posse, etiamsi consulta in prima instantia fuerint praetermissa.

Tit: 23.

111

9.

Ghelijck men dan oock verstaet / dat men niet en mach appelliren / daer aen eener zijde by parthye den Eedt ghedeferiert ende daer op recht ghedaen is.

10.

Noch oock van andere saecken die gheen uytstel moghen lijden / tot erkentenis des Gherichts.

11.

Teghens Clarongh aen Engellander holdt ghewesen / sal geenerhande oppositie toeghelaten zijn / maer de selve Claronghen sullen onweygerlick by den Officier dien het toestaet / sonder eenighe voordere Procedure gheexecutiert worden.

12.

Die willen appelliren ter Clarongh / sullen dat doen binnen thien achter een volgende daghen / na den eygentlicken dach der uytghesproken Sententie / 't zy dat sulcks toe voren bedongen is off niet.

13.

Ende sal d'Appellant binnen een maendt daer na d'Appellatie verburgen / als vooren / ende binnen de voorsz tijdt syne gravamina ofte beswaernissen / waerom hy meynt tot d'Appellatie bevoecht te zyn / dubbelt in gheschrifte leveren in handen van den Landtschrijver / om daer van het duplicaet te laten volgen aen parthye advers / te weten aen den Appellaet / die daer op binnen den tijdt van een maendt sal dienen van strafff off contra bericht / Allet bloot ende sonder eenighe bewijs-stucken / welcke gravamina ende straff off Contra bericht / by den Processe gevoecht ende ten tijde vande Clarongh neffens 't selve Proces voortghebracht ende verlesen sullen worden. Edoch by soo verre by den Appellant gene gravamina inghebracht mochten worden / 't welck hem vry staen sal / sal die gheappelleerde oock niet voorder hebben by te brenghen / maer sal op de voorighe ingediende stucken alleen recht ghedaen worden.

14.

Als nu onse genedighe Heer Stadtholder selfs / off door ghesubstitueerde wil rechten ende klaren in Veluwen / 't welck alletijdt omtrent Lamberti / ende ten minsten alle twee Jaren (off eerder / 't welck dan op kosten van gesinnende parthyen) gheschieden sal. Soo sal syne Gen. doen bevelen den Drost van Veluwen ende den Richter van Arnhem

§. 9. quand[...]
causa[...]
appell[...]
ab in[...]
ff. 9[...]
grava[...]
pote[...]
l. 2. ff[...]
quand[...]
toria, [...]
in exp[...]
NB. dar[...]
aen de[...]
en dae[...]
Cap: 23[...]
§. 11. hic t[...]
ignora[...]
mem[...]
impedi[...]
Carpz: [...]
vid: [...]
vid: a[...]
n. 53.
§. 13. binn[...]
conti[...]
de ha[...]
alles[...]

ende van Veluwenzoom / sulcks drie veerthien dagen te voren / te weten op drie Sonnen-daghen / elck veerthien daghen van malkanderen verscheyden / in alle Kerspelen oeres Ampts te laten verkondighen / op dat niemandt die ter Claronghe te doen hadde / eenighe onschuldt syner onwetenheydt hebbe voor te wenden / Ghelijck dan den Drost bevolen sal worden te doen publiceren by de Richteren van die vier kleyne Kerspelen / die oer selfs Gherichte voeren / als by namen Hoevelaecken / Scherpenzeel / Nyebroeck ende Oldebroeck / om oere saecken dan mede in de selve Bancke ter Clarong te brenghen / wie oock tot ghelijcken eynde de Richter tot Arnhem ende in Veluwenzoom / sulcke Publicatie sal laten gheschieden / by den Heere van Doorenwaert ende van Roosendael / ten ware die selve by speciale Privilegie kunden bewijsen / daer van exempt te zyn.

15.

Item sal de Heer Stadtholder alle die van de Ridderschap ter Clarongen ghenomineert / tot achtien int ghetal / ende daer van syne Gen. met die van den Rade de namen ter goeder tijdt by gheschrift sullen overghelevert worden / doen verschryven in persoon veerthien daghen te vooren / opten bestemden dach ende plaetse te komen / ende syne Gen. te helpen richten ende claren / welcke voorß ghenomineerde van Jaer tot Jaer sullen mogen worden verandert / vermindert off vermeerdert / na ghelegenheyt van saecken.

16.

Sal insgelijcks syn Gen. aen de Hooft ende kleyne Steden van Veluwen doen schrijven / ten minsten oock veertien dagen toe vooren / op dat de Hoofstadt twee / ende elcke der kleyne Steden een van oere Raedtsvrunden ter voorß Clarung schicken mogen.

17.

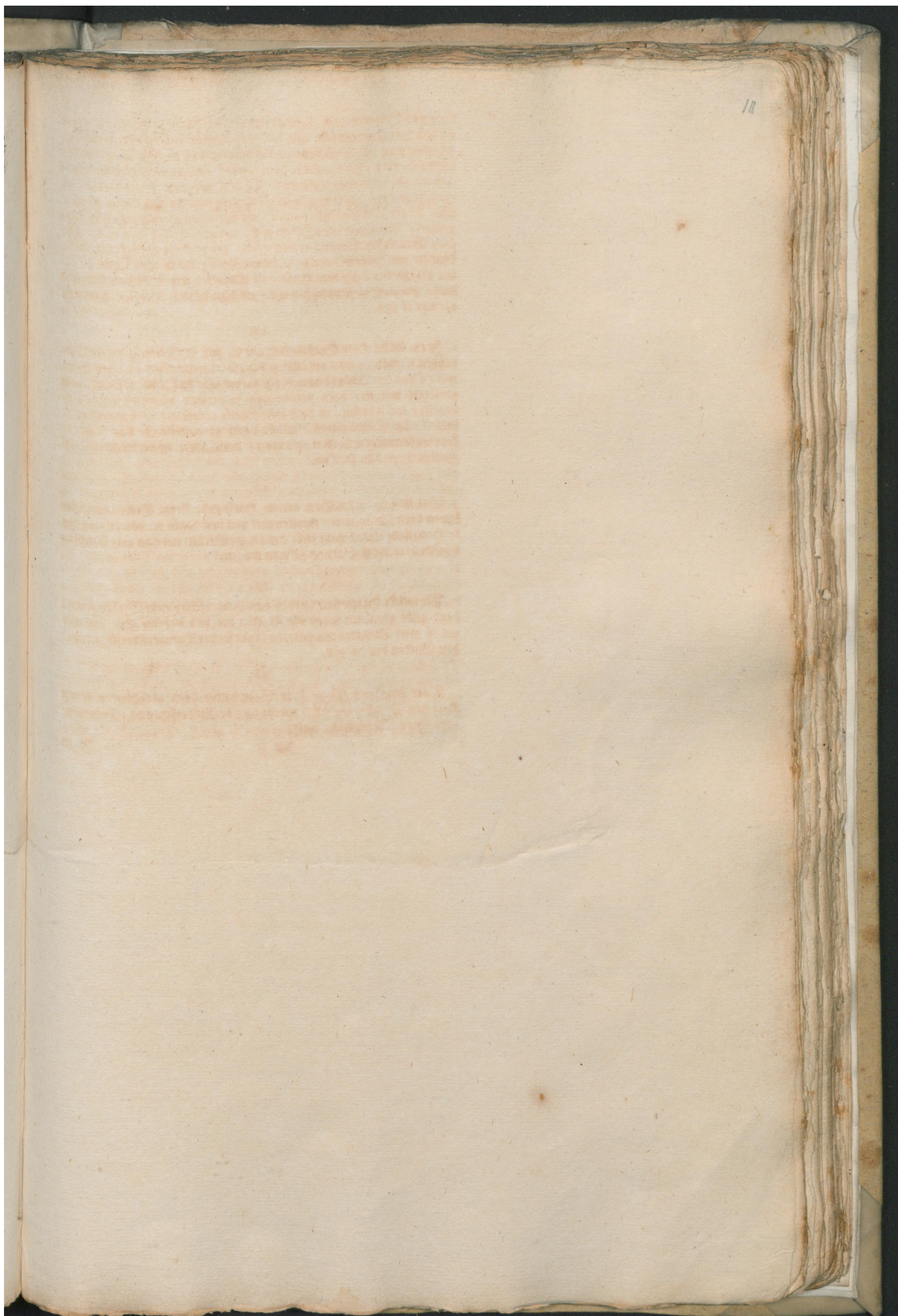
Alle welcke Ghecommitteerden van Ridderschap ende Steden / voor dagh-geldt ghenieten sullen vier Gulden daeghs / voor die ghene soo met een off meer Dienaers compareren / ende sonder Dienaers verschynende / drie Gulden des daeghs.

18.

Daer beneffens sal de Heer Stadtholder doen verschryven eenen Heer van Voorst / ghelijck d'andere van de Ridderschap van Veluwen / ende gheen Wtheemsche meer.

Item

judex [...]
nisi de [...]
[...] appellationem [...] fuit devolutum, nihilominus tamen in appellationis instantia proponi possunt nova quaedam capitula, modo ab antiquis dependeant, et illis conjuncta sint Carpz. p. 1. constit: 21. ~~defin~~ 3. et 4. et 9. ubi dicit haec nova capitula in secunda instantia probari posse, etiamsi consulta in prima instantia fuerint praetermissa.

111

Tit: 24.

19.

Item sullen neffens de Heer Stadtholder off des selfs ghesubstitueerde / aen yeder zyde sitten een van de Ghecommitteerden uyt den Rade Provinciael / om daer mede Raedts to plegen / soo nochtans / dat de selve drie niet meer als een stem en sullen hebben / ende beneden syn Gen. off ghesubstituierde voorß sal sitten de Drost van Veluwen / in qualiteyt als Officier / ende neffens den selven de voorß Heere van Voorst / volgens die vande Ridderschap / ende daer na de Ghedeputeerden der Hoofst en kleyne Steden.

20.

Ende sullen alsdan na older ghewoonte / soo wel syne Gen. off des selfs Stadtholder / als die geene die by de selve ter Clarong sitten sullen / belooven ende sweeren recht ende rechtveerdighe Claronghe te doen / na voorghebrachten schijn ende bescheydt in goeder Conscientie.

21.

Voorts syn Gen. in manieren als boven verhaelt / gheseten zijnde ter Clarongh / sal d'overste pander verkundigen dat syn Gen. daer ghesetten is ter Clarungh / ende dat daeromme een yeder syn recht waerneme.

22.

Alsdan sal het Gheriches-boeck gheopent ende de Processen na d'ordre datse zyn ingekomen / opte rye ghelesen worden / ende als sulcks gheschiet / ende een der selver ghelesen is / met des Appellanten gravamina indien daer eenighe zyn / ende die straffe ende contra bericht daer tegens by den Appellant ingebracht / sal syn Gen. off die geene die sulcks by syn Gen. bevolen wordt / daer op omvraghen / welverstaende dat alle die gheene die het Ordel daer over gheclaert sal worden / hebben helpen wijsen / off daer inne gheconsuliert / opstaen / ende geene stemmen hebben sullen / doch sy sullen wel moghen te kennen geven die redenen oerer wysonghe / ende sal alsdan by de aenwesende na de meeste stemmen hooft voor hooft ghegeven / by den Heer Stadtholder off dessels ghesubstitueerde gheconcludeert / ende volgens in der saecken gheklaert worden na behooren / ende soo voorts d'een na d'ander.

23.

Als des Drosten Ghericht / soo wel van de Ampten van Veluwen / als van de voorschreven vier kleyne Kerspelen uytgheklaert sal zyn / sal de Drost van syne plaetse opstaen vnd den Richter van Arnhem ende van Veluwen-zoom weder in syn stede gaen sitten / ende sullen alsdan

Coler: decis: 10. in
.4. art: 4. et. 5.
fferty possessio
. c. 6. et. lib: 3.

tit: 1. pag: 36.
v: Stadtr: p. 3.

30. Grot: intro
. 2. c. 4. p. 205.

rechtsliuders.
intelligere dicunt
entiam praetoris
in tit: Cod: q.
p. 1. c. 1. n. 1. pag: 135.
. n. 1. 33. 34.

l. 1. pag. 163. et
p. 376. et in.

lia de fundo
sit actum n.
ndi uxoris con.
cht pay: 21.
pag. 32.
. Pist: q. 124. n. 426.

conico manavit

Imoortem .
Vid. Coler: decis: 15. et decis: 137. n. 13. et seqq:
Etiam hypotheca in immobilibus fieri debet coram judice loci Coler: decis: 17.
Mobilia concernunt personam Coler: decis: 16. n. 22. et decis: 60. n. 40. Pist: q. 124.
n. 126. et seqq:
Oppignorationes et traditiones feudalium fieri debent coram domino feudi
quod et jure Saxonico observatur Coler: decis: 16. n. 17.
Item si judices loci fuerint mediatus et immediatus cujus requiratur aucto-
ritas? vid. Coler: d. decis: 17.
Quaeri a. potest, an in bonorum feudalium emphyteuticorum et similium
obligationibus, praeter veniam domini directi et Magistratus ordinarii au-
ctoritas requiratur? quod affirmatur jure Saxonico praesertim quoad jus prio-
ritatis Dan. Moll: Semestr: lib: 1. cap: 20. quod consuetudo nostra admittit

113

gheklaert worden / die saecken van de Gherichten van Veluwen;oom/ in voeghen als boven gheseydt is.

24.

Item als de Heer Stadtholder / off des selfs ghesubstitueerde/ uyt der Bancken wil opstaen/ sal die selve altijdt een ander in syne plaetse stellen.

25.

Tot vervallung van de onkosten over de Clarong gerequireert / sullen alle Appellanten by overleverungh van oere gravamina / in saecken van duysent guld. ende daer onder weerdich / in legghen hondert guld. ende van Processen beloopende over de duysent guld. sullen sy hondert Daler/ tot dertich stuyver to erleggen schuldich zyn.

26.

De reste van de onkosten sal voor aepenungh off uytspraeck van Clarungen aen parthyen tot kennisse van den hoogen Gherichte ghevonden worden / doch alsoo / dat de winners op de verliesers behoorlicke restitutie van haer verschot sullen worden gheadjudiciert.

27.

Soo yemandt gheappelliert hadde om int besith to blijven/ ende na syne ghestelde cautie ofte Burch tael op d'Appel vertoege/ om de breucke to ontgaen / die sal ghelijckewel in de breucke van veertich Daler tot xxx. stuyver vervallen zyn / als oock in ghelijcke breucke vervallen sal wesen d'Appellant / indien hy by de Claronghe bevonden worde qualick gheappelliert te hebben.

quando appel, lanso facit id, quod facere tenet ex lege vel consuetudine, ut puta si debeat solvere sex denarios pro libera, et ne obulum quidem solverit, tacite renuntiat appellationi. vid: Gail 1. obs. 124.

Dat vier en twintichste Capittel.

Van verkoopungh vnd transport.

1.

NIemandt sal off mach synes Erffgoedts weerloos werden/ noch eenighe Rent-verschrijvungh daer uyt doen / dan voor den Officier / daer onder 't selve goedt off onderpandt ghelegen is / ghericheelijcken / off onder sijn/ vnd mede/ soo hy gehylickt waer/ onder sijns Wijfs Seghel / off yemandt anders van oerent weghen / die Man vnd Wijff daer toe ghebeden hebben / met toedoen van twee tuych-weerdighe

"tit: 101 §. 11. R. Zutp.

Cap:24

§1 V. Sand: de Effestucatione & adelaridationem hujus capitis conf: Coler: decis: 10. in fin: et decis: 16. 17. Melch: Wijnhorst: int Landtr van Overijssel. p. 4. art: 4. et. 5. Per festucae judicialem traditionem cum verbali p̄dii cessione transfertur possessio qui modo artificialis, modo dativa, modo civilis vocatur Bort: Likas 1. c. 6. et lib: 3. cap: 13. add. Forat: de feud: c. 4. n. 5.

De hoc tit: vid: Reform: Zutp: tit: 10. pag. 46. et Overyssel: LL. p. 2. tit: 10. pag: 36. LL. Rurem: p. 3. tit: 1. §. 1. pag: 126. Zutp: Stadtr: tit: 23. pag: 30 Dev: Stadtr: p. 3. tit. 10. pag. 110. Et LL. Rur: p. 4. tit: 3. §. 1. p. 223. et. 210. Zipae. not: jur: Belg: lib: 3. t. 1. pr: ipso. moribus p. 112. et hoc tit: p130. Grot: Intro duct: lib: 3. tit: 14. p. 264. Gor: advers: tr: 2. c. 3. n. 6. tr: 3. p. 2. c. 4. p. 205. et. c. 5. n. 1. p. 200.

Voor den Officier item met ~~bod~~ oen van tweethailweerdige Gerichtsluiden &c. horum requiritur p̄sentia, atq authoritas, qui ideirco rem plene intelligere dicunt ita vitari poterunt traditione simulate facta citra conscientiam praetoris vel judicialium ut in similibus speciebus notant Molinae in tit: Cod: q. admitt: ad bon: possess: vid. D. Grav: ad Sand: pag: 121. Gor: adv: tr: 3. p. 1. c. 1. n. 10. pag: 135. | Sand: de Effestuc: c. 2. n. 10. 33. 34.

§1 Off onder syn off mede soo hy gehijlicht &c: Gor: adv: tr: 1. cap: 5. tr: 7. pag: 501 et tract: 4 §§. 26. p: 303.

§1 ~~[illegible]~~ Vid: Gor: ad consu: Klev: cap: 11. art: 1. gl. 1. pag. 169. et in. Adv: tr: 4. § 10. pag: 372. et tr: 3. p. 1. c. 1. pag: 132. et tr: 4. §. 21. p. 376. et in supplement. de effestuc: tract: Sand: c. 5. n. 20. et c. 6. n. 1. pag. 477.

Moribus nostris cessat et vicinarum provinciarum lex Julia de fundo dotali ejusq maritus recte alienat, si uxor consentiat si aliud sit actum. n. Reform: Z. tit: 10. §11. LL Ruerm: p. 1. tit: 2. §6. pro Hollandi uxoris consensum non desiderant Grot: Introd: Holl: lib: p. 5. v. 1 uit Braecht pag: 21. Hac Grav: ad Inst: disp: 5. thes: 15. pag: 110. Et Anniv: disp: 2. th: ult pag. 32.

Nomina, et actiones cujus loci consuetudinibus regulentur Mod: Pist: q. 124. n. 426. et seqq.

Mobilia non circumscribuntur loco Coler: decis: 100.

Immobilia bona debent tradi coram judice loci idq ex jure saxonico manavit – Vid. Coler: decis: 15. et decis: 137. n. 13. et seqq:

Etiam hypotheca in immobilibus fieri debet coram judice loci Coler: decis: 17.

Mobilia concernunt personam Coler: decis: 16. n. 22. et decis. 60. n. 40. Pist: q. 124. n. 126. et seqq:

Oppignorationes et traditiones feudalium fieri debent coram domino feudi quod et jure saxonico observatur Coler: decis: 16. n. 17.

Item si judices loci fuerint mediatus et immediatus cujus requiratur auctoritas? vid: Coler: d. decis: 17.

Quaeri a. potest, an in bonorum feudalium emphyteuticorum et similium obligationibus, p̄ter veniam domini directi et Magistratus ordinarii auctoritas requiratur? quod affirmatur jure saxonico p̄sertim quoad jus prioritatis Dan: Moll: Semestr: lib: 1. cap: 20. quod consuetudo nostra admittit

ni fallor in emphyteuticorum, censualium ac similium bonorum obligatione ac alienatione, ni feudalibus aliud observatur quamvis statutum nostrum generaliter de omnibus immobilibus bonis loquatur.

Sed tenendum quod bonorum generali feuda appellatione non veniant Nic: Everhard: cons: 8. n. 9.

Quid si quis rem immobilem emerit, ejusque possessionem sine vitio fuerit nactus, quamvis non sit, modo hic praescripto in jure ipsi cessa ac mancipata? habet exceptionem contra venditorem vendicantem arg: l. 1. §§ fin. D. l. except. rei vendit.

Venditione ad corpus facta, si minor modus reperiatur, utrum propterea precium sit diminuendum Fachin: 2. c. 27.

Contractus coram incompetente celebratus rem non afficit vid. Papon lib: 4. tit: 14. Arrest. 6. et 7.

Quaesitum fuit an mulier possit suam venditionem ac traditionem ~~revocare~~ si facta sit sine curatore? R. non posse vid: Coler: decis: 67. in fin.

Q. an contra hujusmodi judiciales literas alia admittatur probatio quam per literas judiciales affirmat Nicol: Everh: cons. 144.

Uxor bona sua alienare non potest citra consensum mariti, quod et in Zelandia obtinere refert Everh: cons: 144.

Idque et locum habere debet in sponsa Everh: d. cons: 144.

Neque maritus citra ~~etiam~~ et consensum uxoris immobilia potest alienare.

Quid si ante contractum matrimonium, animo eum fraudandi futuram conjugem titulo lucrativo alienatio facta fuerit? actio revocatoria fraudatae competit vid: Everh: cons: 201.

Mulier absque consensu sui mariti nequicquam alienare aliudve in ~~suum~~ suum praejudicium facere potest Vu: decis: 17. in fin.

Evictio tantummodo intra annum et diem praestanda Coler: decis: 20. n. 11. et decis: 127. ubi distinguitur, hinc in antiquis subinalibus literis haec formula recepta ad usus superditi N. N. et suorum haeredum annoet diei contra quoscunque volens juri stare, et opinor hanc promissionem spectare promissionem tantum.

Transport van geldt dat yemant op d Oost oft Westindische compagnie heeft, moet geschieden voor de bewinthebberen volgens haer gegeven octroy.

Quid si emptor hereditatis sponte suscipiat actionem creditoris hereditarii litemque cum eo contestetur super debito petito? videtur tacite cum creditore egisse, ne agat contra venditorem, ita ut exceptio taciti pacti venditori proficit l. 2. C. de pact. aliquin invitus hereditatis emptor non cogitur suscipere actiones hereditarias, nisi ~~qui~~ a fisco hereditatem caducam vacantemque emerit l. 2. C. de her: act: item nisi venditor solvendo non sit tunc videtur emptor in subsidium conveniri posse l. ult. in pr. ff. de eo quod quem fact. vid. Sand. d. f. l. 3. t. 4. d. 3. Emptorem qui ea lege fundum emerit, ut si rursus vendere velit, venditor omnibus aliis praeferatur, recte extraneo vendere posse, si venditor interpellatus emere recusaverit Sand. d. f. l. 3. t. 4. d. 4. quia legi contractus emptores satisfecerant l. 122. § 3 ff. de V. Obl. add. l. 2. C. 19. ff de leg: 3.

§. 3. Cessiones simulatae non valent Holl: cons: vol: 3. p. 2. cons: 6. p. 16.

§ 4. Cons: tit: 10. § 10 Ref: Zutph: p. 410. Sand: de effest: c. 6. n. 44. in pued: pag: 495. Charond in memor: obsero: verb: obligation vers: s'il advient

In de Graefschap Zutphen geschiet d'opdracht alleen voor d'Officier en twee Gerichtsluiden, Ref: Zutp: tit: 10. § 6. p. 410.

Quoties a vero domino duobus in solidum praedium ~~offeratur~~ distrahitur is in detinendo dominio erit potior, in quem prius transportus factus est, sic et iure civili, Grev: ad pandect: pag: 125. l. 15. Cod: de rei vendicat: Alias primus emptor

Sfertz l. 26. ff. locat: Carpz: p. 2. const: 1. def: 15.

Christin: vol: 2. decis: 69. p. 106. scribit quid iuris sit, si res feudalis sit vendita pro libera tu habet locum actio quanti minoris, uti est iudicatum a Curia Gell: A° 1652. 10. decemb: inter Rych Aerts: et Bart: a Middachten vid: meas sententias scriptas cons: ripae. not: ~~pro bell: ac pac:~~ pr del lib h. tit. de empt: vend: p. 130

§. 5 Renich | et in mortuo verificatur Dec: cons: 373. n. 4 et cons: 400. n. 2. qui contrarium huic articulo fecerit, imposturam facit proximo, et hic poterit stellionatus postulari Menoch: de arbit: iud: casu 303.

vid: Papon ad consuet: Burgon: tit: notaries §§. 9.

Verswyght | si dolo malo, nam qui ignorans rem censui vel alteri obnoxiam vendidit, poena hac non tenetur, sed quanto minore tradit pract: Papien tit: 37. Gl: 1. n. 4.

Ad art: 5. fol: Papon ad cons: Bourg: tit: Notaires §. 10 ubi ita ait aussi touts contrahens sont tenu de declarer ses rentes charges &c.

Vysticke ~~pont~~ | t'is 40 gl: in de Stadt Arnhem

~~Ita~~ iudicatum a Curia A° 1646. 22. Mart: tussen Jan van Noll en Claes Janssen van Ede vid: Sand: et Gor: in comm: de Effest: post advers: cap: 6. n. 41. pag: 492. et Gor: advers: ti: 3. p. 2. c. 7. n. 1. p. 297. Fab: Cod: lib: 4. tit: 33. def: 8. Mynsing: 1 obs: 56. n. 10. Charond in Pand: lib: 4. c. 14. fol: 530 concordat sententia Curiae

Gelriæ 5. Maij 1645. inter Bandt Jansen etc. mandatum describi per inventarium A° 1661 25. Jann: est de casu hujus art: 5. disputatum in Curia 115

86. vide Goris advers: tr: 3. p. 2. c. 11. n. 10. p. 306.

Cap: 25 Singularia multa de annuis reditibus notantur ap: Sauber inst: forens: l. 1. c. 34. Chassan: ad cons: Burgund: in tit: de rentes vendues et a rachat. Cart: Zikai ad tract: 2. c. 32

Annuis redditus ubi de initio ejus non constat in dubio ob antiquitatem temporis presumitur irredimibiles donec ab adversa parte probetur speciale pactum per quod gratia redimendi fuerit concessa atque ideo dominus sive possessor vel qui juris percipiendi illum redditum est in illa possessione, vel qui tuendus donec potestas redimendi probetur sic ex facto consuluerunt Barses Nicolaus Everhard: cons: 150 Anchoran cons: 20.

Si census in predio alicujus constitutus sit per legatum condictionem ... modum debetur M. J. R. § 5. Reg. 4. q. 1.

... redditus non sit ... rr: lib: 3. var: ... atura frigi- ... municipali ... w: decis: 34. ... ile usuræ in ... d: verb: stylo a. ... uti M. J. R ... 13. ... a sit contro- ... d: de fid: instru- ... de redditib. p. 135. ... n. 3. p. 103. ... annuum redditum ... ionem consequitur ... ure civili Novel: 160 ... le sed personale ... nstit: pag: 291. ... ptionem eorum

Tit: 24

& K. Rutem: p. 3. tit. §1. art: 1 et seqq. & K. consil: p. 2. tit: 11. n. 3. Guld: de jure: noviss: 2. c. 9. in fin: Grev: ad [illegible] Pandect: pag: 261.

weerdighe Gherichts-luyden / int Quartier van Veluwen gheerft vnd ghegueder / die beyde lesen vnd schryven kunnen / die welcke van nu voortaen de Brieven / daer over sy ghestaen / soo zy / als die Brieve gemaeckt zyn / noch int leven weren / mede bezeghelen vnd onderteyckenen sullen / blijvende niet te min in weerde alle vnd yedere Brieven / voor die Publicatie van dese nye Ordinantie / sonder onderteyckenung der Gherichts-luyden ghepasseert vnd uyt te geven.

2.

Vnd al ist dat verzegelunghen by Schepenen van eenighe Steden ghedaen over goederen in Veluwen geleghen / na Landtrecht niet en sullen mogen bestaen. Ghelet nochtans op het lanckwijlich ghebruyck / dat daer over by sommighen gheallegiert wordt / vnd dat daer veel parthyen by gheinteressiert zijn / is gheresolviert vnd verafscheydt / dat soodanighe verzegelinghen / voor dato des ghereformierden Landtrechts ghepassiert / te weten / voor den Jare 1594. van goeder weerden gheholden sullen worden / mits dat des ghelijcken niet meer en gheschiede.

3.

Hier wordt verstaen / dat die ghene die in der Steden / of in der Steden Vryheden gheerft zyn / niet en mogen ghenaemt off gheholden worden / voor Gheerfden van Veluwen / ten zy die selve oock ten platten Lande gheerft vnd ghegudet zyn / conform den olden ghebruycke.

4.

Die ghenighe die Brieven hebben / off namaels krijghen moghen / ghepassiert voor Gheerfden / moghen die / soo sy willen / doen registrieren ofte prothocollieren by den Landtschrijver van Veluwen / op dat / soo hun die selve Brieven mochten affhendich worden / sy alsdan oeren toeganck moghen hebben tot het Prothocol.

5.

Wie eenich goedt verkoopt / off Rent daer uyt verschrijft / die sal gheholden zyn alle lasten vnd voorkommer daer op staende / by de vertichnisse te melden / und sulcks in die Brieven mede te laten uytdrucken / sonder daer van yetwes te verswijghen / by vijftich pondt / off soo veel als het Ghericht na ghelegenheydt der saecken erkennen mach. Te verstaen / niet alleen van Brieven vnd verschrijvinghen voor den Officier / maer oock voor Gheerfden ghepassiert.

Alle

§. 3. Cessiones simulatæ non valent Holl. cons: vol: 3. p. 2. cons. 6. p. 16.

6.

Alle Transporten ofte Opdrachten van Erff-koop / gheschiedt off ghedaen in Brieven / die ghepassiert off ghegheven zyn als recht is / daer in gheene bestendighe loese ghestelt weer / sullen van volkomener weerden gheholden vnd erkant worden / niet tegenstaende / dat eene sekere somme van penninghen / daer voor den Erff-koop gheschiedt zy / in de Brieven ghenoemt stonde.

Dat vijff en twintichste Capittel.

Van betalungh van Renten, vnd van de loese der selver.

1.

adde Gor: adv. tract: 3. p. 26 cap: 9.

Alle Renten moghen met ghewoonlicke betalungh voldaen worden / vermoeghe der Landtschap Ordonnantie / in forme van Placcaet by den Hove uytgegeven / vnd doen publicieren.

2.

Vnd niemandt is gheholden eenighe Renten te betalen / daer af over een dardendeel van hondert Jaren gheene betalungh ghedaen / off daer men middeler tijdt niet gherichtelick / off by kennisse van twee gheloofweerdighe Luyden / off vermoeghe ander gheloofweerdich bewijs / voor aenghesproken oft ghevoordert were / die Renten zyn dan van Geestelicke ofte Wereltlicke goederen / ten ware dat in saken van Geestelicke goederen die Brieff vnd Seghelen / Leger-boecken / Rekeninghen / off ander schijn vnd bescheyt / geduerende d'Oorloghe verbracht / vnd naderhande te voorschijn ghekomen waren.

3.

Als eenighe Renten off Erff-pachten ghequeten off gheloest worden / daer eener syn Tucht aen hadde / soo mach die Proprietaris van de voorß Renten off Erfpachten de Loes-penninghen na hem trecken vnd ontfanghen / midts bekennende den Tuchtenaer soo veel Lijf-renten / vnd die uyt goede sufficiente onderpanden versekerende.

4.

Off wel eenighe gronden van Erf-talighe goeder / daer uyt Renten verschreven vnd veronderpandt zijn / verspleten / off verdeylt worden:

Soo

Gelriæ 5. Maij 1645. inter Brandt Jansen ex mandatum describi per Inven- 115
tarium A° 1661 25. Junij: est de casu huius art: 5. disputatum in Curia

86. Vide Goris advers: tr: 3. p. 2. c. 11. n. 10. p. 306.

Singularia multa de annuis reditibus notantur ap: Zauber Just:
Cap: 25 Singularia multa de annuis reditibus notantur ap: Zauber Just:
Forens: l. 1. c. 34. Chassan: ad cons: Burgund: in tit: de rentes vendues et
a rachat. Curt. Zikai ad tract: 2. c. 32
Annuis reditus ubi de initio eius non constat in dubio ob antiquitatem tem-
poris præsumuntur irredimibiles donec ab adversa parte probetur speciale pactum
per quod gratia redimendi fuerit concessa atque ideo dominus sive possessor
vel qui juris percipiendi illum reditum est in illa possessione, vel qui
tuendus, donec potestas redimendi probetur sic ex facto consuluerunt Pra-
ses Nicolaus Everhard: cons: 150 Anchoran cons: 20.
Si census in prædio alicuius constitutus sit per legatum, conditionem
venditionem, similemve aliquem modum debetur M. J. R. § 5. Reg. 4. q. 1.
Exc. nisi census ~~in prædio alicuius constitutus sit per legat~~ vel reditus non sit
constitutus super re certa vid: Tess: decis: 154. n. 3. Contr: Covarr: lib: 3. var:
resolut: c. 7.
Exc: 2. nisi reditus fuerit constitutus super rebus certis sui natura frugi-
feris, controvert: Faelin: lib: 2. c. 44 q. controversia jure nostro municipali
decisa est.
Usuræ an jure civili permissæ vid: Zikai ad tract. 3. c. 29 Vv: decis: 37.
Notandum quod stylo municipali Velaviæ secundum jus civile usuræ in
obligatione non debeantur, nisi stipulatæ fuerint l. 24. ff. præs: verb: stylo a
curiæ non item.
Solvendi sunt census in antiqua moneta in qua sunt instituti M. J. R
lib: 5. cap: 1. reg: 40. vid: consult: Holland: vol. 4. cons: 120. et 121. p. 213.
Nisi per quadraginta annos in minore moneta solutio facta sit contro-
vert: d. reg: 40. Exc: 2. ubi vid: in notat. dd.
Vid: ad hunc art: Mansuer. tit: 22. num: 9. et gloss: in l. Cod: de fid: Instru-
Christ: ad cons: Mechlin: tit: 12. art: 11. Zypæ not: in bel. h. tit: de reditib. p. 135.
Gor: advers: tr. 3. p. 2. c. 12. pag: 322. et: cap: 9. pag: 307. et: tr: 2. c. 3. n. 3. p. 103.
Provinciis nostris, Transisulaniæ. Holland: Burgund: et simul: qui annuum reditum
ex prædio suo constituit, nullam inde personalem sed realem actionem consequitur.
Grev: diss: Pandect: 14 pag. 216. et 332. ~~Ubi~~
Porro Emptio ~~venditio~~ annuorum redituum est licita et de jure civili Novel: 160
et de jure Pontificio c. 1. et. 2. de empt: vendit:
Hodiernis et usibus est frequentissima et producit jus non reale sed personale
qui nec afficit fundum vel possessorem
Diversum in variis locis sequuntur mores hodierni Grev: ad Instit: pag: 291,
et 350 ubi aliud est de solutione annuorum redituum et redemptionem eorum
Gail 2. observ: 7. p. 200.

De hoc titulo vid. Reform: Zutph: tit. 20. pag: 49. et Overijss. Landtr: p. 2. tit: 10. et 11. pag: 50 Zutph: Stadtr: tit. 24. pag: 32. Davent: Stadtr: p. 3. tit: 15. pag: 122 LL Rinnenland: p. 2. tit: 2. §§. 2. pag: 78 et tit. 3. pag: 104

Uti jure civili l. 99. de solut. Ita et moribus aliud genus pecuniæ quam acceptum est, solvi potest modo ea pecunia quæ solvitur publica æstimatione extrinseco valori promissæ pecuniæ respondeat nec aut aliter inter contrahentes convenerit [summa debitor eam in quantitaturo pecuniae genere solvere velit] Grev: ad pandect: pag: 406.

Grot: Introd: lib. 3. tit: 10. n. 10. in notis pag: 256.

)

De præscriptione

AD § 2. Refert Schurffius cent: 1 consil: 69. quod de jure Saxonum tantum duæ sunt species præscriptionum, annalis sc: item præscriptio triginta annorum anni et dierum. Et ita ea, quæ de jure com̄i triginta annis vel tanti temporis cujus initii memoria non extat in contrarium, præscriptibilia sunt, de jure Saxonum indifferenter præscribi triginta annis, anno et diebus et ita observari ac practicari in omnibus territoriis ubi causæ decidunt secundum Saxonicum confer: Coler: decis: 20. mod: Pist: q. 141. in fin: Pet: Heig: p. 1. q. 16.

Contra fiscum uxoris ac similis non admittit consuetudinaria nostra præscriptio § ult: 5. tit. 15. confer Coler: decis: 20. et ibi addit,

Consuetudinibus Imperii Germanici passim fœneratii contractus improbantur et annuorum redituum emptio sub pensionibus quincuncibus tn permittitur, unde probabiliter colligi potest, ipsas usuras in mutuo approbata non esse cujus argumentum probat, quod in Camera Imperiali ex mutui causa usuræ non adjudicantur et licet anno 1506. Wormatiæ deputatis Ordinum Imperii quibusdam placuisset constituendum, non tn recepta sit ea opinio ab omnibus, sed in Comitiis Ratisbonensibus Aº 1594 celebratis in sequentes anni conventum speciæ a deputatis celebrandum rejecta. Constat tn ex usu judicii Cameræ Imperialis hactenus non receptam aut admissam fuisse conditionem sive repetitionem usurarum exsolutarum, ut licet ab Debitore exigi non permitterentur saltem iis, cui solutæ erant exceptione ac retentione tueri se posset Pet: Heig: p. 2. q. 1.

Nostrates unicam agnoscunt præscriptionem trientis seculi c 33 annorum 4 mensium et trium dierum, concordant LL Hollandiæ Antwerp: et quoad immobilia Transissal: cum simil: sed limitationes hujus consuetudinis sunt variæ uti Gor: instr: loco allegato pag: 195 Grev: ad pandect: pag: 3701. cons: Ref: Zutph: tit. 12. § 2. p. 37.

Vid: ad illustrationem hujus arti: 2. Gor: advers: tract: 3. par. 2. cap: 13. pag: 325. et pag: 104. dissentit d. hoc articulo consuet: Tetra: Rurem: part: 3. tit. 4. § 1. art. 6. pag: 161. et Stadtr: Davent: part: 3 tit: 15. art. 2. Gail. 2. observ. 73. n. 1. et 7. p. 299. Grot: 2 manud: ad jur: Holland: c. 48. v. Jaerlich pag: 370 Grev: disp: Anniver.

AD §. | § 4 | § 5 | AR

C. pag: 94 et pag: 909 et desp: Pandect 14. pag: 216. vid: Grev: desput: Pandect:
21. pag: 332 et 379. Goris ad consf: Delar: tit: 11. art: 1. gloss: 1 pag: 163.
Ostander schijn &c | Gor: advers: 3 p. 2. cap: 9. n. 13. pag: 311 ibiq DD. Christin:
ad LL Mechlin: art: 9. tit: 12. n. 7.

ad §. 3. De lijfftocht renten profiteert den tochtenaer int geheel Wesel ad consf. ultra art. 9. tot. p59.

§ 4. Conter Chassanaeum ad consf: Burg: Des rentes vendues et rechapt. § 2. n35.
Jmb: lib: 1. pag: 50. et seqq Louet avec arrest fol. 491.
Per hunc §. derogatq Authentica hoc si debitor C. de pignor:
Qui adversus plures hoc casu experitq, profectq, si quid ab uno consequiitus
Fuerit, aliis se acceptum laturum spondere: pag: 49.
Fundo diviso vectigal aut eius praestatio in partes non scinditq conter l. com-
munib: 7. in pr: D. comm: divid: et statuto nostro municipali § 4º con-
trarium. perditum est.

Grondt | est etiam actio realis, potest per submissionem personalis fieri
In constitutione vectigalium persona nullam obligationem contrahit –
aut solvendi, si fundo carere malit, necessitatem habet. Nam ipsa praedia
conveniuntq non persona, ut Papinius prestris exrescripto Marci et Veri
Caesarum in re non parum simili refert lex Impp de Publican: [ratores ff:] Ita non aliud
cuius vectigal illud debetq habet, aut consequi potest mora in praestando facta quam
ut aut fundum destrahat, aut ad se in possessionem transferat (nec mi-
nore vel impare ad annorum, in quibus cessatum est praestationes fundo
repertae) regressus aut actio nulla ad personam datq etsi eo tempore for-
te et possedit et collegit conter Eikas ad Stat: 2. c. 39.
Vide ad hunc §. l. moschis ibiq tit. D. de iure Fisci. Gor: Advers: tr: 3. p. 2. c. 10
pag: 312. ibiq DD. alleg: et tr: 2. c. 1. n. 4. p. 94. Christin: ad LL Mechlin: tit: 12.
art: 11. pag: 599. ibiq alleg: DD: Praxis Zutph: verb: hypoteec n. 9 & 10.

§ 5. De pretio iusto annui reditus vid: Fachin: 2. c. 43. Jacob Coren consf: 4. SS. 20.
Vide ea quae supra ad hunc titulum en het landtdaeghs reces van Aº 1591 –
in Febr. en Maert tot Arnh: gehol. fol: 1012. 103. 104 &c.
Reditus annui sunt veterum usurarum succedanei requiruntq pretium et
praesentem adaequationem sortis cum reditu Leonin: consf: 105. n. 4. Everh: consf: 150.
Den eysscher is te houden bij syne possessie der renthen sijn gewoonl:
onderpand te beuren, totdat hij met beter recht daerint gesleten wort
niet bij middel van exceptie om t interrumperen d' possessie, maer bij een
nieuwe actie ten petitorie, atq ita saepius fuit iudicatum.
De pensione sive reditu ante diem redempto vid: Corras: sent. c. 63.
Remissio fieri debet ob bellorum turbulentiam ac maximam sterilitatem
vid: consf: M. S. viri Nov: 1. decis: 94.
§ 5 Usurae illicitae in sortem imputantq l. cos 26. §. 1. vers. caeteros C. de usuris
Vid. ad hunc §. Gor: advers: tr: 3. p. 2. c. 11. p: 317. Zang: de except: par: 3. cap: 25.
De except: usurariae pravitatis in pr: p. 450. consf: prius Zutp: tit: 20. art: 1. p. 50

§ 6 Vid: Jacob: Coren cons: 4. Charond en ses memor: observ: p. 019 et 20 qui idem in
Francia judicatum scribit Christin: vol: 3. decis: 42. n. 5. Mol: in tract: de usur: qst: 21
n. 217. 223.
Frumentarii vel alii ejusdem generis reditus certa pecunia aestimari possunt in singulos annos
sexdecim sortis computando, si justum pretium talium pensionum constitutum non sit
Pecuniae pensitatio solutione sortis semper redimi potest Vall: tr: 1. pag: 24.
Omissio formae ac solennitatis in constituendo reditu vitiat actum ipso jure q.g.
l. cum sit §. si Praetor D. de transact: cum simil. Atq ex hujusmodi actu secuta
et perceptione actuali non acquirit possessio vel q: recipiendi in futurum: ita
quod locum tre poit interdictum unde vi vel vel simi
li Nic: Everhard: cons: 74. et 76.
Decretum vitians inficit non solum titulum sed et possessionem ut est deci-
sio Rotae ab orb: approbata XVI in novis.
Ubi jus obviat non dr: quis possidere, licet animo et corpore insistit rei se-
A cundum Azonem in summa C. de acqr. poss: in 2 col: quem refert et seqtr
Archidiac in c. 2. ut lite pendente lib: 6. Nic: Everhard: cons. 76.
Vide ad hunc §. Zipae: not: jur: hoc tit: de redit: vers: quoad p. 139. cons: jus Zutp:
tit: 20. § 2. p. 50. Gor: Advers: tr: 3. p. 2. c. 12. n. 1. pag: 322. et cap: 11. n. 3. pag: 319. et edi-
ctum meum scriptum regis Philippi de A° 1571 et sent: de A° 1634. 12. Novemb: tusschen
de Wed: Aeltien Lamberts en Henderskien Rijnvis op t blost bij memorien geschre-
ven wegen losse van roghrenten tegens den 20 penn. volgens voort: placaet
NB. de Annui reditus venditione et redemptione vid: Fab: in Cod: l. 4. t. 30 d. 22.
p. 429. et lib. 6. tit. 19 d. 11. p. 700.

§. 7. Ratio hujus §. est ap: Vallam tract: 19. n: 4.
Aij sulx in brieff | confer: Nu: decis: 34.
Juxta h. art: 7. est judicatum 1662. 22. Febr: inter Gruenenaldt, et Eerde tot de Plaher-
poel, cau est disputata den 19 et 21 dito cum compensatis expensis in cau feudali ita
et est judicatum 1661 den 14 Decemb: uti sequitur cons: Gor: Adv: tr: 3. p. 1. c. 11. in not:
2 cap: 3.
n. 11. p. 236. Wesel ad consr. Ultraj: art: 20, p. 260.
Den 27 et 20 Novemb: 1660 est disputatum de h. art: 7. inter comites de Olden-
burgh & Schellart. 2 Decemb: est judicatum a Com: Oldenb: factam esse bonam
pignorationem et malam oppositionem
Den Rentheffer mach peinden aen des Pachters gereet goet dat op sijn onder-
pandt bevonden worden, quod mirum, uti Gor: ad art: 23. cap: 14. supr: pag: 243.
Doch soo voor personele schulden waer een onderpandt gestelt soo mach de credi-
teur soo wel t'capitael als de interee vorderen, want sulck alhier in subsidie en
gebreck van betalinge gepresumeert wort, ita judicatum 26. Janu: 1632 Wil-
lem Ampt en Adolph Klimers vid: Sentenboeck en op den 1 Octob: Aelbert
Schaept en Christina van Dal vid: pleydoyb van t selve jaer
Vid: Fab: ad Cod: lib: 4. t. 36. def: 13. Gail: 2. observ: 7. n. 9. et 14. Carpz: part: 3.
const. 24. tit: 10. jus Transisul: part: 2. Art: 11. n. 13. 15. Prax: Rend: van Zutp:
p. 674. verb: renten n. 1. ibiq all: DD. concordat art: 15: tit: 12. R. Zutp: Louet
in arrest: l. 5. n. 10. Gor: Advers: tr: 2. c. 3. n. 5. p. 106.
Ita et pronunciatum a Curia inter Jacob: Schimmelp: en Ot. Roo den 6. April.
1614 en A° 1661 14 Decemb: tusschen Jan Gerritsen en Hendrick Gerritsen com
pensatis expensis om dat de Ged: t zaerrent schuldich was, ita et 1662. 22 Febr:

47

§. 9. Annuus reditus redimibilis redimitz per oblationem et consignationem summæ capitalis ac redituum cessorum, aut pro reditibus cessis fuerint illiquidi pstita cautione, si et quatenus redimere volens ad illa tenetz Nic: Everh: cons: 99 et cons: 240.

Quando floreni aurei sunt in obligatione tacitè ut in mutuo florenorum receptorum aureorum, vel expresse per pactum, de jure non potest solvi alterius generis moneta, quam sit in obligatione ut volunt Dd. in c. quanto de jurjur: Bart: Paul de Castro. Joan de ymel et Dd: in l. Paul. D de solut:

Tamen juxta consuetudinem in Provinciis Belgicis teste Nic: Everh: cons: 99. pag: 290 observatum, debitor solvendo aliam pecuniam aut æstimationem liberatz, non obstante obligatione tali tacita vel expressa.

Vide ad hunc titulum et S. Leuwen cons: forens: lib: 2. c. 10. n. 22. p. 153. Besl: part: 2 con: 2. n. 60. concord: Ref: Zutph: tit: 12 §. 3. stat: Zutph: tit: 14. § ult. LL. Rurem: p. 3. tit: 4. §. 2. art. 6. LL. Antwerp: tit: 61. §. 6. Fab. in Cod: Saband: ~~[illegible]~~ lib: 20 De luitione pignorum defin: 19. Grev: desp: annio: 6 pag: 93. et ad Pandect: pag: 1014. Gail. 2. observ: c. 101. n. 4. Goris Advers: tr: 3. p. 1. c. 9. n. 41. pag: 201 et p. 2. c. 12. n. 3. p. 323. cons: Ref: Zutph: tit: 12. § 4. dissent. Fab. in Cod: .

Hoc anno 1680 den 13. Julij in Curia Gelriæ est probatum ita et Gail: 2. observ: 101 n. 15. tot: tit: D. de pact: dotal: Goris Advers: tr: 3. p. 2. c. 11. n. 61. pag: 320 et tr: 3. p. 2. c. 9. n. 12. p. 311.

§. 10 Vid: Charond: in memorabil: p. 620.

Hac clausula goedt van gelt en swaer van gewichte quid operetz vid: Nicol: Everard: cons: 99. pag: 293.

Singularis successor in rem tenetz solvere annuos reditus Everard: cons: 147.

Qr: an contra singularem successorem competat actio personalis A. Ever: ad: d. cons: 147.

Reditus de cujus origine non constat psumitz redimibilis Leonin: cons: 52 cons: Vall: tract: 19. n. 4.

Utrum constitutio redituum emptioni et venditioni specierum comparetz an vero sint veterum usurarum succedanei? vid: Everard: cons: 150. Leon: cons: 52.

Requisita redemptionis annui reditus vid: ap. Everard: cons: 160.

Cons: Ref: Zutph tit: 12 §. 6.

§. 11 Pandtgoederen / item et empta cum pacto revendendi quod videtur cum Laici ex inadvertentia non faciant differentiam inter pignerationem et venditionem ubi immobilia cum pacto retrovendendi vendunts vid: Sas: cons: 12. n. 11. p. 1.

Wesel ad const. Ultraj: art: 12. p. 154. Everh: cons 150 n. 31. 32 &c: p. 576. Christ. decis: vol 1. Gor. Advers: tr: 2. c. 3. n. 7. p. 107. Burgund. ad cons: Flan tra: 2. n. 29.

p. 104 contrarium est du B. 13. tit: 107. Ref: Zutph: hoc ut singulare notandum est Gor: allegat p. 107. art: 2. tit: 30.

Nochtans mogen sij niet bij testament vermaecht worden omdat se voor ongereet goet worden gehouden.

Alibi actiones interdum rei mobili interdum immobili annumerantur

Legato bonorum mobilium et immobilium nomina non contineri judicavit Senat: Frisiæ.

Hæc Grev: DD: Just: Diss: 3. th: 27. pag: 71. et ad Pandect: pag: 193. Sand: Decis: lib. 4 tit: 4. Def. 6. p. 312. Gor: advers: t. 2. c. 3. in Annot: n. 7. in fin: pag: 112.

Annuos reditus esse res nec mobiles nec immobiles, sed tertiam bonorum speciem constituere ait Sand: all: pag: 312.

Van Thinsen

Consuetudine ultra cessans in solutione canonis duplum ejus præstare tenetur postero die quod manavit a jure Saxonico de quo Coler. Decis: 24.

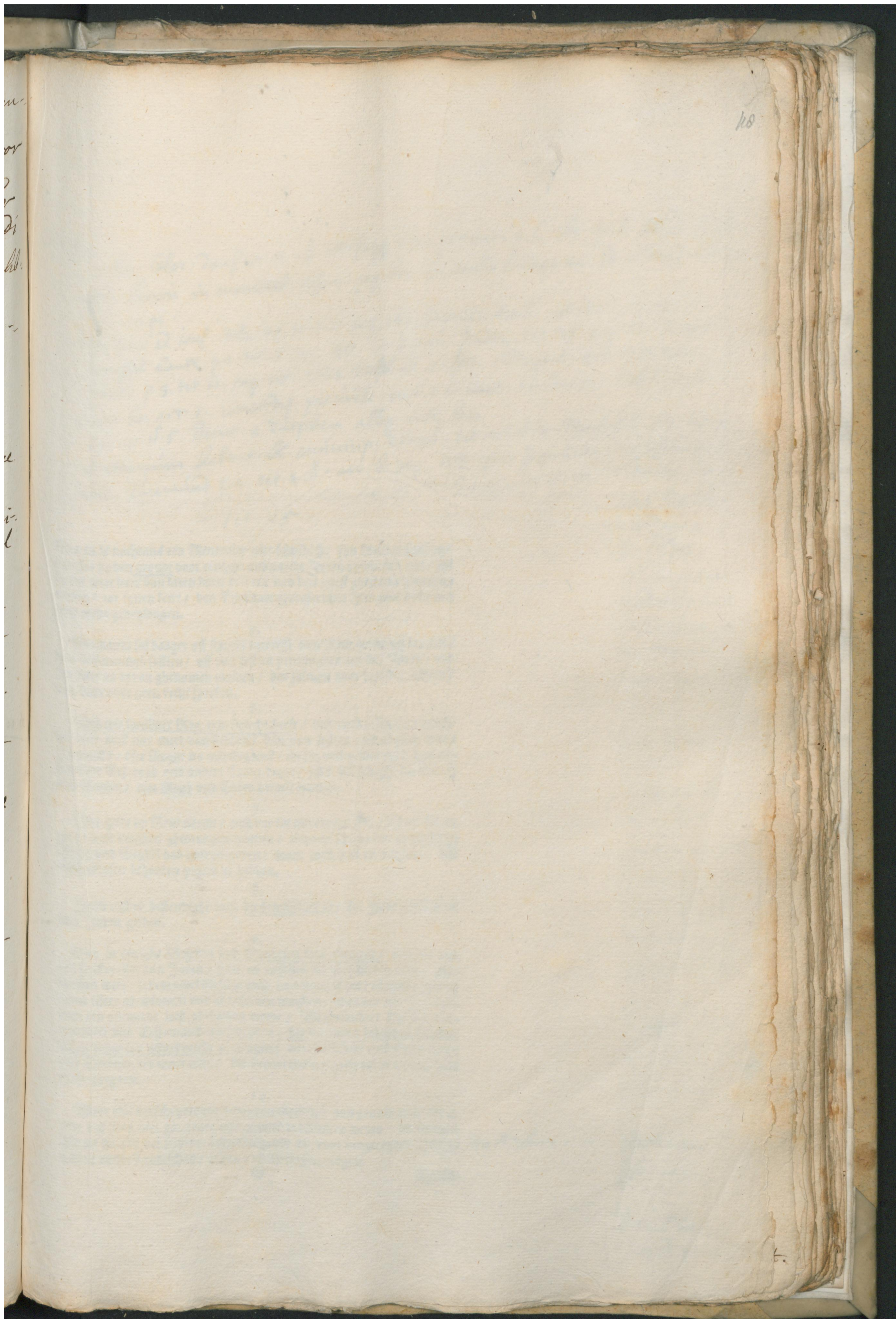
Censuarius jure com: cogitur pro solutione canonis ire ad domum ipsius domini vid. Coler: decis: 24. n. 9. quod verum est, nisi aliud fuerit conventum vel consuetudine observatum Coler: ibid: n. 11.

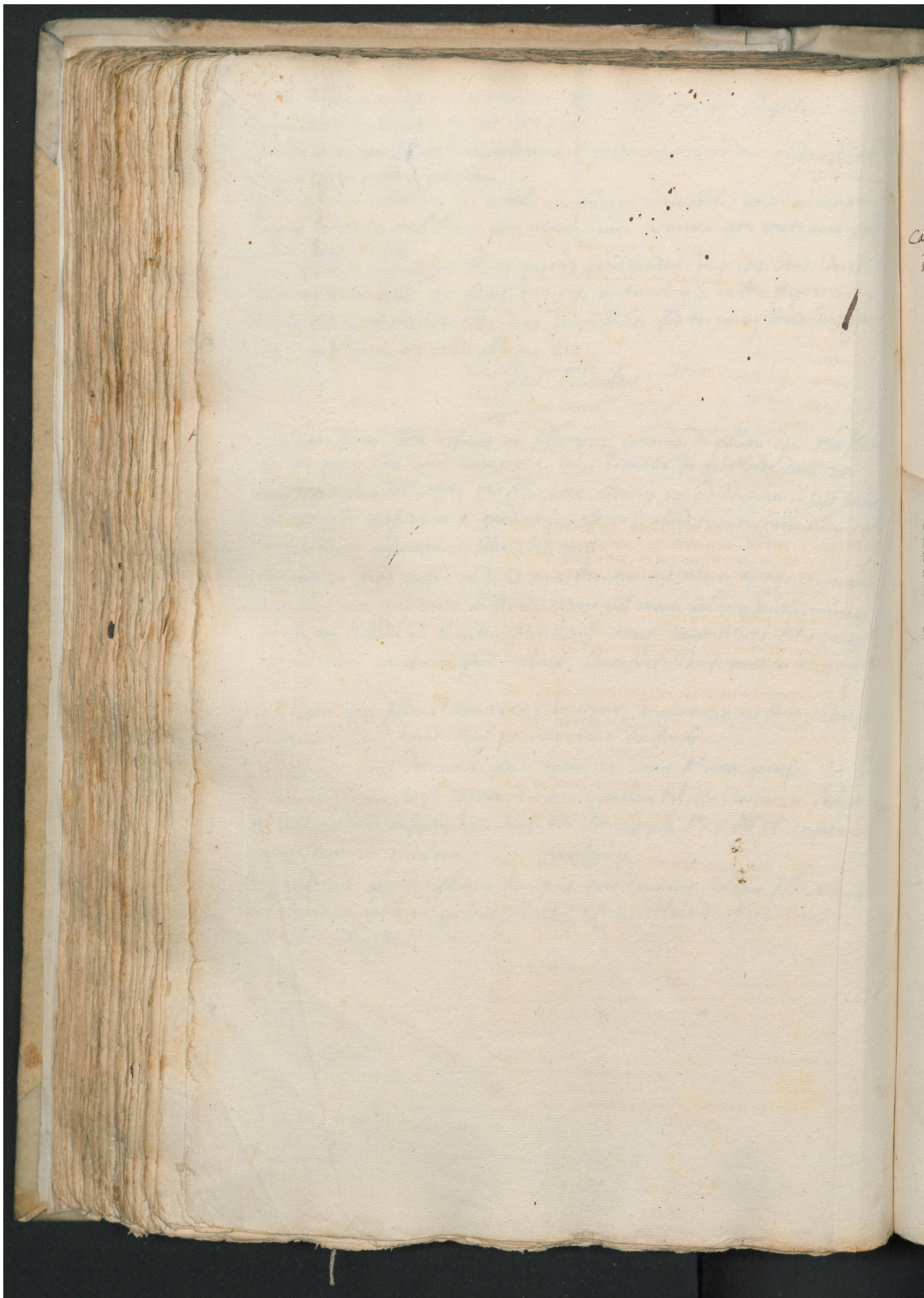
Notandum quod census modicus non fenctus sed solam recognitionem respiciens non remittatur ob sterilitatem, vel etiam bellum diuturnum et ita conclusum in comitiis Avenacens: Mens: Mart: A° 1581. fol: 1092. 1093. 94. cui etiam convenit quod Molinæ: ad consuet: Paris: part: 2. fol: 155 n° 65.

Gabellam qui solvere non tenetur, an cogatur denuntiare, ne bona cadant in commissum? Amat: Decis: 35. Viv: lib: 1. decis: 156.

Wijnandt van Doornick heeft opten 24 Junij A° 1544 gewesen tot Ede belangende een rogh rente, datmen betaelen sal nae vermogen segel en breven wie insgelijcken oock tot Doornspijck A° 54 off 56. tusschen Gerrit Vermaet ende den   gewesen is.

An rusticus qui longissimo tempore duos denarios Ecclesiæ solvit teneatur ostendere bona, ex quibus solvat? distingu: Pleus Decis: 112. Coras: 5. c. 62. Chr: vol: 1. Decis: 173.

Cap: 26.
§. 1 | Confer: Coler: decis: 05. n. 16. et seqq l. emptorem 9. C. ibi Goch Seud: Gloss:
ibid: Charon in memorial: observ: pag: 600 in verbis Louage &c: Id in Pand: lib: 2.
c. 92. in pr:
Vide Goris ad consu: Vola: tit: 11. §§. 2. pag: 167. Statuit Arnh: art: 45. p. 17. vide
Overijssel Lantr: p. 2. tit: 9. pag: 48. et Zutph: Stadtr: tit: 25. pag: 32. Devent
Stadtr: p. 3. tit. 11. pag: 115. vide Wesel ad constit: ultraject: art: 19 p. 254.
Cum hoc art: 1. concordat: jus civile in l. 9. C. locat: et Statuit Ref: Zutph:
tit: 10. §§. 5. Bernt: a Zutphen alleg: insts: loco
Contrarium habent: LL. municip: Zutph: tit: 25. §§. 2. Transisul: p. 2. tit: 9.
§. 3. Ruremund p. 4. tit: 4. §. 1. art: 6. pag: 233. quos sequuntur Hardervicem
... ut et Arnhemienses et in Hollandia, Bra-
... leges Mechli-
... in 4.to vide
... st: supre.
... atum inter
... yuder Decker
... p. 223. Groenw
... van Utrecht.
... ream ver-
... non poterit
... t illos in ka-
... R. ex hoc §.
... competens
... d tacite –
... illa conductio
... ieri non po-
... cis: 214. n. 14
... et sequent: h. t.
... em pure in
... ali mutatz
... parandam
... putatum
... l. 24 C. locat:
... l. 14. D. et 16. C. locat.

Tit: 25.

Soo en is nochtans een Rentenier niet schuldich / syn Rent te splijten / dan soo hy den grondt voor eenighe onbetaelde Jaren opwinnen wol / sal hy die weet daer van laten doen aen een van den naest ghesetene Proprietarisen / tot synen keur / den Eygenaer ghereserviert syne gwarande aen syne mede gedeylongen.

5.

Niemandt sal hooger off swarer interesse van Rent geven off betalen / dan de penningh sestien / off van sestien penninghen een des Jaers / vnd soo daer en boven ghenomen worden / dat salmen voor woecker achten / vnd daer over geen recht spreken.

6.

Vnd wie loesbaer Rog-rent belecht heeft / vnd noch belegghen mach / sal daer oock niet meer van hebben / dan van sestien penninghen eenen Jaerlijcks / ofte Rogge na merck tganck / tot soo veel geldts toe / dan onloesbaer Erf-rogh vnd andere Coorn-rente / sal / vermoeghe die Brieff vnd Seghel / met Rogh vnd Coorn betaelt worden.

7.

Wie geldt op Rent neemt / vnd dat tot onderpant stelt / die en sal tot geene loese moghen ghedrongen worden / alwaert schoon dat hy sulcks in Brief vnd Seghel had overghegeven / want men niet en verstaet / dat dwanck losen behooren plaets te hebben.

8.

Item teghen bestendighe loese die bewijsselick is / sal gheen prescriptie van Jaren gelden.

9.

Soo in eenighe Brieven vnd Seghelen loes ghegunt / vnd die aen een seecker tijdt van Jaren / daer en tusschen die ghescheiden solde / ghebonden weer / sal evenwel die selve loeß / na omganck der bestembde Jaren oeren effect ghewinnen / vnd ghescheiden moghen / alsoo dat een Jaer loeß voor een eeuwighe loeß gheholden worde / Weghesondert Hylicks vurwaerden vnd Erff-maech-ghescheyden / die na oeren inhalden stricktelicken behooren achtervolcht te werden / onvermindert oock Sententien ofte Decreten ter contrarien / die bevoorens uytghesproken vnd in hare kraft ghegaen.

10.

Waer olde verschryvingen bevonden worden / van penninghen / die in tijdt des loeß niet gangbaer ofte qualick te bekomen weren / die sal men met die weerde der selver / achtervolgende die voor aengetogene Ordonnantie vande Landtschap / vryen vnd af-loessen mogen. De A°. 602.

11.

Pandtgoederen vnd belachte loesbare Renten / sullen voor ghereede goedt ghehalden werden.

12.

Niemandt sal eenighe Huyser affbreken mogen / daer uyt Jaer-renten verschreven zijn / dan met consent des Renteniers: Ten waer saeck / dat sulcks om het onderpandt te verbeteren gheschiede / op pene van ghestraft te worden / als die verwapenung ghedaen hadde.

13.

Insgelijcken sal niemant van den gronde / die hy voor verloopen Jaerrenth off kommer laet liggen / eenich holdt mogen affhouwen / by peene van de schade te verrichten / vnd daer en boven noch tot erkentenisse des Gherichts ghestraft te werden.

Dat ses en twintichste Capittel.

Van pacht vnd huyrungh.

Een huerder mach weylant niet breechen en t selve doende vervalt vande huer en moet de schade en interest betaelen Stoll: consult p.1. cons. 215. p353. et vol: 3. p.1 cons. 60. p. 29. ita et judicatum a Curia Gelriae inter Dr. Limburgh et Jr. Haeften tot Veenhuis maer d impet: wierdt maer 30 gl. voor de schaede toegeleijt

1.

KOop vnd Erff-buytschap / die deuchdelick gheschiedt / daer behoorlick transport op gevolcht is / breeckt huyr off pachtung / welverstaende / dat die Pachter sal blijven in syn gebruyck vnd besit van sijne pacht / gheduerende het loopende Jaer tot die gewoontlicke vervaer-tijdt / beheltelick / hem oock syn behoorlicke bouw vnd mistrecht / met wijderen voorbeholdt van syn actie aen den Pachteren / 't zy van betaelden voorpacht / rantsoen off anders.

2.

Vnd soo veern bevonden wordt / dat in den koop ofte Erffbuytschap / bedriegelick ghehandelt waer / sullen sulcke bedriegers / als die verwapenungh ghedaen hadden / ghestraft worden / Vnd die Pachter sal in sulcken ghevalle gheltijckewel by syne pachtungh blyven vnd ghehandthavet worden.

3.

Niemandt sal van nu voortaen / huyr off pacht bewijsen off verdedighen mogen / anders dan met gheloofweerdighe huyr off Pacht-cedullen / by parthyen off van oerent wegen onderschreven / ofte bemerckt ofte met

ghericht-

Cap: 26.

§. 1 | Confer: Coler: decis: 101. n. 16. et Hegg l. emptorem 9. C. ibi Goch Feud: Gloss:
ibid: Charon in memorial: observ: pag: 600 in verbis louage &c: Id in Pand: lib: 2.
c. 92. in pr:
Vide Gois ad cons: Vela: tit: 11. §. 2. pag: 167. Statuit Arnh: art: 45. p. 17. vide
Overijssel Landtr: p. 2. tit: 9. pag: 43. et Zutph: Stadtr: tit: 25. pag: 32. Devent
Stadtr: p. 3. tit. 11. pag: 115. vide Wesel ad constit: Ultraject: art: 19 p. 254.
Cum hoc art: 1. concordat: jus civile in l. 9. C. locat: et Statuit Ref: Zutph:
tit: 101. §. 5. Bernt: a Zutphen alleg: infr: loco
Contrarium habent: LL. municip: Zutph: tit: 25. §. 2. Transisul: p. 2. tit: 9.
§. 3. Ruremund p. 4. tit: 4. §. 1 art: 6. pag: 233. quos sequuntur Hardervicensi
ita D. Grev: in Inst: pag: 300. ut et Arnhemienses et in Hollandia, Bra-
bantia, Flandria et Hannonia D. Grev: ad Pand: pag: 135. et leges Mechli-
nenses uti Christin: ad LL. Mechlin: tit: 101. n. 1. pag: 314. in 4.to vide
illum titulum totum LL. Davent: p. 3. tit: 11. pag: 115. Nost: supre:
Senat: decis: 90 den 27. April 1664. est super hoc art: disputatum inter
D.r de Vree en Curler ut et 14. Junii et Julii 1656. inter Reynder Decker
etc: l. 11. ff. de act: empt: Grev: ad pand: augm def: 9. th: 13. p. 223. Groenw
ad [illegible]d. l. 9. C. locat: l. 4. t. 65. p. 542. rubr: 25. pag: 26. Costuim van Utrecht.
Ten Landtrechten syn diverse sententien als dat de pachters van ver-
cofte landen geen actie van schaede off interest hebben

renovari non poterit aliter et ninn [illegible]
§ 2. Praecise in scriptis initur locatio
locatio quam scriptura? vid: l. legem 16. ibi not: C. locat:
Sed quid si quis conduxerit aedes in annos sex, et jam incepit illas in ha-
bitare anno septimo, non admonitus a domino, quod juris erit? R. ex hoc §.
puncto quod annum inceptum debeat complere, cos tempus competens
sit dandum locatario ad demigrandum, quidam volunt quod tacite
reductio sit facta in alios septem annos; sed male quia nulla conductio
aut locatio probari potest nisi ex scriptura, quae tacite fieri non po-
test Charon in memorabil: observ: verb: louage et Boer in decis: 214. n. 14

§ 3 Pedemont: decis: 53. num: 9. vid: Costal: in l. 13. §. qui completo et sequent: h. t.
Mortuo conductore intra tempora conductionis heres ejus eodem jure in
conductione succedit §. fin: Instr: h. l. 19. C. eod: quod lege municipali mutatur
hoc §. 4.
gelooft wael Concordat Statutum Arnhemiense art: 45 in fine, dissentiunt quarundam
mores partium Gelriae uti Bataviae superioris et inferioris uti disputatum
Ao 1661 den 11 et 13. Maij inter Priorem Monasterii Gasdonck.
Vide Gois ad Cons: Velav: tit: 11. §. 2. n. 4 pag: 160. Groenw: ad l. 24 C. locat:
p. 544 Gayl: 2. observ: 23. n. 201. Fab. Cod: lib: 4. tit: pen: def: 401. l. 14. D. et 16. C. locat.

ss. 4

§.4 Und niet desselven | Conf: Coler. decis: 01.

Inden Gerichte tot Barneveldt A° 1544 den 24 Junij heeft Wynant van Voorsijeh gewesen, dat die huer op den eersten Brandt staen mach soo langh het huis daerop staende niet verbrandt en is

T is een gebruich in Veluwen, als een Priester oft Rentmr: yet verpacht tot lange jaeren, soo beloeven die naecommelingen die pacht niet langer toe te staen, dan ses jaeren nae die verpachters doot oft sinst wel langer verpacht waer en die jaeren moeten die Pachters ooch holden.

Vid: Gor: advers: ad hunc §. tit: 3. §. 1. c. 2. n. 5. pag: 142.

ait hic proponi quid speciale de haeredibus

Contrarium jure civili §. fin Inst: locati cod: d. Grev: ad Inst: pag: 307.

Sterft dach breech geen huer Christin: all: tit: 01. art: 1. p. 394.

Vid: Grev: ad Pand: pag: 222. B. A: Z: in praxi belg: h. tit: van huer art: 11. pag: 426. Fab: Cod: fab: lib: 4. tit: pen: p. 464. Groenw: de ll abrog: hor: tit: Cod: lib. 4. tit: 65. pag: 541. Grot: Introd: lib. 3. part: 19. ibid: alleg: dd.

§.6. Sed an haeredes usufructuarii, teneantur colono ad interesse finita morte eadem usufructuarii? Negat Costal: ad l. 9. §. hic subjungi ff. locati

Si usufructuarius usufructuarium fundum locaverit in plures annos isque decesserit mortuus, proprietarius non tenetur stare locatione §. 6. h. tit: concordat l. 9. §. 1. D. loc:

Sed quid si tacuit se usufructuarium? ex sup: l. 9. videtur dicendum cum Costalio quod haeredi competat actio ad interesse idque ob dolum quem reticentia sua commisit

7 Huic art: conformis art: 4. tit: 01. ap. Christ: ad consuet: Mechlin: confer: Coler: decis: 193. n. 2.

Pro se et in suos usus retinere, alias socius non videretur admittendus Christin.

§.9 ad consuet: Mechlin: tit: 01. art: 5.

§.9. Qui rem conduxit prohibetur eam fruendam alteri locare §. 9. h. t. jure civili nemo prohibetur nisi aliud convenerint l. nemo C. locat: cond: modo eandem eque idoneo Math: de affl: decis: 105. Christ: ad ll. Mechlin: tit: 01. art: 17. Mynsi: 4. Obser: 23.

Et: num locator post finitam locationem hoc modo quo in fine §. con:

ductorem sine auctoritate judicis expellere possit? dicendum quod non Molin: ad consuet: Parisienses tit: 1. §. 1. gloss: 4. n. 16. et 13. Imbert in Enchir: in verb: conductor quomodo a re conducta &c: Papon lib: 10. tit: 3. art: 6. in medio usque ad finem d. art:

Vid: Boer: decis: 107. num: 1. et seqq.

Concordat hujus §. sententia senatus civitatis Arnhemiensis A° 1627.

17. Junii inter Petrum Jacobs en Jan Rutghers
LL. ~~[struck out]~~ transcript. etiam consensum domini exigunt p.2.tit.9. Non
jus civile l.6.C.locat: Grev: Diss: Pand: 15. pag: 228. LL. Rurem: p.4.tit.4. §1.
art.15. et jus civile l.32. C.locat. Grev: ad Just: pag: 309. Groenw: d.l.32. p.546.

§10 te onderholden | alioquin liceret etiam de jure conductori a conducti=
one recedere l. si merces §. si vicino ff. locat.
Costal: l.15. ff. h. tit:
Quaeri hic potest an conductor occasione spirituum vel spectatorum
posset domum deserere et a conductione desedere? secundum ea quae
tradit Gayl: lib: 2. observ: 23. num: 7. quod sic vid. Charond. lib. 7.
Resp. 232. et lib: 11. Resp: 77. Peleum illust. quaest: 150. A. van
Wesel. de remiss. merced. c.4. n.1. 2. 3. et 4.

§11 Colonus fundum solitum laborari laborare potest ad oes fructus non
a insolitum laborari, ut horrum et pratum, nec potest eos arare
An fructuum a tertio ablatorum conductio colono competat vid

Tit: 26.

gherichtelicke kennisse / niet te min van weerden blyvende / vnd die gheaccordierde tijdt gheduerende / alle huyrungen / die voor de Publicatie van dese / buyten Cedullen overkomen vnd gemaeckt zyn.

4.

Een Landtheer vnd syn Erffghenamen / zijn schuldich den Pachter alleen / vnd niet desselven Erffghenamen / de pacht-jaren uyt te halden / ten waer dat die huyr-cedulle mede op d'Erffghenamen des Pachters sprake / in welcken ghevalle d'Erffghenamen gheholden sullen zijn / goede burghen te stellen / tot des grondt-heeren verseckerung.

5.

Desghelijcken / als eenighe verpachte ofte verhuyrde Erven off Huyser met recht uytghewonnen werden / soo hoort die pacht off huyr op / vnd moet die Pachter of huyrlingh dat Erff of Huys ruymen / ter eerster gewoontlicker vervaer-tijdt / na uytwysung der huyr-cedullen / off na ghebruyck der plaetsen / daer 't goedt gheleghen is / voorbeholden doch den Huysman syn Bouw-recht vnd voorghewin / na advenant der tijdt / vnd sunst anderen huyrlingen oere actie / wie voorß.

6.

Een Tuchtenaer mach gheen goedt of Huyser die hy in tuchten besit / langer verpachten of verhuyren / dan syn tucht en duyrt / vnd die Pachter of huyrling moet dat goedt of huys verlaten / ter naester vervaer-tijdt van den Jaer daer hy in is / ten tijde van het afsterven des Tuchtenaers / soo veern den Eygenaer sulcks begeert.

7.

Die Pachter off huyrlingh die eenich Erff pacht of huyrt van eenen Tuchtenaer / is schuldich de pacht of huyr te doen kundighen aen den Eyghenaer / die welcke binnen veerthien daghen / na date der voorß verkundigungh / die Pacht of huyr mach selfs aenveerden / mits stellende goede vnd ghenoechsaeme gherichtelicke Burghen / voor die selve Pacht of huyr / vnd daer nae / off t'eyndens die veerthien daghen / die sal daer van versteken zijn.

8.

Item die eenich deel heeft in een Erff of Huys / dat by synen mede Geerfden sonder syn consent verpacht of verhuyrt weer / die mach altijdt de naeste zijn / om die Pacht of huyr aen sich selfs te beholden / voor sulcken prijs / daer voor het een ander verhuyrt of verpacht was / vnd sulcks binnen de veertien daghen na aenkundigungh / vnd midts stellende Burgen / als voorß.

in pr.
i bene
ad Consuet.
d consentit
nus vel
esse, quod
e tribui
teritis
de apoli:
non pos-
Joan. Palb:
ntis. con-
ultos mi-
n fit sol-
ecta con-
primo con-
s. art: 10
non tene-
ortione se-
Solutam
verit pri-

§.4 Und niet desselven / Conf: Coler. decis: 0.

Inden Gerichte tot Barneveldt A° 1544 den 24 Junij heeft Wynant van Voorsijch gewesen, dat die huer op den eersten Grandt staen mach soo langh het huis daerop staende niet verbrandt en is

T'is een gebruich in Veluwen, als een Priester oft Rentmr: yet verpacht tot lange jaeren, soo behoeven die naecommelingen die pacht niet langer toe te staen, dan ses jaeren nae die verpachters doot oft sinst wel langer verpacht waer en die jaeren moeten die Pachters ooch holden.

Vid: Gor. advers: ad hunc §. tit: 3. §. 1. c. 2. n. 5. pag: 142.

ait hic proponi quid speciale de Geredibus

Contrarium jure civili §. fin Inst: locati cod: d. Grev: ad Inst: pag: 307.

Sterft dach breech geen huer Christin: all: tit: 0. art: 1. p. 394

Vid: Grev: a

pag. 426.

Cod: lib. 4. t

§. 6. Sed an hæc

fructuarii?

Si usufructu

Titmortuis,

D. loci.

Sed quid

Costalio quæ

tia sua con

7 Huic art:

decis: 193.

§. 9 Pro se et

ad conficit:

§. 9. Qui rem

Ei nemo pro

Lt: num

Doctorem

Molin: ad

Luchor: in

tit: 3. art:

Vid: Boer:

Concordat

9.

Een Pachter ofte huyrlingh sal synen pacht ofte huyr int gheheel off deel / buyten consent van den grondt-heer aen niemandt moghen overgheven / by peen van thien pondt / vnd by versteck van de pacht / tot believen des Landt-Heeren / vnd hy heeft geen recht / na dat syne pacht off huyr jaren omghekommen zijn / die pacht off huyr te beholden / voor den prijs die een ander daer voor sal geven willen / ten ware dat hem sulcks by bestendighe Huyr-cedul belaeft were.

10.

Soo wie eenighe Huyser verhuyrt / is schuldich die te onderholden / in Wanden / Dack / Deuren / Vensteren vnd andere noodighe reparatie / Ten waer dan in de Huyr-cedullen ghecondtioneert / dat die Huyrlinck sulcks doen sal.

11.

Groenweg: De ll. abrog: ad l. 5. Cod: locati l. 4. t. 65. p. 542.

Alle Have vnd ghereede goeder / bevonden vnd voorhanden / in een ghehuert Huys / ofte op een Erff / den Huyrlingh ofte Pachter toebehoorende / staen en zijn verbonden voor die selve huyr off pacht / van den selven Huyse of Erff / vnd moet die Huyrlingh ofte Pachter die huyr betalen / ofte den Verhuerder te vreden stellen / al eer die Have vnd ghereede gueder / uyt den Huyse / off vande Erve mach doen / Vnd indien hy contrarie dede / soo behooren alsulcke Have vnd gueder / ten versueck van den Verhuerder ofte Verpachter / weder binnen den Huyse / ofte op het Erff ghelevert te worden / om syn verschenen huyr daer aen te verhalen.

12.

Item alle die gheene die welcke pachtungh aen eenich goedt off Landt vermeten te hebben / vnd derhalven in recht betrocken worden / sullen gheholden zyn ter eerster voorbadungh / met alle oer schijn vnd bescheyt / waer mede sy oere pachtungh vermeynen te bewysen / aen den Gherichte te komen / vnd 't selve over te gheven / ofte sullen van oer pachtungh vnd bewijs / soo sy namaels voorbrenghen wollen / versteken zijn / vnd dat goedt van stonden aen ruymen.

13.

Die in kracht van huyr off pachtungh / eenich goedt in ghebruyck had / vnd volgents daer aen Erffgerechtigheydt wolde pretendiren / die sal dat eerst voor den Verpachter off Verhuerder / off synen Erfgenamen weder moeten inruymen / vnd alsoo syne actie te werck stellen.

Wie

17. Janu: inter Petrum Jacobs. en Jan Rutghers
LL ~~[illegible]~~ transcpl: etiam consensum domini exigunt p.2. tit. 9. Rou 121
jus civile l. 6. C. locat: Grev. Dess. Pand: 15. pag: 228. LL. Rurem: p.4. tit. 4. §. 1.
art. 15. et jus civile l. 32. C. locat: Grev: ad Inst. pag. 309. Groenw: d. l. 32. p. 546.

§10 te onderhouden | alioquin liceret etiam de jure conductori a conducti=
one recedere l. si merces §. si vicino ff. locat:
Costal: l. 15. ff. h. tit:
Quaeri hic potest an conductor occasione spirituum vel spectatorum
possit domum deserere et a conductione desedere ? secundum ea quae
tradit Gayl: lib: 2. obser: 23. num: 7. quod sic vid. Charond. lib. 7.
resp. 232. et lib: 11. Resp: 77. Relaum illust. quaest: 150. A. van
Wesel. de remiss. merced. c. 4. n. 1. 2. 3. et 4.

§11 Colonus fundum solitum laborari laborare potest ad oes fructus non
a insolitum ~~laborari~~, ut hortum et pratum, nec potest eos arare
An fructuum a tertio ablatorum conductio colono competat vid
Imbert: 1. inst: 9. h. 4.
Illata in navim pro pensione obligata sunt Costal. ad. l. 2. in pr.
de l. Rod: de jactu Argentr: art: 92. ad consuet: Brittan: qui bene
concordat cum hoc §.
concordat cum hoc §.
Ultric art: plane conformis est art: 14. tit: 11. Christ: ad Consuet.
Mechli: idem in addit: sua
Off op een lyst | Quod videtur contrarium juri civili sed consentit
Varenius in l. 3. C. de pign:
Vid. Mijnsinger: Resp. 303. n. 11.
Om syn verschenen | Ubi notandum quod si dubitatur an colonus vel
inquilinus solverit vel non pro annis praeteritis, dicendum esse, quod
si ostenderit per schedulas vel apochas locatorias se solvisse tribus
annis ~~retro~~ praeteritis et proximis praesumi omnibus aliis annis praeteritis
solvisse nisi per locatorem contrarium probetur l. 3. C. de apoch:
publ: add: l. 24. ff de probat:
Conductor vel alius recognoscens alterum in dominium non pos-
sunt contra eum praescribere, licet mille annis possideret Joan. Ball:
de praescript: quart: part: pr. n. 1. cum addit: vid: et Argentr: con-
suet: Brittan: art: 62. n. 4.
Sed qr. si primus conductor fundum alicui alteri locet multo mi-
nori pretio quam eum conduxit et primus conductor non sit sol-
vendo an primus locator habeat ergo inducta et invecta con-
tra secundum conductorem pro integra pensione sibi a primo con-
ductore debita, disting: Christin: ad consuet. Mechlin: tit: 11. art: 10
hoc modo aut sublocator bona fide conduxit fundum et non tene-
tur ad integram pensionem primae locationis, sed in proportione se-
cundae suae conductionis ne fraudulent. text: in l. solut. §. solutam
ff de pign: act: sed si in sublocatione malus sit et fuerit pri=

nae locationis tunc videtur per modum exceptionis et replic: de dolo quod invecta et illata subconductoris subjecta sunt hypothecae pro tota pensione primae conductionis Christin: ad consuet: Mechlin: tit: 11. art: 15.

Saepe dubitatum fuit an inquilinus sive conductor vel colonus finita locatione seu conductione praeferri debeat secundo si is tantundem dare velit? sed de his videatur Mynss: cent: 4. observ: 23.

ad hunc tit. Concordant mores vicinarum provinciarum Stat: Zutph: tit: 25. §§. 3. LL. Rurem: p. 4. tit. 4. §. 2 art: 2. LL. Transisul: p. 2. tit: 9. §. 13. Grev: ad Synst. pag: 366.

§ 13 Conf: Groenw: de LL. Abrog: ad l. 25. C. locat: p. 545.

§ 14 conf: Coler: Decis: 7. vid: M. J. R. l. c. 6. R. 64. ex: 1. et 2.

non male huic §. adjungitur haec quaestio sc: si quis nautae cistam vel pixidem tradiderit signatam an nauta si nequeat probare se detulisse, quo subsequerat poit solo juramento se purgare. An etiam si deinde reperiatur aperta dominus juramento poit probare quantitatem et pretium rerum? ad 1. dico juramentum non sufficere ad 2. quod hic multum sit dandum qualitati et fidei personarum quod etiam judex spectare debeat, an et facile ex se aperire potuerit l. 9. C. unde vi l. 5. ff de in lit: jur:

Si colonus post lustrum conductionis anno amplius fructus invito domino percepit messis et vindemiae furtum cum eo agi potest l. inficiando 67. in fin: ff de furt.

Qui per annos 70 pretio uniformi conduxit fundum, non quaerit jus in posterum conducendi invito Dno. Vasq lib: 4. contr: c. 4. n. 16.

Conductor qui praedia in perpetuum conduxit, an teneatur de augmento monetae si pensio in immensum creverit Tessaur: decis: 226.

§ 15. vid: M J. R. l. 5. c. 6. reg: 67. et except: ibi.

Cap. 27.

§. 1. Caveri potest in pactis antenuptialibus ut detur fidejussor dotis contra jus civile. Grev. Disp: Pand: 13. pag: 2007.

A° 1660 11. et 13. Julij egregie fuit disputatum in Curia super ~~intellectum~~ lectum hereditatis dividundae inter juniores fratres van Westerholt tot Hacfort Imp: et pro quo Dr Temm: et Burchard: a Westerholt Dnus in Scherpenzeel pro quo Dr. de Vree

Cap. 7
1 Consuetudo Gelrica omnium bonorum communio | si non aliud in pactis dotalibus fuerit conventum | inter conjuges et superveniente, adeoq; haereditas legatum quicquid donatum aut quaerendi ratione alteri est acquisitum coi acquirit per l. 3. cum specialiter ff. pro socio confer: Curt: tract. II lib: 1. c. 1.
2 Feuda enim non communicantur, cum in genrali feuda non veniant vid: Nicol: Everard: cons: 83. q. 2. et
Nisi feuda constante matrimonio coibus impensis, oneroso titulo noviter fuerint acquisita, vel feudali retractu recuperata, horum n. uxor dr. esse particeps, quo tn casu maritus vel ejus haeres partem aestimationis uxori reddere et praedia ipsa retinere possunt Vall: tract: 13. pag: 2001.
3. Ne quidem aestimatio feudi alteri debetur Nicol: Everh: cons: 53. q. 3.
4 Maritus uxorem ducens recipit ipsam cum omnibus bonis in legitimam tutelam ff. 9. sit. quod manavit ex jure saxonico de quo testatur Coler: Decis: 101. n. 5.
5 Jure nostro municipali uxor et maritus oia bona aequaliter possident habetq; maritus usumfructum oium bonorum uxoris suae absq; differentia ulla aut destinctione matrimonio durante quod et observatum jure saxonico teste Coler: decis: 101. n. 3. et decis: 57. n. 3.
6 Ota itaq; illata mulieris ex natura consuetudine reputantur pro dote
7 Num a. pro bonis illatis mulier habeat in bonis mariti tacitam hypothecam sunt qstum? destinguit utrum fuerit bonorum coio vel saltem acquisitorum ac damnorum societas
8 Pacta dotalia habent instar ultimae voluntatis post mortem Col: dec: 61. n. 21.
9 Pacta dotalia sunt per totam Germaniam usitatissima prout testatur in l. stipulatio hoc modo ff. de verb: Oblig: eaq; validantur generali ac notoria consuetudine, adeo quod contra eam pronuntiare religio esset, ut ait Coler. Decis: 61. n. 21. Leonin: cons: 32.
10. An ex conventione pactorum dotalium super feudis citra consensum dni facta saltem debeatur aestimatio? vid: Nicol: Everhard: cons: 129. in fine
11 Communioni bonorum pactis dotalibus renunciari pt Leonin: cons: 74 n. 2.
12. Atqui in re differt nra consuetudo a jure coi quo maritus non pt dari tutor uxori suae l. 2. C. quidari tut: quod secus est in hac provincia et de jure Saxonico | lib. 1. art: 31 | quo maritus fit tutor uxoris wan er dat bevaitbetre beschrieten hadt, jure tn saxonico maritus uxoris suae nõe agere non pt, aut eam defendere, absq mandato curatoris vel cautione de rato Dan: Mul. Semest: 1. c. 101 n. 9.
13 Est praeterea jus commune nonnihil diversum quoad administrationem mariti in bonis mulieris, vid: Viv: decis: 17. n. 11. et seqq.
14 Pacta dotalia tacitam conditionem hnt, si matrimonium solenniter et legitime sequatur viv: decis: 39.

19 Ex conventione dotali non agitur nisi conventa prius adimpleta fuerint Tro. decis: 39.

20 Inter virum et uxorem communio est bonorum atque hinc praesumitur maritum obligari et mutuo accipere in augmentum societatis communis vid: Dio Gothofred: in pr: l. ad SC: Velleyanum.

21 Pactis dotalibus conventum fuerat specialiter de communione acquisitorum, soluto matrimonio quaerebatur, quid de reliquis bonis in societatem matrimonialem ab initio illatis esset statuendum! Respondebam generali bonorum communione speciali pactum derogatum videri, cum expressum faciat cessare tacitum, et paria sunt ab initio limitate disponere aut disposita limitare

22 Item conventum fuerat, ut omnia quae constante matrimonio fuerint alteri delata eo post mortem devolverentur unde venerant, post mortem conjugum filio parentum haerede sine liberis decedente quaerebatur utrum non habita proximitatis ratione paterna bona paternis, maternis materna competerent! Respondebam aliud nihil actum videri quam bonorum communioni renuntiaretur atque hac ratione alter conjugum ab alterius bonis excluderetur.
In hunc casum, quo filius post parentes decederet nihil cautum reperiri cum sermo simpliciter prolatus intelligitur de prima vice aut de primo actu: Cum itaque filius parentibus successerit satisfactum videri praefato pacto antenuptiali adeoque alterius ipsius proximioribus haeredibus non obstare.

23 Quaesitum fuit an mulieri licitum sit vitrico liberorum prioris matrimonii plus in communionem conferre quam filius vel filia prioris matrimonii ex paterna haereditate cepit! et an legi Edictali C. de secund: Nupt: in hac Provincia fuerit generali consuetudine derogatum vide consilia

24 De societate conjugali ac communione bonorum aut acquisitorum vide: P. Heig. p. 1. q. 29. 30 Curt. tract: II lib: 1. c. 1.

25. Praedia etsi ab altero conjugum proprio nomine ac pro se comparata nihilominus jure societatis conjugalis sunt communia vid: Mus: tit: 29 de Societate n. 4.

26. An valeat pactum dotale quod alter conjugum alteri praemorienti succedet in solidum! vid: Mansuer. de societat: n: 7. affirm:

27 In conjugio augmentum fortunarum est commune uxori cum marito atque ~~tam~~ etiam detrimentum Obb Emm: Utt: lib: 2. p. 112.

28 Augmentum fortunarum uni conjugum obveniens, alteri ipso jure tum quoad possessionem, tum quoad proprietatem acquiri responsum senatu Campensi A. 1605 19 Novemb. Conter: Covarr: lib: 3. var: resol: c. 19. n. 1 et 2.

29 Nisi aliter conjugum hujusmodi augmentum repudiet d. respons:

124

30 Atq huiusmodi repudiatio valida est, etiamsi facta sit privatim extra judicialiter, aut etiam in alterius, ubi res sita est ~~territorii~~ judicio d. respons:

31. Donationes quae fiunt in contractu matrimonii a parentibus vel aliis in favorem coniugum et liberorum ex eo matrimonio, vel primogeniti, videntur in persona coniugum esse inter vivos et ob causam factae in persona liberorum censentur causa mortis quia id quod donatum est restitui ~~debet~~ post mortem coniugum Valla: tract. 4. pag. 121.

32. Si liberi prius decesserint, donatio efficitur caduca nec donatio transmittitur ad eius haeredes maxime extraneos Valla d. tr: 4. pag: 122.

33 Item pertinet ad eum ex liberis, si primogenito facta sit, qui tempore mortis coniugum erit superstes, et sit sub tantam conditionem si supervivat Vall. d. p. 122.

34. Qui non est in rerum natura in donatione causa mortis moriente donatore, is nullam habet actionem Valla d. pay: 122.

35. Quamvis autem alter coniugum lucrum constante matrimonio alteri delatum repudiare potest [vid. 5 n. 29 et 30] cum morto nec dominium nec possessio acquiratur, huiusmodi tu repudiationem revocari ac per contrariam voluntatem medietatis tam dominium quam possessionem constante matrimonio acquiri posse censui.

36. Atque tu repudiationis revocandae ac medietatis acquirendae facultatem haeredi non competere visum fuit per Theoriam Gomezii l. Tauri et quatenus et quando facultas ad haeredem transeat lege si ni fallor 59.

37 In contractu matrimonii quo communionii constet ordinariae fuit renunciatum donatio facta feudi est, pour en jouir par les futurs conjoincts. ac dubitatum est num fundus communicandus uxori quoque haeredibus? non communicari censet Valla tr: 13. in pr.

38 Quid autem si utrique facta sit donatio in tractatu matrimonii, et constet cuius contemplatione, veluti si a patre vel cognato mulieris et in favorem matrimonii processerit? ad solam mulierem pertinere putat Valla d. tr: 13. n. 2.

39. Quid ergo si constante matrimonio illis vel alteri coniugum tali formula facta sit donatio? huiusmodi facti species A° 1605 mihi fuit oblata van wegen Vrou Costers tegens Hans Sweertsen vide distinctionem ap. Vall. d. tract: 13. n. 2.

40 Quid si conventum fuerit omnia constante matrimonio quaesita excepis haereditatibus fieri communia, an etiam donationes ab iis factae quibus donatarius ab intestato successurus esset, communicentur de Valla d. num. 2.

41 Dubitatum est etiam de stipulatione conditionali ab uno ex conjugi-
bus facta ante nuptias, cujus dies et conditio cessat pro nuptias, rei
mobilis traditio facta est constante matrimonio. vid: Vall: d: tract.
13. n. 4.
42 Quid si ante nuptias fundus fuerit emptus ac post nuptias pre-
tium solutum ac fundus fuerit traditus vid: Vall: d. tract. 13. n. 4.
in fine
43. Quaesitum fuit in hoc speciali acquistorum casu an quod stante
matrimonio jure accrescendi aut alluvione marito quaesitum est
veniat in communionem? Val: d. tr: 13.
44 Item de usufructu, qui redüt ad proprietatem Vall: d. n. 5.
45. Item de re data in feudum vel emphyteusin vel locata ad
longum tempus quae reversa est ad maritum durante ma-
trimonio. Val: d. n. 5
46 Praesupposita consuetudine quod alter alterum conjugum con-
stante matrimonio donando non poterit superare | qu'ils ne se
peuvent avantager l'un l'autre | quaesitum est an pacta dota-
lia inter sponsos fieri possint post sponsalia, et repromissione
futurarum nuptiarum, idem fit de donatione vid. Vall. tr: 13.
n. 6.
47 Dubitant Interpretes quo matrimonium contractum esse censeatur?
vid: Vall: d. tr: n. 6. hoc consuetudo Veluwia cap. 27. § 2. decidit
48 Cum lege municipali cautum est, ne ulla societas fit, nisi
matrimonium prius duraverit per annum et diem et in hac
nostra urbe Arenae: annum incipere ab eo tempore quo uxor deducta
est responsum est Valla d. tr. 13. n. 6.
49 Quid si dicto anno durante pactum sit ut statim communio in-
cipiat vel ut statim post annum nulla sit inter eos societas?
Pactum hujusmodi non valere refert Vall: d. tract. 13. n. 6. nisi
ante nuptias hoc sit conventum.
50 Uxor cum marito se obligans gaudet Scto. Velley: vel beneficio
Auth. si qua mulier.
51. Sed moribus nostris alia est ratio propter conjugalem societatem
Vall: d. tr. 13. n. 19.
52 Et quamvis in solidum conjuges sese obligaverint, pro parte tamen
tantum singulos teneri judicatum refert Vall. d. tr. 13.
53 Nec excipitur, si Vellejano et aliis juribus in favorem mulierum
introductis sit renunciatum Val: d. tr: 13. n. 9.
55 Item quemadmodum donationibus et lucris conjuges se mutuo su-
perare non possunt, ita nec damnum alter ab altero pati debet.

56 Itemq si alter conjugum nummario pretio aliove titulo ~~titulo~~ oneroso praedia comparaverit in loco ubi communio bonorum non obtinet dimidium valoris communicandum censet Valla tr: 13. p. 309 125

57 Ubi conjuges convenere in specialem quaestitorum societatem impensae in praedia alterius constante matrimonio factae veniunt in contributionem quatenus praedium factum est pretiosius Valla d. tr: in fin.

58 Ad: n. 2 Item estimant alii nec abhorret a vero | si maritus cum ea quae patrona erat et clientes in fide habebat matrimonium iniret manu injectione aut conditione retractus in fundum clientelarium jure dotali ipsius fit; merum jus esse, ut dein uxore functa is fundus haeredem ejus sequatur, tamq patrimonium defunctae contra futurum si non qua maritus aut dotali jure sed velut quilibet et unus aliquis e populo per haereditatem quae etiam non habenti in uxorem delata foret vel largitione vel jure emptoris adeptus esset Molin: de feud:

Concordat cum Hollant: tit: 3. art: 7. pag: 7. huj. stat: ibiq Goris pag: 55. et Ref: Zutph: tit: 16. §. 1. Item fere reservatur in Holland: et Transisul: LL. Transis: p. 2. tit: 2. art: 2.

Nisi sit aliud pactum in pactis antenuptialibus Gor: Ad: p. 26. Styl. Holl. voorw: moeten stricktet: onderhouden worden endeachter volght als mede mageschepen nae haeren inhout uti in art: 9. tit. 25. h. stat: pag: 51.

De hac communione bonorum (inter conjuges) vid: Gor: Ad: tr: 1. cap. 1. n. 27. pag: 10. cum seqq capp: dict: tr: per totum Groenw: de LL. abrog: pag: 27. d. Grev: in Inst: disp: 1. thes: 9. pag: 111. et disp: 13. th. 2. pag: 310. Et disp: Pandect: pag: 37.

Tabulae antenupt: sunt admodum favorabiles Sand: de feud: tr: 11. tit: 2. c. 1. n. 7. p. 361.

In Frisia constante matrimonio acquisita sunt communia

Res soli et avitae in Tetrach: Zutp: et in super: Noviomagensi sitae ac in Transisulania non communicantur Neq etiam feuda Grev: ad Inst: pag: 310.

Jocalia quaemq a sponso sponsae, altera nuptiarum die, vulgo morgengawe dantur non obstante generali bonorum communione soluto morte matrimonio sponsa aut ipsius haeredes praecipua habent. Ita judicavit Senat: Fris: de arrha (trouwpenninck) Grev: ad Pand: pag: 102. Sand: lib: 2: 3. ~~Deff~~ d. 15. p. 101. ~~et tr. 2. p. 2 c. 6 n. 4. pag.~~

59 §. 3. Een Man is Momber &c: | maritus pro rebus uxoris agere potest et conveniri, exprimere a. in libello debet se ut maritum agere uxoris, non autem noie duntaxat proprio nam etsi personae conjunctae pro conjuncto ad agendum admittantur, tu profiteri ac declarare tenentur cujus noie cujusve ad utilitatem agant, ut scribit Folin: in c. cum olim col: 4. extr: de testib: Sane conjugalis pactionis instrumentum edere

non tenetur nec templi praefectus vel rector vel Decurio, praefecturae tribulum spendat: tit de art. 74 in prima part: oper.

60 Fideicommissum in contractu fieri non potest Vu. lib. 1. decis: 106. n. 1. 2. 3. 4.
Et tamen consuetudines nostrae admittunt in pactis dotalibus quamvis hujusmodi consuetudinem non valere tradit Vu: d. n. 4.

61. n. 27. et 28. adde / nisi uxor incapax sit rei matrimonio constante per maritum acquisitae vid: Covar: lib. 3. variar: resol: c. 19. n. 4.

62. Item nisi publicum aliquod munus decurionatus, Scribae, tabellionis vel quid simile maritus matrimonio constante acquisiverit Covar: d. n. 4.

63. Quae exceptio extenditur ut ne quidem aestimatio, vel pretium expensum uxori vel ejus haeredibus communicandum sit, ut voluere Guil. Benedictus et Chassan: alleg: ap. Covarr: d. n. 4. a quibus tamen Covarr: ibid: n. 5. dissentit.

64 Non excipiendum videtur nisi res constante matrimonio acquisita sit individua, sed reprobatur apud Covarr: d. c. 19. n. 4. in fin: et 5.

65 Item et jus patronatus constante matrimonio acquisitum quamvis individuum communicatur Covarr: d. n. 5.

Leges antenuptiales non nisi successionis legitimae et minime ultimae voluntatis vim habere scribit Neostad: judic: de pact: antenupt. observ. 2. in not: ad verb. Absolvissent
N: 22. Hujus rationem dat J. Sande in decis: Cur. ... lib. 2 tit. decis: 3. omn: e. inquit, pactorum eam esse naturam, ut alijs quam inter quos conventa sunt, neque prosint neque obsint ll. ll. allegat et respondet omnib. objectionib: in contrarium deductis
Donatione facta cum reservatione facultatis disponendi de summa certa super bonis donatis, ad quem spectet illa summa, donatore non disponente vid: Tess: decis: 97.
Item reservans sibi facultatem in vita disponendi de re donata quive parte an possit super reservato testari! in decis: 209.
Plerisque Galliae consuetudinibus uxor post obitum mariti renuntiare potest connubiali societati atque ea ratione aere alieno constante matrimonio contracto sese exonerare Vall: tract: 13. n. 10.
Et sunt qui et in nostris Provinciis illud obtinere censent clavibus in feretrum depositis
Uxorem tamen quae post mortem mariti quid admovit ab hujusmodi renuntiatione excludi tradit Vall: tract: 5. pag: 163.

Conventionem ante nuptialem valere censeo, ut marito praemoriente uxor renunciare communioni possit et accipere omne id quod in matrimonium attulisset cum donatione pp nuptias et rebus propriis red. 126

Vall: tract: 13. pag: 301. et seqq

Dos ac donatio pp nuptias indubio filiis data vel promissa censetur ex bonis utriusque conjugis. coibus, Didacus lib: 3. var: resolut: c. 19. n. 3.
Quod etiam procedit, etsi solus pater dotem vel donationem pp nuptias dederit vel promiserit Didacus d. n. 3.
Procedit et matrimonio soluto Didacus d. c. 19. n. 4.

14 Si sponsa postquam conventum fuit de bonis in subsidium futuri matrimonii importandis citra consensum sponsi alienaverit vel renunciaverit, actione Pauliana sponso consulitur Nic. Everard: cons: 20 et 144.

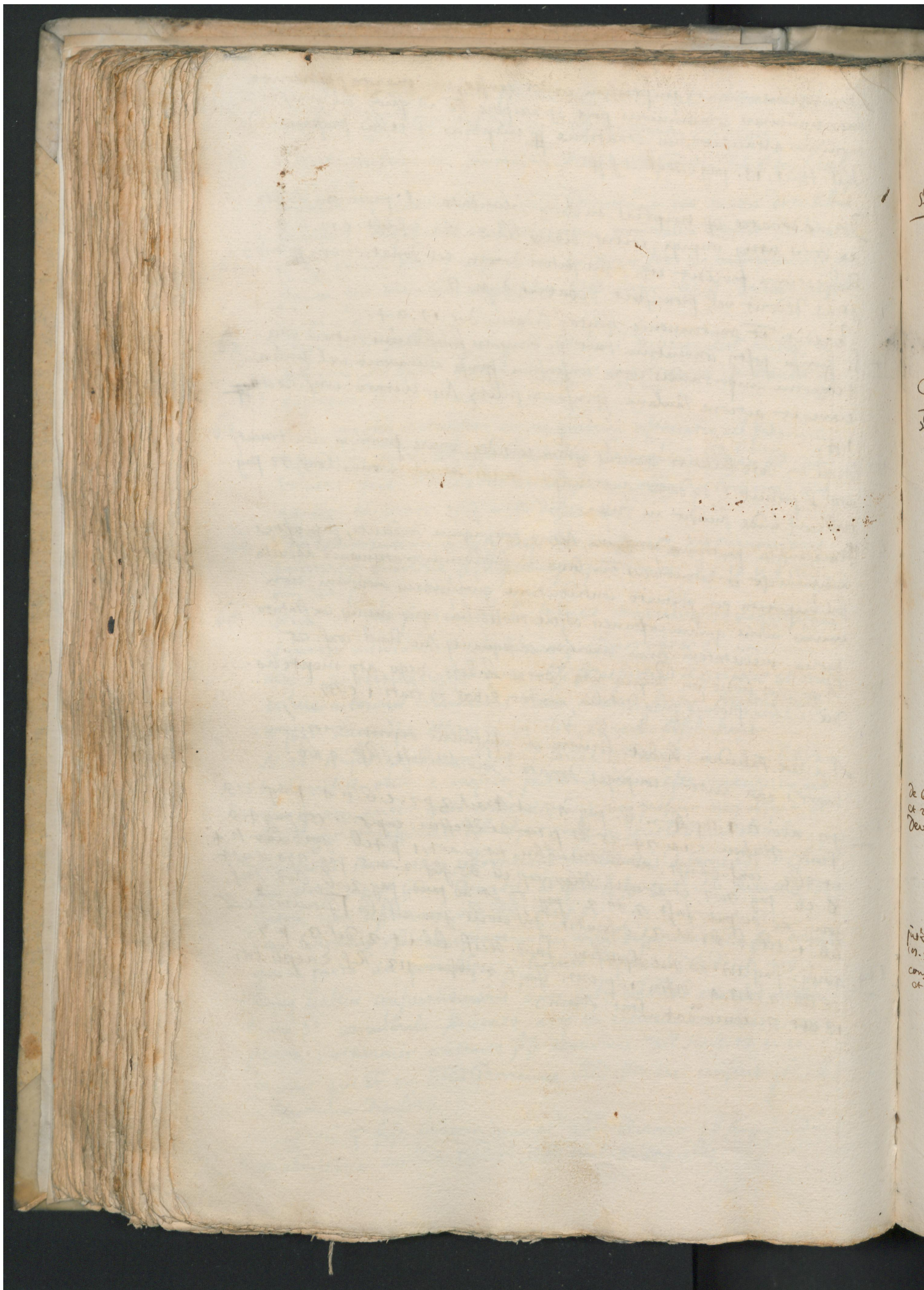
15 Uxori in dote fallenti maritus ejusve haeredes servare promissa non tenentur arg: l. pollicit: C. de donat ant. nupt, et ibi Saliceti. Leonin: Cons. 32. pag 106. cons: unde succedit in fine.

16. Haec clausula pactorum dotalium, Altero conjugum decedente, superstes habiturus est et retenturus omnia bona in subsidium matrimonii adducta seu importata, non obstante contradictione quorundam haeredum, non minus liberis quam extraneis obstat haeredibus quo minus ex statuto patriae medietatem omnium bonorum consequantur Nic. Everh: cons: 25.

17. Ergo nos hodie in Belgia ultra dotes habere nego, atque inepte hodie in foro produci jura dotalia, confer Ἔικας ad tract: 1. c. 39.

An lex Falcidia habet locum in usufructu omnium bonorum mortis causa inter conjuges donato? vid: Modest: Pist. q. 160.

§. 3 Gro: adv: tr: 1. cap. 4 n. 6. pag: 43. et tract: 3. p. 2. c. 6. n. 4. pag: 393. Prax. Wassen: c. 1. n. 24. 25. ll: p. 14 de Effectae: cap. 5. n. 15. pag 463. et 462. cons. Christ: ad. ll. Mechlin: tit. 9. art: 1 p. 416. Gro: adv. tr. 4. §. 26. pag: 303. et ad cons. Velau: cap. 16. §. 5. glos: 2. n. 5. pag: 270 et 294. Grov: ad disput. Inst. 3. th. 2. pag: 50 et ad pand: pag: 206. Ord: Fris: lib: 1. tit: 2. §. 1. et. 2. dissentit. jus civile Grov. all: loc: Groenw. de ll. abrog: pag: 101. ad Dict: Spealtim: Sand: decis: lib. 1. 4. 2. def: 3. p. 7.
[. §4.] et lib: 2. tit: 4. defin: 1. p. 101. Gayl. 2. observ. 112. Ref: Zutph. tit: 13 art. 5. concordat; Stat: Neom:

§. 5. Vid: Gor: de hoc art: in Adv: tt: 4. §. 27. n. 6. pay: 3014.

Cap: 26

§. 1 reciproce | Atq si reciproce non fuerit donatio, erit ipso jure nulla quid si haeres conjugi ut praemoriturae constituenti consenserit interposita promissione jurata de non contraveniendo, suspendi consensum non … enunciatum refert Vall: tt: 2. n. 24. … Moribus hodier- … fregien

Tit: 26 27.

14.

Wie een anders goedt aenveerdt / om te verwaren / off erghens te vuiren ofte leveren / off hy daer loon af name / ofte gheen / moet ghelijckewel daer voor instaen / vnd 't selve betalen / indient verlooren off hem affhendich ghemaeckt worde / ten waer dat hy het wel bewaert hadde / vnd buyten synen schuldt off versuym / by ghewaldt off andere manieren / die hy niet en had moghen beletten / quijt worden / allet tot erkenteniſſe des Gherichts.

15.

Item een Pachter off huyrlingh / die na omganck syner pacht off huyrjaren niet en wolde ruymen / sal vervallen zijn in twintich Goltgulden / vnd arbitralicken gheſtraft worden / na ghelegenheyt der ſaken.

16.

Die een Goedt ghepacht hadde / vnd 't ſelve liet liggen / daer by den Eyghenaer tot ſchade queem / sal gheholden zijn / ſulcken ſchade te verguiden / vnd daer en boven ghebreuckt werden / tot erkenteniſſe des Gherichts.

De hoc titulo vide Ref: 2: tit: 15 et 16 pay: 40 Overijs: Ll p. 2. t: 2. p. 7. et 1. Zuph Stad 2: t. 26. et 27. pay: 33

Dat ſeven en twintichſte Capittel.

Devent: Stadr: p. 3. tit: 1. et 2. pay. 77. Ll. Rur: p. 1. tit: 2. §. 1. pay: 10.

Van Hylicx-vurwarden, vnd Maech-geſcheyden.

1.

ALle Hylicks-vurwarden / vnd Maech-gheſcheyden / die van beyder zijdts Hylicks-vrunden / off Dedings-luyden / te meerendeel ofte over de helfe verzeghelt ofte ondertenckent zijn / ſullen ſoo bundich weſen vnd gheholden worden / off die Gerichtelick bekent weren.

Jus Zutph: … n. §. 9. p. 403. conf: Gor: ad conf: Velav: tit: 11. §. 19. pag. 170 et Adv: tt: 4. §. 12. n. 3 p 376. et tt: 1. Cap. 5. p. 55. et in comm: de effe … ificat: c. 2. n. 34. p. 452

Sand: de feud: pag 41 et p. 102 c. 3. Leuw: cens: forens. l. 2. c. 12. n. 9. 10. p. 57.

2.

Voorts ſal de ghemeynſchap van Goederen tuſſchen Man vnd Vrouw / aenghevanghen vnd bereeckent worden / ſoo balde de Echte Luyden apentlick te ſamen ghegheven / vnd in den Echten ſtaet beſtedicht zijn.

3.

Een Man is Momber van ſyne Huyſvrouw / vnd mach / als Momber / alle haer goederen / acten vnd ſchulden / eyſchen / beſchudden vnd vervolghen / ſonder haer authoriſatie ofte volmacht.

Man

4.

Man vnd Vrouw / te weten Vader vnd Moeder / sullen moghen disponieren tusschen hare Kinderen / van oere Allodiael ofte deylbare goederen / vnd sulcke dispositie sal voor bundich gheholden / vnd by den Kinderen achtervolcht worden / 't zy dat de selve dispositie ghescheidt is / by voorweten vnd bewilligungh van die Kinderen / off niet / midts dat d'Olderen sulcke dispositie sullen doen / by kennisse vnd ten overstaen van eenighe oerer Kinderen naeste Vrunden.

5.

Maer het Ehebedde ghescheurt zijnde / en sal die lestlevende sulcke dispositie niet moghen maken / dan met der Kinder ofte harer Momberen ofte naeste Vrunden consent ofte believen.

Dat acht en twintichste Capittel.

Van Lijftucht.

1.

MAn vnd Vrouw moghen malkanderen / soo wel in hare aenghebrachte als staender Echtschap ghewonnen vnd gheworven goederen / tuchtigen / wanneer sulcks te goeder tijdt / in Hylicks-vurwaerden bedonghen is / midts dien dat die Tucht reciproce ofte aen wederzijden gheschiede / Vnd soose niet dadelijck in Hylicks-vurwarden ghemaeckt were / datse dan passiere voor den Officier ter plaetsen daer die Tucht-gueder gheleghen zyn / ofte voor Geerfden / in forme als alienatien / wel verstaende / dat die lestlevende gheholden zy die Kinder / soo der eenighe voor handen / na staet vnd ghelegenheyt der Tuchtgoeder / eerlick op te brengen vnd t'onderholden.

2.

Maer wat Echte luyden in weerender Ehe bewijslick ghewonnen vnd gheworven hebben / daer van sullen sy sich moghen betuchtighen tot oeren welghevallen / al warender geen Hylicks vurwarden opgericht / of die tucht in Hylicks vurwarden niet bedongen.

3.

Vnd sullen voor aenghewonnen vnd gheworven goederen verstaen / vnd gheholden worden / die met Kunst / arbeydt / Koopmanschap vnd dergheliicken verkregen vnd over gesparet zijn / afghetrocken wat Echte-

luyden

§.5. Vid: Gro: de hoc art: in Adv: tr: 4. cl: 27. n: 6. pag: 3034.

Cap: 26

§.1 reciproce | Itaq si reciproce non fuerit donatio, erit ipso jure nulla
quid si haeres conjugi usumfructum constituenti consenserit interposita
promissione jurata de non contraveniendo, hujusmodi consensum non
judicare pronunciatum refert Vall: tr: 2. n: 24. ~~[illegible]~~ Moribus hodier-
~~[illegible]~~ nis conventiones de reciproca successione inter conjuges sunt frequen-
tissimae Fred: a Sand ad cons: feud: Gelr: tract: 1. tit: 2 cap: 3. n. 12. pag: 41.
sed Frisii et Ultrajectini hic sequuntur jus civile Sand: 2. decis. Fris: tit: 2.
defin: 7. Radelant: decis: Traj: 13. n. 1. J. Grev: Dess: Amer: 10 pag: 156. Gail:
2. obser: 117. n. 6. p. 527. Peck: de testam: conjug:
Ao. 1612. den 22. Martii statuit senatus Arnhemiensis omnibus conju-
gibus licere sibi invicem usumfructum concedere, sive extent pacta do-
talia sive non.

§.2 et 3. gewonnen | An hac voce et veniant haereditates delatae vide
Modest: Pistor: q. 164. vid: supr: art: 8. in fin:
Iisce verbis hebben gegeven en elckx die een den ander een seecker
huis staende, N in deser manniere te weten, soo wie dat langhlest
van hun beyden leeft, die sal dit voorsr: huis rejelicken besitten
en gebruicken, syn oft haer leven lanck gedurende, sonder yemants
wederseggen, ooch nae der laestens doot van hun beyden voorn
soo sal dit voorsr: huis wederom commen en blyven in rechten
etc: an censeatur relicta proprietas vel ususfructus vid: Everard: cons:
129.

Consentiente usufructuario dominus proprietatis recte imponit ser-
vitutem contra jus civile Grev: ad pand: pag: 132. Trax: Zutp: verb.
Lyfftocht n. 19. p. 532.

Mulier excluditur a beneficio ... consuetudinario quia temere
a marito divertit, vid: Leonin: ~~decis~~ consil:

Quaesitum fuit an vitiaretur ususfructus constitutio sit pacta fuerit
diversis temporibus ac locis, non eodem actu nec pari passu, ut cum

maritus super suis prædiis extra rætm communionis possessis in una p-
fectura uxori, uxor vicissim in altera pfectura marito usumfructum
constituit. quæstionem faciebat quod statutum requireret actum reci-
procum, et quod forma esset individua, quo tn non obstante respondi constitu-
tionem vitio carere in causa . . . . . . pendet adhuc in-
decisa et quamvis res ita uti jam enumerata est, se habeat, tn acris
super ea re fuit altercatio prolixaq scripturis hinc inde agitata ac JCtorum
responsis ventilata tandem Aº 56. pronunciatum pro usufructuaria

§.3. concordat cum hoc §. Phyr: ad consuet: aurel: cap. hoc. ff l. coiri societa-
tem ff. pro soc: et vid: comment: super consuetud: tyronenses super hunc: titu-
lum

§.4

§. 4 Inventarii | De forma Inventarii Thess: decis: 60. n. 3. Chass: ad cons: Burgund: Rubr: 4. §§. 6. nu: 6. Tesaur. decis: 60. n. 2.

Verborgen an sufficiat juratoria cautio vid. in J. R. 3. c. 17. | l. 6. π l. VI. Chass: dict: Rubr: §.

Usufructu legato ad Inventarii confectionem, cautionisq praestationem legatarium compelli posse, licet eam testator ultimo elogio omiserit, indubitati juris est l. C. de usufr: et in Gl. Guid. Pap: decis: 352.

Overyssel LL. p. 2. tit: 3. Deventer p. 3. tit. 1. Fab: in Cod: l. 3. tit. 23. d. 2. et: 3. p. 236. Stadtr: van Zutph: pag: 36.

§. 5 Alsoo dat d' Erftg^en^ aes| quod et verum est jure civili, quia onus est patrimonii ~~et~~ fructuum l. fin: ff. de usufr: legat: vid. Mus.ier: ad Inne: tit. in addit: Castritii addit: 1

Alsoo dat aes| decidit: hic celebris illa DD: controversia quam post alios ~~t~~ tractat Faehin: 4. c. 19.

Praxis Zutph: verb: lijfftocht n. 1. p. 521. confer: Ref: Zutph. tit: 14. §§. 1. 2. 3. p. 40. Christin: ad LL. Mechlin: tit: 15. art: 3. n. 5. et in addit: LL. Rurem: all: p. 2. §. 1. n. 4. ~~Bax~~: Wasen: c. 11. n. 52. p. 246. concordat Fab: in Cod: lib: 3. et: 23. def: 1. p. 235. Gayl: 2. observ: 146.

Peck: de testam. conj: lib: 5. c. 9. n. 6. Leon: in tract: de usufr. cap. 15. n. 26. dissent. Papae decis: 541. Charond: lib: 10. respons: 53.

Atqui haec est sententia communis in praxi recepta teste Covarr: 2. Var: resolut: c. 2. n. 6. Anth. Fab. in Cod: Sabaud: ad tit: 23/lib: 3 de usufr: Def: 1. Sand: ~~5~~. decis: tit: 3. defin: 1. Sand: 5. decis: tit: 3. defin: 1. Grev: in desp: Anno: 4 pag: 55. et ad Paup: pag: 133. concordat jus civile

§. 9 | cum hoc §. conferatur Argent: ad consuet: Britt art: 442. gl: 3. nu: 4. Chr: V. 1. d. 129. nu: 1 et ~~seqq~~

vid: Christin: ad LL. Mechlin: tit: 15. pag: 701.

Goodaenich holt houden | conf. Coler: Decis: 57. n. 64.
Syn tucht | Vid: M. J. R. l. 3. c. 17. XI.
Conf. LL. Transis: p. 2. tit. 3. §. 1. Groot 1. manud: ad jus Holland: c. 39.
of een Lyftochter d. Grev: in diss. Anniv: 4. pag: 56.

§. 9 Ad hunc §. non accepte referri pt illud quod pt illud quod Sand: in
Decis: ponit lib. 5. tit: 8. defin: 2. ad identitatem rationis.

§. 11 | hoc est communis DD: sententia in l. ult. D. de usufr: leg: Charond:
in memor: obser: fol: 077. idem in pandect: lib. 2. c. 13. fol: 128. Concordat
LL. Rurem: p. 2. tit: 3. §. 4 art: 6. Transisal: p. 2. tit: 3. § 4. Antwerp:
tit: 40. §. 7. Muhlin: tit: 15 art: 1 et 3. ubi Christin: et jus civile
67. §. 2 de usufruct: l. 52. eod: D. Grev: Diss: Anniv: 4. pag: 60. et ad pan-
dect: pag: 130.

... time hunc §.
... o uti Grev:
... v: 8. pag: 22.

Tit: 217.

luyden by ontfanck oerer Echtschap te samen ghebracht / vnd naderhande van oeren Olderen vnd Vrunden beerft hebben.

4.

Die ghetuchtichde sal gheholden zijn / binnen ses weken na doode des afghestorven / Inventaris te maken / vnd die Tucht te verburgen / niet teghenstaende anders in Huylicks vurwarden / ofte by het passieren der Tucht mocht versprake zijn.

5.

Off yemandt in den alingen / eyghentlicken vnd deylbaren goederen ghetuchticht weer / daer op den sterf-dach / vnd int sterff-huys van den overleden schulden bevonden worden / soo sullen de Proprietarisen den usufructuarisen / ofte den ghetuchtichden / soo veel van den Tucht-goederen doen uyt-keeren / daer men sulcke schuldt mede betalen mach. Alsoo dat de Erfgenamen aen den eygendumb / vnd die ghetuchtichde aen die Tucht / soo veel sullen moeten missen als de schuldt beloopt / vnd sulcks voor eerst van de ghereede guider / soo veern sich die soo hooch strecken / vnd indien de schulden grooter zijn dan het ghereede / soo salmen voorts de Erftalighe goederen daer toe aentasten / vnd beteren mogen / de welcke de Erfgenamen voor de gherechte weerde / vnd na beloop vande schuldt aen sich nemen / vnd de schuldt betalen mogen.

6.

Dan is die Tucht gheschiedt in eenich deel van het goedt / soo sullen de schulden na advenant vnd in manieren als voorß / by den Erffghenamen vnd den Tuchtenaer betaelt worden.

7.

Met die bescheydenheydt / dat de ghetuchtichde int gheheel off in een deel sal na Landt-ghebruyck van Veluwen vnd van Veluwenzoom voor syne quota / te weten / voor de helfte van den alingen goede / oock de helfte vande schulden betalen / vnd dat die voorgaende beyde Artijckelen niet vande gheheel schulden / maer alleen vande schulden des af-lijvighen / tot synen aenpart toe te verstaen zijn.

8.

Vnd wie in eenighe goederen ghetuchticht is / die sal die in goede gherack vnd vracht holden / vnd die guider alsoo ghebruycken vnd regieren / wie eenen goeden Huysvader toestaet / op datse niet komen te vererghe-ren / wien volgens hy daer van gheen Holt sal houwen off doen houwen / eer dat houbaer is / te weten / Eycken Hegh-holt niet onder thien Jaren /

vnd

§. 4 Inventaris / De forma Inventarii Thess: decis: 150. n. 3. Chass: ad cons: Burgund: Rubr: 4. §. 6. nu: 6. Tessaur. decis: 150 n. 2.

Verborgen an sufficiat juratoria cautio vid. in J. R. 3. c. 17. / ib. π l. VI. Chass: dict. Rubr: §.

Usufructu legato ad Inventarii confectionem, cautionisq. praestationem legatarium compelli posse, licet eam testator ultimo elogio remiserit, indubitati juris est l. C. de usufr: et in Gl. Guid. Pap: decis: 352. Overyssel LR. p. 2: tit: 3. Deventer p. 3. tit: 5. Fab: in Cod: l. 3. tit. 23. d. 2. et: 3. p. 236. Stadtr: van Zutph. pag: 36.

§. 5 Alsoo dat d'Erfgh.ⁿ ael quod et verum est jure civili, quia omne est patrimonii ~~et~~ fructuum l. fin: ff. de usufr. legat: vid: Masuer: ad tit. in addit: Castritii addit: 5

Alsoo dat ael deuldet hic celebris illa DD: controversia quam post alios ~~t~~ tractat Faehin: 4. c. 19.

Praxis Zutph. [...] Rub: [...] tit. 14. §. 1. 2. 3.

p. 40. Christ[...]

all: p. 2. §. 1. [...]

Lib: 3. et: 23. [...]

Pech: de test[...]

n. 26. defen[...]

Atqui Arc[...]

a War. resol[...]

Def: 1. Sand: [...]

in disp: Ann[...]

§. 5 / cum hoc §. [...]

Chr: V. 1. D. [...]

vid: Christin: [...]

vnd Elsen/ Essen vnd Bercken/ niet onder ses Jaer / desgelijcken Weert-holt te rechter tijdt / vnd Willigen vnd Peppelen die knotbaer zijn / wie oock toegedeylt Mosselbuschen holt / Ten waer dat eener des tot reparatie vnd gherack der guideren bedurfte / soo sal hy sulcks mogen doen na nootdruft vnd ghelegenheyt der saecken / met voorweten vnd believen der Erfghenamen. In gevalle averst yemandt daer en boven eenich alsoodanich Holdt houwe / off anders het Tucht-goedt verergerde / die sal syn Tucht daer mede verbroecken vnd verbeurt hebben / waer voor de ghetuchtichde allet cautie vnd burch stellen sal / eer vnd bevoorens hy de Goederen aentast / volgende den olden ghebruyck.

9.

Wat aengaet Eycken loyen/ off Heysters die ghetogen worden / indien sy de Tuchtenaer off Tuchtersche niet en doer paten op den grondt / vnd tot verbeterungh van syn/ off haer Tucht goedt / soo sal de Tuchtenaer off Tuchtersche die penninghen daer van procedirende zijn / off haer leven lanck Tuchts-wijse ghenieten vnd ghebruycken / verblijvende die proprieteyt der selver by d'Erffghenamen.

10.

Off de guideren by yemandt in Tuchten beseeten / nootelick behoefden nyhe ghetimmert / off merckelicke vnd sware reparatie / soo sullen de Erffghenamen schuldich zijn op de plaetse te leveren / dat stof ofte materie al ghereedt vnd behouwen / om int werck te leggen / sonder kost off laste van den ghetuchtichden / ofte Tuchtersche / dan de dach huyren vnd kost om dat werck te maken vnd te volvuiren / sullen betaelt worden by den Tuchtenaer off Tuchtersche.

11.

Een Tuchtenaer off Tuchtersche is schuldich te betalen / alle Renten vnd reale lasten / Jaerlicks uyt den Tucht-goederen gaende.

12.

Als een Tuchtenaer af-lijvich wordt / na dat de vruchten van de guederen / die hy in Tuchten besit / van die grondt ghescheyden zijn / soo behooren die selve vruchten te volgen / der Erfghenamen ofte versterf-huyse van den Tuchtenaer / sonder onderscheydt te maken / of die guederen by den Tuchtenaer selve ghebout / verhuyrt ofte verpacht zijn gheweest / vnd niet tegenstaende dat de termin der betalinghe den huyrlingh off pachter ghegunt / niet ghekomen is.

Belangende

Soodaenich ~~holt~~ houden | conf. Coler: Decis: 57. n. 64.
Syn tucht | Vid: M. J. R l. 3. c. 17. XI.
Conf. LL. Transis: p. 2. tit: 3 §§. 1. Groot 1. manud: ad jus Holland: c. 39.
of een Lyftochter D. Gev: in diss. Anniv: 4. pag: 56.

§. 9 ~~Ad~~ Ad hunc §. non inepte referri pt illud quod pt illud quod Sand: in
Decis: ponit lib. 5. tit: 3. defin: 2. ad identitatem rationis.

§ 11 | hoc est communis DD: sententia in l. ult: D de usufr: leg: Charond:
in menor: obser: fol: 047. idem in pandect: lib. 2. c. 13. fol: 128. Concordat
LL. Rurem: p. 2. tit: 3. §. 4 art: 6. Transisul: p. 2. tit: 3. § 4. Antwerp:
tit: 40. §§. 7. Mechlin: tit: 15 art: 1 et. 3. ubi Christin: et jus civile
67. §. 2 De usufruct: l. 52. eod: D. Grev: diss: Anniv: 4. pag: 60. et ad pan-
dect: pag: 130.

§. 12 | confer: Coller: Decis: 194 ~~Louet arrest~~ fol: 414. qui optime hunc §.
~~explicat~~ Concordat jus civil: LL. Trans: p: 2. tit: 3. §§. 10 uti Grev:
ad Disputat: Just: 3. thes: 22. pag: 60. ~~et~~ in diss: Anniv: 8. pag: 22.
et ad Pandect: pag: 132.

Cap: 29 Van onmondigen &c: | confer Jus Saxonicum de quo Coler de: | ast. 6.

§. 1 van nu voortaen | confer Coller: decis: 19. Argentr: ad consuet: Brittan: ad lit: de mineurs in Rubr: n. 6. et 7.

Van twintigh | quid si minor, qui communi opinione vel erro-re exastimatus major, rem immobilem alienaverat vel oppigno-raverit valet ne alienatio. Sand: tenet quod sic lib: 2. tit: 9. Defin: xiv.

Matris legitima tutela ad bona feudalia non porrigitur Steig: p. 2. q. 13. n. 42. et seqq at moribus ntris non distinguitur, Phyrus

Dat sijsich eer | vid: Charond: in pand: lib: 4. fol: 367. Boer: decis: ad consuet: Aurel: quibus modis 19 pot: sol: cap: 2. Boer: decis: 197. num: 3. consonat l. Frisia lib: 1. tit: 6.

Liranus ad Cap: 2. Gen vers. 24. dicit quod filius cum est uxo-ratus, statim est emancipatus.

Vide ad hunc §. Wesel ad consu Ultraject: art: 13. p. 162. met de 25 jaeren sijn de mans en vrouwen t'Utrecht mondich.

Et ad hoc titulum Refor: Zutph: tit: 19 pay: 401. et: Overyssels LL. p. 2. tit: 4. pay: 17. Zutp: Stadts: pay: 37 tit: 29. devent: Stadts. p. 3. tit: 3. pay: 90.

Jus Zutphanicum tit: 10. §. 12. p. 49. mans oft vrouwspersonen sijn mondich met haer twintich jaeren.

Concord: LL Rurem: p. 1. tit: 4 §. 1. art 1. pay: 301. et tit: 4 pay: 82.

Alibi quoad aetatem sequuntur Jus Civile scil: ut ante annum 25 non sint perfectae aetatis pr: ult: Inst. de Curator: ita LL. Trans: tit: 4. §. 1. part: 2 et in Hollandia

Stadts van Antw: tit: 43. §. 67. Hare Grev: ad Instit: desp: 2. thes: 23. pay: 46.

Moribus est unum officium gubernationis pupillorum et a-dultorum et confunditur tutela cum curatione Hare Grev: alleg: locis sic est in universo Belgio Germania et Gallia Grev: ad Pand: p. 2013.

§ 1. Dat sij sich eer in den echten staet begeven hadde | haec consuetudo re-cepta est ap: Britones Gallos Germanos Hispanos Lusitanos Belgas Anglos, Italos Longobardos, Catalonios ut testatur Sand: decis: lib: 2. tit: 7. definit: 5.

§. 2 Vid: Argentr: ad tit: de mineurs art: 477. gl. 2.

Alle Mombaren sullen schuldich / hic omnes tutores tam testamentarii quam alterius generis tenentur Inventarium conficere quia res pupilli inde periclitantur, si ejus confectio non fiat vel differatur, uti notat Jason cons: 40. n. 2. vol: 1. nec sufficit quod testator remittat ejus confectionem, sed requiritur quod expresse vetat ac prohibeat eandem Jean Saicon tit: de tuteurs et curateurs art: 2 et B. Chassan ad cons: Burg: tit. enfans des plusieurs licts §. 6. in textu par inventaire n. 27. tenent quod Inventarii confectio fieri debeat licet prohibita sit.

Tutor de Inventario aliisq solennitatibus nondum administrare nequit vid: decis: 31. n. 11.

+ t Gerigt heeft op den 4 Maij 1554 geleert te Voorst, dat een die met sijn huisvrouwe tweedrachtich ongescheijden is onmondigh sij.

Goris in Advers: vid: ad hunc §. in tract: 4. §. 14. et 15. pag: 367. et ad cons: velaw supr: ad cap: 15. art: 3. gl 2. n. 2. pag: 260. ; ,

Vid: Sande de effest: cap: 5. n. 14. pag: 463. et de feud: tr: 2. tit: 1. c: 2. n. 6. p. 161. Groenw: de LL. Abrog: lib: 2 tit: 45. n. 7. Cod: pag: 451.

§. 2 Officier / is habetur hoc casu loco magistratus de quo loquuntur supra scripta vid: Nicol: Everard: cons: 91.

§ 2. alle Mombairen soo dat geen onmundige kunnen zyn of daer moeten haer mombairs gegeven worden en dat deselve ook van haere goederen niet kunnen worden ontset sonder defensie van haere mombairen vid: Van Coon Groot G. Pl. B. part: 2. pag: 483.

§.3. Commende tot haer mondige jaeren / Sed in plerisq. locis tutores seu curatores rationes singulis reddunt unius Grev: ad Pandect. pag: 2013.

Mores in tempore instituendae actionis tutelae variant vid. LL Frans. p. 2. tit. 4. §. 13. Costuum van Utrecht tit. 31. §. 4. LL Antwerp. tit. 43. art. 52. Item Grev: ad Inst: dissp: 2. thes: 19 pay: 420.

Tutor per generalem acceptilationem non satisfacit minori vel pupillo nec liberatur tutela Argent: DD. LL.

Reeckeningh etc. / pulchre ad hanc rem materiam Argentr: loc: supr.

§. Vide Christin: ad LL Mechlin: tit. 19 pay: 694. montanum do jur. ... tutor vel curator fit su-

Tit. 29.

13.

Belangende de verhuyringhe ofte verpachtinghe van Weylanden / soo een Tuchtenaer off Tuchtersche beleeft den dach van Martini in den Winter / sullen syne of oere Erfgenamen / die selve pacht ofte huyringhe beuren / dan soo hy off sy voor Martini af-lijvich wurden / sullen des af-lijvigen Erfgenamen daer van versteken zijn.

14.

Daer een Tuchter die Weylanden selfs ghebruyckte / sal stracks na syn affsterven / sulcken ghebruyck na Tucht-recht / mede cessieren vnd ophooren.

15.

Maer belangende Jaerlijcksche Renten van Geldt off Coorn / en sullen de Erfghenamen van den Tuchter niet ghenieten / soo veern de Tuchter voor den Verschijn-dach af-lyvich is worden.

16.

Vergencklicke vnd Verderflicke ghereede goederen / die door ghebruyck vergaen / sullen verkoft worden / vnd de Tuchter of Tuchtersche sal aen die daer van ghekomen penninghen de Tucht beholden / ofte men sal soodanighe guideren doen weerdieren / vnd die alsoo by den Tuchtenaer off Tuchtersche laten / om na uytganck der Tucht die penningen der gheweerdierder guideren / aen den eygenaer gherestitueert te worden.

Dat negen en twintichste Capittel.

Van Onmundigen vnd Mombaren.

1.

WAn nu voortgaen sal niemandt voor mundich ghehalden worden / om syn goedt te verkoopen / te veralieneren ofte te beswaren / dan een Knechtgen of Mans persoon van twintich Jaren / vnd een Meytgen of Vrous persone / van achthien Jaren / ten weer dat sy sich eer in den Echten staet begeven hadden. Grev: Adv: tit: 4 §. 01. n. 2. pay: 355.

2.

Alle Mombaren sullen schuldich wesen / Inventaris te maken van de goederen den Onmundigen toebehoorende / terstondt vnd al eer sy sich sullen onderwinden de administratie van den selven guideren / op de pene van veertich pondt / vnd sal sulck Inventaris beeedet worden voor den Officier

lt apud
nora Christ:
rio a jura
ioribus ma.
decreto
scriptum
Herbert
ie par
.4 LL.
t: 43. §. 263.
: 276. de
ntra tri-
und: pag.
a tutela
s tutores
) Pand:

§. 2 Vid: Argentr: ad tit: de mineurs art: 477. gl. 2.

Alle Mombaren sullen schuldich | hic omnes tutores tam testamentarii quam alterius generis tenentur inventarium conficere quia res pupilli uxxe periclitantur, si ejus confectio non fiat vel differatur, uti notat Jason cons: 40. n. 2. vol. 1. nec sufficit quod testator remittat ejus confectionem, sed requiritur quod expresse vetat ac prohibeat eandem Jean Leicon tit: de tuteurs et curateurs art: 2 et B. Chassan ad cons. Burg: tit. enfans des plusieurs licts §. 6. in textu part inventaire n. 27. tenent quod inventarii confectio fieri debeat licet prohibita sit.

Tutor de inventario aliisq solennitatibus nondum administrare nequit vid: decis: 31. n. 11.

+ 't Geright heeft op den 4 Maij 1554 geleert te Voorst, dat een die met syn huisvrouwe tweedrachtich ongescheyden is onmondyghe ...

Goris ...

vela ...

Vid. ...

C: ...

pay ...

§. 2 Offi...

vid ...

Officier ofte synen ghesworen Volmechtighen / in presentie van twee Gherichts luyden ofte gheloofweerdighe ghetuygen / ten minsten kosten immer mogelick / vnd sal dat dubbelt van den voorsz Inventaris den Lantschrijver aenstont toegesonden / vnd by hem verwaert worden. insgelyks op een boete van 40 [illegible] landtsh: resolutie 23 marty 1711.

3.

Alle Mombaren / sullen den Kinderen / komende tot oere mundighe Jaren / off ten Echten staet / schuldich wesen / Reeckenungh / bewijs vnd Reliqua te doen van hare Mombarschap / vnd soo veern gheduyrende de onmundigheydt / 't Gherichte off de naeste Vrunden van den onmundigen bevonden / dat die Voormunderen qualick regierden / soo sullen die selve Voormunderen afghestelt mogen werden / vnd schuldich zijn Rekeningh te doen / vnd dit alles tot erkentenisse des Gherichts / in welcken ghevalle den Officier / andere bequame Mombaren / 't zy van der onmundighen naeste Vrunden off anders / sal moghen aenstellen / vnd tot die Mombarschap authoriseren.

4.

Niemandt sal sich eenighe Voormunderschap ondernemen / off hy heb die selve eerst verburcht / × by twintich pondt / den Heer te verbeuren / ofte soo veel als het Gherichte na der saken gelegenheyt erkennen sal.

× en soo de verburging p[illegible] veel is, te registreren bij den landtschr: en soo die veel is bij den protocolhouder landtsch: resol. 27 Maji 1711.

5.

Vnd soo een Momber die Voormunderschap / sonder voorgaende Verburginge aengevangen hadde / vnd die Officier hem om die Verburginge te doen / vermaenden vnd ervoorderden / soo veern hy alsdan op ervoorderung des Officiers de Verburgungh noch niet en dede / maer moedtwillich uytbleve / sal hy daer aen ghebreuckt hebben veertich ponden / vnd voort staen tot erkentenis des Gherichts / vnd sal daer en boven der Momberschap versteken zyn / vnd evenwel gheholden wesen rekenschap te doen van syne administratie / die hy sonder Verburginghe ghehadt heeft.

6.

Geene Voormunders sullen der onmundigen Guideren moghen verkoopen / veralieneren ofte beswaren / ten zy dat der onmundigen saecken 't selve nootwendich vereyschen / vnd niet anders dan by erkentenisse des Gerichts / daer onder die guederen ghelegen zyn.

§. 2. all... Zyn... en... kin... Mo...

7.

De langstlevende van den Olderen / is en blijft der Kinder Momber / alsoo langh sich die niet en veranderdsate / oft tot de tweede Ehe en tredet / vnd al eer sulcke veranderdsatungh gheschiet / sal die lestlevende den Kinderen / ofte soo sy noch onmundich weren / oeren Mombaren ghehalden zyn / rechtveerdich

§.3. Commende tot haer mondige jaeren | Sunt in pleresq; locis tutores seu curatores rationes singulis reddunt unis Grev: ad Pandect. pag: 203.

Mores in tempore instituendae actionis tutelae variant vid. LL. Trans. p. 2. tit: 4. §. 13. Costuum van Utrecht tit. 31. §. 4. LL. Antwerp. tit: 43. art: 52. Haec Grev: ad Inst: Desp: 2. thes: 19 pag: 420.

Tutor per generalem acceptilationem non satisfacit minori vel pupillo nec liberatur tutela Argent: D. L.

Reeckeningh oe | publice ad hanc rem materiam Argent: loc: sups.

§.4 Vide Christin: ad LL. Mechlin: tit: 19 pag: 094. montanum de jur: tutel: Contrarium obtinet nobis Fris: nisi tutor vel curator sit suo eerst verburght

Spectus Sand: Decis: Fris: Lib. 2. tit: 9 defin. 9.

Vide de hac satisdatione Argent: D. ll.

Haec satisdatio multorum locorum statutis et moribus est sublata, ut videre est apud Cour. Ridderslusium in comm: ad Novel: Constit: part: 1. cap: 5. n. 10.

§. 4. L. 1. §. 4. ff. qui satisd: cog:

Latine satisdare cog. in hac materia debet fieri per fidejussores aut per pignora Christ: ad Cons. Mechl: tit: 19 l art: 10 n. 2. et 3. ser: ut res pupilli finita tutela salva sit. cautio a pura toria hoc casu praestari non potest pp l. 2. Cod: de tut: vel Curat: qui satisd: non dedit, Luc: de pena: in l. quoties C. de dignatib, dicit satisdationem, quae fit cum fidejussoribus majorem esse illa quae fit cum pignore.

§.6. L. si praedium 163. et 4. 1. et tot: tit: Cod: de praed: min: sine decreto non alien: lib. 5. tit: 71. ibiq Govenw: p. 604. vid: process: in Cur: Scriptum inter Peternellam Schrassers et Herbert A° 1659. Den 15. septemb: et postea inter van Westerholt et Gor: in Adv: tra: 4 §. 6. pay: 369.

Nec vidua licet res pupilli alienare.

Vid: Gor: ad cons: Velav: tit: 22. §. 1. gl: 1. n. 3. pag: 357. Wesemb. in par ff. de reb. eorum q sub tutela n. 4 et 5.

§.7 de hoc art: vid: Gor: Advers: tr: 4. §. 15. pag: 369 Ref: Z: tit: 17 §. 4 LL. Antw: tit: 43. §. 263. Municip. Zutp. tit: 29. §. 1. qus Transis: p. 2. tit: 4. §. 3. LL. Antw: tit: 43. §. 263.

Groenw: ad Authent: mats: C. lib. 5. tit: 35. p. 533.

Vid: Grev: ad Inst: Desp: 2. th: 15. pag: 303 et 39. et ad Pand: pag: 276. de mats: tuts:

Matt: tutt: de effect: c. 5. n. 13. pay: 467.

§.1. vide Gor: in comm: Land: de effect: c. 5. n. 13. pay: 467.

§.9 Apud Ruremundenses excusationum causae sunt proponendae intra tri=duum in Transisul: intra dies 30 a die insinuationis Grev: ad Pand: pag: 280 In Gallia et et Frisia excusat numerus quinque liberorum a tutela Grev: d. loc: pay: 277.

Moribus non amplius ex speciali concessione sed pure Magistratus tutores constituuntur uti Grev: alleg. loc: in art: 7. th: 1. pag: 41. et ad Pand: pag: 275. et 274.

§6. Quod si contra factum fuerit tum nulla est alienatio ut minori directe vindicare liceat, veluti nihil actum sit, et dominium ab eo non decesserit et seq ap. Argentr. art: 401 gl: 1. verb. aliener.
Nulla fieri debet alienatio de rebus minorum sine decreto judicis accedente justa causa eaq, cognita et probata sc: per inquisitionem judicis et probationem causae, interpositionem decreti ut fraudi locus non sit, haec sunt verba L22. C. de admin: tut. vid. Matth: de Afflict: decis. 97. n. 4.
§. 7. Boer: decis: 266. in pr: hujus juris tres dat rationes 1. morum inhonestorum 2. affectionis mutatae in liberos 3. praesumptae dilapidationis.
Veranderstaet | Tutela matris ad secunda vota transeuntis ipso jure finitur Gro: decis: 31. n. 4 non et Patris de jure coi, secus jure uro municipali v. Argentr: art: 490.
Tot de tweede Ehe | Praeterea hoc sequeretur absurdum et mater binuba q moribus nris est sub cura mariti tit: 27. Landt. §. 3. esset aliorum nutrix
Oeren Momboren | Patri non minus quam matri superstiti atq ad secunda vota convolanti incumbit petitio tutorum liberis impuberibus atq hinc quod Accursiani in §. inst: de patr: pot: de Gallis referunt de Geldris ac plerisq, in Belgio non absurde quis dixerit, Patriam illos in liberos potestatem non habere, ut enim eleganter ap: Theoph: in pr inst: de tutor. ἀλλότριον τῶν ἀπεσθαιων ἐστι τὸ ἐπιτροπεύειν ἴδιον δὲ τῶν ἀρρένων
Si mater filiis tutorem non petierit haereditate redditur indigna M. T. R. lib: 3. c. 12. R. 23. et ibi Steig: quod nris moribus non obtinet
§ 7 veranderstaet, | sed q: an non mater binuba posset a Principe impetrare ut ei liceat, non obstantibus secundis nuptiis Cravetta cons: 115 n. 1. et Carol: Ru. cons: 125. lib: 1.

§. 13 Opmaechers | Prodigi non fiunt non nisi ex Decreto Magistratus

§. 9 Die welcke haepe hebben | hodie jure novissimo fiunt non inspecta hæreditas proximus non defert, ita iis et hoc onus committitur

Cap. 30 Olim etiam apud Frisios nisi ex voluntate hæredum, quorum intererat, testamenti condendi facultatem morituri nullam habuere. teste Ubb: Emm. lib. 2. p. 74
-Videantur consuetudines Aurel: Ant: de testament: cap. 1 in §. et fin:
Jure cōi testamentorum jura sunt favorabilia atq in dubio pro testamentis p̄sumitur nostra consuetudine contra judices τοῖς γένεσι μᾶλλον ἢ ταῖς διαθήκαις χρῆσθαι, quod etiam in non nullis græcorum judiciis obtinuisse scribit Aristoteles [struck] προβλ. τμήματα ΙΘ' ΠΣ ʹγ rationem addite legentem ὅτι γένος μὲν οὐκ ἔστι κατα ψεύδεσθαι, ἀλλὰ τὸ ἀποφαίνειν διαθήκαι δὲ πολλαὶ ψευδεῖς ἤδη ἐξηλέγχθησαν οὖσαι
Corn: Tacit: de mor: Germanorum cap. 20. B. Bud: de Rep: lib. 5. c. 2.
Quæri potest si qs nihil præter mobilia reliquerit eaq oīa legatis ac mortis causa donationibus exhauserit, anne hæredi competat Falcidia? vid: Mod: Pist. p. 1. q. 41.
Jus accrescendi: non habet locum in Velavia et ita decisum A° 1639. Brummen.
Q. potest anne testamentum alibi extra provinciam hanc ex præscripto juris cōis vel secundum statuta alterius loci rite recteq conditum suas quoq vires ad bona in hoc territorio sita extendat? cum testamentum secundum consuetudinem loci factum ubiq valeat? N.
Vide ad hunc tit: Groenw: de LL. abrog: ad tit: Inst: de test: ord: p. 29. Christin ad LL Mechlin: tit 17. pag: 369. LL. Ruursl: part: 2. tit: 5. pag. 23 art. 9. et Goris: Advers: tr: 4. §§. 9. 10 et seqq. pag: 356. Ref: Zutp: tit: 13. pag. 37. Z. Stadtr: tit: 30 pag: 39. Devent: Stadtr: p. 3. tit: 4. pag: 96. LL Ruren: p. 3. tit: 6. §. 1. pag: 157. Ordin: urbis Arnh: de hoc tit: publ. 30. Junii 1569 et 1500. Gor: advers: tr: 2. c. 5 n. 1. p 122. et: tr: 4. §§. 10. &c: p. 356.
Alhoewel testamentmaeckinge alhier plaets heeft nochtans soo heeft substitutio geen plaets, gelyck daervan sententien ten Landtr: syn gegeven. Nisi sint bona feudalia et dominica sive mala feudalia uti A° 1651. den 4 July in comm Neomag: fuit arrestatum
Vid: D. Gs: desp: Arnh: 12. 196. de substitutione LL. Davent: p. 3. tit: 4 §. 11. Grot: Manud: ad jur: Holl: c. 6. et. de grote. pag: 24. Guldel: de jur: noviss: 2. c. 5. §. adspicio

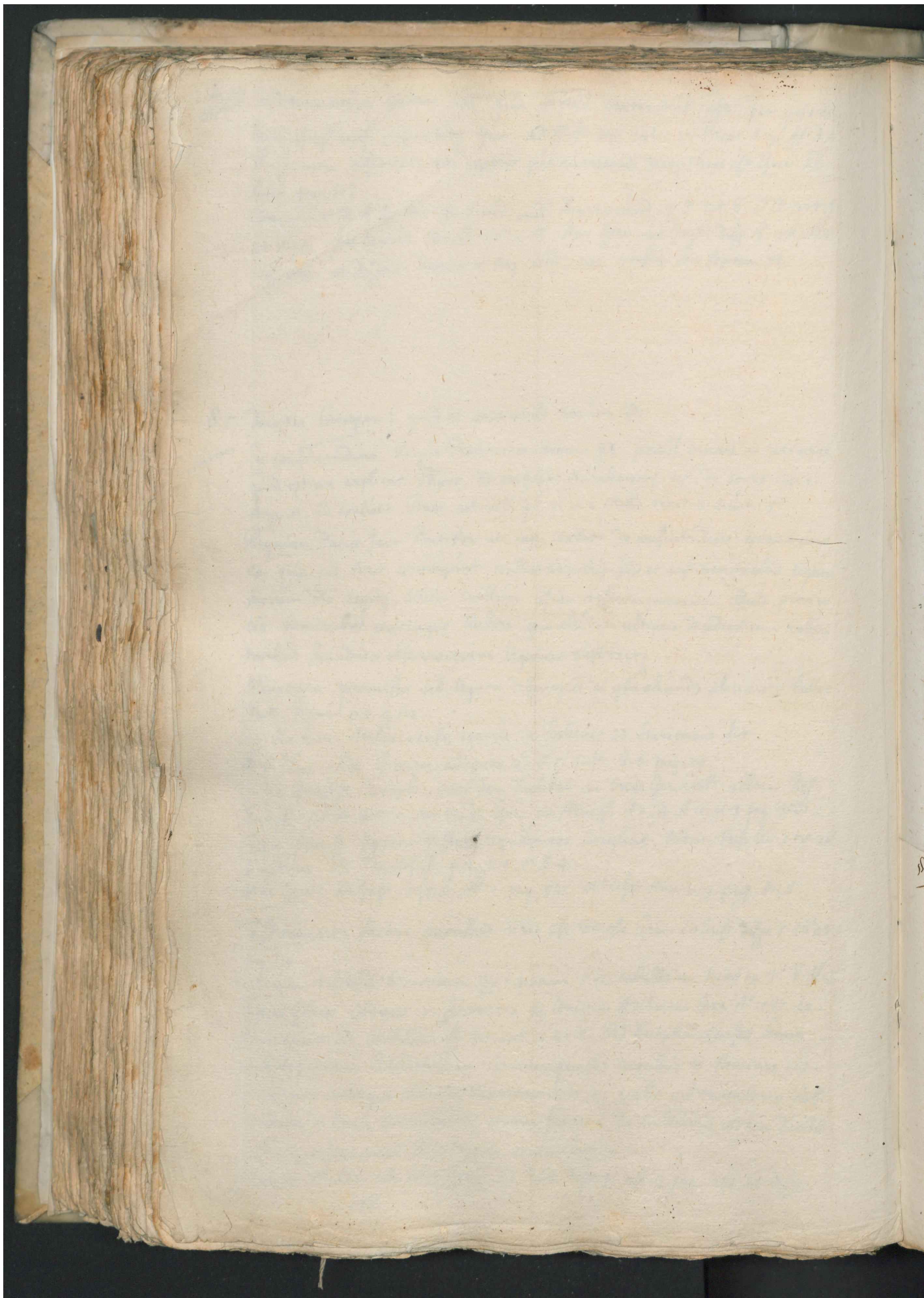
§. 1. Vid: Argentr: art: 570 ad rubr: in fine ubi dicit inter alia, sunt equitz testamenta nra codicillorum potius materia quam testamentorum ordinationes ex jure Rno. hæc ille.

~~Vergel: ad~~
§. 2. | confer Eikas ad Feat. 3. c. 14. Heug: p. 1. q. 23. n. 2. c. 2. de consuetudine in B. compilat.
Atq is modo statutum non valere statuunt vid: Thesaur: decis: 34 n. B. va fere a. tradit Everard: cons: 71. item Chass: ad cons:
Quersenten | vide M. J. R. 3. K. 109. R. 30. Vid. G. l. 2. obs: 10.
Burg: ad tit: de rent vend: §. 1. n. 3. et seq:

Pautquider / Conf: Ann Robert: lib:2. rer: ~~pol~~ judic: c.9. in fin:
Vergeven mogen/ confer: cons: ~~Argent~~ Andegav: part:7. art:271.
vergeven mogen, nequidem ad pias caas prout consuetudine receptum
confer: Robert: rer: jud: lib. 4. c.2. Everard: cons. 71. Valla tr:13. pag:90.
ad hunc §. vid: Wesel ad cons: Ultraj: art:12. p.153. Sand: de feud: tr:1.t.2
cap:2. n.3.4. pag:39. de his Arnhemii licet testare, ut in ordin: de test.
cap: 25. art:15.
De bonis feudalibus immobilibus licet testamento disponere, Gor: adv: tr:4.§.9
n.2. pag:356.
Vid: Groen: ad Inst: disp.1. th:15 pag:14. et scripta ad alleg: cap.25. art:11. pag:51
et. disp: Annio: 9. th:7. pag:136. et pag:143. Ref. Zutp: tit:15. §.1. 2. etc: p.41. cons.
Holl: part:4. cons: 60 prior.
§.9 Hic §. extenditur ad feuda Sand: tr:1. tit:2. cap:2. num. 6.
Begiftigen mogen / ulterius ergo invicem donare vel legare non poterunt
etsi statutum ultra non procedat annullando, vid: quæ notavi in priore edicto
Hoc statutum prohibitionum extenditur etiam ad bona extra territorium sita
Vid:
Sy hebben dan kinderen / num a. in posteriore matrimonio coniugi plus
Tefingin poterit quam uni ex liberis prioris matrimonii si forte vel via.
vel pleraque bona consistant in mobilibus, vid: Col: decis: 40. fundata est opinio
Coleri in l. hac Edictali C. de secund: nupt:
Bedongen is oft niet / videatur Argent: art:2. 19. Gl.2. qui optimam hujus
rei dat rationem
An donatio mortis caa fieri poss per procuratorem ad id specialiter delegatum?
vid: Mod: Pistor: p.2. q.55.
Quid si non liberis ipsis, sed liberorum adhuc viventium liberis peipium quod
Parentes donaverint vel legaverint? vid: Robert. 2 rer: judic: c.13. in fin.
An: Robert: rer: judic: pag: 346. et seq:
Confer: consuet: Andeg: part:7. art:271.
et pag: 616.
Titius testo ordinaverat, ut patruelos suos ex hæreditate sua caperent,
quantum pater ipsorum habiturus erat, si supervixisset, quæsitum fuit
annon ipsis quamvis hæredes instituti non potuissent saltem mobilia
non deberentur? Respondi non deberi, cum Titius quod potuisset non fe-
cisset, et quod fecisset non potuisset vid: similem speciem ap. Vall:
tr:20 p.519.
Debita inter feudalem et allodialem hæredem non pro modo emo-
lumenti, sed pro portione hæreditaria etsi prædium feudale in securitatem
debiti esset obligatum esse solvenda tenet Fred: a Sand: in comment
ad cons: feud: tr:2. c.5. §.3. n.57
Hic § Arnhemii non habet locum sed contr: observ: Wesel ad cons: Ul-
trajectinae art:2. &c: Gris Advers: tr:2. c.6. p.1207. Sand: de Feud: tr:1 tit:2.
c.2. n.9. p.40. Prax: Wassen: pag:2501. n.010. Groenw: p.207. ad l.31 §.6.
De donat: inter virum

§. 4 Testamentum patris in quo filius praeteritus est per querelam inofficiosi rescinditur Grev. ad Inst: pag. 141. in Praxi l. 4. ff de R. J. non observatur nec igitur jus accrescendi receptum est Grev: ad Pand: pag: 303.
Concordat J. R. Z. tit: 13. § ult: LL. Ruremund: p. 3. tit: 6. §§. 3. art: 7. et seqq. jus Civile Novell: 115. c. 3. Hoc Grev: ad Inst: disp: 6. th: 20 pag: 130. et dispút: Anniv: 11. pag: 167. uti versus Bis septem &c:

§§. 5 Daertoe beroepen / quod et jure civili verum est
Ex consuetudine hujus Provinciae nemo pt simul donare et retinere quod optime explicat Phyrr: ad consuet: Aurelianens. tit: de donat. cap. 1. Argentr: ad consuet: Britt art: 226. gl: 1. n. 1. Valla tract: 2. num: 5.
Regnum Daciae fuit Pontifex in cap: extat de consuetudine quantum ea quae jus fori contingunt consuetudinibus suis et institutionibus regum suorum oro regitur, illum nullum usum testamentorum illius provinciae hominibus contingit habere, qui alibi in ultimis decedentium voluntatibus secundum observantiam legalem custoditur
Alimenta promissa vel legata debentur et ei qui aliunde alimenta habet Mod: Pistor: p. 2. q. 50.
In Civitate Arnhemiensi coram 2. scabinis et Secretario fit.
Ad § hunc vide Groenw. allegata ad §. 5. Inst. h. t. pag: 29.
In de Graefschr: Zutph: voor den Richter en twee Gerichtsl: alleen Ref: Zutph: tit: 13. art: 1. in med: Gor: in Advers: tr: 4. §§. 11. n. 2. pag: 350.
Frisii praecise septem testes regulariter exigunt Ordin: Fris: lib: 1. tit 26. § ultimo. LL. Transisal: p. 2. tit: 5. § 4.
Hoc Grev: ad Inst: disp: 6. th: 1. pag: 121. et disp: Anniv: 9. pag: 545.
Testamenti factio moribus juris est odiosa Grev: ad Inst disp: 5. th 23. pag: 119.
Liberam testandi licentiam praescriptam l. 12. tabularum l. 120 de V. S. Illustres Gelriae Ordines in sententia in Comitiis Arnhemii lata A°. 1539. restrinxerunt ad mobilia h. tit: art: 1 et 2. Sed Zutphanienses hanc prohibitionem limitarunt Noviomagenses maribus 20 foeminis 18. annorum integrae mentis, habitantibus in urbe vel territorio urbi adjacente, de bonis immobilibus coram septem de mobilibus, coram duobus scabinis testamenti factionem concedunt
Aliud in Flandr: ubi Hoc Grev: ad Pand: disp: 19. ass. 3. pag: 290. et disp: Anniv: 9 pag: 136.

tit: 29. 30.

135

rechtveerdich bewijs te doen / vnd hun des eerst af lyvigen versterff ghetrouwelick toe te keeren / by thien pondt / blyvende niet te min verobligiert tot rechtveerdich bewijs vnd afgoedingh.

8.

Den Stommen / Dwasen / Onsinnigen / Onnooselen vnd Opmakers ofte Verdoenders / salmen oock Voormunderen setten / vnd hunluyden des aengaende / die selve Rechten vnd Privilegien ghenieten laten / die den Onmundigen persoonen toestaen.

9.

Item by ghebreck van Bloedt-Momberen / vnd soo sich anderen dan der onmundighen Verwanten / der Momberschap niet en wollen ondernemen / sal d'Officier die genighe daer toe stellen moghen / die welcke haer hope hebben tot der onmundighen successie / vnd soo daer gheen voor handen / ofte die niet bequaem en weren / sal d'Officier andere vrome vnd gheschickte Luyden daer mede beladen / die sich daer inne buyten bestendighe reden vnd oorsaecken / niet en sullen weygheren / by veertich ponden. Allet tot Gherichts erkentenisse.

Dat dartichste Capittel.

Van Testamenten.

1.

EEn yeder die van soo goeden verstandt vnd sprake is / dat hy synen uytersten wille selfs beduydelick verklaren vnd uytspreken kan / die is gheoorlooft by Testamenten van synen ghereede goederen te disponieren.

2.

Maer Erftael off liggende guider / wie oock Jaer-renten vnd pandtguider / hoewel die hier voorint Capittel van betalungh van Renten / voor ghereedt goedt gheacht zijn / sal niemande by Testament verghevem moghen.

3.

Man vnd Vrouw / sullen malkanderen / sy hebben dan Kinderen oft gheen / in ghereede goederen by Testament moghen begiftighen / vnd soo sy gheen Kinderen oft Kindts-kinderen en hebben / sullen sy malkanderen oock begiftighen moghen in hare aenghewonnen Goederen / ghereede

H 2

pag: 176.
12. p. 297.
Grot:
pag:
Christin:
265.
100 LL.
pag:
tatuit
rium
vanda
n con-
Over-
Den 15.

Dessentit aliquanto Ref. Zutph. t: 13. S. 1. h. art: 2. mutatq. et rejectis ordon. ai 1711. art. 1.

Etiam hic art: mutatis ē eadem ordonn: art: 3. hic Item man en vrouw sullen malkanderen bij uytterste wille t' frugtgebruick van haere respective gereede en ongereede goederen mogen vermaken en verder niet

S. 2 Vide compilat[illegible] inter Peternellam Schrassert et Heron[illegible] septemb: 1659. inter Peternellam Schrassert et Heren. Praxis Wassenaer c. 11. n. 24. LL. p. 235. Christin: de matrim: Dess: B. q. 11. p. 250. Confer: LL. Antw: tit. 47. S. 21. Alasan ad cons: Burg: Rub. 7. S. 6 verb: sed. Confer: LL. Antw: tit. 47. S. 21. moribus urb. et vicinarum quarundam provinciarum ascendentes pfe- ... collateralibus h. art: 2. S. 3. R. Zutp: tit: 17. S. 1. LL. municip. Zutp: tit: 31. S. 1. Cost: van Utrecht. tit: 23. art: 26. Apud Rurenmundenses tamen fratres et fratrum filii excludunt ascendentes in bonis quae a parentibus non acceperint LL. Rur: p3. tit: 7. S. 3. art: 2.

S 2 / M. J. R. 4. c. 6. R. 2.

Ascendenten / Quid si mater non petierit intra annum a morte defuncti patris numerandum pupillo filio tutorem an eo postmodum in pupillari mortis succedet? Quid si ventri cum pregnans esset curatorem non petierit? Quid si mater tutrix nupserit secundo non redditis rationibus? num filio hisce casibus jure municipali succedet? Non absurde quis dixerit rationem juris hisce casibus apud nos cessare M. J. R. 2. c. 6. R. 5.

ghereedt vnd onghereedt / tot een vierde part der selver / 't zy datter Hylicks-vurwarden voor handen zijn / off dat het in Hylicks-vurwarden bedonghen is off niet.

4.

Niemandt sal syne Kinderen onterven moghen / ofte den eenen meer als den anderen in Testament maken / buyten bestendighe vnd erheffelicke oorsaecken / conform de beschrevene Rechten / vnd allet tot erkentenis des Gherichts.

5.

Item wie een Testament maken wil van gereede guider / die sal sulcks doen mogen voor den Scholtis off den Predicant / vnd vier gheloofweerdighe Ghetuygen / daer toe beroepen / uytghesondert daer yemandt aen Pestilentie ofte andere contagieuse vnd ghevaerlicke sieckten kranck ware / soo mach de testatie gheschieden voor den Scholtis / den Predicant / vnd twee ghetuygen / die dat selve / neffens den Scholtis off Predicant / verzegelen vnd onderteyckenen sullen.

6.

Item een yeder mach syn Testament soo langh hy leeft / verminderen vnd vermeerderen / off oock gantsch veranderen / vnd te niet doen / na synen welgevallen. Groenw: ad tit: 17. lib. 2. instit: p. 37 et 38

Dat een en dartichste Capittel.

Van versterffenisse vnd successie.

1.

DIe graden van Verwantschap ofte Erftalen / sal men bereeckenen na de Wereltlicke beschrevene Rechten / vnd niet na settung der Geestelicker Rechten.

2.

Vnd wanneer yemandt afsterft / soo sullen tot syne nagelaten goederen succedieren / de descendenten ofte die van der affstygender linie / vnd by ghebreck der selver / de ascendenten / ofte van de opgaende linie.

3.

Vnd indiender oock geen voor handen weren / soo sullen de Collateralen ofte Sijdt-magen / tot de successie des afgestorvenen geroepen worden / doch alsoo / dat de naeste in den bloede / oock sullen zijn die naesten tot den goede.

Wel

§ 5. vier juxta ordonn: ai 1711. naer twe 135

Cap 31 De successione religiosorum vid Gor: advers: tr. 3. p. 1. c. 10. n. 14 et 15. pag: 176.
consil: Holl: cons: 144. p. 247. Zutph: Landtr: tit. 10. § 1.
De Successione [struck] fisci et consiquium vid: Gor: Adv: tr: 3. p. 1. c. 12. p. 297.
et Gonid: de Feud:
De hoc titulo vide Goris Advers: tract: 4. § 13. et 12. pag: 365. et Grot:
Introd: Holl: 2. p. 207. pag: 143. d. Grev: Disp: Anniv: 14. per totum pag:
217. Et post Groot: inleyd: tit: het Hollandts versterfrecht. Christin:
ad LL. Mechlin: tit. 16. pag: 723.
Ref: Zutph: Art: 17. pag: 43. et LL. Transs: part: 2. tit: 6. pag: 207.
et Stadtr: Zutph: tit: 31. pag: 40. Devent: Stadts: p. 3. tit: 5. pag. 100 LL.
Ruren: p. 3. tit: 7. et 10. § 1. pag: 107.
Latissime Leuw: cens: forens: lib. 3. cap: 12. 17. et: p. 3207. praesertim pag:
3707. et lib: 1. c. 5. n. 10. 13. et: p. 22.
Mobilia atq actiones personales ad rem mobilem vel quantita-
tem sequuntur personam Alexand: cons: 31. part: 1.
Secundum diversitatem locorum diversum jus in successione statuitur
circa bona neq statuta hoc casu extra statuentium territorium
extenduntur Pistor: p. 2. q. 54.
In materia successionis ab intestato ac divisionis bonorum servanda
est consuetudo loci situationis bonorum, de quibus contenditur et non con-
suetudo loci, ubi ille de cujus successione agitur, moritur vel decedit Ever-
hard. cons: 206. vid. R. 1. c. 2. l. 15. Jacob. Coren cons. 20.

§ 2 Vide computationem graduum affinitatis in processu Curia scripto den 15.
Septemb: 1659. inter Perernellam Schraskek et Herbert van Westervelt.
Christin: de matrim: Disp: 3. q. 11. p. 250. Praxis Wassenaer c. 11. n. 24. et: p. 235.
Chassan ad cons: Burg: Rub. 7. § 6 verb: sed. Confer: LL. Antw: tit. 47. § 21.
: moribus istis et vicinarum quarundam provinciarum ascendentes ple-
runtur collateralibus h. art: 2. § 3. R. Zutp: tit: 17. § 1. LL. municip. Zutp: tit:
31. § 1. Cost: van Utrecht. tit: 23. art: 26.
Apud Rurenmundenses tamen fratres et fratrum filii excludunt ascendentes
in bonis quae a parentibus non acceperint LL. Rur: p. 3. tit: 7. § 3. art: 2.
§ 2 / M. J. R. 4. c. 6. R. 2.
Ascendenten / Quid si mater non petierit intra annum a morte
defuncti patris numerandum pupillo filio tutorem, an eo postmodum in
pupillari mortis succedet? Quid si ventri cum pregnans esset curatore
non petierit? Quid si mater tutrix nupserit secundo non redditis rationi-
bus? num filio hisce casibus jure municipali succedet? Non absurde quis
dixerit rationem juris hisce casibus apud nos cessare M. J. R. d. c. 6. R. 3.

4. 5. et 6. Coler: Decis: 47.

§. 3. Vid: ad hunc §. D. Grev: ad Sixt: pag: 236. et Desp: Anniv: 14 pag: 230 et pag: 230. et 234. Christin: vol: 1 decis: 301. Sand: ad cons: feudal: tit: 3. cap. 1. et 19. par: 2. n. 19. et 20. Coler: Decis: 47. n. 3. et 4. Carpz: Defin: forens: part: 3. const: 17. n. 4. Defin: 3.

Collateralen | M. J. R. d. c. 6. R. 7. 6. 9.

Doch alsoo dat &c: | hoc axioma accordat cum jure civili ut videre est apud Charond: lib: 3. c. 17.

Titio sine liberis defuncto patruo et filio fratris praemortui proxime relictis ab intestato lis inter eos mota est de haereditate ipsius defuncti, Patruo in semissem recipi postulante ac de paritate gradus cum fratris nepote contendente, contra nitente filio fratris atque in solidum sibi successionem delatam esse dicente, hac ratione, quod si unus ex fratribus defuncti extaret ipse cum eo admitteretur, ego fratrem concurrere respondi 1605. mens: septemb: per hunc §. 3. Cons: Vall. tr: 20. p. 22.

Quem sequantur debita defuncti si diversis locis diverso jure defuncto succedatur vid: Alexand: cons: 31. part: 1. vid. etiam Jacob. Coren in cons: 21.

In superiore Geldriae tetrarchia mobilia cedunt lucro conjugis supervi-ventis quaesitum fuit an etiam pecunia ex immobilium venditione constante matrimonio utriusque conjugis consensu redacta lucro mobilium veniat? venire respondi per ea quae tradit Coler: decis: 57. n. 7. et seq

Sed quid in casu contrario? mulier infert ad maritum dotis nomine pecuniam et alia mobilia, comparantur per maritum immobilia quaeritur cui cedant ista bona an marito superviventi vel mulieris haeredibus? vid. Coler: Decis: 57. n. 34 et seqq.

An autem superviviens legitimam debeat praedefuncti liberis vid. Col: Decis: 57. n. 54. Mod. Pistor. q. 127. n. 94 et seqq.

Praedicta consuetudo fallit in sponso vel sponsa de praesenti vid. Col: Decis: 57. n. 56. et Decis: 59.

Conjugium interficiens hoc lucrum perdit Coler: decis: 57. n. 66.

An nova hoc casu veniant mobilium appellatione Mod: Pist. q. ~~124~~

§. 4. Differt jus civile M. J. R. d. R. 9. l. 2. conf. Col. decis: 49.

Contrarium etiam hujus statuti in Novell. 118. c. 3.

vid. Gor. Advers: tr: 4. §. 13. n. 3. pag: 365. Grot. Manud: ad j. Hol: 2. p. 209. pag: 146. et Gre: Desp: Anniv: 14. pag: 235. Ref: Zutph: tit: 17. §. 4. Stadtr: Zutph: tit: 31. §. 4. Aliter LL Transis: p. 2. tit: 6. §. 6.

§. 5 M. J. R. c. 6. R. 2. l. 1. conf: Coler: Decis: 43. et decis: 45. 46. et 51

Weerde sie und blyve | ubi agitur de successione defuncti distribuenda inter fratres et fratrum filios dub. propter axioma supr: positum vid. ad hunc §. Zutph: Stadtr: tit: 31. art: 5. vid. Pontan: H. Gelr: lib: 12 pag: 736.

Goris sup: ad hoc ps tit. 105. §. 6. n. 4 pag. 814. et in advers: tr: 2. c. 1. n. 1. 136
pag: 94. et 95. Sand. De feud. tr: 1. t2: 3. c. 1. §. 1. n. 11. 12. p. 51.

§6 Vordeel | illud obtinet in quibusdam locis in tetrarchia Neomagensi, an a. t selve vordell. non acceptatum ad haeredes transmittatur vid. Mod. Pistor: q. 191

Vide ad hunc §. Gor: advers: trac: 1. c: 3. p. 31. van voordeel goederen vid. Prax: Nassenaer d. c. 1104. n. 25.

Moribus Feudalibus ascendentes a successione feudi excluduntur C. un. de natur: succes: feud: ubi Rotom: Quod et in nostratibus et plerorum feudis obtinet exceptis Feudis Zutphanicis ad quae ascendentes admittuntur omnibus a latere venientibus exclusis Sand: in consu. feud: Gelr: trac. 1. tit. 3. c. 1. §. 19. pag. 119. Gor: Advers: tract: 3. c. 7. n. 2. pag: 166. Gud: disp: Aun 14 -
pag: 205.

§7. Ter Wylinstuir | Confer: Pist: q. 152. Argentr. art: 526. n. 19. hic debent ad pingi alia verba hujus §. ende anders niet

Quid autem harum rerum creverit postea aut decreverit aestimatio cum forte aestimata res in dotem vel donationem pp nuptias data fuisset? aut alias alienata, cujus temporis aestimatio spectari debeat? V. Modest. d. q. 152.

Sed qd anne fructus talium donationum conferantur? Imbert. in Enchi: sub. fol. 62. destinguit autem an fructus consumpti sint et non conferuntur aut consumpti non sint et conferuntur quod ibi late tractat auctor etiam dat rationem. Argentr. l. sup: dict: n. 2. non conferri illa, quae tempore mortis non extant, existimat.

~~Descendentes~~ Descendentes ascendentibus succedere volentes profectitia bona tenentur conferre, etiamsi pecuialiter fuerint ipsis tradita Coler: decis: 62. n. 16. Nisi probetur intentionem patris fuisse, quod illi in quos ea collata sunt haberent ea praecipua Col: d. decis: 62. n. 17.
Quaesitum fuit an etiam feudum novum ejusve precium conferendum si pater, dum viveret, coram feudi domino filio tradiderit N. vid. Coler. decis: 705. n. 0. et seqq.

§8 Chestin: d. tt: art: 5.
Bona patris transeuntis ad secunda vota, sunt liberis primi matrimonii tacite obligata et hypothecata pro bonis maternis Schurff. 1. consil: 56.
Chassan ad consuet. Burgund tit: de succes: §. 5. in gl: mellieur de l'autre n. 12. 13. et 14.

§10. Confer Coler: decis: 50. Curt. Eikas 3. c. 27.
Sudden mogen erden / itaq natus ex coniugato et soluta non succedet matri atq ita deciditq DD. Controversia de qua Valasc. decis: 29.
Bloetverwanten / itaq nec uterinis fratribus nec cognatis haeres erit contr: comm: DD: opinionem quam refert Gor: advers: c. 5.
Si natus ex illegitimo thoro, sine liberis decesserit succedit fiscus Zasius 2 cons: 17.
Moribus nris et spurii admittuntur ad munera, nisi speciali lege prohibeantq Grev: ad Pand: pag: 429.
Goris Introd: lib: 2. ~~de naturalib~~: p: 31. p. 162. Cons: Groenw: ad l. 2. C. de naturalib: l. 5. t. 27. p. 500.

§11 Conf: Coler: decis: 50 Curt. Eikas 3' c. 27
Vide ad hos duos articulos Gor: advers: tr. 3. p1. cap. 5. pag: 157. Ref: Zutph. tit: 17. §. 5. statut. Zutph: tit. 31. §. 0. LL. Transis: p. 2. tit. 6. §. 2. Statut: Davent. p. 3. tit. 6. §. 1. pag: 102. Grev: desp: Anno: 14. pag: 225. et ad Pandect. pag: 356.
De moeder baert geen bastaerts Praxis Wassen: c. 11. n. 29. p. 236.
Senatus Frisiae partum editum duodecimo ab obitu viri mense ad legitimam eius successionem admisit Sand: 4. Decis: tit: 0. Def: 10 Grev: desp: anniv: 13. pag. 201

§§7 M. J. R. 4. c. 0. R. 1. cum seqq Everard: cons: 173. vid: not: ad Zutph: Landr: tit: 17.
Coniuges invicem nonnunquam ab intestato succedunt R. 4. K. 6. R. 10.
Qui casus ignoratq nra consuetudine, aut non fuit inter coniuges communio bonorum atq eo casu capiq utrinq omnium bonorum dimidia aut renunciatum fuit communioni per hanc clausulam dat de aengebrochte goederen naegescheiurde bedde sullen wedercommen daerse hengecommen sijn, aut simili, quo casu statq pactis dotalibus

tit: 81.

4.

Welverstaende / dat die halve Broeders vnd Susters / met den vollen Broederen vnd Susteren tot der selver overleden / halver vnd voller Broeders off Susters achterghelaten guider / tot ghelijcker deylungh / sullen geadmittiert werden / wie sulcks van olts gewoonlick is.

5.

Beheltelick oock / dat die Constitutie van het Recht der Representatie by Hertoch Wilhelm van Gulich / Gelder / Cleve vnd Bergh / Anno ~~veertich~~ 1440 / den thienden May opghericht / vnd by K. M. int Jaer van ~~vier en tseftich~~ 1544. / den seventhienden Aprilis gheconfirmeert / onvermindert vnd van volkomener weerd zy vnd blijve.

6.

Item op Veluwen vnd in Veluwenzoom / en gelt gheen vordel in de Successie anders / dan dat een yeder syne prerogatie ghenietende is in de Leen-Heerlicke vnd andere vorderlicke Goederen.

7.

Vnd de Kinderen willende succedieren oeren Olderen / zijn schuldich in te brengen / wat hun van oeren Olderen ter Hylicksstuer met ghegeven is / vnd anders niet / ten waer dat de Olders int gheven van die guider anders bespraken vnd bevurwart hadden.

Gelijcke resolutie en statuit is op den 22. julij 1621. gearrestiert in regaerd van die geene die prevens genieten uit S. Peter et S. Nicolaes en anderen Godts en arm huisen.

8.

Als Vader vnd Moeder / sittende in vollen Ehebedde / eenich Kindt uytgehylickt / vnd syn Hylicx goedt met gegeven hebben / vnd volgens een van hun beyden af-lijvich wort / soo moet het Kindt dat sulcken goedt ontfangen heeft / indien het den overleden wil succedieren / inbrengen de gerechte helfte vant gene dat hy alsoo tot Hylicxstuer gekregen heeft / vnd sulcks tot profijt der semptlicke Broeders vnd Susters / vnd niet van den lestlevenden.

9.

Vnd na de doodt van den lestlevenden / soo veer het voorß Kindt wolde succederen ofte erven / in de goederen by den selven achter ghelaten / soo sal hy moeten inbrengen de ander helft van syn ontfangen Hylicks goedt / ten zy dat by Hylicxvurwarden of sonst anders versien were / soo met den vorigen als desen Artijckel aengaende.

10.

Onechte ofte natuerlicke Kinderen / ghebooren van Olderen die in rechter onverbadener Echeschap met malkanderen hadden mogen treden / sullen alleen tot oerer Moeder Allodiael vnd vrye goederen succedieren / vnd niet tot die goederen van der Moeders Bloedt-verwanten.

Nochtans

dividet et / ...io agi... / ...lecto partis / ...cap. 49. / ...emolumen. / ...ria vel potius / ...ecti atq in / ...i casus mi / ...ssos tao / ...quam possi- / ...ibus vide / ...l. lib: 4. l. 11. / ...entencia / ...Evernd: / ...7. pag. / ...e Curt: Eckas

...capisnum loci jus spectandum in adeunda ac capienda [illegible]
...statrem lib. 1. cap: 4.
Masuer. tit: de possess: num: 19. verb: item dato Argent: ad consuet: Britt: art:
509. gl: 2. nu: 4 et 5. et ibid: n. 7.
Moribus nostris inquit Sand: in lib: de effestuc: cap. 2. n. 22. defuncti omnia bona
ubicunque sita intra annum ac sex septimanas possessione in domo mortuaria
forum sortiuntur
Voorbeholden / quando tempore juri adeundi [illegible], vid: Col: decis: 202.
actie / sc: petitionum
Item an et quando jus adeundi transmittatur vid: Colez: decis: 202.
der selver gueder / sc: si sint feudalia vel alia bona sed me referam ad
sententiam infra insertam

[illegible]

II.

Nochtans vnd evenwel/ sullen der Moeders Erven vnd Blöedts-verwanten/ succedieren vnd komen tot alsulcker natuerlicker vnd onechter Kinderen verlaten guederen/ indien die sonder Echt gebeurt/ af-sterven.

Dat twee en dartichste Capittel.

Van deylungh eenes ghemeynen Goedts.

I.

WAnneer tusschen parthyen gheschil voorvalt/ op affscheydungh vnd deylungh/ ofte op limiten vnd bepalungh/ van eenich ghemeyn Erff vnd goedt/ vnd d'een of d'ander onwillich weer/ in der vrundtschap daer toe te verstaen/ sal 't Hoff op versoeck van parthyen/ den Drost off Richter ordonnieren/ om de saeck summarie verhoort/ den onwilligen tot deylungh und affscheydungh te vernoeghen/ ofte van synent wegen het Lot te trecken vnd ontfanghen/ vnd sulcks op kosten van beyde parthyen.

Dat drie en dartichste Capittel.

Van Erf-huys Recht.

I.

EEn binnen Jaers versterff/ vnd alle in maten voor verhaelt/ aengeerfde gueder/ salmen metten Erfhuys recht/ by aldien dat yemanden daer in contradictie off oppositie ghedaen worde/ ter plaetsen daer het Erfhuys ghevallen is/ vorderen/ vnd gheschiede de vorderungh niet binnen Jaer vnd dach/ na het overlijden van den afghestorvenen/ te weten/ binnen een Jaer/ ses weken vnd drie daghen/ sal de Eyscher van het Erfhuys recht versteken zijn/ voorbehalden nochtans hem syne actie ter plaetsen daer de sterf-guider gelegen zijn/ na Landtrecht/ vnd sunst na aerdt vnd natuere der selver guider.

Vnd

Cap: 32

Jure Saxonico ubi duo ad eandem haereditatem vocantur major dividit et minor eligit Dan: Moll: semestr: 2.c.27.209. ubi et de fortis judicio agit

Coler: decis: 54.

ad hunc etiam facit l. 3. C. comm: divid:

Off van syneer wegen / factum judicii hoc casum aequiperatur facto partis

vid: Nu: decis: 34 n. 24.

Het Lot te trecken de fortis judicio vide Coras: Senatusc: cap. 49.

Successor feudalis tenetur pro portione haereditaria non pro modo emolumen:

ti debitis oneratur vid: Vall: tr: 20. n. 23.

Si defunctus reliquerit bona in diversis regionibus sita, quia varia vel potius contrario jure utuntur, ut si ex testamento successor feudi Trajecti atque in Hollandia sita vendicet ab intestato haeres feudi Veluaria / qui casus mi hi hoc mense novemb: oblatus est / quaesitum quanam inter ipsos ratio haberi debeat mobilium ac nominum a defuncto tam active quam passive contractorum. De mobilibus vid: sup: not: ad cap: 30 de nominibus vide quae in simili specie deducuntur ap: Vall: tr: 20 p. 353.

An contra divisionem sorte factam detur restitutio Sand: decis: lib: 4 - l. 11.

Def: 1.

Condemnatus judicio familiae erciscundae, potest in executione sententiae opponere et deducere per eum creditoribus haereditariis soluta Everard: consil: 93.

Vid: Berlich: decis: aur: 300 tot: p. 807.

De hoc tit: vid: Geris in Com: ad jus Velav: cap. 23 art. 7. pag: 392. Sand: ad consuet: feud: Gelr: tr. 3. c. 1. §. 3. p. 227. etc.

Cap: 33. Videatur Sand: de feud: tra: 3. cap: 1. §. 3

Cap: 33. Videatur Sand: de feud: tra: 3. cap: §. 3 ... in adeunda ac capienda haereditate Curt: circa ... hoc jus spectandum ...

Cap: 33. Videatur Sand: de feud: tra: 3. cap: §. 3

Cap: 33. Videatur Sand: de feud: tra: 3. cap. §. 3

Capitulum hoc jus spectandum in adeunda ac capienda haereditate Curt: circa
adfratrem lib. 1. cap: 4.

Masuer: tit: de possess: num: 19. verb: item dato Argent: ad consuet: Brit: art: 509. gl: 2. nu: 4 et 5. et ibid: n. 7.

Moribus nostris inquit Sand: in lib: de effestuc: cap. 2. n. 22. defuncti omnia bona ubicumque sita intra annum ac sex septimanas possessione in domo mortuaria forum sortiuntur

Voorbehouden / quando tempore juri adeundi praescribatur vid: Col: decis: 202 - actio / seu petitionum

Item an et quando jus adeundi transmittatur vid: Coler: decis: 202.

Der selver queder / seu: si sint feudalia vel alia bona sed me referam ad sententiam infra insertam

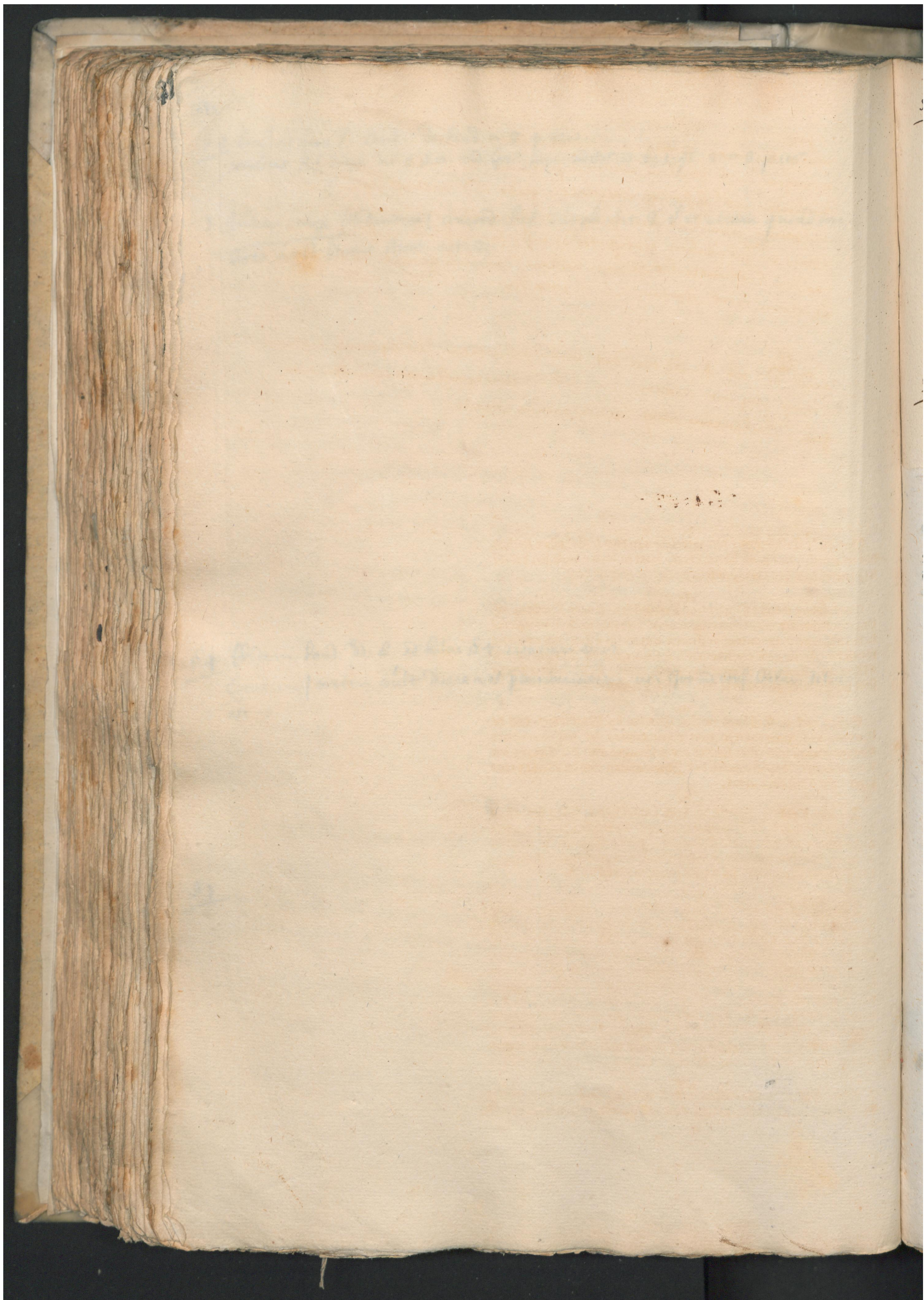
Daruba

§. 2 Cons: ad hunc §. Sand: de feud: n. 3. p. 2205.
concordat Ref: Zutph: tit: 3. §. 5. vid: Gor: supr: ad tit: 5. §. 1. qt: 2. n. 3. p. 105.

§. 3 Iudien enige studenten/ concord: Ref: Zutph: tit: 3. §. 5. etiam quoad milites ut et statut Arnh: art: 31.

§ 4. Videm Sand: dd: l. ad hunc § 4. citatien n. 5.
Citatien/ weten vult dicere vel praeminiatien uti Gor: ad cons: Velav: tit: 22. art: 2.

§ 7

§. 7 Ex litt: des [illegible] van Veluwen aen den Drost gedateert vrijdaghs [illegible] 1469 wort versocht ipsis verbis, dat den Drost d' Erffhuys defunctae uxoris, bij oeren gude in Veluwen gelegen daertoe wilde holden an vermogen dat se Willem Leerings [illegible] als een Uiter des goets in Bruichweer int' Besit des naegelaten goets in d' versterff siner saligen huisvrouw waerdat ooch gelegen is gerichtet, en redelick laeten sitten en gebruichen tertijt toe dat sij dat Erffhuis versocht onde nae den Erffhuis recht gedaen hebben, dat sich gebeert ex libro privilegiorum civit: Arnhem: sub B. circa fin:

§. 9 Sand: tract. dd. nu 4. ad haec duo verba subnotata, Uitleijdingh Erffuiter. Nam ut inquit auctor in Gelria non agnoscimus usumfructum, quem Brabantini, aliique haereditarium vocant.

Tat: BB.

2.

Vnd sal 't Erfhuys met den ghevolghe van dien / ghehouden werden niet ter plaetsen daer de val gheschiedt is / maer in loco domicilii, dat is / ter plaetsen daer den overleden syne woonstede ghehadt heeft.

3.

Edoch indien eenighe Studenten / Koopgesellen / jonghe Knechten / off jonge Maechden / vnd andere persoonen / niet hebbende seeckere woonstede / in desen Quartier quamen aff te sterven / alsdan sal 't Erffhuys wesen ter plaetse daer de persoone ghestorven is / ten waer dat die selve tijde oeres affstervens / Vader off Moeder naghelaten hadde / by der welcker woonstede het Erfhuys ghevallen te zijn / verstaen wordt.

4.

Sullen oock in Erffhuys saecken Citatien by Magistraten van de Steden / aen Inwoonderen vant platte Landt / soo wel immediate moghen afgaen vnd effect sortiren / als Citatien van d'Officieren ten platten Lande / den Burgeren vnd Inwoonderen van die Steden reciproce / ofte d'een om d'ander.

5.

Die van d'andere Quartieren deser Landtschap / sullen den effect vant gene voorß in desen Quartiere ghenieten / by welcke Quartieren dese Ordonnantie van den val des Erfhuyses / plaets ghegeven sal moghen worden / by aldien yemandt in desen Quartier woonachtich / in eenighe van d'andere Quartieren sal mogen kommen af te sterven.

6.

Aenvenckelick vnd voor al / sal de Eyscher voor den Officier vnd twee Gherichts-luyden / die ghequalificiert zijn de Gherichts-bancken op Veluwen te helpen bekleeden / een voorvanck doen in den Erffhuys / ofte het Erffhuys verburghen met twee ghenoechsame burghen in Veluwen off Veluwenzoom gheerft vnd gheguidet / tot voldoenungh van de lasten die daer op staen moghen / te weten voor een redelick Testament / voor bewisselicke schulden / vnd off yemandt queem binnen Jaer vnd dach / wie voorß / vnd sich oock Erffghenaem / ofte naerder Erffghenaem vermate te wesen / vnd 't selve gheschiedt zijnde vnd niet eer / sal sich die Eyscher door den Officier / ter presentie van twee alsulcke Gherichts-luyden / in het Erffhuys laten inleyden.

7.

Maer by aldien yemandt sulcken Erffhuys daer twist om weer / sonder voorgaende verburgingh aenvinge / die sal gebreuckt hebben dartich pont / vnd

Vnd sal ghelijckewel schuldich wesen dat Erffhuys te verburgen / soo hy sich vermeet daer toe berechticht te wesen.

8.

Wanneer nu hier teghen / nae ghedane ghelijcke voorganck ofte verburgung / by yemandt anders uytleydung gedaen wordt / ofte dat de Erfuytter den Eyscher niet en wolde kennen voor Erffghenaem / vnd hem behoorlicke Erff-uyttungh te doen verweygerde; soo sal d'Officier / op versuick van parthyen / eenen dach van Rechten leggen vnd aenstellen / alwaer van twee parthyen / die sich voor vnd na in den Erffhuys hadden laten inleyden / Aenlegger zijn sal / die 't lest daer in geleydt weer / vnd op den eersten te spreken hadde.

9.

Vnd sullen de ghenechten geholden worden / van veerthien daghen tot veerthien dagen / ten ware dat om der saken ghewicht vnd grootheyt wille der Schrifturen / ofte anders den ghenechten sollen moeten verlengt worden / 't welck sal staen tot discretie vnd erkentenisse van den Ghericht.

10.

Dese Procedure sal gheschien int Erffhuys / ofte met consent van parthyen / tot ordinaris Ghericht plaetse / ofte waert sus best ghelegen / edoch in den Ampt daer het Erffhuys ghevallen is.

11.

Vnd sal den Drost van Veluwen / off Richter van Veluwenzoom / daer teghen dat den eersten Gherichts-dach dienen sal van Aenspraeck / verschrijven uyt de Ridderschap vnd Steden seven Gherichts-luyden: Edoch en sal de Banck niet weynigher dan met vijven moghen gespannen vnd beseten werden / op welcken Gherichts-dach den Aenlegghe sal over-leveren synen eysch / met allen schijn vnd bewijs / daer toe dienlick / vnd sulcks dubbelt / om daer van een by het Ghericht vnd den Landtschrijver verwaert / vnd het ander aen den Verweerder ghelevert te werden / ten naesten daer op te antwoorden.

12.

Ten daghe der Aenspraecke sal d'Aenlegghe Cautie stellen pro expensis litis, vnd de Verweerder van ten Rechten te staen / vnd het ghewijsde te voldoen.

13.

Op den tweeden termijn sal de Verweerder syn antwoordt / van ghelijcken met alle daer toe dienende bewijs-stucken / dubbelt leveren in

handen

§. 7 Ex litt: des Ges van Veluwen aen den Drost gedateert Woden jae
Ze 1469 wort versocht hisce verbis, dat den Drost d' Erffg. defunctae
uxoris, bij oeren gude in Veluwen gelegen daertoe wilde holden an
vermogen datse Willem Leerings viduum als een Uiter des goets in
bruchweer int' Besit des naegelaten goets in d' versterff sijner hallt,
Lijfgewin waerdat ooch gelegen is geruftet, en viedelich laeten
sitten en gebruichen tertijt toe dat sij dat Erffhuis versocht ende
nae den Erffhuis recht gedaen hebben, dat sich gebeert ex libro privi
legiorum civit: Arnhem: fol. B. circa fin:

§. 9 Sand: ff. dd. nu 4. ad haec duo verba subnotata, Uitleijdingh Erffuiter
Namq inquit auctor in Gelavia non aquosimus ususfructum,
quem Brabantini, aliq hereditarium vocant.

§ 19 Ad elucidationem huius materiae abs re non fuerit hanc interserere sententiam

Naer inleydinge en uitleydinge, aensp. Antw: repl: en dupl:, schyn en bescheyt tusschen den Erffg.[n] van sall.[r] Dirck Heymerichs als Aenleggeren eens ende Elisabeth wed: sal.[r] Dirck voorsz: als Verweerderssche anderdeels ingebracht aengaende dat versterft, erve und goedt gereedt und ongereet, roerende en onroerende niet uitgescheyden daer Dirck Heymerichs is verstorven, en naegelaeten heeft, wijst Wilhem van Poelwyck nae Erffhuisrecht met gevolgh der gemeyne Schepenen voor recht dat die opgeme wed: den voorsz: Erffg.[n] geholden und verbonden sal sijn, uittinge, scheydinge und deylinge te doen van den versterft erve und goet, soo Derck Heymerichs naegelaten heeft, in wie voorsz: staet uitgesondert dat Leengoet sijn nathin onbenomen voorbeholdene ooch die Wed: voorsz: haere tocht aende ~~~~ goederen diese gehadt hebben op datum des tuchtbrieff, inden Schependomb van Arnhem aldaer gelegen daer toe gebruicken nae tuchtes rechten und soo de Wed: sich altijt erboden heeft und tot sulche uittinge sich altijt gepresentiert, hebben Erffg.[n] in desen val als Aenleggeren gedaen een onrechte inleydinge ende die Wed: een rechte uitleydinge, die costen tot desen proces aen beyden sijden gedaen, nochtans met desen compenserende actum den 9 Decemb: A.[o] 1569.

Ad hunc § 19 vide Gor: Syn: ad tit: 19 § 1 gl: 2 n 3 p. 105 Sande de ~~Feud~~: p. 230 n 12 conf: art: 30 Statu: Arnh:

§ 19 A.[o] 1661 19 Decemb: is aen t Hoff de jur: retent: gedisputiert Vrouw Alithea van Scherpenseel c.t. Jr. Wisterwolt H.[r] tot Scherpenseel all. Berlich: concl: Carpz: Def: par: 2.

De retentione vid: Lenw: cens: Forens: lib: 4 c. 37 n 13 ibiq: alleg: D. Berl: &c:

Tit: 33.

handen van den Landtschrijver / vnd sulcks voor den Officier vnd twee Gherichts-luyden / sonder dat den Officier daer toe de Banck sal derven spannen / om swaere kosten te vermijden.

14.

Op den darden termijn / sal by den Aenlegghet ghedient worden van Replicq / in manieren voor verhaelt.

15.

Op den vierden Gherichts-dach / sal d'Officier het Gherichte wederom verschrijven / tot exhibitie van het Duplicq / vnd om de saeck ten Ordel te bestaden / waer toe verschreven sullen werden / neghen Gherichts-luyden / vnd het Gericht bekleedet ten weynichsten met seven persoonen.

16.

By aldien in plaets van Antwoordt eenighe exceptien gheopponiert worden / sal men daer op eerst in maten voorsz recht doen / eer in de principael saeck voort te varen.

17.

De saeck onder Ordels ghebracht wesende / soo die by sittenden Gherichte niet en konde afgedaen werden / sal de Ordelwijser binnen de naeste drie veerthien daghen / off soo veel eer als hem doenlick / dat Proces visitieren / vnd sich ghevat te maken / om daer over syn goet bedunken te seggen / met die reden van dien / vnd soo hy voor drie veerthien daghen daer toe gereedt waer / sal hy 't selve den Officier tijdtlick verstendighen / ten eynde by 't Gherichte oock int ghetal van negen persoonen / wie op den voorgaenden Gherichts-dach daer teghens by den Officier verschreven / vnd in de saeck erkent te werden / ghelijck men na Erf-huys rechten bevinden sal te behooren.

18.

Vnd alsoo het Erffhuys-recht verstaen wordt / summier vnd possessoir te wesen / sal die genighe / die uyt kracht van Testament / gift of dergelicken tytel / sich tot des Erffhuyses guideren berechtiget te wesen / aenmaten wolde / 't selve met gheboerlick ordentlick Landtrecht / vnd niet met Erffhuys-recht versuicken vnd uytvueren.

19.

Een Tuchtenaer / Man of Vrouw / sal jure retentionis int Erffhuys moghen blijven sitten / ter tijdt toe op de weerde vnd onweerde der Tucht erkant zy / welcke kentenisse summarie ghedaen sal werden.

I Voorts

hæreditaten, sed le-
ario fieri
confessis
i erant
l. cum de
arios ratio
t de damno
itari debet
pis occur
it etiam
a fit ced.
6. pag. 160
m ac debi =
e separat.
eundem
ionis ab
et hæredibus
... N. 1.

... vestem
hæc sunt verba tit:
Superstes ex conjugibus debet impensis domus mortuæ ... vestem lugubrem, sicut notat Paul: de Castro Angel. cu alii in l. decreto C. ex qui bus in fine irrogat
Expilatæ hæreditatis crimen si committit vidua in bonis mariti possunt hæredes mariti ab expilante petere manifestationem omnium eorum, quæ in bonis defuncti fuerint ~~im~~ mediante juramento et eorum postulare collationem in communi divisione.
Vid: Ref: Zutp: tit: 8. ~~pag~~ ~~7~~. 5. et LL. Munic: Zutp: tit: 7. pag: 11. statuit Arnh: art: 201. 29 30 &c: conf. Brax: Wass: cap: 11. art: 1. 2 &c: p. 227.

20.

Stat. Arnh. art. 99. p. 39.

Voorts soo sullen de Officieren ten platten Lande schuldich zyn / executie te doen / van Goederen in haren bevolen Ampten ghelegen / vnd behoorende in Erffhuyseren in de Steden ghevallen / na der Steden wijsinghe / ghelijck de Steden wederumb de executie doen sullen van goederen ghehoorende de Erffhuyseren op den platten Lande ghevallen / na der platten Lande wijsinghe/ alles achtervolgende de overkompst copyelick hier na beschreven.

21.

Item des Saterdaechs nae den Sonnendach Reminiscere Anno Domini 1469. waren hier tot Arnhem ter dachvaert beschreven / uyt vervolch der Stadt Zutphen / Ridder vnd Knechten vnd kleyne Steden 's Landts van Veluwen / om saecken wille / den Erffhuys aentreffende / daer by overmits Ridder vnd Knechten / vnd Burgermeysteren / Schepenen vnd Raedt der Stadt Arnhem / vnd Raedts-vrunden der Stadt Harderwijck / Elburch vnd Wageninghen / op der Raedt-kamer tot Arnhem / ter dachvaert vergadert / overgedraghen is / dat men alle verstorvene goedt / reede off onreede / ruirende off onruirende / soo waer dat gheleghen is / binnen off buyten Steden / vnd tot wat recht de goederen staen / daer inne de Luyden bestorven / vnd als sy hadden opten dach als de Luyden levendich off doodt waren / berichten sal int Erffhuys daer de neder-val gheschiet is.

22.

Vnd soo yemandt eenich goedt / als Erfghename van eenighe verstorvene persoone aenvinghe / vnd desselven goedts dergheſtalt ghenoten hadde / die sal schuldich zijn die lasten op den Erffhuys staende / te betalen / immers tot syn aendeel / soo veer der Erfgenamen meer weren / al waert schoon dat die hereditleyt / off des Erffhuyses goedt / tot betalungh der schulden niet vermogent en weer.

Dat vier en dartichste Capittel.

Van Erff-uyttingh.

1.

Soo een ghehylickt Man storve / sal desselven Huysvrouw de nagelatene guider uytten / insgelijcken soo een gehylickte Vrouw doodes vervìele / sal de Man Erff-uytter wesen.

Vnd

Conf: Sand: De feud: tr: 3. tit: 10. §. 3. n. 20. p. 232.
§. 21 Tit: 8. §. 10 Ref: Zutph: tit: 10. §. 6. p. 1. jur: Transif. p. 105.

§ 22 Manavit hoc a jure veteri Rom: quo haeres creditoribus haeredita- eius tenetur in solidum sive confecisset inventarium sive non, sed le- gatariis usque ad vires haereditatis cuius probatio ex inventario fieri poterat vel aliomodo l. 1. §. 16. qui D. ad leg: Falc: l. D. de confessis In confectione autem huius inventarii legatarii vocandi erant alioquin nulla probatio ex eo colligi potest contra illos l. cum de legat. D. de probation: Cum diversa inter creditores et Legatarios ratio est, quia causa Legatariorum est lucrativa: creditores a. certant de damno quorum causa neque conditio obligationis ex persona haeredis immutari debet Et duravit hoc jus quia diu floruit imper: romanum, quod jus occur- rebat occultis fraudibus.

Sed Justinianus beneficium inventarii introduxit, ut prosit etiam adversus creditores. Quae autem forma in conficiendo observanda sit vid. constitutio in l. ult. C. de jur: deliberandi conf: Vall: tr. 6. pag. 160 et seqq

Quod si creditores vereantur ne ex aditione haeredis ff bonorum ac debi= torum confusionem ipsi damnum patiantur Ulp: in l. 1. D. de separat. ait posse illos a pretore bonorum separationem impetrare, secundum formam ibi eleganter praescriptam, mores nostri hoc casu cautionis ab haerede praestandae creditoribus succurrunt.

Vid: pag. 178. hor. stat. ubi hic artic: est mutatus sc: ut liceat haeredibus adire haereditatem sub beneficio inventarii

Cap: 34 De vidua vel viduo haereditatem expilante vid: Col: decis: 100. N. 1.

Haec sunt verba tit:

Superstes ex coniugibus debet impensis communis mortuariae habere vestem lugubrem, sicut notat Paul: de Castro Angel. cu alii in l. decreto C. ex qui- bus in fine irrogat

Expilatae haereditatis crimen si committit vidua in bonis mariti pos- sunt haeredes mariti ab expilante petere manifestationem omnium eorum, quae in bonis defuncti fuerint ~~im~~mediate juramento et eorum postulare collationem in communi divisione.

Vid: Ref: Zutp: tit: 8. ~~pag:~~ ~~8.~~ §. 5. et LL. Munic: Zutp: tit: 7. pag: 11. statuit Arnh: art: 201. 29 30 &c: conf. Rax: Nass: cap: 11. art: 1. 2 &c: p. 227.

§. 3. conf: art: 29. Stat: Arnh:

§. 5. De hoc Inventario vid: Inst: pag: 113. 114. et 117. §. 6. Gor: Adv: tr. 1. c. 9. n. 3. et 4. p. 114. et 119. in ann:

Cap: 35 Vide ad hunc titulum Ref. Zutph: tit: 23 et 24 pag: 52 et Over ijssel Landtr: p. 1 tit: 22 pag: 70 et Devent: Stadtr: p. 2 tit: 22 pag: 67.
Statut: Arnh: tit: 16 pag: 36.
... tol. wort een oldschilt betaalt met drie heeren ... innineel
Tit: 34. ... : Overys:

2.

Vnd soo veern geen Erf-uytter voorhanden/ sal d'Officier van 's Heeren weghen/ die gueder sequestriren / ter tijdt gebleecken off erkandt weer/ wie die rechte vnd naeste Erfghenamen zyn sullen.

3.

De Erff-uytter sal des verstorvens Erfghenamen niet verpleghen / sy weren dan eerst van den Officier in dat Erffhuys beleydt / die sich oock met matighen vnd nootdruftighen kost vnd dranck te vreden sullen holden.

4.

Vnd de Erff-uytter mach in den Erffhuys blyven sitten ses weken / vnd te goeder wyse van der Erven kost teeren / sonder bekroenen der Erven/ vnd daer t'eyndens niet langher/ ten waer dat de Erff-uyttersche haep vnd vermoeden had / van bevrucht te zyn / off recht van Tucht had/ off anders.

5.

Een Erff-uytter is gheholden alle vnd yedere des Verstorvens naghelaten goederen/ reede vnd onreede/ ruerende vnd onroerende waer die oock zijn / vnd van wat aerdt vnd natuere die wesen moghen / sampt alle Brieff vnd Seghelen / Obligatien vnd ander schijn vnd bescheydt / als de Verstorvene persoone levendich vnd doodt was / ordentlick binnen ses weken/ na affsterven des overleden / te Inventarisieren / vnd 't selve Inventaris op ghesinnen vande Erfgenamen by Eede bekreftigen / vnd uyt te geven. Ten ware dat hem sulcks vermits Pest off anders / in schijnbare noodt / niet doenlick zy / tot erkentenis des Gherichts / by een peen van veertich Heeren ponden / doch min off meer / na ghelegenheydt van saecken / oock tot des Gherichtes erkentenisse.

6.

Voorbeholden doch / dat de Erff-uytter sich selfs met den Eedt niet en
sal mogen rijcken / dan soo veern hy vermeynden anders dan jure reten- art: 19
tionis, daer van int voorgaende Capittel meldungh ghedaen wordt / tot
eenighe des Erffhuyses goederen berechticht te wesen / sal hy sulcks met
behoorlick Ca[illegible]cht versuicken vnd uytdragen. Soo oock questie voor-
viele/ off eenighe guider tot den Erffhuys gehoorich weren off niet / sullen
die selve al evenwel Inventarisiert werden / sonder prejudicie des genen/
soo daer toe berechticht te wesen / mocht bevonden werden.

§. 3. conf: art: 29. Stat: Arnh:

§. 5. De hoe J

c: 9. n. 3. et

7.

In gheval de Erff-uytter binnen de ses weken / voor oprichtungh des Inventaris verstorve / sullen alsdan desselven Erffghenamen / na oere beste wetenschap geholden zijn / dat Inventarium over te geven / vnd te bestedigen / vnd soo voorsettelick uyt den Inventario eenich parceel van Goederen uytghelaten were / sal der Erff-uytter sijns Rechten hy daer aen hadde / versteken / vnd daer toe noch in de weerde desselven goedes / den Erffghenamen vervallen wesen. Het ware dat hy rechtmatighe oorsaecken voorwenden konde / waerom hy sulcks niet gheweeten hadde / dan in sulcken ghevalle / sal hy van der penen ghevryet wesen / allet tot erkentenisse des Gherichts.

Dat vijff en dartichste Capittel.

Beloonungh van Officier, vnd Gerichts Persoonen.

1.

Den Drost ofte Richter / komt van een Inleydungh in Erffgrondt / eenen olden Schildt / vnd den Landtschrijver eenen halven olden Schildt / wesende den olden Schildt / gheprijseert op anderhalven Goldt-gulden / off drie Keysers gulden / vnd twaelf stuyver.

2.

Des sal de Landtschrijver daer voor oock eenen weet schrijven / die den Drost ofte Richter bezeghelen sal / sonder nye beloonungh.

3.

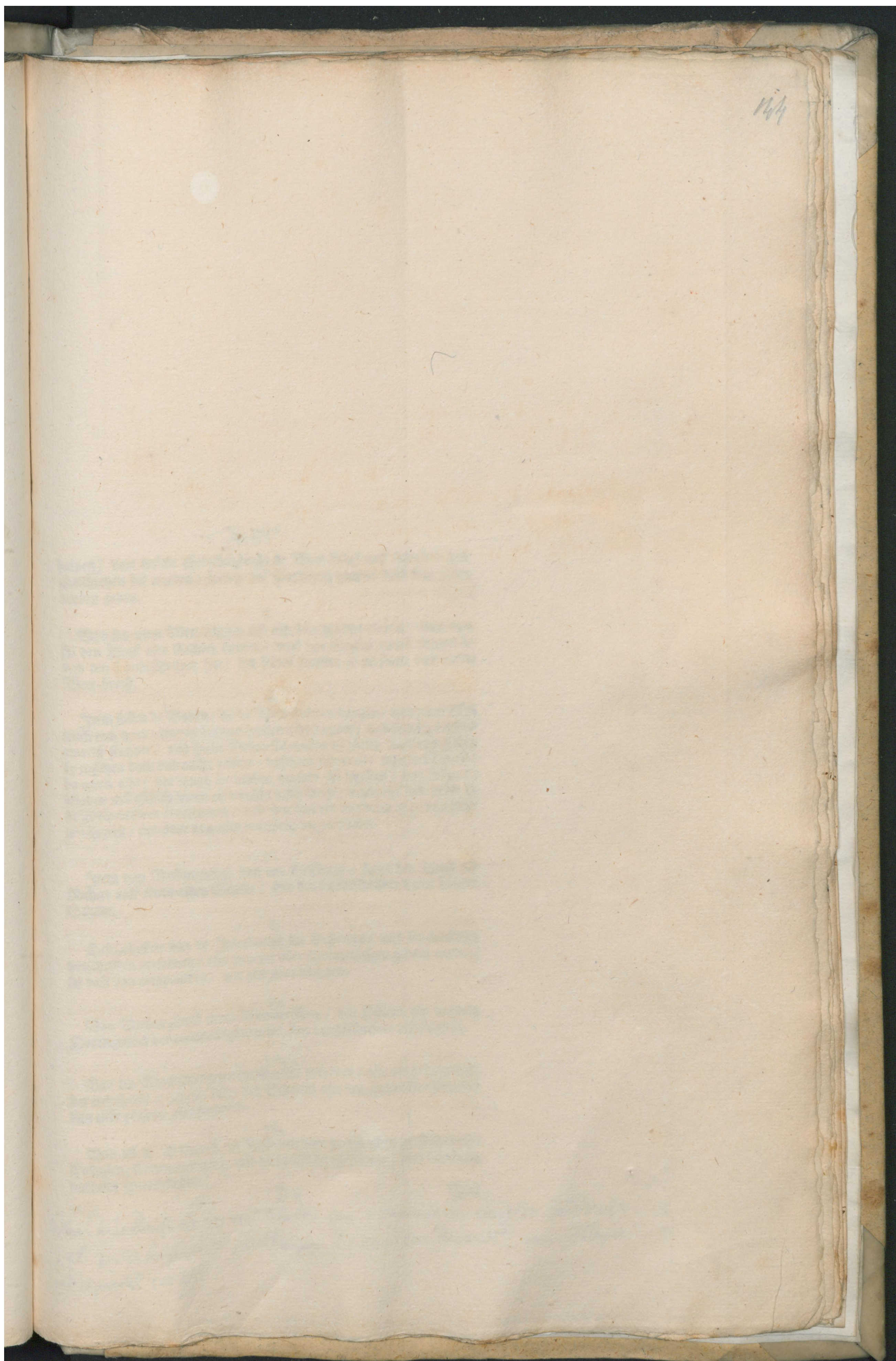
Vnd oft gheviel / dat veel persoonen Inleydungh oft Wtleydungh wollen laten doen / vnd die selve daer toe yemandt volmechtichden / in sulcken ghevalle competiert den Officier vnd Landtschrijver dubbelde gherechtigheydt.

4.

Soo averst veel persoonen elcks voor sijn hooft / de Inleydungh ofte Wtleydungh doen laten / Sal oock de Drost ofte Richter van yedere persoone mogen nemen eenen olden Schildt / vnd die Landtschrijver eenen halven /

Cap: 35 Vide ad hunc titulum Ref: Zutph: tit: 23. et 24 pag: 52 et Over
yssel Landtr: p. 1 tit: 22 pag: 70 et Devent: Stadtr: p. 2. tit: 22 pag: 67.
Statut: Arnh: tit: 16. pag: 36.

§1 Int Landtr: van Zutph: wort een oldschilt betaelt met drie heere
ponden te weten 45. str: uti Zutp: Landtr: tit: 23. art: van crimineel
breucken pagg: 55. en in Overyss: met twee gl: 2 str: Landtr: Overyss:
p. 1. tit: ult: pag: 72.

Tit 35.

halven / voor welcke gherechtigheydt de Weet-brieff oock beseghelt vnd gheschreven sal worden / sonder dat Parthyen yetwes daer van sullen derven geven.

5.

Vnd soo meer Weet-brieven als een van nooden weren / daer van sal den Drost ofte Richter komen / voor syn Seghel twaelf stuyvers / vnd den Landtschrijver ses / der selver stuyver te verstaen van elcken Weet-brieff.

6.

Item sullen de Baden / die de Weet-brieven dragen / van yeder Mijl wech vnd weer / binnen Landts hebben acht stuyver / vnd buyten Landts twaelff stuyver / vnd soo de Baden stil mosten ligghen / daer van sullen sy tusschen dach vnd nacht hebben / vijfthien stuyvers / mits verklarende by oeren eedt / hoe langh sy hebben moeten stil ligghen / vnd sullen de Baden wel vlijtich letten op die tijdt vnd plaetse / wanneer vnd waer sy de Weet-brieven overleveren / vnd wat hun ter antwoort of anders daer ob bejegent / vnd daer van allet pertinent rapport doen.

7.

Item van Verburgungh van een Erffhuys / komt den Drost off Richter oock eenen olden Schildt / vnd den Landtschrijver eenen halven Schildt.

8.

Desghelijcken van de Inleydungh int Erffhuys / vnd soo sulcks by verscheyden persoonen / ofte by oerer aller Volmachtigen gedaen worden / sal daer van competieren / wie hier voor verhaelt.

9.

Van Verburgungh eener Momberschap / den Officier als wesende Overmomber der onmundigen / nihil, den Landtschrijver vijf stuyver.

10.

Van een Voorbadung aen het Gericht te komen / ofte om getuygenisse der waerheydt te geven / komt den Scholtis ofte den gheswooren Peynder van elcke persoon vier stuyvers.

11.

Vnd off die Badungh ter Instantie van verscheyden persoonen ofte Collegien / Communiteyten / vnd diergelijcken ghescheide / daer van komt dubbelde gherechtigheyt.

 Van

Van authorisatie op een scholtis om t'executeren heeft de Landtdrost 1. gl. en de scrijver 2. schillingen En van een Rentour van Collegie oft capittel 10 gl.

12.

Van Besatungh aen ghereedt goedt / ofte aen een persoon / komt den Scholt vier stuyver.

13.

Van Besaet aen Erffgoedt / komt den Officier / ofte synen gesworen Volmechtigen / eenen halven Schildt.

14.

Den Coster van drie Publicatien in der Kercken te doen / ses stuyver.

15.

Den Officier ofte synen Volmechtigen / competiert van de peyndung aen Erffgoedt / oock eenen halven olden Schildt.

16.

Van overleverungh der gheyeynde panden aen den Klegher / Item van de eerste opbaedungh / wie oock van de tweede vnd darde / vnd van de gicht vnd veylungh van de panden / aen drie Herberghen / off andere huyser / als oock van de overleverungh aen den Officier / kompt den Drost ofte Richter / van elcke actie / vijf stuyver / vnd den Landtschrijver dardenhalven stuyver.

17.

Item van de schriftelicke weten der peyndungh / den Drost ofte Richter eenen Schildt / vnd den Landtschrijver eenen halven Schildt / vnd sooder meer weten / in die selve saeck sollen moeten gheexpedieert worden / sullen parthyen daer van betalen / als hier boven ghespecificiert.

18.

Van een pandtkeerungh / en komt den Officier / noch den Landtschrijver gheen gherechtigheyt.

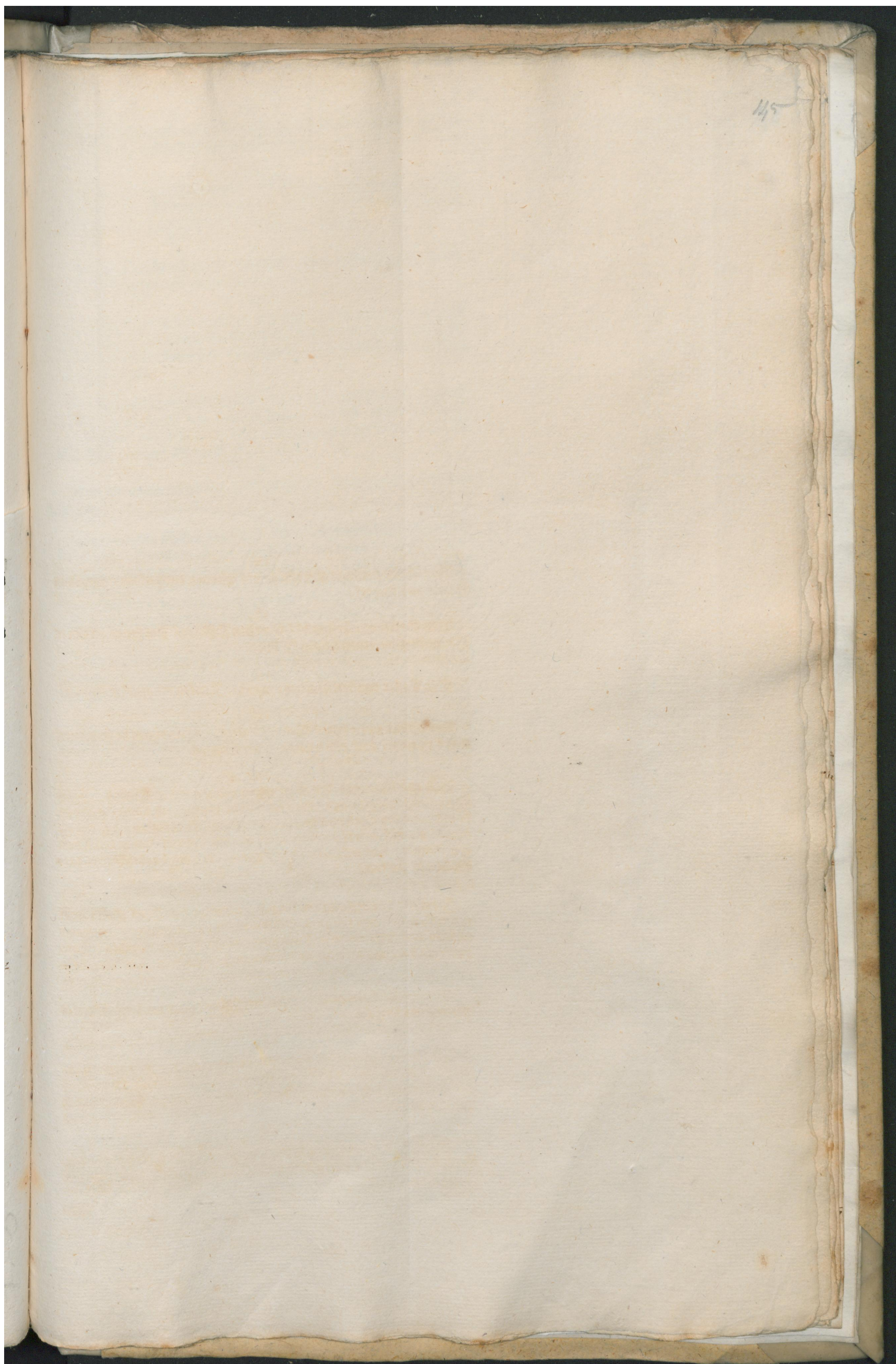
19.

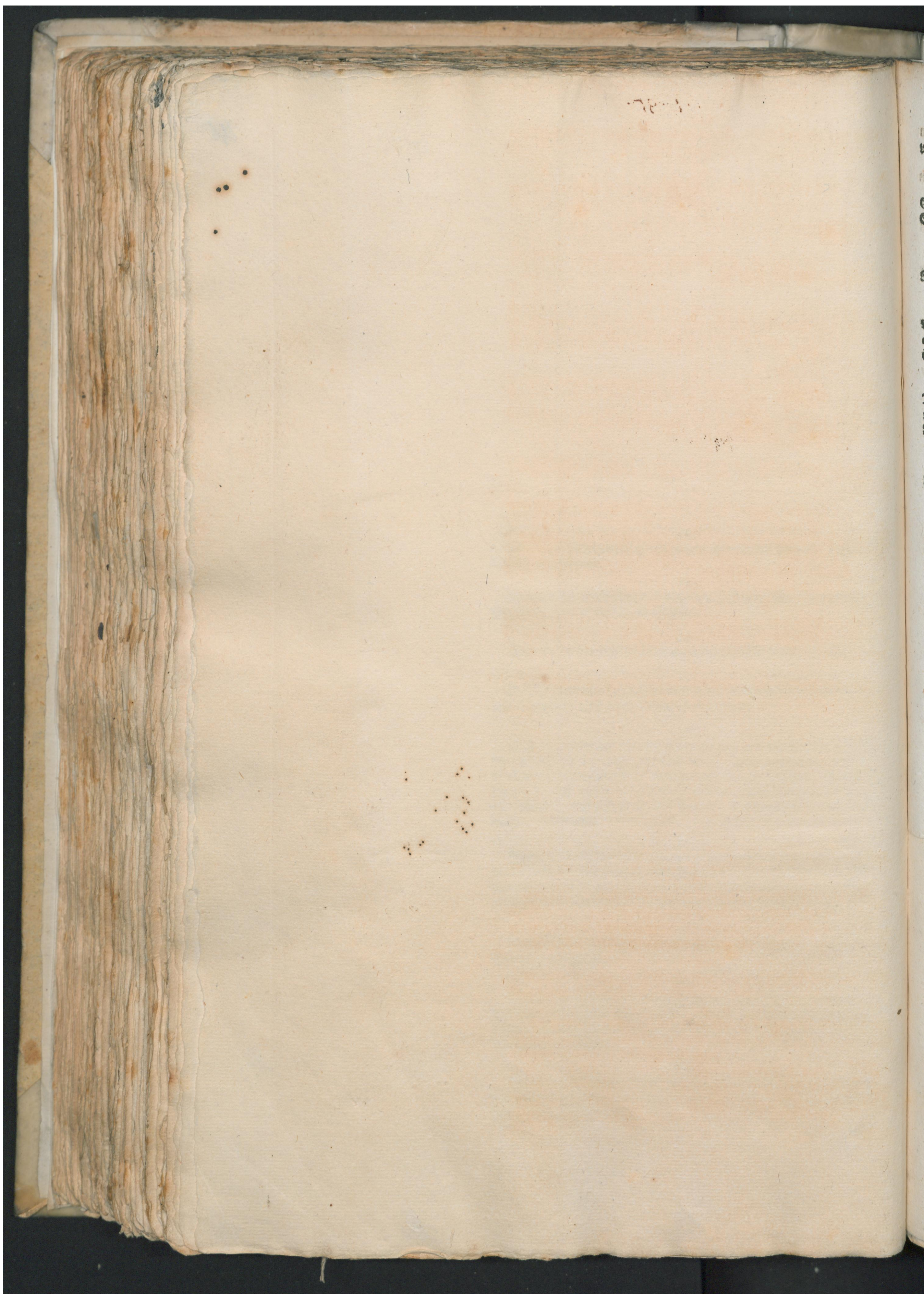
Van het overgheven der gheyeynder panden aen den Aenlegger / wanneer daer teghen geene pantkeerungh ghedaen is / komt den Officier off synen ghesworen Volmechtighen vijff stuyvers / vnd den Landtschrijver dardenhalven stuyver.

20.

Van de eerste / andere vnd derde ruymungh / insghelijcken van de aenheerung / den Officier van yederen eenen Schildt / vnd den Landtschrijver eenen halven Schildt.

Van

145

Tit: 35.

21.

Van een gichtungh eener insinuatie van eenen Weet-brieff / vijf stuyver / vnd den Landtschrijver dardenhalven stuyver.

22.

Van de weet der eerster ruymungh / soo wel aen de Pachter als den Grondt-heer / soo die schriftelicken ghedaen wordt / komt den Officier eenen Schildt / vnd den Landtschrijver eenen halven Schildt.

23.

Van een peyndungh aen ghereedt goedt / komt den Scholtis off den gheswooren peynder vier stuyvers.

24.

Van het opbaden der panden / wie oock van de gicht der veylungh voor drie Herberghen / ofte andere huyser / vnd van het bieden des koops / aen den Scholtis / komt hem vier stuyvers / vnd den Gherichts-luyden elcks twee stuyver.

25.

Van der weet komt den Scholtis / soo hy die muntlick doet / binnens Ampts vijf stuyvers / vnd buytens Ampts van elcke schriftelicke weete thien stuyver / vnd sal de Bade van het overbrenghen des Weetbriefs / syn Mijl-geldt hebben / als voorß. sup: 18.6.

26.

Van die aenheerungh aen ghereedt goedt / komt den Scholtis vier stuyver.

27.

Item / van een Opdrachts-brieff / Rent-verschrijvungh / Pandt-verschrijvungh / Betochtungh ofte dierghelijcke maeckingen / onder het uythangende Zeghel van den Drost ofte Richter / komt den Officier van yeder een sulcken Brief eenen olden Schilt / vnd den Landtschrijver eenen halven Schildt / des sal de Landtschrijver gheholden zijn sulcke Brieven mede daer voor te Registrieren ofte te Boeck te stellen.

28.

Van een Volmacht ofte kuntschap / met des Drosten of des Richters opghedruckten Zeghel / twaelf stuyvers voor den Drost / vnd ses stuyvers voor schrijven.

29.

Den Overpander competiert van een peyndungh eenen halven olden Schildt / te weten eenen gulden sesthien stuyver.

Vnd

[illegible] Gherichts-dach thien stuyvers.

46.

Maer daer sy voorgeng nemen / ofte Ordelen vermanen / half gelt.

47. De salario vid. Gvr: ad Aas consl: Velav: tit: 16. art: 13. gl: 3. pag: 2074.

Van yeder bladt der schrifturen / by Advocaten ofte Voorspraken ingestelt / int reyn ghebracht / vnd redelick compres geschreven / ses stuyvers.

Dat ses en dartichste Capittel.

Van Schuttingh.

1.

SOo wanneer eenighe Beesten / op yemandts Landt off Goede schaden doen / dan mach die gene dien het goedt toekomt / bevindende de Beesten in syn schade vnd op syn goedt / schutten / sonder die selve doodt te slaen / te quetsen / ofte te verdrijven buyten

K Kerspels

30.

Vnd van die weete eenen gheheelen olden Schildt / tot drie Gulden twaelf stuyver.

31.

Item van een Executie dardenhalven olden Schildt / makende negen Gulden / allet op syn selfs kosten.

32.

Den Scholten is toegelecht voor een executie op ghereedt goedt / eenen Daler / tot dartich stuyver.

33.

Van een Volmacht vnd een kundtschap te Signaet te brenghen / heeft de Landtschrijver vier stuyvers.

34.

Item van die t'extrahieren vnd grossieren / oock vier stuyver / vnd ghelijck oock van alle andere Extracten.

35.

Van een vol Verwin te besegelen / kompt den Officier twee Schilden / den Landtschrijver van den Brief te schryven / eenen Schildt.

36.

Item komen den Gerichts-luyden / die over dese hier voor beschrevene acten gebruyckt worden / eenen yederen elcke reys twee stuyvers.

37.

Voorts kompt den Landtschrijver / soo wanneer datter ghericht wordt / van een Aenspraeck / Antwoordt vnd andere Signaturen / die mundelick bedongen worden / te boecke te stellen / van elcke vier stuyvers.

Vid: Gor: ad: cons: Vel: tit 41 §. 6. n. 3. pag: 814

38.

Maer soo daer by den Verweerder eenige voorgenghe / van op de doode handt te vallen / ofte dergelijcken genomen worden / komt hem daer van / wie oock van vermaningen der Ordelen / van elcks twee stuyvers.

39.

Van d'Aenspraeck / Antwoordt / Replicq / dubbelt by gheschrift overghegeven / als oock van het Duplicq / komt den Landtschrijver van elck bladt dubbelder Schrifturen te collationeren / eenen stuyver / vnd van registrieren der selver / drie stuyver vant bladt.

40.

Vnd sal de Landtschrijver gheholden zyn / alle Processen te boeck te brengen / vnd wanneer die sake onder Ordels komt / sal hy die schriften / by

parthyen

Cap: 36 Abigei pecorum interdum gladio puniuntur Sand: lib: 5. tit: 9. p. 479.
Vid: Argentr: ad cons: Britan tit: 10. art: 376. &c: p. 1390 de cons: pstatione
damni a pecore dati Carpz: defin: part: 2. cost: 27. def: 1. 2. pag: 653. Coler
de process: execut: par: 1. c. 3. n 63. &c: p. 601. vid: Ref: Zutp: tit: 22. pag:
50 lt Overyss: Landtr: p. 2. tit: 16. pag: 63. LL. Rurem: p. 2. tit: 6. §§. 5.
pag 124.
Op dingsdach post oculi Ao 1527 heeft Berent van Ewelt gewesen
tot Barnevelt daer yemants hont een ander syn beesten bederft
dat die gene die den hont hout, onderholdt de selve beesten sal moe-
ten betaelen.
Cons: Zip: not: jur: Belg: lib: 8. tit: ad leg: Aquil: pag: 115. Berl: part: 2.
concl: 34. n. 44. 45. 51. &c; Burg: ad cons: Fland: tr: 12. n: 3. p. 272.
Groenw: de LL. abrog: ad l. 39. §. 1. D ad leg: aquil: pag: 134. ibiq alleg: Grot:
Introd: lib: 3. par 301. n. 14.
Cont: jus civile Grev: ad Pand: pag: 152.
An liceat animal id retinere Peck: de jur: sist: cap: 2. n. 2 p. 5. et: c. 4. n. 24. p. 501.
... cons: Burg: rubr: 1. §. 6 verb: damn: n. 1. 2. 11. 12. &c: p. 323. ... Boer: in cons: Brittur: tit: des ... listed D. ad L.

... mni asti.
... n futurum
... vastarunt
... n vero ma-
... inspicien-
... llatam re
... dederit
... ostumes p
... rditionem
... tenerans
... Boer: d. §. 4.
... ut si equus
... a Boer: d.
... quod damnu
... n: def 69.
... Wesenbec.

parthyen ghelevert / den Ordelwijser in handen doen stellen / sonder daer voor te ghenieten eenighe vordere gherechtigheyt / dan die hem by de leverungh competierden / vnd betaelt is.

41.

Van een authentisatie / komt den Landtschrijver ses stuyver / sonder onderscheydt / off die Schriftuere in veele of weynich bladeren bestaet / aengesien dat hy vant collationiren van elck bladt sijn besonder recht heeft.

42.

Des sullen alle inkomende bewijs-stucken achter malkanderen opte rye ghecopyeert / vnd met eenderley subscriptie geauthentiseert werden.

43.

Vnd alsoo de Landtschrijver gewoon is / een besonder Boeck of Register te holden / daer in gheschreven worden die daghen wanneer parthyen gekomen zijn vnd ghedient hebben van hare schriftueren / worden hem voor elcke aenteyckenung van exhibitie toegelecht vier stuyvers.

44.

Vnd van het Proces by een te voegen / te verpitsieren vnd te versenden aen den Ordelwijser / ghelijcke vier stuyvers.

45.

Item den Procureur ofte Voorspraeck / komt van elcken termijn ofte Gherichts-dach thien stuyvers.

46.

Maer daer sy voorgeng nemen / ofte Ordelen vermanen / half gelt.

47. De salario vid: Gor: ad hos cons: Velav: tit: 16. art: 13. gl: 3. pag: 2014.

Van yeder bladt der schrifturen / by Advocaten ofte Voorspraken ingestelt / int reyn ghebracht / vnd redelick compres geschreven / ses stuyvers.

Dat ses en dartichste Capittel.

Van Schuttingh.

1.

SO wanneer eenighe Beesten / op yemandts Landt off Goede schaden doen / dan mach die gene dien het goedt toekomt / bevindende de Beesten in syn schade vnd op syn goedt / schutten / sonder die selve doodt te slaen / te quetsen / ofte te verdrijven buyten

30.

Vnd van die weete eenen gheheelen olden Schildt / tot drie Gulden twaelf stuyver.

31.

Item van een Executie dardenhalven olden Schildt / makende negen Gulden / allet op syn selfs kosten.

32.

Den Scholten is toegelecht voor een executie op ghereedt goedt / eenen Daler / tot dartich stuyver.

33.

Van een Volmacht vnd een kundtschap te Signaet te brenghen / heeft de Landtschrijver vier stuyvers.

34.

Item van die t'extrahieren vnd grossieren / oock vier stuyver / vnd ghelijck oock van alle andere Extracten.

35.

Van een vol Verwin te besegelen / kompt den Officier twee Schilden / den Landtschrijver van den Brief te schryven / eenen Schildt.

36.

Item komen den Gerichts-luyden / die over dese hier voor beschrevene acten gebruyckt worden / eenen yederen elcke reys twee stuyvers.

37.

Voorts kompt den Landtschrijver / soo wanneer datter ghericht wordt /

Kerspels ofte Buyrschaps / of in eenighe plaetsen daer de voorsz Beesten solden hun selven mogen schedigen / quetsen / ofte schade lijden / by pene van de voorsz schade op te leggen / tot erkentenisse van den Gerichte.

2.

Als yemandt eenighe Beesten heeft geschut / ofte doen schutten / die sal de gheschutte Beesten in der naester Herberghe / ofte in andere goede bewaringen / in den Kerspel of Buyrschap / daer die geschut zijn / brenghen / vnd queeme binnen drie dagen niemandt / vnd vrijden die selve: Soo sal de Schutter sulcks in der Kercken laten publicieren / vnd sal oock midler tijdt synen schade met Nabueren laten beleyden vnd weerdieren / vnd soo veern als dan noch niemandt en queme / vnd vrijden dat selve binnen drie dagen / soo veern de Beesten bekant / ofte soo sy onbekant / binnen veerthien daghen na de Publicatie / die welcke ten allen Sonnendaghen in der Kercken gecontinueert vnd verhaelt sal worden / met geldt / ofte by voorgaende verburginghe / met ontschuttinghe op alsulcke weerderinghe van de Nabueren als voorsz geschiet / soo sal hy voor synen schade aen dat schot mogen peynden / vnd volgents dat geschutte pandt uytslijten vnd verkoopen / als sich dat na Landtrecht behoort.

3.

Edoch een yeder Merckt / Maelschap / vnd Buyrschap oer olt recht / gherechtigheyt vnd ghewoonten / op oeren Ghemeynten vnd Bosschen te schutten / vnd andersins / hier mede onverkort.

4.

Item soo eener bewijsen konde / hem schade geschiet te zijn / van eenighe Beesten / die hy wildtheyts halven niet schutten konde / den selven schade sal hy als voorsz by Nabueren laten weerdieren / vnd daer mede teghen den Heere der Beesten procedieren als voor staet.

5.

Gansen / Hoender / Enden / zijn vreedeloos / alsoo doch datse niemandt met nemen / vnd tot sijn eygen uyt-keeren mach.

6.

De Schutter sal voor syne beloonungh behalven der Beesten attingh / vnd den schaden van een yeder Beest / hebben eenen stuyver daechs / vnd des nachts dubbelt geldt / vnd niet meer.

7.

Soo eener syn Lande niet behoorlicken vreden / vnd daer deur van yemanden Beesten schade leede / die en sal die selve Beesten niet moghen schutten / noch doen schutten.

Wie

Cap: 36 Abigei pecorum interdum gladio puniuntur Sand: lib: 5. tit: 9. p. 479.
Vid: Argentr: ad cons: Britan: tit: 10. art: 376. &c: p. 1390 de cons: pstatione
damni a pecore dati Carpz: defin: part: 2. cost: 27. def: 1. 2. pag: 653. Coler
de process: execut: par: 1. c. 3. n 63. &c: p. 601. vid: Ref: Zutp: tit: 22. pag:
50 Et Overyss: Landtr: p. 2. tit: 16. pag: 63. LL: Rurum: p. 2. tit. 6. §§. 5.
pag 124.
Op dingsdach post oculi Aº 1524 heeft Berent van Ewelt gewesen
tot Barnevelt daer iemants kout een ander syn beesten bederft
dat die gene die den kout kout, onderhoudt de selve beesten sal moe-
ten betaelen
Cons: Zip: not: jur: Belg: lib: 8. tit: ad leg: Aquil: pag: 115. Berl: part: 2.
concl: 34. n. 44. 45. 51. &c; Burg: ad cons: Fland: tr: 12. n: 3. p 2372.
Groenw: de LL abrog: ad l. 39. §. 1. D ad leg: aquil: pag: 184. ibiq alleg: Grot:
introd: lib: 3. par 301. n. 14.
Contr: jus civile Grev: ad Pand: pag: 152.
An liceat animal id retinere Peck: de jur: sist. cap: 2. n. 2 p 5. et: c. 4. n. 24. p 501.
Chass: ad cons: Burg: rubr: 1. §. 6 verb. damn: n. 1. 2. 11. 12. &c: p. 323.
Christin: ad Cons: Mechl: tit: 2. art: 17. Boer: in cons: Bittur: tit: des
coustumes prediales §. 1. add: l. quamvis 39. §. 1 et ibi Gothofred D. ad L.
Aquil. Coler decis: 136. et 169. ~~by pene~~
By pene van &c: / Conf: Coler decis: 101

~~~

§2. Vid: Sand: decis: lib: 5. t: 7. d. 5. et 6. p. 452.
Binnen drie daegen / confer: Coler: dec: 136. n. 20.
Tot syner schaede met naebuere laeten &c: / Qr: in hac damni aesti-
matione quodnam tempus inspiciendum sit? psens an futurum
v. gr. frumentum quod adhuc in herba erat aliena pecora vastarunt
an consideratur frumentum quale nunc est in herba, an vero ma-
turum vid: Boer: in: tit de costumes pdiales §. 1. dicit inspicien-
dum tempus praesens et aestimatio damni psentis
Hoc statut: ~~a~~ dominus damnum per suam bestiam illatum re
sarcire tenetur Exc: 1. Nisi bestia alicujus deperdita damnum dederit
Alber: de Ros: in part: stat: 2. q. 76. Boer: in d. tit. de costumes p
diales §. 4. Repliq nisi dominus fuerit in culpa circa perditionem
bestiae Alber: et Boeri: dd. loc: Excep: 2. Nisi peregrinus itinerans
equum suum in pratum alterius duxerit vid: alleg: per Boer: d. §. 4.
Repl: nisi nulla necessitas itinerantem ad hoc coegerit, ut si equus
nondum erat fessus aut si hospitium erat in vicinia Boer: d.
§. 4.
Licet Jure Saxonico includere etiam animal alienum quod damnum
dedit donec satisfiat Landtr: lib: 2. art: 47. et 401. Fachin: diff 69.
Reinh: diff: part: 17. jure civili id autem non licet vid: Wesembec.
~~~

Si quis non obstante prohibitione saepius suum agat pecus in meum agrum injuriarum quoque agi potest Coler: decis: 136. n. 9.

Huc pertinet actio de pastu pecoris vid: l. 14 in fin: D. de praesumpt verb. l. ult. Cod: de Leg: Aquilia.

Voorquerende verborginghe / Coler. cons. decis. 136. n. 31. et seq:

§. 5. Gansen / Praeter reliquas aves hoc habet anser ut consitis locis morsu lethalis sit, atque hinc forte a Virg: i Georg: improbus appellatur, hinc si immisso grege anserum agri tui frumenta cum herbis essent, depasta per vicinum contendas ex sententia L. Aquiliae actionem institues l. fin: C. de L. Aq: et libello inserere poteris, tua pluris interesse ab anserem sementi adeo nocuum ex quo deinde fruges exarescant ut l. is cujus D. si servit vendic:

Vid: alleg: Ll. Rurem par: 2. tit: 6. §. 5. n. 11. p. 125.

Cap: 37. Servitutum ac juris pascendi quasi possessio, ut et pscriptio interrumpi-
tz per pignorationem pecorum Coler: decis: 136 · n · 13. et seqq et n · 53. et seqq.
Habens jus pascendi in pluribus locis ex uno Fn ovili an in singulis poit
singula ovilia constituere! Coler: decis: 210.
Juris pascendi pscriptio quo pacto probetz vid: Mod: Pist: p. 1 · q. 50.
Videatz Siculus Flaccus vetus auctor qui de his scribit et Argentr: art: 54.
De Forestis pascuis et fluminibus vid Chass: ad cons: Burg: Rub: 13. per tot: p. 691.
ubi S. 1. ait quod foresta acquirat planitiem Capol. tract: de servit: praed: rust:
De jure pascendi vid: Berl: part: 2. concl: 49. p. 1901.
Refor: Lutp: tit: 21. pag: 50.

Tit: 36. 37.

8.

Wie een gheschut Beest teghen danck des Schutters / ofte des genen die het had doen schutten / ontweldichden / ofte uyt het schot ewech dreve / ofte die yemandt schutting behinderden / die sal daer aen wil vnd ghewalde begaen hebben.

9.

Item wie geen tegenvracht dede / daer door een ander in schade queme / die sal schuldich zijn sulcken schade goet te doen.

10.

Vnd die beschadichde off gheinteressierde / sal syne Parthye door den Scholtis tot het maken van behoorlicke teghen-vracht laten vermanen / vnd soo die selve parthye na de tweede aenmaningh des in ghebreck bleve / sal de Scholtis ter requisitie van den gheinteressierden / die teghen-vrachte selfs laten maken / ghenietende voor syne moeyten den vierden penningh van die kosten.

Dat seven en dartichste Capittel.

Van Ghemeynten, gemeyne Stegen vnd Straten.

1.

NIemandt sal eenighe Ghemeynten / ghemeyne Steghen ofte Straten uyt doen ofte uytgraven / buyten consent der gemeyne Geerfden / daer by vnd aen gheleghen / vnd daer toe berechticht wesende / op een peen van veertich pondt / die sulcks dede / beheltelick den geinteressierden syne actie / vnd sal gelijckewel op syn eyghen kosten geholden zijn de uytgegravene Gemeynten / ghemeyne Stegen vnd Straten / wederom in te slichten. 40 Rijd:

T Landt: van Zutp: tit: 21. art: 1. p. 50 seijt bij pene van 20 olde schilden dat is 45 gl:

2.

Vnd soo al gereets eenighe afgravinghe geschiet waer / buyten consent / wil vnd voorweten der semptlicke ghemeyne Gheerfden / daer by vnd aen gheleghen / vnd daer toe berechticht wesende / sal sulcke afgravinghe wederom ingeslicht worden / by den genen die sulcks ghedaen off laten doen heeft / by pene vnd met voorbeholdt / als voorß.

3.

Sal oock niemandt die ghemeyne Heeren Wegen/ Stegen vnd Stråten/ Plaggen/ noch Stompen / noch oock op eenige Gemeynten/ Eycken off Esschen Heysters off andere bepatungh afthouwen/ ten zy hy bewese sunderlingh daer toe berechticht te wesen / vnd sal sich een yeder met het syne ghesedigen laten / by twintich pondt.

4.

Oock en sal sich niemandt ghelusten laten / op andere Luyden Goedt eenighe Meybomen af te houwen/ by vier dubbelde verguidungh voor den Eygenaer / tot estimatie van verstendigen vnd onpartijdigen / vnd by ses pondt voor den Heer elcke te verbreucken/ die daer an schuldich weer.

5.

Item de Ghemeynten vnd Haterbosschen ofte ghemeyne struycken / sullen by niemandt tot syn eyghen profijt afghehouwen worden / by thien pondt / maer salmen die selve ghebruycken tot ghemeyne nootdruft / vnd profijt van de Nabuyren vnd Geerfden/ daer toe berechticht zijnde.

6.

Behelttelick int gene hier voor ghesacht is / den Maelschappen/ Bosschen vnd Buyrschappen oere Rechten / Privilegien vnd gebruycken.

Dat acht en dartichste Capittel.

Van badinghe tot des Heeren diensten.

DE Scholten zijn verplicht / de Nabuyren / die den Heere dienst te doen schuldich zijn / van Huys tot Huys / van Nabuyr tot Nabuyr / tot des Heeren dienst te baden / vnd niemandt daer in over te staen / dan sullen den kluppel om laten gaen/ by thien pondt/ vnd die anders vnd onbehoorlick ghebadet weren / die sullen mogen uytblijven / vnd daer niet aen breucken.

Con-

Cap. 37. Servitutum
tz per pigno
Habens ius
Singula ovi
Juris pasc
Videatz Sich
De Forestis p
ubi §. 1. ait
De iure pasc
Refor: Zutp

1692

SS 6 A° 1661 05. Febr: e super hoc casu desputatum inter Alphuer Stae fort super: et inter eos quorum interest in mola facienda. se:

Cap: 305.

De hoc tit: vid: observ: Weneri fol: 77. 705. &c: verb: Denghnotilen Dienst.

Van dienften te doen vid: sententias meas Curiae A° 1640 22 Julij vol: 1. part: 10.

De jure Civili non praestantes servitia pl. 1. et seq: Ne rust: ad illum obsequium devov:

Sed contra hodie contigit uti et de jure Saxon: Berl: part: 2. concl: 65 n. 1. 2. &c: per tot: p. 265.

De poena subditorum debita servitia praestare recusantium vid: Berl: Decis: 65. p. 155.

Conclusie.

WElcke Reformatie / willen wy Ridderschap vnd Steden van Veluwen vnd van Veluwenzoom/ van allen desselven Landts Officieren/Richteren vnd Gherechten / vnd voorts van eenen yederen dien het aengaen mach / soo wel in die vier Bancken die oer selfs Gerichten hebben/ te weten Hoevelaken/ Scherpenzeel/ Nybroeck/ vnd Oldebroeck/ als oock van allen anderen / vast vnd onverbrekelick van weerden gheholden vnd achtervolcht te werden / sonder in off buyten recht/ yetwes daer tegen te doen / of laten gheschien / in eeniger manieren. Beheltelick ons in twijffelachtige saecken tot interpretatie / vnd verklarungh der selver / vnd mede of men in toekomenden tijden bevonde / dat eenighe goede puncten in dese Reformatie niet begrepen / daer by geset / of eenighe daer af ghedaen / verlengt of verkort behoefden te werden / dat ons sulcks met toedoen des Heeren / ofte der ghemeyner Landtschap van Gelder vnd Zutphen / alle tijdt te doen vry staen vnd toegelaten zijn vnd blijven sal/ op dat de Heer in syne Hoogheyt/vnd Parthyen in haren rechten niet verkort en worden.

Vnd daer mede niemandt onwetenschap en hebbe te pretendieren / soo salmen dese Ordonnantie alle Jaer / ten tijde der verkundigungh van den Gherichten/ rontsom in Veluwen vnd Veluwenzoom doen publicieren / ter plaetsen daer die Publicatien te gheschieden / gewoonlijck zijn.

Aldus gheredressiert vnd ghearrestiert / by Ridderschap vnd Steden des Quartiers van Veluwen / tot Arnhem ten Quartiers-daghe vergadert.

Ter Ordonnantie van die selve

P. Versteghen, Secret.

Soo

Soo ist dat wy Ridderschap vnd Steden/ Hoochgedachten Furstendumbs vnd Graefschaps/ volgende 't versoeck vnd begeeren van bovengemelte Ridderschap vnd Steden van Veluwen/ het hier voor geinserierde Landtrecht desselven Quartiers/ volgende die Resolutie vnd Authorisatie/ op onse Vergaderinghe binnen Nymeghen den negen en twintichsten Martij naestleden ghenomen/ door onse Ghedeputierden uyt die respective Quartieren/ neffens die Heeren Cantzler vnd Raden/ hebben doen visitieren/ ende dien volgens/ 't selve in allen vnd yederen puncten gheconfirmiert vnd bestedicht/ confirmieren vnd bestedighen in kracht deses: Ordonnierende vnd lastende hier mede den Drost van Veluwen/ vnd Richter van Arnhem vnd van Veluwenzoom/ sampt die Richteren van Hoevelaken/ Scherpenzeel/ Nybroeck vnd Oldebroeck: Voorts Scholten vnd eenen yederen die sulcks raken mach/ dat een yeder in syne qualiteyt vnd bedienung sich na die selve nye ghereformierde vnd geredressierde Landtrechten int administrieren van Justitie/ ende 't executieren van haer Officie/ richte vnd verhalde/ vnd den selven volkomelick naleve/ oock die selve alle Jaer ten tijde van de verkundigungh van die Gherichten/ rontsom in Veluwen vnd Veluwenzoom doen publicieren/ ter plaetsen daer die Publicatien te geschieden gewoontlick zijn. In oerkondt hebben wy des Furstendumbs Gelre/ vnd Graeffschaps Zutphen grooten Zeghel wetentlick hier aen doen hanghen/ vnd door den Greffier des Hoves doen beteyckenen. Gedaen by ons als voorß/ binnen Arnhem den twaelfden May/ sesthien hondert ende vier.

Ter Ordonnantie als boven,

Was onderteyckent

W. Sluysken.

151

152

1. ss. 7. allegata.

INHOUDT
Der
CAPITTELEN.

Cap. 21.

EYNDE.

Jus Collationis vid: ad c. 31. §§. 7. allegata.

Reglement waer na voor t toekomende de Landtgerigten
van Veluwen en Veluwenzoom sullen worden gehouden
Arnhem bij de Wed. de haas Aº 1698.

1.

Ridderschap en Stedegesanten de Staaten des quatiers van
Veluwen hebben tot verkortinge der Landtgerigten van Velu,
wen en Veluwenzoom geaffresteert ende gestatueert, arresteren
en statueren bij deesen: Dat alle aenleggende parthyen
bij den aenvanck van yder gerigt in de respective ampten
gehouden sullen sijn, aenstondts na t affleesen der Brueckten
haere aenspraaken met het overleggen der actens buyten t gerigt
te boeck te doen brengen (waarvoor de Landtschryver boven de ordi,
naris agt stuivers nogh vier stuivers genieten sal) en mede de
bewysen daer toe dienende in den Gerigte overteleveren, en sulke
volgens den eersten off ten langsten op den tweeden dagh, bij
pœne van te verbeuren tot verpleginge van koften van t Gerigt
alwaer t selve gehouden wordt over een saake onder de vyftigh
gld. bedragende, een summa van tien gld. en daer en boven
tot hondert gld. de summa van vijftien gld. en van saaken
die hooger summa importeren vyffentwintigh gld. te betaalen,
voor en al eer de aenleggeren sullen worden gehoort. En byal,
dien t gerigt van dese boete mogte dispenseren, sal den Officier
deselve eyschen en tot sijnen profyte invorderen.

2.

Dat alle verweerende parthyen ook op den derden dagh ten
langsten waer in niet verder sal mogen werden gedispenseert
ten waare om Erffheffelyke redenen sullen moeten compareren
en haere oppositie door den Landschryver aenteikenen laaten
bij pœne als ten profyte als vooren, en dat deselve ook niet sullen
worden gehoort, voor en al eer de gemelte pœne door de verweerdere
sal syn voldaen.

3.

Dat de Verweerende parthyen bij t doen van haare antwoorden
sullen overleveren haare bewysdommen tot verificatie van deselve
dienende, welke antwoorden buyten de gerigten t broek gebragt
worden, gelyck mede de bewysen tot verificatie dienende in tegen,
woordigheyt van den Landtschryver sullen moogen gewisselt
worden.

4.

Dat de aenspraaken en de antwoorden alsoo te boek gebragt
en de bewysen gewisselt zynde, de saaken op den volgenden
dagh sullen worden afgepleyt na ordre als deselve te broek
gebragt zijn, offte sal anders op die gedane aenspraaken
en antwoorden nessens de daertoe overgeleverde bewysdommen
regt gedaen worden.

5.

Dat alle die geene, die sigh in cas van brueken tegens den Officier
off parthije tegens parthije wille defenderen, sigh mede binnen
die twe eerste daagen in oppositie sullen moeten stellen, om ver,
volgens na den rangh der signatuere te werden afgepleyt bij
pœne van vervallen te zyn in een vierde part van de boete
waer in sij sullen ~~worden~~ worden gecondemneert en sulx
ten profyte als booven.

6.

Dat de Officieren aen die geene, die bewys van de bruecken eyst, t selve sullen moeten overgeeven voor de volgende [...] van t gerigte bij gelyke pœne van verval van een vierde part van de boete, waerin de beklaagde gecondemneert mogte worden mede ten profyte als vooren.

7.

Dat de respective Scholten aenstonts nadat de bruecken aen haer gebragt zijn, behoorlyke informatie daerover sullen hebben te nemen, ende selve te gelyck met de brueckceedullen aen d' Officieren oversenden.

8.

Dat de Gerigten alle daagen sullen beginnen des smorgens ten negen en continueren tot 12. uuren, en des nademiddags van 3. tot 6. uuren.

9.

Dat de Verweerderen alle exceptien simul et semel sullen moeten proponeren, ende daer en booven ook, overminderst deselve, mede ten principalen antwoorden, uytgenomen soo wanneer geproponeert mogte worden een exceptie declinatoir van litispendentie, litis finita, van compromissoriale uytspraake off transactie waerbij geperssisteert sal mogen worden sonder ten principalen t antwoorden.

10.

Dat de procureurs voor yder saake, die sij sullen koomen waer te nemen, van haare principalen sullen genieten eene g[...] tien stuiv. sonder meer, bij pœne van den gerigte geremoveert te sullen worden, indien bevonden mogte worden meerder door haer uijt dien hoofde gevordert te zijn.

11.

Dat de respective Scholten, die de acten van bodingen besaetingen ende peyndingen werden verhantreijckt om t exploicteren parthijen den inhoudt van dit reglement tot haer narigt sullen hebben bekent te maaken.

12.

Dat nog den Officier, nogh die van de Gerigten eenige dispensatie wegens dit reglement sullen vermogen te geven, nogh daerover eenige ombragen in den gerigte doen off lyden.

13.

Ende eyndelyck dat dit reglement alle jaer tot een yders narigt sal worden gepubliceert ter plaatse en tyden, als de respective gerigten verkondight sullen worden. Endat de klocken in de respective kerspels sullen getrocken worden des smorgens den eersten dagh, als het gerigt des savonds te vooren in t ampt gekomen sal zijn.

Aldus gedaen en geamplieert op een quartiersdagh binnen Arnhem den 12. February 1698. onderstondt

ter ordonnantie van t Quartier.

en was geteekent

H. W. van Ruiven.

146
/ 34:16:-
8ꝑ9